

Kodeks cywilny

1)

z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 93)

(zm. Dz.U. 2011 Nr 230, poz. 1370, Dz.U. 2011 Nr 85, poz. 458, Dz.U. 2011 Nr 80, poz. 432, Dz.U. 2010 Nr 155, poz. 1037, Dz.U. 2010 Nr 40, poz. 222, Dz.U. 2009 Nr 131, poz. 1075, Dz.U. 2009 Nr 79, poz. 662, Dz.U. 2009 Nr 42, poz. 341, Dz.U. 2008 Nr 228, poz. 1506, Dz.U. 2008 Nr 220, poz. 1431, Dz.U. 2008 Nr 220, poz. 1425, Dz.U. 2008 Nr 163, poz. 1012, Dz.U. 2008 Nr 116, poz. 731, Dz.U. 2007 Nr 181, poz. 1287, Dz.U. 2007 Nr 82, poz. 557, Dz.U. 2007 Nr 80, poz. 538, Dz.U. 2006 Nr 164, poz. 1166, Dz.U. 2006 Nr 133, poz. 935, Dz.U. 2005 Nr 172, poz. 1438, Dz.U. 2005 Nr 157, poz. 1316, Dz.U. 2005 Nr 48, poz. 462, Dz.U. 2004 Nr 281, poz. 2783, Dz.U. 2004 Nr 172, poz. 1804, Dz.U. 2004 Nr 162, poz. 1692, Dz.U. 2004 Nr 96, poz. 959, Dz.U. 2004 Nr 91, poz. 870, Dz.U. 2003 Nr 124, poz. 1151, Dz.U. 2003 Nr 64, poz. 592, Dz.U. 2003 Nr 60, poz. 535, Dz.U. 2003 Nr 49, poz. 408, Dz.U. 2002 Nr 141, poz. 1176, Dz.U. 2002 Nr 113, poz. 984, Dz.U. 2001 Nr 145, poz. 1638, Dz.U. 2001 Nr 130, poz. 1450, Dz.U. 2001 Nr 71, poz. 733, Dz.U. 2001 Nr 11, poz. 91, Dz.U. 2000 Nr 114, poz. 1191, Dz.U. 2000 Nr 88, poz. 983, Dz.U. 2000 Nr 74, poz. 857, Dz.U. 2000 Nr 74, poz. 855, Dz.U. 2000 Nr 22, poz. 271, Dz.U. 1999 Nr 52, poz. 532, Dz.U. 1998 Nr 117, poz. 758, Dz.U. 1998 Nr 106, poz. 668, Dz.U. 1997 Nr 117, poz. 751, Dz.U. 1997 Nr 115, poz. 741, Dz.U. 1997 Nr 43, poz. 272, Dz.U. 1996 Nr 149, poz. 703, Dz.U. 1996 Nr 139, poz. 646, Dz.U. 1996 Nr 114, poz. 542, Dz.U. 1995 Nr 83, poz. 417, Dz.U. 1994 Nr 105, poz. 509, Dz.U. 1994 Nr 85, poz. 388, Dz.U. 1994 Nr 84, poz. 386, Dz.U. 1994 Nr 27, poz. 96, Dz.U. 1993 Nr 17, poz. 78, Dz.U. 1991 Nr 115, poz. 496, Dz.U. 1991 Nr 107, poz. 464, Dz.U. 1990 Nr 79, poz. 464, Dz.U. 1990 Nr 55, poz. 321, Dz.U. 1990 Nr 34, poz. 198, Dz.U. 1989 Nr 3, poz. 11, Dz.U. 1985 Nr 22, poz. 99, Dz.U. 1984 Nr 45, poz. 242, Dz.U. 1982 Nr 30, poz. 210, Dz.U. 1982 Nr 19, poz. 147, Dz.U. 1982 Nr 11, poz. 81, Dz.U. 1976 Nr 19, poz. 122, Dz.U. 1971 Nr 27, poz. 252)

Księga pierwsza. Część ogólna.

Tytuł I. Przepisy wstępne.

Art. 1 [Zakres regulacji] ²⁾ Kodeks niniejszy reguluje stosunki cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi.

Art. 2 (skreślony) ³⁾

Art. 3 [Nieretroakcja] Ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu.

Art. 4 (skreślony) ⁴⁾

Art. 5 [Nadużycie prawa] ⁵⁾ Nie można na czynie ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Art. 6 [Ciężar dowodu] Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Art. 7 [Domniemanie dobrej wiary] Jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary.

Tytuł II. Osoby.

Dział I. Osoby fizyczne.

Rozdział I. Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych.

Art. 8 [Początek] ⁶⁾

§ 1. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.

§ 2. ⁷⁾ (skreślony)

Art. 9 [Domniemanie urodzenia się żywym] W razie urodzenia się dziecka domniemywa się, że przyszło ono na świat żywe.

Art. 10 [Uzyskanie pełnoletności]

§ 1. Pełnoletnim jest, kto ukończył lat osiemnaście.

§ 2. Przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnoletność. Nie traci jej w razie unieważnienia małżeństwa.

Art. 11 [Pełna zdolność] Pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności.

Art. 12 [Brak zdolności] Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu, oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie.

Art. 13 [Ubezwłasnowolnienie całkowite]

§ 1. Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijactwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

§ 2. Dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską.

Art. 14 [Skutki braku zdolności]

§ 1. Czynność prawna dokonana przez osobę, która nie ma zdolności do czynności prawnych, jest nieważna.

§ 2. Jednakże gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należąca do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażąco pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych.

Art. 15 [Ograniczona zdolność] Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście, oraz osoby ubezwłasnowolnione częściowo.

Art. 16 [Ubezwłasnowolnienie częściowe]

§ 1. Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijactwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw.

§ 2. Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę.

Art. 17 [Zgoda przedstawiciela ustawowego] Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego.

Art. 18 [Potwierdzenie umowy]

§ 1. Ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela.

§ 2. Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może sama potwierdzić umowę po uzyskaniu pełnej zdolności do czynności prawnych.

§ 3. Strona, która zawarła umowę z osobą ograniczoną w zdolności do czynności prawnych, nie może powoływać się na brak zgody jej przedstawiciela ustawowego. Może jednak wyznaczyć temu przedstawicielowi odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

Art. 19 [Czynność jednostronna] Jeżeli osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych dokonała sama jednostronnej czynności prawnej, do której ustawa wymaga zgody przedstawiciela ustawowego, czynność jest nieważna.

Art. 20 [Umowy w drobnych sprawach] Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego.

Art. 21 [Rozporządzenie zarobkiem] Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego rozporządzać swoim zarobkiem, chyba że sędzią opieki czy z ważnych powodów inaczej postanowi.

Art. 22 [Przedmioty swobodnego użytku] Jeżeli przedstawiciel ustawowy osoby ograniczonej w zdolności do czynności prawnych oddał jej określone przedmioty majątkowe do swobodnego użytku, osoba ta uzyskuje pełną zdolność w zakresie czynności prawnych, które tych przedmiotów dotyczą. Wyjątek stanowi czynność prawna, do których dokonania nie wystarcza według ustawy zgoda przedstawiciela ustawowego.

Art. 22¹ [Pojęcie konsumenta]⁸⁾ Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Art. 23 [Ochrona dóbr osobistych] Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Art. 24 [Rodki ochrony]

§ 1. ⁹⁾Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonania naruszenia może on także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła o wiadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

§ 2. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

§ 3. Przepisy powyższe nie uchybiają uprawnieniom przewidzianym w innych przepisach, w szczególności w prawie autorskim oraz w prawie wynalazczym.

Art. 25 [Pojęcie] Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu.

Art. 26 [Dziecko]

§ 1. Miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania rodziców albo tego z rodziców, któremu wyłącznie przysługuje władza rodzicielska lub któremu zostało powierzone wykonywanie władzy rodzicielskiej.

§ 2. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje na równi obojgu rodzicom mającym osobne miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania dziecka jest u tego z rodziców, u którego dziecko stale przebywa. Jeżeli dziecko nie przebywa stale u jednego z rodziców, jego miejsce zamieszkania określa sąd opiekuńczy.

Art. 27 [Pupila] Miejscem zamieszkania osoby pozostającej pod opieką jest miejsce zamieszkania opiekuna.

Art. 28 [Jeden domicyl] Można mieć tylko jedno miejsce zamieszkania.

Rozdział III. Uznanie za zmarłego.

Art. 29 [Przesłanki]

§ 1. Zaginiony może być uznany za zmarłego, jeżeli upłynęło lat dziesięć od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości jeszcze żył; jednakże gdyby w chwili uznania za zmarłego zaginiony ukończył lat siedemdziesiąt, wystarczy upływ lat pięciu.

§ 2. Uznanie za zmarłego nie może nastąpić przed końcem roku kalendarzowego, w którym zaginiony ukończyłby lat dwadzieścia trzy.

Art. 30 [Zdarzenia szczególne]

§ 1. Kto zaginiony w czasie podróży powietrznej lub morskiej w związku z katastrofą statku lub okrętu albo w związku z innym szczególnym zdarzeniem, ten może być uznany za zmarłego po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym nastąpiła katastrofa albo inne szczególne zdarzenie.

§ 2. Jeżeli nie można stwierdzić katastrofy statku lub okrętu, bieg terminu sześciomiesięcznego rozpoczyna się z upływem roku od dnia, w którym statek lub okręt miał przybyć do portu przeznaczenia, a jeżeli nie miał portu przeznaczenia - z upływem lat dwóch od dnia, w którym była ostatnia o nim wiadomość.

§ 3. Kto zaginiony w związku z bezpodległym niebezpieczeństwem dla życia nie przewidzianym w paragrafach poprzedzających, ten może być uznany za zmarłego po upływie roku od dnia, w którym niebezpieczeństwo ustało albo według okoliczności powinno być ustałe.

Art. 31 [Domniemanie mierni]

§ 1. Domniemywa się, że zaginiony zmarł w chwili oznaczonej w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego.

§ 2. Jako chwilę domniemanej mierni zaginionego oznacza się chwilę, która według okoliczności jest najbardziej prawdopodobna, a w braku wszelkich danych - pierwszy dzień terminu, z którego upływem uznanie za zmarłego stało się możliwe.

§ 3. Jeżeli w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego czas mierni został oznaczony tylko datą dnia, za chwilę domniemanej mierni zaginionego uważa się koniec tego dnia.

Art. 32 [Równoczesność mierni] Jeżeli kilka osób utraciło życie podczas groźnego im wspólnie niebezpieczeństwa, domniemywa się, że zmarły jednocześnie.

Dział II. Osoby prawne.

Art. 33 [Osobowość prawna]¹⁰⁾ Osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną.

Art. 33¹⁾ [Odpowiedzialność subsydiarna za zobowiązania jednostki]¹¹⁾

§ 1. Do jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, stosuje się odpowiednio przepisy o osobach prawnych.

§ 2. Jeżeli przepis odrębny nie stanowi inaczej, za zobowiązania jednostki, o której mowa w § 1, odpowiedzialność subsydiarną ponoszą jej członkowie; odpowiedzialność ta powstaje z chwili, gdy jednostka organizacyjna stała się niewypłacalna.

Art. 34 [Skarb Państwa]¹²⁾ Skarb Państwa jest w stosunkach cywilnoprawnych podmiotem praw i obowiązków, które dotyczą mienia państwowego nie należącego do innych państwowych osób prawnych.

Art. 35 [Organizacja osób prawnych] Powstanie, ustrój i ustanie osób prawnych określają właściwe przepisy; w wypadkach i w zakresie w przepisach tych przewidzianych organizacja i sposób działania osoby prawnej reguluje także jej statut.

Art. 36 (skreślony)¹³⁾

Art. 37 [Uzyskanie osobowości prawnej]

§ 1.¹⁴⁾ Jednostka organizacyjna uzyskuje osobowość prawną z chwili jej wpisu do właściwego rejestru, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

§ 2. Rodzaje rejestrów oraz ich organizacja i sposób prowadzenia regulują odrębne przepisy.

Art. 38 [Funkcje organów] Osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie.

Art. 39 [Skutki braku umocowania]

§ 1. Kto jako organ osoby prawnej zawarł umowę w jej imieniu nie będąc jej organem albo przekraczając zakres umocowania takiego organu, obowiązany jest do zwrotu tego, co otrzymał od drugiej strony w wykonaniu umowy, oraz do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o braku umocowania.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy umowa została zawarta w imieniu osoby prawnej, która nie istnieje.

Art. 40 [Odpowiedzialność Skarbu Państwa]¹⁵⁾

§ 1. Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej. Państwowe osoby prawne nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania Skarbu Państwa.

§ 2. W razie nieodpłatnego przejęcia, na podstawie obowiązujących ustaw, określonego składnika mienia od państwowej osoby prawnej na rzecz Skarbu Państwa, ten ostatni odpowiada solidarnie z osobami prawnymi za zobowiązania powstałe w okresie, gdy składnik stanowił własność danej osoby prawnej, do wysokości wartości tego składnika ustalonej według stanu z chwili przejęcia, a według cen z chwili zapłaty.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do odpowiedzialności jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych osób prawnych.

Art. 41 [Siedziba osoby prawnej] Jeżeli ustawa lub oparty na niej statut nie stanowi inaczej, siedzibą osoby prawnej jest miejscowość, w której ma siedzibę jej organ zarządczy.

Art. 42 [Brak organów]

§ 1. Jeżeli osoba prawna nie może prowadzić swoich spraw z braku powołanych do tego organów, sąd ustanawia dla niej kuratora.

§ 2. Kurator powinien postarać się niezwłocznie o powołanie organów osoby prawnej, a w razie potrzeby o jej likwidację.

Art. 43 [Ochrona dóbr osobistych] Przepisy o ochronie dóbr osobistych osób fizycznych stosuje się odpowiednio do osób prawnych.

Dział III. Przedsiębiorcy i ich oznaczenia.¹⁹⁾

Art. 43¹⁾ [Pojęcie przedsiębiorcy] Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹⁾ § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

Art. 43²⁾ [Działanie pod firmą]

§ 1. Przedsiębiorca działa pod firmą.

§ 2. Firma ujawnia się we właściwym rejestrze, chyba że przepisy odrębne stanowi inaczej.

Art. 43³⁾ [Wyłączenie firmy]

§ 1. Firma przedsiębiorcy powinna się odróżniać dostatecznie od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność na tym samym rynku.

§ 2. Firma nie może wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca działalności, rodzaju zaopatrzenia.

Art. 43⁴⁾ [Firma osoby fizycznej] Firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko. Nie wyklucza to włączenia do firmy pseudonimu lub określeń wskazujących na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsce jej prowadzenia oraz innych określeń dowolnie obranych.

Art. 43⁵⁾ [Firma osoby prawnej]

§ 1. Firmą osoby prawnej jest jej nazwa.

§ 2. Firma zawiera określenie formy prawnej osoby prawnej, które może być podane w skrócie, a ponadto może wskazywać na przedmiot działalności, siedzibę tej osoby oraz inne określenia dowolnie obrane.

§ 3. Firma osoby prawnej może zawierać nazwisko lub pseudonim osoby fizycznej, jeżeli służy to ukazaniu związków tej osoby z powstaniem lub działalnością przedsiębiorcy. Umieszczenie w firmie nazwiska albo pseudonimu osoby fizycznej wymaga pisemnej zgody tej osoby, a w razie jej śmierci - zgody jej małżonka i dzieci.

§ 4. Przedsiębiorca może posługiwać się skrótem firmy. Przepis art. 43²⁾ § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 43⁶⁾ [Firma oddziału] Firma oddziału osoby prawnej zawiera pełną nazwę tej osoby oraz określenie "oddział" ze wskazaniem miejscowości, w której oddział ma siedzibę.

Art. 43⁷⁾ [Zmiana firmy] Zmiana firmy wymaga ujawnienia w rejestrze. W razie przekształcenia osoby prawnej może na zachowanie jej dotychczasowej firmy z wyjątkiem określenia wskazującego formę prawną osoby prawnej, jeżeli ona uległa zmianie. To samo dotyczy przekształcenia spółki osobowej.

Art. 43⁸⁾ [Firma po utracie współnika]

§ 1. W przypadku utraty członkostwa przez współnika, którego nazwisko było umieszczone w firmie, spółka może zachować w swej firmie nazwisko byłego współnika tylko za wyrażeniem na piśmie jego zgody, a w razie jego śmierci - za zgodą jego małżonka i dzieci.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w wypadku kontynuowania działalności gospodarczej osoby fizycznej przez inną osobę fizyczną będącą jej następcą prawnym.

§ 3. Kto nabywa przedsiębiorstwo, może je nadal prowadzić pod dotychczasową nazwą. Powinien jednak umieścić w dodatku wskazujący firmę lub nazwisko nabywcy, chyba że strony postanowiły inaczej.

Art. 43⁹⁾ [Zakaz zbycia firmy]

§ 1. Firma nie może być zbyta.

§ 2. Przedsiębiorca może upoważnić innego przedsiębiorcę do korzystania ze swej firmy, jeżeli nie wprowadza to w błąd.

Art. 43¹⁰ [Bezprawne naruszenie prawa do firmy] Przepis o naruszeniu prawa do firmy, którego prawo do firmy zostało zagrożone cudzym działaniem, może być uznane za zaniechanie tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonania naruszenia może być tak samo uznane za usunięcie jego skutków, złożenie oświadczenia lub oświadczenie w odpowiedniej treści i formie, naprawienia na zasadach ogólnych szkody majątkowej lub wydania korzyści uzyskanej przez osobę, która doznała naruszenia.

Tytuł III. Mienie.

Art. 44 [Pojęcie]²⁰⁾ Mieniem jest własność i inne prawa majątkowe.

Art. 44¹ [Podmioty mienia państwowego]²¹⁾

§ 1. Własność i inne prawa majątkowe, stanowiące mienie państwowe, przysługują Skarbowi Państwa albo innym państwowym osobom prawnym.

§ 2. Uprawnienia majątkowe Skarbu Państwa względem państwowych osób prawnych określone przepisami, w szczególności ich regulujące.

Art. 45 [Rzecz] Rzeczami w rozumieniu niniejszego kodeksu są tylko przedmioty materialne.

Art. 46 [Nieruchomości]

§ 1. Nieruchomościami są rzeczy powierzeni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności.

§ 2. Prowadzenie ksiąg wieczystych regulują odrębne przepisy.

Art. 46¹ [Nieruchomości rolna]²²⁾ Nieruchomościami rolnymi (gruntami rolnymi) są nieruchomości, które są lub mogą być wykorzystywane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej.

Art. 47 [Część składowa]

§ 1. Część składowa rzeczy nie może być odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych.

§ 2. Część składowa rzeczy jest wszystko, co nie może być od niej oddzielone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu oddzielonego.

§ 3. Przedmioty połączone z rzeczami tylko dla przemijającego użytku nie stanowią części składowych.

Art. 48 [Część składowa gruntu] Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do części składowych gruntu należą w szczególności budynki i inne urządzenia trwale z gruntem związane, jak również drzewa i inne rośliny od chwili zasadzenia lub zasiania.

Art. 49 [Urządzenia niebieskie części składowymi nieruchomościami]²³⁾

§ 1. Urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzi w skład przedsiębiorstwa.

§ 2. Osoba, która poniosła koszty budowy urządzenia, o których mowa w § 1, i jest ich właścicielem, może być, aby przedsiębiorca, który przyłączył urządzenie do swojej sieci, nabył ich własność za odpowiednim wynagrodzeniem, chyba że w umowie strony postanowiły inaczej. Z dniem przeniesienia własności tych urządzeń może wystąpić także przedsiębiorca.

Art. 50 [Prawa jako części składowe] Za części składowe nieruchomości uważa się także prawa związane z jej własnością.

Art. 51 [Przynależność]

§ 1. Przynależnościami są rzeczy ruchome potrzebne do korzystania z innej rzeczy (rzeczy głównej) zgodnie z jej przeznaczeniem, jeżeli pozostają z nią w faktycznym związku odpowiadającym temu celowi.

§ 2. Nie może być przynależnościami rzecz nie należąca do właściciela rzeczy głównej.

§ 3. Przynależność nie traci tego charakteru przez przemijające pozbawienie jej faktycznego związku z rzeczą główną.

Art. 52 [Skutek czynności] Czynność prawna mająca za przedmiot rzecz główną odnosi skutek także względem przynależności, chyba że co innego wynika z treści czynności albo z przepisów szczególnych.

Art. 53 [Początek rzeczy]

§ 1. Początkami naturalnymi rzeczy są jej plody i inne oddzielone od niej części składowe, o ile według zasad prawidłowej gospodarki stanowią normalny dochód z rzeczy.

§ 2. Początkami cywilnymi rzeczy są dochody, które rzecz przynosi na podstawie stosunku prawnego.

Art. 54 [Początek prawa] Początkami prawa są dochody, które prawo to przynosi zgodnie ze swym społeczno-gospodarczym przeznaczeniem.

Art. 55 [Początek należności]

§ 1. Uprawnionemu do pobierania początków przypadają początki naturalne, które zostały oddzielone od rzeczy w czasie trwania jego uprawnienia, a początki cywilne - w stosunku do czasu trwania tego uprawnienia.

§ 2. Jeżeli uprawniony do pobierania początków poczynił nakłady w celu uzyskania początków, które przypadły innej osobie, należy mu się od niej wynagrodzenie za te nakłady. Wynagrodzenie nie może przenosić wartość początków.

Art. 55¹ [Pojęcie przedsiębiorstwa]²⁴⁾ Przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej.

Obejmuje ono w szczególności:

- 1) oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo lub jego wyodrębnione części (nazwa przedsiębiorstwa);
- 2) własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzenia, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości;
- 3) prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych;

- 4) wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i rodki pieniężne;
- 5) koncesje, licencje i zezwolenia;
- 6) patenty i inne prawa własności przemysłowej;
- 7) majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne;
- 8) tajemnice przedsiębiorstwa;
- 9) księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Art. 55² [Czynności dotycząca przedsiębiorstwa]²⁵⁾ Czynności prawna mająca za przedmiot przedsiębiorstwo obejmuje wszystko, co wchodzi w skład przedsiębiorstwa, chyba że co innego wynika z treści czynności prawnej albo z przepisów szczególnych.

Art. 55³ [Gospodarstwo rolne]²⁶⁾ Za gospodarstwo rolne uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowane gospodarstwo, oraz prawami z tymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Art. 55⁴ [Odpowiedzialność nabywcy za zobowiązania]²⁷⁾ Nabywca przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa, chyba że w chwili nabycia nie wiedział o tych zobowiązaniach, mimo zachowania należytej staranności. Odpowiedzialność nabywcy ogranicza się do wartości nabytego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa według stanu w chwili nabycia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela. Odpowiedzialności tej nie można bez zgody wierzyciela wyłączyć ani ograniczyć.

Tytuł IV. Czynności prawne.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 56 [Skutki czynności prawnej] Czynności prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów.

Art. 57 [Rozporządzenie prawem]

§ 1. Nie można na przez czynności prawną wyłączyć ani ograniczyć uprawnienia do przeniesienia, obciążenia, zmiany lub zniesienia prawa, jeżeli według ustawy prawo to jest zbywalne.

§ 2. Przepis powyższy nie wyłącza dopuszczalności zobowiązania, jeżeli uprawniony nie dokona oznaczonych rozporządzeń prawem.

Art. 58 [Bezprawność czynności]

§ 1. Czynności prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

§ 2. Nieważna jest czynności prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

§ 3. Jeżeli nieważna jest dotknięta tylko czynności prawnej, czynności pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynności nie zostałyby dokonane.

Art. 59 [Bezskuteczność względem umowy] W razie zawarcia umowy, której wykonanie czyni całkowicie lub częściowo niemożliwym zadośćuczynienie roszczeniu osoby trzeciej, osoba ta może żądać uznania umowy za bezskuteczne w stosunku do niej, jeżeli strony o jej roszczeniu wiedziały albo jeżeli umowa była nieodpłatna. Uznania umowy za bezskuteczne nie można żądać po upływie roku od jej zawarcia.

Art. 60 [O wiadczenie woli]²⁸⁾ Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej (o wiadczenie woli).

Art. 61 [Chwila zgody]²⁹⁾

§ 1. O wiadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Odwołanie takiego o wiadczenia jest skuteczne, jeżeli doszło jednocześnie nie z tym o wiadczeniem lub wcześniej.

§ 2. O wiadczenie woli wyrażone w postaci elektronicznej jest złożone innej osobie z chwilą, gdy wprowadzono je do rodzaju komunikacji elektronicznej w taki sposób, aby osoba ta mogła zapoznać się z jego treścią.

Art. 62 [mierzący składają cego] O wiadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, nie traci mocy wskutek tego, że zanim do tej osoby doszło, składający je zmarł lub utracił zdolność do czynności prawnych, chyba że co innego wynika z treści o wiadczenia, z ustawy lub z okoliczności.

Art. 63 [Zgoda osoby trzeciej]

§ 1. Jeżeli do dokonania czynności prawnej potrzebna jest zgoda osoby trzeciej, osoba ta może wyrazić zgodę tak przed złożeniem o wiadczenia przez osoby dokonującej czynności albo po jego złożeniu. Zgoda wyrażona po złożeniu o wiadczenia ma moc wsteczną od jego daty.

§ 2. Jeżeli do ważności czynności prawnej wymagana jest forma szczególna, o wiadczenie obejmujące zgodę osoby trzeciej powinno być złożone w tej samej formie.

Art. 64 [Orzeczenie zastępcze]³⁰⁾ Prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego o wiadczenia woli, zastępuje to o wiadczenie.

Art. 65 [Wykładnia]

§ 1. O wiadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożono ono zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje.

§ 2. W umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Dział II. Zawarcie umowy.

Art. 66 [Oferta; związanie]³¹⁾

§ 1. O wiadczenie drugiej stronie woli zawarcia umowy stanowi oferta, jeżeli określa istotne postanowienia tej umowy.

§ 2. Jeżeli oferent nie oznaczył w ofercie terminu, w ciągu którego oczekiwano na odpowiedź, oferta złożona w obecności drugiej strony albo za pomocą środka bezpośredniego porozumiewania się na odległość przestaje wiązać, gdy nie zostanie przyjęta niezwłocznie; złożona w inny sposób przestaje wiązać z upływem czasu, w którym składający ofertę mógł w zwykłym toku czynności otrzymać odpowiedź wysłaną bez nieuzasadnionego opóźnienia.

Art. 66¹ [Związanie ofert elektronicznych]³²⁾

§ 1. Oferta złożona w postaci elektronicznej wiąże składającego, jeżeli druga strona niezwłocznie potwierdzi jej otrzymanie.

§ 2. Przedsiębiorca składający ofertę w postaci elektronicznej jest obowiązany przed zawarciem umowy poinformować drugą stronę w sposób jednoznaczny i zrozumiały o:

- 1) czynnościach technicznych składających się na procedurę zawarcia umowy;
- 2) skutkach prawnych potwierdzenia przez drugą stronę otrzymania oferty;
- 3) zasadach i sposobach utrwalania, zabezpieczania i udostępniania przez przedsiębiorcę drugiej stronie treści zawieranej umowy;
- 4) metodach i środkach technicznych służących wykrywaniu i korygowaniu błędów we wprowadzanych danych, które jest obowiązany udostępnić drugiej stronie;
- 5) językach, w których umowa może być zawarta;
- 6) kodeksach etycznych, które stosuje, oraz o ich dostępnosci w postaci elektronicznej.

§ 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli przedsiębiorca zaprasza drugą stronę do rozpoczęcia negocjacji, składania ofert albo do zawarcia umowy w inny sposób.

§ 4. Przepisy § 1-3 nie mają zastosowania do zawierania umów za pomocą poczty elektronicznej albo podobnych środków indywidualnego porozumiewania się na odległość. Nie stosuje się ich także w stosunkach między przedsiębiorcami, jeżeli strony tak postanowiły.

Art. 66² [Odwołanie oferty]³³⁾

§ 1. W stosunkach między przedsiębiorcami oferta może być odwołana przed zawarciem umowy, jeżeli o wiadczenie o odwołaniu zostało złożone drugiej stronie przed wysłaniem przez nią o wiadczenia o przyjęciu oferty.

§ 2. Jednakże oferty nie mogą na odwołanie, jeżeli wynika to z jej treści lub określono w niej termin przyjęcia.

Art. 67 [Opóźnienie odpowiedzi] Jeżeli o wiadczenie o przyjęciu oferty nadeszło z opóźnieniem, lecz z jego treści lub z okoliczności wynika, że zostało wysłane w czasie właściwym, umowa dochodzi do skutku, chyba że składający ofertę zawiadomi niezwłocznie drugą stronę, i wskutek opóźnienia odpowiedzi poczytuje umowę za nie zawartą.

Art. 68 [Zastrzeżenia] Przyjęcie oferty dokonane z zastrzeżeniem zmiany lub uzupełnienia jej treści poczytuje się za nową ofertę.

Art. 68¹ [Przyjęcie oferty z zastrzeżeniami]³⁴⁾

§ 1. W stosunkach między przedsiębiorcami odpowiedź na ofertę z zastrzeżeniem zmian lub uzupełnień niezmieniając istotnie treści oferty poczytuje się za jej przyjęcie. W takim wypadku strony wiążą umową o treści określonej w ofercie, z uwzględnieniem zastrzeżeń zawartych w odpowiedzi na nią.

§ 2. Przepisu paragrafu poprzedzającego nie stosuje się, jeżeli w treści oferty wskazano, że może ona być przyjęta jedynie bez zastrzeżeń, albo gdy oferent niezwłocznie sprzeciwił się w treści zastrzeżeń do umowy, albo gdy druga strona w odpowiedzi na ofertę uzależniła jej przyjęcie od zgody oferenta na wzięcie zastrzeżeń do umowy, a zgody tej niezwłocznie nie otrzymała.

Art. 68² [Dorozumiane przyjęcie oferty]³⁵⁾ Jeżeli przedsiębiorca otrzymał od osoby, z którą pozostaje w stałych stosunkach gospodarczych, ofertę zawarcia umowy w ramach swojej działalności, brak niezwłocznej odpowiedzi poczytuje się za przyjęcie oferty.

Art. 69 [Milczenie przyjęcie]³⁶⁾ Jeżeli według ustalonego w danych stosunkach zwyczaju lub według treści oferty dojdzie do składającego ofertę o wiadczenia drugiej strony o jej przyjęciu nie jest wymagane, w szczególności jeżeli składający ofertę da niezwłoczne wykonanie umowy, umowa dochodzi do skutku, skoro druga strona w czasie właściwym przystąpi do jej wykonania; w przeciwnym razie oferta przestaje wiązać.

Art. 70 [Chwila i miejsce zawarcia umowy]³⁷⁾

§ 1. W razie wątpliwości umowę poczytuje się za zawartą w chwili otrzymania przez składającego ofertę o wiadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę o wiadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane - w chwili przystąpienia przez drugą stronę do wykonania umowy.

§ 2. W razie wątpliwości umowę poczytuje się za zawartą w miejscu otrzymania przez składającego ofertę o wiadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę o wiadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane albo oferta jest składana w postaci elektronicznej - w miejscu zamieszkania albo w siedzibie składającego ofertę w chwili zawarcia umowy.

Art. 70¹ [Aukcja; przetarg] ³⁸⁾

§ 1. Umowa może być zawarta w drodze aukcji albo przetargu.

§ 2. W ogłoszeniu aukcji albo przetargu należy określić czas, miejsce, przedmiot oraz warunki aukcji albo przetargu albo wskazać sposób udostępnienia tych warunków.

§ 3. Ogłoszenie, a także warunki aukcji albo przetargu mogą być zmienione lub odwołane tylko wtedy, gdy zastrzeżono to w ich treści.

§ 4. Organizator od chwili udostępnienia warunków, a oferent od chwili złożenia oferty zgodnie z ogłoszeniem aukcji albo przetargu są obowiązani przestrzegać postanowień ogłoszenia, a także warunków aukcji albo przetargu.

Art. 70² [Oferta w toku aukcji] ³⁹⁾

§ 1. Oferta złożona w toku aukcji przestaje wiążąca, gdy inny uczestnik aukcji (licytant) złoży ofertę korzystniejszą, chyba że w warunkach aukcji zastrzeżono inaczej.

§ 2. Zawarcie umowy w wyniku aukcji następuje z chwilą udzielenia przybicia.

§ 3. Jeżeli warunków umowy zależy od spełnienia szczególnych wymagań przewidzianych w ustawie, zarówno organizator aukcji, jak i jej uczestnik, którego oferta została przyjęta, mogą dochodzić zawarcia umowy.

Art. 70³ [Oferta w toku przetargu] ⁴⁰⁾

§ 1. Oferta złożona w toku przetargu przestaje wiążąca, gdy została wybrana inna oferta albo gdy przetarg został zamknięty bez wybrania którejkolwiek z ofert, chyba że w warunkach przetargu zastrzeżono inaczej.

§ 2. Organizator jest obowiązany niezwłocznie powiadomić na piśmie uczestników przetargu o jego wyniku albo o zamknięciu przetargu bez dokonania wyboru.

§ 3. Do ustalenia chwili zawarcia umowy w drodze przetargu stosuje się przepisy dotyczące przyjęcia oferty, chyba że w warunkach przetargu zastrzeżono inaczej. Przepis art. 70² § 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 70⁴ [Wadium] ⁴¹⁾

§ 1. W warunkach aukcji albo przetargu można zastrzec, że przystępujący do aukcji albo przetargu powinien, pod rygorem niedopuszczenia do nich, wpłaci organizatorowi określone sumy albo ustanowi odpowiednie zabezpieczenie jej zapłaty (wadium).

§ 2. Jeżeli uczestnik aukcji albo przetargu, mimo wyboru jego oferty, uchyla się od zawarcia umowy, której warunków zależy od spełnienia szczególnych wymagań przewidzianych w ustawie, organizator aukcji albo przetargu może pobraną sumę zachować albo dochodzić zaspokojenia z przedmiotu zabezpieczenia. W pozostałych wypadkach zapłacone wadium należy niezwłocznie zwrócić, a ustanowione zabezpieczenie wygasa. Jeżeli organizator aukcji albo przetargu uchyla się od zawarcia umowy, jego uczestnik, którego oferta została wybrana, może żądać zapłaty podwójnego wadium albo naprawienia szkody.

Art. 70⁵ [Przyczyny unieważnienia umowy] ⁴²⁾

§ 1. Organizator oraz uczestnik aukcji albo przetargu mogą żądać unieważnienia zawartej umowy, jeżeli strona tej umowy, inny uczestnik lub osoba działająca w porozumieniu z nimi wpłynęła na wynik aukcji albo przetargu w sposób sprzeczny z prawem lub dobrymi obyczajami. Jeżeli umowa została zawarta na cudzy rachunek, jej unieważnienie może być także ten, na czyj rachunek umowa została zawarta, lub dający zlecenie.

§ 2. Uprawnienie powyższe wygasa z upływem miesiąca od dnia, w którym uprawniony dowiedział się o istnieniu przyczyny unieważnienia, nie później jednak niż z upływem roku od dnia zawarcia umowy.

Art. 71 [Zaproszenie do zawarcia umowy] ⁴³⁾ Ogłoszenia, reklamy, cenniki i inne informacje, skierowane do ogółu lub do poszczególnych osób, poczytuje się w razie wątpliwości nie za ofertę, lecz za zaproszenie do zawarcia umowy.

Art. 72 [Umowa po negocjacjach] ⁴⁴⁾

§ 1. Jeżeli strony prowadzą negocjacje w celu zawarcia określonej umowy, umowa zostaje zawarta, gdy strony dojdą do porozumienia co do wszystkich jej postanowień, które były przedmiotem negocjacji.

§ 2. Strona, która rozpoczęła lub prowadziła negocjacje z naruszeniem dobrych obyczajów, w szczególności bez zamiaru zawarcia umowy, jest obowiązana do naprawienia szkody, jak druga strona poniosła przez to, i liczyła na zawarcie umowy.

Art. 72¹ [Ochrona informacji poufnych] ⁴⁵⁾

§ 1. Jeżeli w toku negocjacji strona udostępniła informacje z zastrzeżeniem poufności, druga strona jest obowiązana do nieujawniania i nieprzekazywania ich innym osobom oraz do niewykorzystywania tych informacji dla własnych celów, chyba że strony uzgodniły inaczej.

§ 2. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków, o których mowa w § 1, uprawniony może żądać od drugiej strony naprawienia szkody albo wydania uzyskanych przez nią korzyści.

Dział III. Forma czynności prawnych.

Art. 73 [Pod rygorem nieważności; dla określonych skutków]

§ 1. Jeżeli ustawa zastrzega dla czynności prawnej formę pisemną, czynność dokonana bez zachowania zastrzeżonej formy jest nieważna tylko wtedy, gdy ustawa przewiduje rygor nieważności.

§ 2. Jeżeli ustawa zastrzega dla czynności prawnej inną formę szczególną, czynność dokonana bez zachowania tej formy jest nieważna. Nie dotyczy to jednak wypadków, gdy zachowanie formy szczególnej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych skutków czynności prawnej.

Art. 74 [Dla celów dowodowych] ⁴⁶⁾

§ 1. Zastrzeżenie formy pisemnej bez rygору nieważności ma ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód ze świadków ani dowód z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności. Przepisu tego nie stosuje się, gdy zachowanie formy pisemnej jest zastrzeżone jedynie dla wywołania określonych skutków czynności prawnej.

§ 2. Jednakże mimo niezachowania formy pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych, dowód ze świadków lub dowód z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, jeżeli żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo jeżeli fakt dokonania czynności prawnej będzie uprawdopodobniony za pomocą pisma.

§ 3. Przepisów o formie pisemnej przewidzianej dla celów dowodowych nie stosuje się do czynności prawnych w stosunkach między przedsiabiorcami.

Art. 75 (uchylony)⁴⁷⁾

Art. 75¹ [Co do przedsiabiorstwa]⁴⁸⁾

§ 1. Zbycie lub wydzierawienie przedsiabiorstwa albo ustanowienie na nim użytkownika powinno być dokonane w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi.

§ 2. Zbycie przedsiabiorstwa należyce do osoby wpisanej do rejestru powinno być wpisane do rejestru.

§ 3. Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w wypadku wydzierawienia przedsiabiorstwa lub ustanowienia na nim użytkownika.

§ 4. Przepisy powyższe nie uchylają przepisów o formie czynności prawnych dotyczących nieruchomości.

Art. 76 [Zastrzeżona w umowie] Jeżeli strony zastrzegły w umowie, że określona czynność prawna między nimi powinna być dokonana w szczególnej formie, czynność ta dochodzi do skutku tylko przy zachowaniu zastrzeżonej formy. Jednakże gdy strony zastrzegły dokonanie czynności w formie pisemnej, nie określając skutków niezachowania tej formy, poczytuje się w razie wątpliwości, że była ona zastrzeżona wyłącznie dla celów dowodowych.

Art. 77 [Zmiany umowy pisemnej]⁴⁹⁾

§ 1. Uzpełnienie lub zmiana umowy wymaga zachowania takiej formy, jak ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia.

§ 2. Jeżeli umowa została zawarta w formie pisemnej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron, jak również odstąpienie od niej albo jej wypowiedzenie powinno być stwierdzone pismem.

§ 3. Jeżeli umowa została zawarta w innej formie szczególnej, jej rozwiązanie za zgodą obu stron wymaga zachowania takiej formy, jak ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia; natomiast odstąpienie od umowy albo jej wypowiedzenie powinno być stwierdzone pismem.

Art. 77¹ [Zwiazanie pismem potwierdzającym]⁵⁰⁾ W wypadku gdy umowę zawartą pomiędzy przedsiabiorcami bez zachowania formy pisemnej jedna strona niezwłocznie potwierdzi w piśmie skierowanym do drugiej strony, a pismo to zawiera zmiany lub uzpełnienia umowy, niezmiennie istotnie jej treści, strony wiążą umową o treści określonej w piśmie potwierdzającym, chyba że druga strona niezwłocznie się temu sprzeciwiła na piśmie.

Art. 78 [Forma pisemna]⁵¹⁾

§ 1. Do zachowania pisemnej formy czynności prawnej wystarcza złożenie własnoręcznego podpisu na dokumencie obejmującym treść oświadczenia woli. Do zawarcia umowy wystarcza wymiana dokumentów obejmujących treść oświadczenia woli, z których każdy jest podpisany przez jedną ze stron, lub dokumentów, z których każdy obejmuje treść oświadczenia woli jednej ze stron i jest przez nią podpisany.

§ 2.⁵²⁾ Oświadczenie woli złożone w postaci elektronicznej opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu jest równoważne z oświadczeniem woli złożonym w formie pisemnej.

Art. 79 [Niemożność pisania]⁵³⁾ Osoba nie mogąca pisać, lecz mogąca czytać może oświadczenie woli w formie pisemnej bądź w ten sposób, że uczyni na dokumencie tuszowy odcisk palca, a obok tego odcisku inna osoba wypisze jej imię i nazwisko umieszczając swój podpis, bądź w ten sposób, że zamiast składającego oświadczenie podpisze się inna osoba, a jej podpis będzie poświadczony przez notariusza lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starostę lub marszałka województwa z zaznaczeniem, że został złożony na życzenie nie mogącego pisać, lecz mogącego czytać.

Art. 80 (uchylony)⁵⁴⁾

Art. 81 [Data pewna]

§ 1. Jeżeli ustawa uzależnia ważność albo określone skutki czynności prawnej od urzędowego poświadczenia daty, poświadczenie takie jest skuteczne także względem osób nie uczestniczących w dokonaniu tej czynności prawnej (data pewna).

§ 2.⁵⁵⁾ Czynność prawna ma datę pewną także w wypadkach następujących:

1) w razie stwierdzenia dokonania czynności w jakimkolwiek dokumencie urzędowym - od daty dokumentu urzędowego;

2) w razie umieszczenia na obejmującym czynność dokumencie jakiegokolwiek wzmianki przez organ państwowy, organ jednostki samorządu terytorialnego albo przez notariusza - od daty wzmianki.

§ 3. W razie śmierci jednej z osób podpisanych na dokumencie datowania przez tę osobę podpisu na dokumencie uważa się za pewną od daty śmierci tej osoby.

Dział IV. Wady oświadczenia woli.

Art. 82 [Brak wiadomości lub swobody] Nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym wiadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

Art. 83 [Pozorność]

§ 1. Nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

§ 2. Pozorność oświadczenia woli nie ma wpływu na skuteczność odpłatnej czynności prawnej, dokonanej na podstawie pozornego oświadczenia, jeżeli skutek tej czynności osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, chyba że działała w złej wierze.

Art. 84 [Błęd]

§ 1. W razie błędów co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością go zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej.

§ 2. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędów i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny).

Art. 85 [Posłaniec] Zniekształcenie oświadczenia woli przez osobę użytą do jego przesłania ma takie same skutki, jak błąd przy złożeniu oświadczenia.

Art. 86 [Podstęp]

§ 1. Jeżeli błąd wywołała druga strona podstępnie, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędów może nastąpić także wtedy, gdy błąd nie był istotny, jak również wtedy, gdy nie dotyczył treści czynności prawnej.

§ 2. Podstęp osoby trzeciej jest jednoznaczny z podstępem strony, jeżeli ta o podstępnie wiedziała i nie zawiadomiła o nim drugiej strony albo jeżeli czynność prawna była nieodpłatna.

Art. 87 [Groźba] Kto złożył oświadczenie woli pod wpływem bezprawnej groźby drugiej strony lub osoby trzeciej, ten może uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia, jeżeli z okoliczności wynika, że mógł się obawiać, i jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe.

Art. 88 [Uchylenie skutków oświadczenia]

§ 1. Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędów lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie.

§ 2. Uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie błędów - z upływem roku od jego wykrycia, a w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał.

Dział V. Warunek.

Art. 89 [Pojęcie] Zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, powstanie lub ustanie skutków czynności prawnej można uzależnić od zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunek).

Art. 90 [Skuteczność czynności] Zniszczenie się warunku nie ma mocy wstecznej, chyba że inaczej zastrzeżono.

Art. 91 [Ochrona warunkowo uprawnionego] Warunkowo uprawniony może wykonywać wszelkie czynności, które zmierzają do zachowania jego prawa.

Art. 92 [Rozporządzenie sprzeczne z warunkiem]

§ 1. Jeżeli czynność prawna obejmująca rozporządzenie prawem została dokonana pod warunkiem, późniejsze rozporządzenie tym prawem traci moc z chwilą zniszczenia się warunku o tyle, o ile udaremniając lub ograniczając skutek zniszczenia się warunku.

§ 2. Jednakże gdy na podstawie takiego rozporządzenia osoba trzecia nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie osób, które w dobrej wierze dokonały czynności prawnej z osobą nieuprawnioną do rozporządzenia prawem.

Art. 93 [Fikcja skuteczności]

§ 1. Jeżeli strona, której zależy na niezniszczeniu się warunku, przeszkodzi w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego zniszczeniu się warunku, następują skutki takie, jak by warunek się zniósł.

§ 2. Jeżeli strona, której zależy na zniszczeniu się warunku, doprowadzi w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego do zniszczenia się warunku, następują skutki takie, jak by warunek się zniósł.

Art. 94 [Warunek bezprawny] Warunek niemożliwy, jak również warunek przeciwny ustawie lub zasadom współżycia społecznego podlega za sobą nieważności czynności prawnej, gdy jest zawieszający; uważa się za niezastrzeżony, gdy jest rozwijający.

Dział VI. Przedstawicielstwo.

Rozdział I. Przepisy ogólne. ⁵⁶⁾

Art. 95 [Pojęcie]

§ 1. Zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, można dokonać czynności prawnej przez przedstawiciela.

§ 2. Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania podlega skutki bezpośrednio dla reprezentowanego.

Art. 96 [Podstawa umocowania] Umocowanie do działania w cudzym imieniu może opierać się na ustawie (przedstawicielstwo ustawowe) albo na oświadczeniu reprezentowanego (pełnomocnictwo).

Art. 97 [Domniemanie] Osoba czynna w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonym do obsługi publiczności poczytuje się w razie wątpliwości za umocowaną do dokonywania czynności prawnych, które zazwyczaj bywają dokonywane z osobami korzystającymi z usług tego przedsiębiorstwa.

Rozdział II. Pełnomocnictwo. 57)

Art. 98 [Rodzaje pełnomocnictwa] Pełnomocnictwo ogólne obejmuje umocowanie do czynności zwykłego zarządu. Do czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu potrzebne jest pełnomocnictwo określające ich rodzaj, chyba że ustawa wymaga pełnomocnictwa do poszczególnej czynności.

Art. 99 [Forma]

§ 1. Jeżeli do wykonania czynności prawnej potrzebna jest szczególna forma, pełnomocnictwo do dokonania tej czynności powinno być udzielone w tej samej formie.

§ 2. Pełnomocnictwo ogólne powinno być pod rygorem nieważności udzielone na piśmie.

Art. 100 [Zdolność pełnomocnika] Okoliczności, a pełnomocnik jest ograniczony w zdolności do czynności prawnych, nie ma wpływu na ważność czynności dokonanej przez niego w imieniu mocodawcy.

Art. 101 [Odwołanie; śmierć]

§ 1. Pełnomocnictwo może być w każdym czasie odwołane, chyba że mocodawca zrzekł się odwołania pełnomocnictwa z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego bądź tego podstaw pełnomocnictwa.

§ 2. Umocowanie wygasa ze śmierci mocodawcy lub pełnomocnika, chyba że w pełnomocnictwie inaczej zastrzeżono z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego bądź tego podstaw pełnomocnictwa.

Art. 102 [Zwrot dokumentu] Po wygaśnięciu umocowania pełnomocnik obowiązany jest zwrócić mocodawcy dokument pełnomocnictwa. Może to być po wiadczonego odpisu tego dokumentu; wygaśnięcie umocowania powinno być na odpisie zaznaczone.

Art. 103 [Umowy rzekomego pełnomocnika]

§ 1. Jeżeli zawierający umowę jako pełnomocnik nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres, ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez osobę, w której imieniu umowa została zawarta.

§ 2. Druga strona może wyznaczyć osobie, w której imieniu umowa została zawarta, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy; staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu.

§ 3. W braku potwierdzenia ten, kto zawarł umowę w cudzym imieniu, obowiązany jest do zwrotu tego, co otrzymał od drugiej strony w wykonaniu umowy, oraz do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o braku umocowania lub o przekroczeniu jego zakresu.

Art. 104 [Czynno jednostronna rzekomego pełnomocnika] Jednostronna czynność prawna dokonana w cudzym imieniu bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu jest nieważna. Jednakże gdy ten, komu zostało złożone o wiadczenie woli w cudzym imieniu, zgodził się na działanie bez umocowania, stosuje się odpowiednio przepisy o zawarciu umowy bez umocowania.

Art. 105 [Pierwotnie umocowany] Jeżeli pełnomocnik po wygaśnięciu umocowania dokona w imieniu mocodawcy czynności prawnej w granicach pierwotnego umocowania, czynność prawna jest ważna, chyba że druga strona o wygaśnięciu umocowania wiedziała lub z łatwością mogła się dowiedzieć.

Art. 106 [Substytucja] Pełnomocnik może ustanowić dla mocodawcy innych pełnomocników tylko wtedy, gdy umocowanie tak wynika z treści pełnomocnictwa, z ustawy lub ze stosunku prawnego bądź tego podstaw pełnomocnictwa.

Art. 107 [Jednakowo umocowani] Jeżeli mocodawca ustanowił kilku pełnomocników z takim samym zakresem umocowania, każdy z nich może działać samodzielnie, chyba że co innego wynika z treści pełnomocnictwa. Przepis ten stosuje się odpowiednio do pełnomocników, których pełnomocnik sam dla mocodawcy ustanowił.

Art. 108 [Pełnomocnik jako druga strona] Pełnomocnik nie może być drugą stroną czynności prawnej, której dokonywa w imieniu mocodawcy, chyba że co innego wynika z treści pełnomocnictwa albo że ze względu na treść czynności prawnej wyłączone jest możliwość naruszenia interesów mocodawcy. Przepis ten stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy pełnomocnik reprezentuje obie strony.

Art. 109 [Umocowanie do odbioru o wiadczenia] Przepisy działu niniejszego stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy o wiadczenie woli ma być złożone przedstawicielowi.

Rozdział III. Prokura. 58)

Art. 109¹ [Pojęcie prokury]

§ 1. Prokura jest pełnomocnictwem udzielonym przez przedsiębiorcę podlegającego obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców, które obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

§ 2. Nie można ograniczyć prokury ze skutkiem wobec osób trzecich, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 109² [Obowiązkowa forma pisemna]

§ 1. Prokura powinna być pod rygorem nieważności udzielona na piśmie. Przepisu art. 99 § 1 nie stosuje się.

§ 2. Prokurentem może być osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych.

Art. 109³ [Pełnomocnictwo do poszczególnych czynności] Do zbycia przedsięwzięcia, do dokonania czynności prawnej, na podstawie której następuje oddanie go do czasowego korzystania, oraz do zbywania i obciążania nieruchomości jest wymagane pełnomocnictwo do poszczególnych czynności.

Art. 109⁴ [Prokura łączna]

§ 1. Prokura może być udzielona kilku osobom łącznie (prokura łączna) lub oddzielnie.

§ 2. Kierowane do przedsięwzięcia o wiadczenia lub doradczenia pism mogą być dokonywane wobec jednej z osób, którym udzielono prokury łącznie.

Art. 109⁵ [Prokura oddziałowa] Prokura może na ograniczyć do zakresu spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsięwzięcia (prokura oddziałowa).

Art. 109⁶ [Zakaz przeniesienia] Prokura nie może być przeniesiona. Prokurent może ustanowić pełnomocnika do poszczególnych czynności lub pewnego rodzaju czynności.

Art. 109⁷ [Odwołanie, wygaśnięcie prokury]

§ 1. Prokura może być w każdym czasie odwołana.

§ 2. Prokura wygasa wskutek wykreślenia przedsięwzięcia z rejestru, a także ogłoszenia upadłości, otwarcia likwidacji oraz przekształcenia przedsięwzięcia.

§ 3. Prokura wygasa ze śmierci prokurenta.

§ 4. Śmierć przedsięwzięcia ani utrata przez niego zdolności do czynności prawnych nie powoduje wygaśnięcia prokury.

Art. 109⁸ [Obowiązek zgłoszenia do rejestru]

§ 1. Udzielenie i wygaśnięcie prokury przedsięwzięcia powinien zgłosić do rejestru przedsięwzięcia.

§ 2. Zgłoszenie o udzieleniu prokury powinno określić jej rodzaj, a w przypadku prokury łącznej także sposób jej wykonywania.

Art. 109⁹ [Podpis zgodny ze wzorem] Prokurent składa własnoręczny podpis zgodnie ze znajdującym się w aktach rejestrowych wzorem podpisu, wraz z dopiskiem wskazującym na prokura, chyba że z treści dokumentu wynika, że działa jako prokurent.

Tytuł V. Termin.

Art. 110 [Podstawa obliczania]⁵⁹⁾ Jeżeli ustawa, orzeczenie sądu lub decyzja innego organu państwowego albo czynność prawna oznacza termin nie określając sposobu jego obliczania, stosuje się przepisy poniższe.

Art. 111 [Termin w dniach]

§ 1. Termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia.

§ 2. Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło.

Art. 112 [Terminy dłuższe] Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca. Jednakże przy obliczaniu wieku osoby fizycznej termin upływa z początkiem ostatniego dnia.

Art. 113 [Miesiące]

§ 1. Jeżeli termin jest oznaczony na początek, radek lub koniec miesiąca, rozumie się przez to pierwszy, piątnasty lub ostatni dzień miesiąca.

§ 2. Termin półmiesięczny jest równy piątnastu dniom.

Art. 114 [Obliczanie miesiąca, roku] Jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach lub latach, a kończy terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni trzydzieści, a rok za dni trzysta sześćdziesiąt pięć.

Art. 115 [Dni wolne] Jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy, termin upływa dnia następnego.

Art. 116 [Stosowanie przepisów o warunku]

§ 1. Jeżeli skutki czynności prawnej mają powstać w oznaczonym terminie, stosuje się odpowiednio przepisy o warunku zawieszającym.

§ 2. Jeżeli skutki czynności prawnej mają ustać w oznaczonym terminie, stosuje się odpowiednio przepisy o warunku rozwijającym.

Tytuł VI. Przedawnienie roszczeń.

Art. 117 [Pojęcie]

§ 1. Zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu.

§ 2.⁶⁰⁾ Po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. Jednakże zrzeczenie się zarzutu przedawnienia przed upływem terminu jest nieważne.

§ 3.⁶¹⁾ (skreślony)

Art. 118 [Terminy]⁶²⁾ Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata.

Art. 119 [Zakaz zmian] Terminy przedawnienia nie mogą być skracane ani przedłużane przez czynność prawną.

Art. 120 [Początek]

§ 1. Bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie.

§ 2. Bieg przedawnienia roszczenia o zaniechanie rozpoczyna się od dnia, w którym ten, przeciwko komu roszczenie przysługuje, nie zastosował się do treści roszczenia.

Art. 121 [Zawieszenie]⁶³⁾ Bieg przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu:

1) co do roszczenia, które przysługuje dzieciom przeciwko rodzicom - przez czas trwania władzy rodzicielskiej;

2) co do roszczenia, które przysługuje osobom nie mającym pełnej zdolności do czynności prawnych przeciwko osobom sprawującym opiekę lub kuratelę - przez czas sprawowania przez te osoby opieki lub kurateli;

3) co do roszczenia, które przysługuje jednemu z małżonków przeciwko drugiemu - przez czas trwania małżeństwa;

4) co do wszelkich roszczeń, gdy z powodu siły wyższej uprawniony nie może ich dochodzić przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw danego rodzaju - przez czas trwania przeszkody.

Art. 122 [Wstrzymanie zachowania]

§ 1. Przedawnienie względem osoby, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych, nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od ustanowienia dla niej przedstawiciela ustawowego albo od ustania przyczyny jego ustanowienia.

§ 2. Jeżeli termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata, jego bieg liczy się od dnia ustanowienia przedstawiciela ustawowego albo od dnia, w którym ustała przyczyna jego ustanowienia.

§ 3. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio do biegu przedawnienia przeciwko osobie, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia.

Art. 123 [Przerwanie]

§ 1.⁶⁴⁾ Bieg przedawnienia przerywa się:

1) przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczenia danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia;

2) przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje;

3) przez wszczęcie mediacji.

§ 2.⁶⁵⁾ *(skreślony)*

Art. 124 [Bieg po przerwie]

§ 1. Po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo.

§ 2.⁶⁶⁾ W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczenia danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone.

Art. 125 [Terminy po orzeczeniu]

§ 1.⁶⁷⁾ Roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczenia tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o

świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu.

§ 2.⁶⁸⁾ *(skreślony)*

Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe.

Tytuł I. Własność.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 126 *(skreślony)*⁶⁹⁾

Art. 127 *(skreślony)*⁶⁹⁾

Art. 128 *(skreślony)*⁶⁹⁾

Art. 129 *(skreślony)*⁶⁹⁾

Art. 130 *(skreślony)*⁶⁹⁾

Art. 131 *(skreślony)*⁶⁹⁾

Art. 132 *(skreślony)*⁶⁹⁾

Art. 133 (skre lony)⁶⁹⁾
Art. 134 (skre lony)⁶⁹⁾
Art. 135 (skre lony)⁶⁹⁾
Art. 136 (skre lony)⁷⁰⁾
Art. 137 (skre lony)⁷⁰⁾
Art. 138 (skre lony)⁷¹⁾
Art. 139 (skre lony)⁷¹⁾

Dział II. Treści i wykonywanie własności.

Art. 140 [Treści własności] W granicach określonych przez ustawę i zasady współżycia społecznego właściciel może, z wyjątkiem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności może pobierać plony i inne dochody z rzeczy. W tych samych granicach może rozporządzać rzeczą.

Art. 141 (skre lony)⁷²⁾

Art. 142 [Użycie bez zgody właściciela]

§ 1. Właściciel nie może się sprzeciwić użyciu a nawet uszkodzeniu lub zniszczeniu rzeczy przez inną osobę, jeżeli jest konieczne do odwrócenia niebezpieczeństwa grożącego bezpodmiotowo dobrom osobistym tej osoby lub osoby trzeciej. Może jednak żądać naprawienia wynikłej z tego szkody.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się także w razie niebezpieczeństwa grożącego dobrom majątkowym, chyba że groźba szkody jest oczywicie i niewspółmiernie mniejsza aniżeli uszczerbek, który mógłby ponieść właściciel wskutek użycia, uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy.

Art. 143 [Własność gruntu]⁷³⁾ W granicach określonych przez społeczno-gospodarcze przeznaczenie gruntu własność gruntu rozciąga się na przestrzeń nad i pod jego powierzchnią. Przepis ten nie uchybia przepisom regulującym prawa do wód.

Art. 144 [Immisyje] Właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętny miarę, wynikające ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych.

Art. 145 [Służebność drogi koniecznej]

§ 1. Jeżeli nieruchomość nie ma odpowiedniego dostępu do drogi publicznej lub do należącej do tej nieruchomości budynków gospodarskich, właściciel może żądać od właścicieli gruntów sąsiednich ustanowienia za wynagrodzeniem potrzebnej służebności drogowej (droga konieczna).

§ 2. Przeprowadzenie drogi koniecznej następuje z uwzględnieniem potrzeb nieruchomości nie mającej dostępu do drogi publicznej oraz z najmniejszym obciążeniem gruntów, przez które droga ma prowadzić. Jeżeli potrzeba ustanowienia drogi jest następstwem sprzedaży gruntu lub innej czynności prawnej, a między interesowanymi nie dojdzie do porozumienia, sąd zarządzi, o ile to jest możliwe, przeprowadzenie drogi przez grunty, które były przedmiotem tej czynności prawnej.

§ 3. Przeprowadzenie drogi koniecznej powinno uwzględniać interes społeczno-gospodarczy.

Art. 146 [Droga na rzecz posiadacza] Przepisy artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio do samoistnego posiadacza nieruchomości; jednakże posiadacz może żądać tylko ustanowienia służebności osobistej.

Art. 147 [Roboty ziemne] Właścicielowi nie wolno dokonywać robót ziemnych w taki sposób, aby to groziło nieruchomościom sąsiednim utratą oparcia.

Art. 148 [Owoce] Owoce opadłe z drzewa lub krzewu na grunt sąsiedni stanowi jego plony. Przepisu tego nie stosuje się, gdy grunt sąsiedni jest przeznaczony na użytek publiczny.

Art. 149 [Usunięcie gałęzi, owoców] Właściciel gruntu może wejść na grunt sąsiedni w celu usunięcia zwieszających się z jego drzew gałęzi lub owoców. Właściciel sąsiedniego gruntu może jednak żądać naprawienia wynikłej z tego szkody.

Art. 150 [Usunięcie korzeni] Właściciel gruntu może obciąć i zachować dla siebie korzenie przechodzące z sąsiedniego gruntu. To samo dotyczy gałęzi i owoców zwieszających się z sąsiedniego gruntu; jednakże w wypadku takim właściciel powinien uprzednio wyznaczyć sąsiadowi odpowiedni termin do ich usunięcia.

Art. 151 [Granice przy budowie] Jeżeli przy wznoszeniu budynku lub innego urządzenia przekroczono bez winy własnej granice sąsiedniego gruntu, właściciel tego gruntu nie może żądać przywrócenia stanu poprzedniego, chyba że bez nieuzasadnionej zwłoki sprzeciwił się przekroczeniu granicy albo że grozi mu niewspółmiernie wielka szkoda. Może on żądać albo stosownego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie odpowiedniej służebności gruntowej, albo wykupienia zajętej części gruntu, jak również tej części, która na skutek budowy straciła dla niego znaczenie gospodarcze.

Art. 152 [Rozgraniczenie] Właściciele gruntów sąsiadujących obowiązuje do współdziałania przy rozgraniczeniu gruntów oraz przy utrzymywaniu stałych znaków granicznych; koszty rozgraniczenia oraz koszty urządzenia i utrzymywania stałych znaków granicznych ponoszą po połowie.

Art. 153 [Ustalenie granic] Jeżeli granice gruntów stały się sporne, a stanu prawnego nie można stwierdzić, ustala się granice według ostatniego spokojnego stanu posiadania. Gdyby również takiego stanu nie można było stwierdzić, a postępowanie rozgraniczeniowe nie doprowadziło do ugody między interesowanymi, sąd ustali granice z uwzględnieniem wszelkich okoliczności; może przy tym przyznać jednemu z właścicieli odpowiedni dopłatek pieniężny.

Art. 154 [Urządzenia na granicy]

§ 1. Domniemywa się, że mury, płoty, miedze, rowy i inne urządzenia podobne, znajdujące się na granicy gruntów sąsiadujących, służą do wspólnego użytku sąsiadów. To samo dotyczy drzew i krzewów na granicy.

§ 2. Korzystający z wymienionych urządzeń obowiazani są ponosić wspólnie koszty ich utrzymania.

Dział III. Nabycie i utrata własności.

Rozdział I. Przeniesienie własności.

Art. 155 [Umowy zobowiązującej co-rozporządzać]

§ 1. ⁷⁴⁾ Umowa sprzedaży, zamiany, darowizny, przekazania nieruchomości lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia własności rzeczy co do tożsamości oznaczonej przenosi własność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo strony inaczej postanowiły.

§ 2. Jeżeli przedmiotem umowy zobowiązującej do przeniesienia własności są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, do przeniesienia własności potrzebne jest przeniesienie posiadania rzeczy. To samo dotyczy wypadku, gdy przedmiotem umowy zobowiązującej do przeniesienia własności są rzeczy przyszłe.

Art. 156 [Kauzalność] ⁷⁵⁾ Jeżeli zawarcie umowy przenoszącej własność następuje w wykonaniu zobowiązania wynikającego z uprzednio zawartej umowy zobowiązującej do przeniesienia własności, z zapisu zwykłego, z bezpodstawnego wzbogacenia lub z innego zdarzenia, warunkiem umowy przenoszącej własność zależy od istnienia tego zobowiązania.

Art. 157 [Warunek, termin]

§ 1. Własność nieruchomości nie może być przeniesiona pod warunkiem ani z zastrzeżeniem terminu.

§ 2. Jeżeli umowa zobowiązująca do przeniesienia własności nieruchomości została zawarta pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu, do przeniesienia własności potrzebne jest dodatkowe porozumienie stron obejmujące ich bezwarunkową zgodę na niezwłoczne przejście własności.

Art. 158 [Forma] Umowa zobowiązująca do przeniesienia własności nieruchomości powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. To samo dotyczy umowy przenoszącej własność, która zostaje zawarta w celu wykonania istniejącego uprzednio zobowiązania do przeniesienia własności nieruchomości; zobowiązanie powinno być w akcie wymienione.

Art. 159 [Wyłączenia] Przepisów o obowiązku zachowania formy aktu notarialnego nie stosuje się w wypadku, gdy grunty wniesione jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej mają stać się współwłasnością dotychczasowych właścicieli.

Art. 160 (skreślony) ⁷⁶⁾

Art. 161 (skreślony) ⁷⁶⁾

Art. 162 (uchylony) ⁷⁷⁾

Art. 163 (skreślony) ⁷⁸⁾

Art. 164 (skreślony) ⁷⁸⁾

Art. 165 (skreślony) ⁷⁸⁾

Art. 166 [Pierwokup współwłaścicieli]

§ 1. ⁷⁹⁾ W razie sprzedaży przez współwłaściciela nieruchomości rolnej udziału we współwłasności lub części tego udziału pozostałym współwłaścicielom przysługuje prawo pierwokupu, jeżeli prowadzi gospodarstwo rolne na gruncie wspólnym. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy współwłaściciel prowadzi jednocześnie gospodarstwo rolne sprzedaje swój udział we współwłasności wraz z tym gospodarstwem albo gdy nabywcą jest inny współwłaściciel lub osoba, która dziedziczyłaby gospodarstwo po sprzedawcy.

§ 2. ⁸⁰⁾ (skreślony)

Art. 167 (skreślony) ⁸¹⁾

Art. 168 (skreślony) ⁸¹⁾

Art. 169 [Nabycie od nieuprawnionego]

§ 1. Jeżeli osoba nie uprawniona do rozporządzenia ruchomymi rzeczami zbywa rzecz i wydaje ją nabywcy, nabywca uzyskuje własność z chwilą objęcia rzeczy w posiadanie, chyba że działa w złej wierze.

§ 2. Jednakże gdy rzecz zgubiona, skradziona lub w inny sposób utracona przez właściciela zostaje zbyta przed upływem lat trzech od chwili jej zgubienia, skradzenia lub utraty, nabywca może uzyskać własność dopiero z upływem powyższego trzyletniego terminu. Ograniczenie to nie dotyczy pieniędzy i dokumentów na okaziciela ani rzeczy nabytych na drodze licytacji publicznej lub w toku postępowania egzekucyjnego.

Art. 170 [Nabycie rzeczy obciążonej] W razie przeniesienia własności rzeczy ruchomej, która jest obciążona prawem osoby trzeciej, prawo to wygasa z chwilą wydania rzeczy nabywcy, chyba że ten działa w złej wierze. Przepis paragrafu drugiego artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio.

Art. 171 (skreślony) ⁸²⁾

Rozdział II. Zasiedzenie.

Art. 172 [Nieruchomo]

§ 1. ⁸³⁾ Posiadacz nieruchomości nie b d cy jej wła cicielem nabywa własno , je eli posiada nieruchomo nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba e uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie).

§ 2. ⁸⁴⁾ Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własno , cho by uzyskał posiadanie w złej wierze.

Art. 173 [Ochrona małoletniego] Je eli wła ciciel nieruchomości, przeciwko któremu biegnie zasiedzenie, jest małoletni, zasiedzenie nie mo e sko czy si wcze niej ni z upływem dwóch lat od uzyskania pełnoletno ci przez wła ciciela.

Art. 174 [Ruchomo] Posiadacz rzeczy ruchomej nie b d cy jej wła cicielem nabywa własno , je eli posiada rzecz nieprzerwanie od lat trzech jako posiadacz samoistny, chyba e posiada w złej wierze.

Art. 175 [Odestanie] Do biegu zasiedzenia stosuje si odpowiednio przepisy o biegu przedawnienia roszcze .

Art. 176 [Posiadanie poprzednika]

§ 1. ⁸⁵⁾ Je eli podczas biegu zasiedzenia nast piło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz mo e doliczy do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Je eli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania mo e by doliczony tylko wtedy, gdy ł cznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzie ci.

§ 2. Przepisy powy sze stosuje si odpowiednio w wypadku, gdy obecny posiadacz jest spadkobierc poprzedniego posiadacza.

Art. 177 (skre lony)⁸⁶⁾

Art. 178 (uchylony)⁸⁷⁾

Rozdział III. Inne wypadki nabycia i utraty własno ci.

Art. 179 (utracił moc)⁸⁸⁾

Art. 180 [Porzucenie] Wła ciciel mo e wyzby si własno ci rzeczy ruchomej przez to, e w tym zamiarze rzecz porzuci.

Art. 181 [Zawłaszczenie] Własno ruchomej rzeczy niczyjej nabywa si przez jej obj cie w posiadanie samoistne.

Art. 182 [Rój pszczół]

§ 1. Rój pszczół staje si niczym, je eli wła ciciel nie odszukał go przed upływem trzech dni od dnia wyrojenia. Wła cicielowi wolno w po cigu za rojem wej na cudzy grunt, powinien jednak naprawi wynikł st d szkod .

§ 2. Je eli rój osiadł w cudzym ulu nie zaj tym, wła ciciel mo e domaga si wydania roju za zwrotem kosztów.

§ 3. Je eli rój osiadł w cudzym ulu zaj tym, staje si on własno ci tego, czyj właśno ci był rój, który si w ulu znajdował. Dotychczasowemu wła cicielowi nie przysługuje w tym wypadku roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

Art. 183 [Obowi zki znalazcy]

§ 1. Kto znalazł rzecz zgubion , powinien niezwłocznie zawiadomi o tym osob uprawnion do odbioru rzeczy. Je eli znalazca nie wie, kto jest uprawniony do odbioru rzeczy, albo je eli nie zna miejsca zamieszkania osoby uprawnionej, powinien niezwłocznie zawiadomi o znalezieniu wła ciwy organ pa stwowy.

§ 2. Przepisy o rzeczach znalezionych stosuje si odpowiednio do rzeczy porzuconych bez zamiaru wyzbycia si własno ci, jak równie do zwierz t, które zabł kały si lub uciekły.

Art. 184 [Przedmioty warto ciowe]

§ 1. Pieni dze, papiery warto ciowe, kosztowno ci oraz rzeczy maj ce warto naukow lub artystyczn znalazca powinien odda niezwłocznie na przechowanie wła ciwemu organowi pa stwowemu, inne za rzeczy znalezione - tylko na danie tego organu.

§ 2. Je eli znalazca przechowuje rzecz u siebie, stosuje si odpowiednio przepisy o nieodpłatnym przechowaniu.

Art. 185 [Upowa nienie] Rozporz dzenie Rady Ministrów okre li organy wła ciwe do przechowywania rzeczy znalezionych i do poszukiwania osób uprawnionych do ich odbioru, zasady przechowywania tych rzeczy oraz sposób poszukiwania osób uprawnionych do odbioru.

Art. 186 [Znale ne] Znalazca, który uczynił zado swoim obowi zkom, mo e da znale nego w wysoko ci jednej dziesi tej warto ci rzeczy, je eli zgłosił swe roszczenie najpó niej w chwili wydania rzeczy osobie uprawnionej do odbioru.

Art. 187 [Nabycie własno ci] ⁸⁹⁾ Pieni dze, papiery warto ciowe, kosztowno ci oraz rzeczy maj ce warto naukow lub artystyczn , które nie zostan przez uprawnionego odebrane w ci gu roku od dnia wezwania go przez wła ciwy organ, a w razie niemo no ci wezwania - w ci gu dwóch lat od ich znalezienia, staj si własno ci Skarbu Pa stwa. Inne rzeczy staj si po upływie tych samych terminów własno ci znalazcy, je eli uczynił on zado swoim obowi zkom; je eli rzeczy s przechowywane przez organ pa stwowy, znalazca mo e je odebra za zwrotem kosztów.

Art. 188 [Znalezienie w miejscach publicznych] Przepisów artykułów poprzedzaj cych nie stosuje si w razie znalezienia rzeczy w budynku publicznym albo w innym budynku lub pomieszczeniu otwartym dla publiczno ci ani w razie znalezienia rzeczy w wagonie kolejowym, na statku lub innym rodku transportu publicznego. Znalazca

obowi zany jest w tych wypadkach odda rzecz zarz dcy budynku lub pomieszczenia albo wła ciwemu zarz dcy rodków transportu publicznego, a ten post pi z rzecz zgodnie z wła ciwymi przepisami.

Art. 189 [Skarb]⁹⁰⁾ Je eli rzecz maj ca znaczniejszy warto materialn albo warto naukow lub artystyczn została znaleziona w takich okoliczno ciach, e poszukiwanie wła ciciela byłoby oczywi cie bezcelowe, znalazca obowi zany jest odda rzecz wła ciwemu organowi pa stwowemu. Rzecz znaleziona staje si własno ci Skarbu Pa stwa, a znalazcy nale y si odpowiednie wynagrodzenie.

Art. 190 [Nabycie po ytków naturalnych] Uprawniony do pobierania po ytków naturalnych rzeczy nabywa ich własno przez odł czenie ich od rzeczy.

Art. 191 [Poł czenie z nieruchomości] Własno nieruchomości rozci ga si na rzecz ruchom , która została poł czona z nieruchomości w taki sposób, e stała si jej cz ci składow .

Art. 192 [Przetworzenie]

§ 1. Ten, kto wytworzył now rzecz ruchom z cudzych materiałów, staje si jej wła cicielem, je eli warto nakładu pracy jest wi ksza od warto ci materiałów.

§ 2. Je eli przetworzenie rzeczy było dokonane w złej wierze albo je eli warto materiałów jest wi ksza od warto ci nakładu pracy, rzecz wytworzona staje si własno ci wła ciciela materiałów.

Art. 193 [Poł czenie, pomieszenie]

§ 1. Je eli rzeczy ruchome zostały poł czone lub pomieszone w taki sposób, e przywrócenie stanu poprzedniego byłoby zwi zane z nadmiernymi trudno ciami lub kosztami, dotychczasowi wła ciele staj si współwła cicielami cało ci. Udziały we współwłasno ci oznacza si według stosunku warto ci rzeczy poł czonych lub pomieszanych.

§ 2. Jednak e gdy jedna z rzeczy poł czonych ma warto znacznie wi ksz ani eli pozostałe, rzeczy mniejszej warto ci staj si jej cz ciami składowymi.

Art. 194 [Rozliczenia] Przepisy o przetworzeniu, poł czeniu i pomieszeniu nie uchybiaj przepisom o obwi zku naprawienia szkody ani przepisom o bezpodstawnym wzbogaceniu.

Dział IV. Współwłasno .

Art. 195 [Poj cie] Własno tej samej rzeczy mo e przysługiwa niepodzielnie kilku osobom (współwłasno).

Art. 196 [Rodzaje]

§ 1. Współwłasno jest albo współwłasno ci w cz ciach ułamkowych, albo współwłasno ci ł czn .

§ 2. Współwłasno ł czn reguluj przepisy dotycz ce stosunków, z których ona wynika. Do współwłasno ci w cz ciach ułamkowych stosuje si przepisy niniejszego działu.

Art. 197 [Udziały] Domniemywa si , e udziały współwła cicieli s równe.

Art. 198 [Rozporz dzenie udziałem] Ka dy ze współwła cicieli mo e rozporz dza swoim udziałem bez zgody pozostałych współwła cicieli.

Art. 199 [Przekroczenie zwykłego zarz du] Do rozporz dzania rzecz wspóln oraz do innych czynno ci, które przekraczaj zakres zwykłego zarz du, potrzebna jest zgoda wszystkich współwła cicieli. W braku takiej zgody współwła ciele, których udziały wynosz co najmniej połow , mog da rozstrzygni cia przez s d, który orzeknie maj c na wzgl dzie cel zamierzonej czynno ci oraz interesy wszystkich współwła cicieli.

Art. 200 [Współdziałanie] Ka dy ze współwła cicieli jest obwi zany do współdziałania w zarz dzie rzecz wspóln .

Art. 201 [Zarz d zwykły] Do czynno ci zwykłego zarz du rzecz wspóln potrzebna jest zgoda wi kszo ci współwła cicieli. W braku takiej zgody ka dy ze współwła cicieli mo e da upowa nienia s dowego do dokonania czynno ci.

Art. 202 [Rozstrzygni cie s du] Je eli wi kszo współwła cicieli postanawia dokona czynno ci ra co sprzecznej z zasadami prawidłowego zarz du rzecz wspóln , ka dy z pozostałych współwła cicieli mo e da rozstrzygni cia przez s d.

Art. 203 [Wyznaczenie zarz dcy] Ka dy ze współwła cicieli mo e wyst pi do s du o wyznaczenie zarz dcy, je eli nie mo na uzyska zgody wi kszo ci współwła cicieli w istotnych sprawach dotycz cych zwykłego zarz du albo je eli wi kszo współwła cicieli narusza zasady prawidłowego zarz du lub krzywdzi mniejszo .

Art. 204 [Obliczanie wi kszo ci] Wi kszo współwła cicieli oblicza si według wielko ci udziałów.

Art. 205 [Wynagrodzenie] Współwła ciciel sprawuj cy zarz d rzecz wspóln mo e da od pozostałych współwła cicieli wynagrodzenia odpowiadaj cego uzasadnionemu nakładowi jego pracy.

Art. 206 [Współposiadanie] Ka dy ze współwła cicieli jest uprawniony do współposiadania rzeczy wspólnej oraz do korzystania z niej w takim zakresie, jaki daje si pogodzi ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez pozostałych współwła cicieli.

Art. 207 [Przychody i wydatki] Po ytki i inne przychody z rzeczy wspólnej przypadaj współwła cicielom w stosunku do wielko ci udziałów; w takim samym stosunku współwła ciele ponosz wydatki i ci ary zwi zane z rzecz wspóln .

Art. 208 [Rachunek z zarz du] Ka dy ze współwła cicieli nie sprawuj cych zarz du rzecz wspóln mo e da w odpowiednich terminach rachunku z zarz du.

Art. 209 [Czynno ci zachowawcze] Ka dy ze współwła cicieli mo e wykonywa wszelkie czynno ci i dochodzi wszelkich roszcze , które zmierzaj do zachowania wspólnego prawa.

Art. 210 [Zniesienie współwłasności] Kiedy ze współwłaścicieli może nastąpić zniesienie współwłasności. Uprawnienie to może być wyłączone przez czynność prawną na czas nie dłuższy niż lat pięć. Jednakże w ostatnim roku przed upływem zastrzeżonego terminu dopuszczalne jest jego przedłużenie na dalsze lat pięć; przedłużenie może nastąpić ponownie.

Art. 211 [Podział] Kiedy ze współwłaścicieli może nastąpić podział, a aby zniesienie współwłasności nastąpiło przez podział rzeczy wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo z koniecznością zachowania istotnych zmian rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości.

Art. 212 [Sądowe zniesienie]

§ 1. Jeżeli zniesienie współwłasności następuje na mocy orzeczenia sądu, wartość poszczególnych udziałów może być wyrównana przez dopłaty pieniężne. Przy podziale gruntu sąd może obciążyć poszczególne części potrzebnymi służebnościami gruntowymi.

§ 2. Rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

§ 3. Jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. W razie rozłożenia dopłat i spłat na raty terminy ich uiszczenia nie mogą łącznie przekroczyć lat dziesięciu. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie sąd na wniosek dłużnika może odroczyć termin zapłaty rat już wymagalnych.

Art. 213 [Gospodarstwo rolne] Jeżeli zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego przez podział między współwłaścicieli byłoby sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, sąd przyzna to gospodarstwo temu współwłaścicielowi, na którego wyrażą zgodę wszyscy współwłaściciele.

Art. 214 [Rozwinięcie]

§ 1. W razie braku zgody wszystkich współwłaścicieli, sąd przyzna gospodarstwo rolne temu z nich, który je prowadzi lub stale w nim pracuje, chyba że interes społeczno-gospodarczy przemawia za wyborem innego współwłaściciela.

§ 2. Jeżeli warunki przewidziane w paragrafie poprzedzającym spełnia kilku współwłaścicieli albo jeżeli nie spełniają ich żaden ze współwłaścicieli, sąd przyzna gospodarstwo rolne temu z nich, który daje najlepszą gwarancję jego należytego prowadzenia.

§ 3. Na wniosek wszystkich współwłaścicieli sąd zarządzi sprzedaż gospodarstwa rolnego stosownie do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

§ 4. Sprzedaż gospodarstwa rolnego sąd zarządzi również w wypadku niewyrażenia zgody przez jednego ze współwłaścicieli na przyznanie mu gospodarstwa.

Art. 215 [Odesłanie] Przepisy dwóch artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy gospodarstwo rolne może być podzielone, lecz liczba wydzielonych części jest mniejsza od liczby współwłaścicieli.

Art. 216 [Spłaty]

§ 1. Wysokość przysługujących współwłaścicielom spłat z gospodarstwa rolnego ustala się stosownie do ich zgodnego porozumienia.

§ 2. W razie braku takiego porozumienia spłaty przysługujące współwłaścicielom mogą być obniżone. Przy określaniu stopnia ich obniżenia bierze się pod uwagę:

- 1) typ, wielkość i stan gospodarstwa rolnego będącego przedmiotem zniesienia współwłasności,
- 2) sytuację osobistą i majątkową współwłaściciela zobowiązanego do spłat i współwłaściciela uprawnionego do ich otrzymania.

§ 3. Obniżenie spłat, stosownie do przepisu paragrafu poprzedzającego, nie wyklucza możliwości rozłożenia ich na raty lub odroczenia terminu ich zapłaty, stosownie do przepisu art. 212 § 3.

§ 4. Przepisów § 2 i 3 nie stosuje się do spłat na rzecz małżonka w razie zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego, które stosownie do przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego należy do wspólnego majątku małżonków.

Art. 217 [Wyrównanie] Współwłaściciel, który w wyniku zniesienia współwłasności otrzymał gospodarstwo rolne, wchodzić ce za w skład tego gospodarstwa nieruchomości rolne zbył odpłatnie przed upływem pięciu lat od chwili zniesienia współwłasności, jest obowiązany pozostałym współwłaścicielom, którym przypadły spłaty należne od należnych, wydać proporcjonalnie do wielkości ich udziałów - korzyści uzyskane z obniżenia spłat, chyba że celem zbycia jest zapewnienie racjonalnego prowadzenia tego gospodarstwa.

Art. 218 [Dalsze zamieszkiwanie]

§ 1. Współwłaściciele, którzy nie otrzymali gospodarstwa rolnego lub jego części, lecz do chwili zniesienia współwłasności w tym gospodarstwie mieszkali, zachowują uprawnienia do dalszego zamieszkiwania, jednakże nie dłużej niż przez pięć lat, a gdy w chwili znoszenia współwłasności są małoletni - nie dłużej niż pięć lat od osiągnięcia pełnoletności. Ograniczenie terminem powyższym nie dotyczy współwłaścicieli trwale niezdolnych do pracy.

§ 2. Do uprawnień wynikających z przepisów paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio przepisy o służebności mieszkaniowej.

Art. 219 [skreślenie]

Art. 220 [Wyłączenie przedawnienia] Roszczenie o zniesienie współwłasności nie ulega przedawnieniu.

Art. 221 [Nabywca udziału] Czynność prawna określająca czas i sposób korzystania z rzeczy wspólnej albo wyłączenie uprawnienia do zniesienia współwłasności odnosi skutek także względem nabywcy udziału, jeżeli nabywca o nich wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć. To samo dotyczy wypadku, gdy sposób korzystania z rzeczy został ustalony w orzeczeniu sądownym.

Dział V. Ochrona własności.

Art. 222 [Windykacyjna i negatoryjna]

§ 1. Właściciel może dać od osoby, która władą faktycznie jego rzecz, a aby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą.

§ 2. Przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszenia.

Art. 223 [Wyłączenie przedawnienia]

§ 1. Roszczenia właściciela przewidziane w artykule poprzedzającym nie ulegają przedawnieniu, jeżeli dotyczą nieruchomości.

§ 2. ⁹⁹⁾ (skreślony)

§ 3. ¹⁰⁰⁾ (skreślony)

Art. 224 [Roszczenia uzupełniające]

§ 1. Samoistny posiadacz w dobrej wierze nie jest obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i nie jest odpowiedzialny ani za jej zużycie, ani za jej pogorszenie lub utratę. Nabywa własność po wytków naturalnych, które zostały od rzeczy oddzielone w czasie jego posiadania, oraz zachowuje pobrane po wytki cywilne, jeżeli stały się w tym czasie wymagalne.

§ 2. Jednakże od chwili, w której samoistny posiadacz w dobrej wierze dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, jest on obowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy i jest odpowiedzialny za jej zużycie, pogorszenie lub utratę, chyba że pogorszenie lub utrata nastąpiła bez jego winy. Obowiązany jest zwrócić pobrane od powyższej chwili po wytki, których nie zużył, jak również wartości tych, które zużył.

Art. 225 [Rozwinięcie] Obowiązki samoistnego posiadacza w złej wierze względem właściciela są takie same jak obowiązki samoistnego posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której ten dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy. Jednakże samoistny posiadacz w złej wierze obowiązany jest nadto zwrócić wartość po wytków, których z powodu złej gospodarki nie uzyskał, oraz jest odpowiedzialny za pogorszenie i utratę rzeczy, chyba że rzecz uległaby pogorszeniu lub utracie tak i wtedy, gdyby znajdowała się w posiadaniu uprawnionego.

Art. 226 [Nakłady]

§ 1. Samoistny posiadacz w dobrej wierze może dać zwrotu nakładów koniecznych o tyle, o ile nie mają pokrycia w korzyściach, które uzyskał z rzeczy. Zwrotu innych nakładów może dać o tyle, o ile zwikszą wartość rzeczy w chwili jej wydania właścicielowi. Jednakże gdy nakłady zostały dokonane po chwili, w której samoistny posiadacz w dobrej wierze dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, może on dać zwrotu jedynie nakładów koniecznych.

§ 2. Samoistny posiadacz w złej wierze może dać jedynie zwrotu nakładów koniecznych, i to tylko o tyle, o ile właściciel wzbogaciłby się bezpodstawnie jego kosztem.

Art. 227 [Przedmioty połamane]

§ 1. Samoistny posiadacz może, przywracając stan poprzedni, zabrać przedmioty, które połamany z rzeczy, chociaż by stały się jej częściami składowymi.

§ 2. Jednakże gdy połamania dokonał samoistny posiadacz w złej wierze albo samoistny posiadacz w dobrej wierze po chwili, w której dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, właściciel może przyłamane przedmioty zatrzymać, zwracając samoistnemu posiadaczowi ich wartość i koszt robocizny albo sumę odpowiadającą zwikszeniu wartości rzeczy.

Art. 228 [Roszczenia uzupełniające] Przepisy określające prawa i obowiązki samoistnego posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której dowiedział się o wytoczeniu przeciwko niemu powództwa o wydanie rzeczy, stosuje się także w wypadku, gdy samoistny posiadacz rzeczy był przedmiotem własności państwowej został wezwany przez właściwy organ państwowy do wydania rzeczy.

Art. 229 [Przedawnienie]

§ 1. Roszczenia właściciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot po wytków lub o zapłatę ich wartości, jak również roszczenia o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy. To samo dotyczy roszczeń samoistnego posiadacza przeciwko właścicielowi o zwrot nakładów na rzecz.

§ 2. ¹⁰¹⁾ (skreślony)

Art. 230 [Roszczenia uzupełniające; odesłanie] Przepisy dotyczące roszczeń właściciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot po wytków lub o zapłatę ich wartości oraz o naprawienie szkody z powodu pogorszenia lub utraty rzeczy, jak również przepisy dotyczące roszczeń samoistnego posiadacza o zwrot nakładów na rzecz, stosuje się odpowiednio do stosunku między właścicielem rzeczy a posiadaczem zależnym, o ile z przepisów regulujących ten stosunek nie wynika nic innego.

Art. 231 [Budynek na cudzym gruncie]

§ 1. Samoistny posiadacz gruntu w dobrej wierze, który wznosił na powierzchni lub pod powierzchnią gruntu budynek lub inne urządzenie o wartości przenoszącej znacznie wartość tej na ten cel działki, może dać, aby właściciel przeniósł na niego własność tej działki za odpowiednim wynagrodzeniem.

§ 2. Właściciel gruntu, na którym wzniesiono budynek lub inne urządzenie o wartości przenoszącej znacznie wartość tej na ten cel działki, może dać, aby ten, kto wznosił budynek lub inne urządzenie, nabył od niego własność działki za odpowiednim wynagrodzeniem.

§ 3. ¹⁰²⁾ (skreślony)

Tytuł II. Użytkowanie wieczyste.

Art. 232 [Przedmiot i podmioty]

§ 1.¹⁰³⁾ Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa położone w granicach administracyjnych miast oraz grunty Skarbu Państwa położone poza tymi granicami, lecz włączone do planu zagospodarowania przestrzennego miasta i przekazane do realizacji zadań jego gospodarki, a także grunty stanowiące własność jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków mogą być oddawane w użytkowanie wieczyste osobom fizycznym, i osobom prawnym.

§ 2.¹⁰⁴⁾ W wypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych przedmiotem użytkowania wieczystego mogą być także inne grunty Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków.

Art. 233 [Treść]¹⁰⁵⁾ W granicach, określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego oraz przez umowę o oddanie gruntu Skarbu Państwa lub gruntu należącego do jednostek samorządu terytorialnego bądź ich związków w użytkowanie wieczyste, użytkownik może korzystać z gruntu z wyłączeniem innych osób. W tych samych granicach użytkownik wieczysty może swoim prawem rozporządzać.

Art. 234 [Ustanowienie]¹⁰⁶⁾ Do oddania gruntu Skarbu Państwa lub gruntu należącego do jednostek samorządu terytorialnego bądź ich związków w użytkowanie wieczyste stosuje się odpowiednio przepisy o przeniesieniu własności nieruchomości.

Art. 235 [Własność budynków i urządzeń]

§ 1.¹⁰⁷⁾ Budynki i inne urządzenia wzniesione na gruncie Skarbu Państwa lub gruncie należącem do jednostek samorządu terytorialnego bądź ich związków przez wieczystego użytkownika stanowią jego własność. To samo dotyczy budynków i innych urządzeń, które wieczysty użytkownik nabył zgodnie z właściwymi przepisami przy zawarciu umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste.

§ 2.¹⁰⁸⁾ Przysługująca wieczystemu użytkownikowi własność budynków i urządzeń na użytkowanym gruncie jest prawem związanym z użytkowaniem wieczystym.

Art. 236 [Okres]

§ 1.¹⁰⁹⁾ Oddanie gruntu Skarbu Państwa lub gruntu należącego do jednostek samorządu terytorialnego bądź ich związków w użytkowanie wieczyste następuje na okres dziesięciu lat. W wypadkach wyjątkowych, gdy cel gospodarczy użytkowania wieczystego nie wymaga oddania gruntu na dziesięć lat, dopuszczalne jest oddanie gruntu na okres krótszy, co najmniej jednak na lat czterdzieści.

§ 2.¹¹⁰⁾ W ciągu ostatnich pięciu lat przed upływem zastrzeżonego w umowie terminu wieczysty użytkownik może przedłużyć na dalszy okres od czterdziestu do dziesięciu lat; jednakże wieczysty użytkownik może wcześniej wystąpić z takim daniem, jeżeli okres amortyzacji zamierzonych na użytkowanym gruncie nakładów jest znacznie dłuższy aniżeli czas, który pozostaje do upływu zastrzeżonego w umowie terminu. Odmowa przedłużenia jest dopuszczalna tylko ze względu na ważny interes społeczny.

§ 3. Umowa o przedłużeniu wieczystego użytkowania powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Art. 237 [Przeniesienie] Do przeniesienia użytkowania wieczystego stosuje się odpowiednio przepisy o przeniesieniu własności nieruchomości.

Art. 238 [Opłata] Wieczysty użytkownik uiszcza przez czas trwania swego prawa opłat rocznych.

Art. 239 [Treść umowy]

§ 1.¹¹¹⁾ Sposób korzystania z gruntu Skarbu Państwa lub gruntu należącego do jednostek samorządu terytorialnego bądź ich związków przez wieczystego użytkownika powinien być określony w umowie.

§ 2.¹¹²⁾ Jeżeli oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste następuje w celu wzniesienia na gruncie budynków lub innych urządzeń, umowa powinna określać:

- 1) termin rozpoczęcia i zakończenia robót;
- 2) rodzaj budynków lub urządzeń oraz obowiązek ich utrzymywania w należytym stanie;
- 3) warunki i termin odbudowy w razie zniszczenia albo rozbioru budynków lub urządzeń w czasie trwania użytkowania wieczystego;
- 4) wynagrodzenie należne wieczystemu użytkownikowi za budynki lub urządzenia istniejące na gruncie w dniu wygaśnięcia użytkowania wieczystego.

Art. 240 [Rozwinięcie]¹¹³⁾ Umowa o oddanie gruntu Skarbu Państwa lub gruntu należącego do jednostek samorządu terytorialnego bądź ich związków w użytkowanie wieczyste może ulec rozwinięciu przed upływem określonego w niej terminu, jeżeli wieczysty użytkownik korzysta z gruntu w sposób oczywiście sprzeczny z jego przeznaczeniem określonym w umowie, w szczególności jeżeli wbrew umowie użytkownik nie wznosił określonych w niej budynków lub urządzeń.

Art. 241 [Wygaśnięcie] Wraz z wygaśnięciem użytkowania wieczystego wygasają ustanowione na nim obciążenia.

Art. 242 (skreślony)¹¹⁴⁾

Art. 243 [Przedawnienie]¹¹⁵⁾ Roszczenie przeciwko wieczystemu użytkownikowi o naprawienie szkód wynikłych z niewłaściwego korzystania z gruntu Skarbu Państwa lub gruntu należącego do jednostek samorządu terytorialnego bądź ich związków, jak również roszczenie wieczystego użytkownika o wynagrodzenie za budynki i urządzenia istniejące w dniu zwrotu użytkowanego gruntu przedawniają się z upływem lat trzech od tej daty.

Tytuł III. Prawa rzeczowe ograniczone.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 244 [Katalog] ¹¹⁶⁾

§ 1. Ograniczonymi prawami rzeczowymi są: użytkowanie, służebność, zastaw, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oraz hipoteka.

§ 2. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oraz hipotek regulują odrębne przepisy.

Art. 245 [Ustanowienie]

§ 1. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego stosuje się odpowiednio przepisy o przeniesieniu własności.

§ 2. Jednakże do ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości nie stosuje się przepisów o niedopuszczalności warunku lub terminu. Forma aktu notarialnego jest potrzebna tylko dla oświadczenia właściciela, który prawo ustanawia.

Art. 245¹ [Przeniesienie] ¹¹⁷⁾ Do przeniesienia ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomość potrzebna jest umowa między uprawnionym a nabywcą oraz jeżeli prawo jest ujawnione w księdze wieczystej - wpis do tej księgi, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 246 [Zrzeczenie się] ¹¹⁸⁾

§ 1. Jeżeli uprawniony zrzeka się ograniczonego prawa rzeczowego, prawo to wygasa. Oświadczenie o zrzeczeniu się prawa powinno być złożone właścicielowi rzeczy obcej.

§ 2. Jednakże gdy ustawa nie stanowi inaczej, a prawo było ujawnione w księdze wieczystej, do jego wygaśnięcia potrzebne jest wykreślenie prawa z księgi wieczystej.

Art. 247 [Przejście na właściciela] Ograniczone prawo rzeczowe wygasa, jeżeli przejdzie na właściciela rzeczy obcej albo jeżeli ten, komu prawo takie przysługuje, nabędzie własność rzeczy obcej.

Art. 248 [Zmiana treści]

§ 1. ¹¹⁹⁾ Do zmiany treści ograniczonego prawa rzeczowego potrzebna jest umowa między uprawnionym a właścicielem rzeczy obcej, a jeżeli prawo było ujawnione w księdze wieczystej - wpis do tej księgi.

§ 2. Jeżeli zmiana treści prawa dotyczy praw osoby trzeciej, do zmiany potrzebna jest zgoda tej osoby. Oświadczenie osoby trzeciej powinno być złożone jednej ze stron.

Art. 249 [Pierwsze stwo]

§ 1. Jeżeli kilka ograniczonych praw rzeczowych obciąża tę samą rzecz, prawo powstałe później nie może być wykonywane z uszczerbkiem dla prawa powstałego wcześniej (pierwsze stwo).

§ 2. Przepis powyższy nie uchybia przepisom, które określają pierwsze stwo w sposób odmienny.

Art. 250 [Zmiana pierwszego stwa]

§ 1. Pierwsze stwo ograniczonych praw rzeczowych może być zmienione. Zmiana nie narusza praw mających pierwsze stwo niższe aniżeli prawo ustępujące pierwsze stwa, a wyższe aniżeli prawo, które uzyskuje pierwsze stwo ustępującego prawa.

§ 2. ¹²⁰⁾ Do zmiany pierwszego stwa praw rzeczowych ograniczonych potrzebna jest umowa między tym, czyje prawo ma ustąpić pierwsze stwa, a tym, czyje prawo ma uzyskać pierwsze stwo ustępującego prawa. Jeżeli chociaż jedno z tych praw jest ujawnione w księdze wieczystej, potrzebny jest także wpis do księgi wieczystej.

§ 3. Zmiana pierwszego stwa staje się bezskuteczna z chwilą wygaśnięcia prawa, które ustąpiło pierwsze stwa.

Art. 251 [Ochrona] Do ochrony praw rzeczowych ograniczonych stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie własności.

Dział II. Użytkowanie.

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 252 [Przedmiot i treść] Rzecz może na obcej własności być używana i do pobierania jej pożytku (użytkowanie).

Art. 253 [Ograniczenie zakresu]

§ 1. Zakres użytkowania może na ograniczony przez wyłączenie oznaczonych pożytków rzeczy.

§ 2. Wykonywanie użytkowania nieruchomości może na ograniczony do jej oznaczonej części.

Art. 254 [Niezbędność] Użytkowanie jest niezbędnym.

Art. 255 [Niewykonywanie] Użytkowanie wygasa wskutek niewykonywania przez lat dziesięć.

Art. 256 [Sposób wykonywania] Użytkownik powinien wykonywać swoje prawo zgodnie z wymaganiami prawidłowej gospodarki.

Art. 257 [Zespół rodków produkcji]

§ 1. Je eli u ytkowanie obejmuje okre lony zespół rodków produkcji, u ytkownik mo e w granicach prawidłowej gospodarki zast powa poszczególne składniki innymi. Wł czone w ten sposób składniki staj si własno ci wła ciciela u ytkowanego zespołu rodków produkcji.

§ 2. Je eli u ytkowany zespół rodków produkcji ma by zwrócony według oszacowania, u ytkownik nabywa własno jego poszczególnych składników z chwil , gdy zostały mu wydane; po ustaniu u ytkowania obowi zany jest zwróci zespół tego samego rodzaju i tej samej warto ci, chyba e inaczej zastrze ono.

Art. 258 [Ci ary] W stosunkach wzajemnych mi dzy u ytkownikiem a wła cicielem u ytkownik ponosi ci ary, które zgodnie z wymaganiami prawidłowej gospodarki powinny by pokrywane z po ytków rzeczy.

Art. 259 [Nakłady wła ciciela] Wła ciciel nie ma obowi zku czyni nakładów na rzecz obci on u ytkowaniem. Je eli takie nakłady poczynił, mo e od u ytkownika da ich zwrotu według przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 260 [Nakłady u ytkownika]

§ 1. U ytkownik obowi zany jest dokonywa napraw i innych nakładów zwi zanych ze zwykłym korzystaniem z rzeczy. O potrzebie innych napraw i nakładów powinien niezwłocznie zawiadomi wła ciciela i zezwoli mu na dokonanie potrzebnych robót.

§ 2. Je eli u ytkownik poczynił nakłady, do których nie był obowi zany, stosuje si odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 261 [Roszczenia osób trzecich] Je eli osoba trzecia dochodzi przeciwko u ytkownikowi roszcze dotycz cych własno ci rzeczy, u ytkownik powinien niezwłocznie zawiadomi o tym wła ciciela.

Art. 262 [Stan po wyga ni ciu] Po wyga ni ciu u ytkowania u ytkownik obowi zany jest zwróci rzecz wła cicielowi w takim stanie, w jakim powinna si znajdowa stosownie do przepisów o wykonywaniu u ytkowania.

Art. 263 [Przedawnienie] ¹²¹⁾Roszczenie wła ciciela przeciwko u ytkownikowi o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy albo o zwrot nakładów na rzecz, jak równie roszczenie u ytkownika przeciwko wła cicielowi o zwrot nakładów na rzecz przedawniaj si z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

Art. 264 [U ytkowanie nieprawidłowe] Je eli u ytkowanie obejmuje pieni dze lub inne rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, u ytkownik staje si z chwil wydania mu tych przedmiotów ich wła cicielem. Po wyga ni ciu u ytkowania obowi zany jest do zwrotu według przepisów o zwrocie po yczki (u ytkowanie nieprawidłowe).

Art. 265 [U ytkowanie praw]

§ 1. Przedmiotem u ytkowania mog by tak e prawa.

§ 2. Do u ytkowania praw stosuje si odpowiednio przepisy o u ytkowaniu rzeczy.

§ 3. Do ustanowienia u ytkowania na prawie stosuje si odpowiednio przepisy o przeniesieniu tego prawa.

Rozdział II. U ytkowanie przez osoby fizyczne.

Art. 266 [Termin wyga ni cia] U ytkowanie ustanowione na rzecz osoby fizycznej wygasa najpó niej z jej mierci .

Art. 267 [Tre]

§ 1. U ytkownik obowi zany jest zachowa substancj rzeczy oraz jej dotychczasowe przeznaczenie.

§ 2. ¹²²⁾Jednak e u ytkownik gruntu mo e zbudowa i eksploatowa nowe urz dzenia słu ce do wydobywania kopalin z zachowaniem przepisów prawa geologicznego i górniczego.

§ 3. Przed przyst pieniem do robót u ytkownik powinien w odpowiednim terminie zawiadomi wła ciciela o swym zamiarze. Je eli zamierzone urz dzenia zmieniałyby przeznaczenie gruntu albo naruszały wymagania prawidłowej gospodarki, wła ciciel mo e da ich zaniechania albo zabezpieczenia roszczenia o naprawienie szkody.

Art. 268 [Nowe urz dzenia] U ytkownik mo e zakłada w pomieszczeniach nowe urz dzenia w takich granicach jak najemca.

Art. 269 [Zabezpieczenie; zarz dca]

§ 1. Wła ciciel mo e z wa nych powodów da od u ytkownika zabezpieczenia, wyznaczaj c mu w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu wła ciciel mo e wyst pi do s du o wyznaczenie zarz dcy.

§ 2. U ytkownik mo e da uchylecia zarz du, je eli daje odpowiednie zabezpieczenie.

Art. 270 [Zabezpieczenie przy u ytkowaniu nieprawidłowym] Wła ciciel mo e odmówi wydania przedmiotów obj tych u ytkowaniem nieprawidłowym, dopóki nie otrzyma odpowiedniego zabezpieczenia.

Art. 270¹ (uchylony)¹²³⁾

Rozdział III. U ytkowanie przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne.

Art. 271 [Grunt Skarbu Pa stwa] ¹²⁴⁾U ytkowanie gruntu stanowi cego własno Skarbu Pa stwa mo e by ustanowione na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej jako prawo terminowe lub jako prawo bezterminowe. W ka dym razie u ytkowanie takie wygasa z chwil likwidacji spółdzielni.

Art. 272 [Własno budowli]

§ 1. ¹²⁵⁾Je eli rolniczej spółdzielni produkcyjnej zostaje przekazany do u ytkowania zabudowany grunt Skarbu Pa stwa, przekazanie budynków i innych urz dze mo e nast pi albo do u ytkowania, albo na własno .

§ 2. ¹²⁶⁾Budynki i inne urządzenia wzniesione przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną na użytkowanym przez nią gruncie Skarbu Państwa stanowi własność spółdzielni, chyba że w decyzji o przekazaniu gruntu zostało zastrzeżone, iż mają się stać własnością Skarbu Państwa.

§ 3. Odrębna własność budynków i innych urządzeń, przewidziana w paragrafach poprzedzających, jest prawem związonym z użytkowaniem gruntu.

Art. 273 [Budowle po wygaśnięciu użytkowania] ¹²⁷⁾Jeżeli użytkowanie gruntu Skarbu Państwa przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną wygasło, budynki i inne urządzenia trwale związane z gruntem i stanowiące własność spółdzielni stają się własnością Skarbu Państwa. Spółdzielnia może żądać zapłaty wartości tych budynków i urządzeń w chwili wygaśnięcia użytkowania, chyba że zostały wzniesione wbrew społeczno-gospodarczemu przeznaczeniu gruntu.

Art. 274 [Rolność] ¹²⁸⁾Przepisy dotyczące własności budynków i innych urządzeń na gruncie Skarbu Państwa użytkowanym przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną stosuje się odpowiednio do drzew i innych roślin.

Art. 275 [Zmiana przeznaczenia i substancji] ¹²⁹⁾Rolnicza spółdzielnia produkcyjna może zmienić przeznaczenie użytkowanych przez siebie gruntów Skarbu Państwa albo naruszyć ich substancję, chyba że w decyzji o przekazaniu gruntu inaczej zastrzeżono.

Art. 276 (skreślenie) ¹³⁰⁾

Art. 277 [Wkłady gruntowe]

§ 1. Jeżeli statut rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub umowa z członkiem spółdzielni inaczej nie postanawia, spółdzielnia nabywa z chwilą przejścia wniesionych przez członków wkładów gruntowych ich użytkowanie.

§ 2. Do wniesienia wkładów gruntowych nie stosuje się przepisów o obowiązku zachowania formy aktu notarialnego przy ustanowieniu użytkowania nieruchomości.

Art. 278 [Zmiana przeznaczenia i substancji] Statut rolniczej spółdzielni produkcyjnej może postanawiać, że - gdy wymaga tego prawidłowe wykonanie zadań spółdzielni - przysługuje jej uprawnienie do zmiany przeznaczenia wkładów gruntowych oraz uprawnienie do naruszenia ich substancji albo jedno z tych uprawnień.

Art. 279 [Budowle i rośliny]

§ 1. Budynki i inne urządzenia wzniesione przez rolniczą spółdzielnię produkcyjną na gruncie stanowiącym wkład gruntowy stają się jej własnością. To samo dotyczy drzew i innych roślin zasadzonych lub zasianych przez spółdzielnię.

§ 2. W razie wygaśnięcia użytkowania gruntu działka, na której znajdują się budynki lub urządzenia będące własnością spółdzielni, może być przez spółdzielnię przejęta na własność za zapłatą wartości w chwili wygaśnięcia użytkowania. Drzewa i inne rośliny zasadzone lub zasiane przez spółdzielnię stają się własnością właściciela gruntu.

Art. 280 (skreślenie) ¹³¹⁾

Art. 281 (skreślenie) ¹³¹⁾

Art. 282 (skreślenie) ¹³¹⁾

Rozdział IV. Inne wypadki użytkowania.

Art. 283 (skreślenie) ¹³²⁾

Art. 284 [Odesłanie] ¹³³⁾Do innych wypadków użytkowania przez osoby prawne stosuje się przepisy rozdziału I i odpowiednio rozdziału II niniejszego działu, o ile użytkowanie to nie jest inaczej uregulowane odrębnymi przepisami.

Dział III. Służebności.

Rozdział I. Służebności gruntowe.

Art. 285 [Treść; cel]

§ 1. Nieruchomość może na obciążenie na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władnej) prawem, którego treść polega będzie na tym, że właściciel nieruchomości władnej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, będzie na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, będzie na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władnej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu służebności (służebności gruntowej).

§ 2. Służebność gruntowa może mieć jedynie na celu zwiększenie użyteczności nieruchomości władnej lub jej oznaczonej części.

Art. 286 [Na rzecz rolniczej spółdzielni] Na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej może ustanowić służebność gruntową bez względu na to, czy spółdzielnia jest właścicielem gruntu.

Art. 287 [Zakres i wykonywanie] Zakres służebności gruntowej i sposób jej wykonywania oznacza się, w braku innych danych, według zasad współżycia społecznego przy uwzględnieniu zwyczajów miejscowych.

Art. 288 [Rozwini cie] Słu ebno gruntowa powinna by wykonywana w taki sposób, eby jak najmniej utrudniała korzystanie z nieruchomości obci onej.

Art. 289 [Utrzymywanie urz dze]

§ 1. W braku odmiennej umowy obowi zek utrzymywania urz dze potrzebnych do wykonywania słu ebno ci gruntowej obci a wła ciciela nieruchomości władn cej.

§ 2. Je eli obowi zek utrzymywania takich urz dze został wło ony na wła ciciela nieruchomości obci onej, wła ciciel odpowiedzialny jest tak e osobi cie za wykonywanie tego obowi zku. Odpowiedzialno osobista współwła cicieli jest solidarna.

Art. 290 [Podział nieruchomości]

§ 1. W razie podziału nieruchomości władn cej słu ebno utrzymuje si w mocy na rzecz ka dej z cz ci utworzonych przez podział; jednak e gdy słu ebno zwi ksza u yteczno tylko jednej lub kilku z nich, wła ciciel nieruchomości obci onej mo e da zwolnienia jej od słu ebno ci wzgl dem cz ci pozostałych.

§ 2. W razie podziału nieruchomości obci onej słu ebno utrzymuje si w mocy na cz ciach utworzonych przez podział; jednak e gdy wykonywanie słu ebno ci ogranicza si do jednej lub kilku z nich, wła ciele pozostałych cz ci mog da ich zwolnienia od słu ebno ci.

§ 3. Je eli wskutek podziału nieruchomości władn cej albo nieruchomości obci onej sposób wykonywania słu ebno ci wymaga zmiany, sposób ten w braku porozumienia stron b dzie ustalony przez s d.

Art. 291 [Zmiana wykonywania] Je eli po ustanowieniu słu ebno ci gruntowej powstanie wa na potrzeba gospodarcza, wła ciciel nieruchomości obci onej mo e da za wynagrodzeniem zmiany tre ci lub sposobu wykonywania słu ebno ci, chyba e dana zmiana przyniosłaby niewspółmierny uszczerbek nieruchomości władn cej.

Art. 292 [Zasiedzenie] Słu ebno gruntowa mo e by nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urz dzenia. Przepisy o nabyciu własno ci nieruchomości przez zasiedzenie stosuje si odpowiednio.

Art. 293 [Niewykonywanie]

§ 1. Słu ebno gruntowa wygasa wskutek niewykonywania przez lat dziesi .

§ 2. Je eli tre słu ebno ci gruntowej polega na obwi zku nieczynienia, przepis powy szy stosuje si tylko wtedy, gdy na nieruchomości obci onej istnieje od lat dziesi ciu stan rzeczy sprzeczny z tre ci słu ebno ci.

Art. 294 [Zniesienie za wynagrodzeniem] Wła ciciel nieruchomości obci onej mo e da zniesienia słu ebno ci gruntowej za wynagrodzeniem, je eli wskutek zmiany stosunków słu ebno stała si dla niego szczególnie uci liwa, a nie jest konieczna do prawidłowego korzystania z nieruchomości władn cej.

Art. 295 [Zniesienie bez wynagrodzenia] Je eli słu ebno gruntowa utraciła dla nieruchomości władn cej wszelkie znaczenie, wła ciciel nieruchomości obci onej mo e da zniesienia słu ebno ci bez wynagrodzenia.

Rozdział II. Słu ebno ci osobiste.

Art. 296 [Tre] Nieruchomo mo na obci y na rzecz oznaczonej osoby fizycznej prawem, którego tre odpowiada tre ci słu ebno ci gruntowej (słu ebno osobista).

Art. 297 [Odesłanie] Do słu ebno ci osobistych stosuje si odpowiednio przepisy o słu ebno ciach gruntowych z zachowaniem przepisów rozdziału niniejszego.

Art. 298 [Zakres i wykonywanie] Zakres słu ebno ci osobistej i sposób jej wykonywania oznacza si , w braku innych danych, według osobistych potrzeb uprawnionego z uwzgl dnieniem zasad współ ycia społecznego i zwyczajów miejscowych.

Art. 299 [Termin wyga ni cia] Słu ebno osobista wygasa najpó niej ze mierci uprawnionego.

Art. 300 [Osobisty charakter] Słu ebno ci osobiste s niezbywalne. Nie mo na równie przenie uprawnienia do ich wykonywania.

Art. 301 [Słu ebno mieszkania]

§ 1. Maj cy słu ebno mieszkania mo e przyj na mieszkanie mał onka i dzieci małoletnie. Inne osoby mo e przyj tylko wtedy, gdy s przez niego utrzymywane albo potrzebne przy prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dzieci przyj te jako małoletnie mog pozosta w mieszkaniu tak e po uzyskaniu pełnoletno ci.

§ 2. Mo na si umówi , e po mierci uprawnionego słu ebno mieszkania przysługuja b dzie jego dzieciom, rodzicom i mał onkowi.

Art. 302 [Rozwini cie]

§ 1. Maj cy słu ebno mieszkania mo e korzystać z pomieszcze i urz dze przeznaczonych do wspólnego u ytku mieszka ców budynku.

§ 2. Do wzajemnych stosunków mi dzy maj cym słu ebno mieszkania a wła cicielem nieruchomości obci onej stosuje si odpowiednio przepisy o u ytkowaniu przez osoby fizyczne.

Art. 303 [Zamiana na rent] Je eli uprawniony z tytułu słu ebno ci osobistej dopuszcza si ra cych uchybie przy wykonywaniu swego prawa, wła ciciel nieruchomości obci onej mo e da zamiany słu ebno ci na rent .

Art. 304 [Wył czenie zasiedzenia] Słu ebno ci osobistej nie mo na naby przez zasiedzenie.

Art. 305 [Wniesienie nieruchomości do spółdzielni] Je eli nieruchomo obci ona słu ebno ci osobist została wniesiona jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielnia mo e z wa nych powodów da zmiany sposobu wykonywania słu ebno ci albo jej zamiany na rent .

Rozdział III. Słu ebno przesyłu. ¹³⁴⁾

Art. 305¹ [Tre prawa] Nieruchomo mo na obci y na rzecz przeds biorcy, który zamierza wybudowa lub którego własno stanowi urz dzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegaj cym na tym, e przeds biorca mo e korzysta w oznaczonym zakresie z nieruchomości obci onej, zgodnie z przeznaczeniem tych urz dze (słu ebno przesyłu).

Art. 305² [Umowa o ustanowienie słu ebno ci przesyłu]

§ 1. Je eli wła ciciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy o ustanowienie słu ebno ci przesyłu, a jest ona konieczna dla wła ciwego korzystania z urz dze , o których mowa w art. 49 § 1, przeds biorca mo e da jej ustanowienia za odpowiednim wynagrodzeniem.

§ 2. Je eli przeds biorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie słu ebno ci przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urz dze , o których mowa w art. 49 § 1, wła ciciel nieruchomości mo e da odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie słu ebno ci przesyłu.

Art. 305³ [Przej cie prawa, wyga ni cie]

§ 1. Słu ebno przesyłu przechodzi na nabywc przeds biorstwa lub nabywc urz dze , o których mowa w art. 49 § 1.

§ 2. Słu ebno przesyłu wygasa najpó niej wraz z zako czeniem likwidacji przeds biorstwa.

§ 3. Po wyga ni ciu słu ebno ci przesyłu na przeds biorcy ci y obowi zek usuni cia urz dze , o których mowa w art. 49 § 1, utrudniaj cych korzystanie z nieruchomości. Je eli powodowałyby to nadmierne trudno ci lub koszty, przeds biorca jest obowi zany do naprawienia wynikłej st d szkody.

Art. 305⁴ [Odesłanie] Do słu ebno ci przesyłu stosuje si odpowiednio przepisy o słu ebno ciach gruntowych.

Dział IV. Zastaw.

Rozdział I. Zastaw na rzeczach ruchomych.

Art. 306 [Przedmiot i tre]

§ 1. W celu zabezpieczenia oznaczonej wierzytelno ci mo na rzecz ruchom obci y prawem, na mocy którego wierzyciel b dzie mógł dochodzi zaspokojenia z rzeczy bez wzgl du na to, czyj stała si własno ci , i z pierwsze stwem przed wierzycielami osobistymi wła ciciela rzeczy, wyj wszy tych, którym z mocy ustawy przysługuje pierwsze stwo szczególne.

§ 2. Zastaw mo na ustanowi tak e w celu zabezpieczenia wierzytelno ci przyszłej lub warunkowej.

Art. 307 [Ustanowienie]

§ 1. Do ustanowienia zastawu potrzebna jest umowa mi dzy wła cicielem a wierzycielem oraz, z zastrze eniem wyj tków w ustawie przewidzianych, wydanie rzeczy wierzycielowi albo osobie trzeciej, na któr strony si zgodziły.

§ 2. Je eli rzecz znajduje si w dzier eniu wierzyciela, do ustanowienia zastawu wystarcza sama umowa.

§ 3. ¹³⁵⁾ Zastaw jest skuteczny wobec wierzycieli zastawcy, je eli umowa o ustanowienie zastawu została zawarta na pi mie z dat pewn

Art. 308 [Zastaw rejestrowy] ¹³⁶⁾ Wierzytelno mo na tak e zabezpieczy zastawem rejestrowym, który reguluj odr bne przepisy.

Art. 309 [Ustanowienie przez nieuprawnionego] Przepisy o nabyciu własno ci rzeczy ruchomej od osoby nie uprawnionej do rozporz dzania rzecz stosuje si odpowiednio do ustanowienia zastawu.

Art. 310 [Pierwsze stwo] Je eli w chwili ustanowienia zastawu rzecz jest ju obci ona innym prawem rzeczowym, zastaw powstały pó niej ma pierwsze stwo przed prawem powstałym wcze niej, chyba e zastawnik działał w złej wierze.

Art. 311 [Rozporz dzanie rzecz] Niewa ne jest zastrze enie, przez które zastawca zobowi zuje si wzgl dem zastawnika, e nie dokona zbycia lub obci enia rzeczy przed wyga ni ciem zastawu.

Art. 312 [Tryb zaspokojenia] ¹³⁷⁾ Zaspokojenie zastawnika z rzeczy obci onej nast puje według przepisów o s dowym post powaniu egzekucyjnym.

Art. 313 [Umowa o przepadek] Je eli przedmiotem zastawu s rzeczy maj ce okre lon przez zarz dzenie wła ciwego organu pa stwowego cen sztywn , mo na si umówi , e w razie zwłoki z zapłat długu przypadn one w odpowiednim stosunku zastawnikowi na własno zamiast zapłaty, według ceny z dnia wymagalno ci wierzytelno ci zabezpieczonej.

Art. 314 [Zakres zabezpieczenia] ¹³⁸⁾ Zastaw zabezpiecza tak e roszczenia o odsetki za trzy ostatnie lata przed zbyciem rzeczy w post powaniu egzekucyjnym lub upadło ciowym, przyznane koszty post powania w wysoko ci nieprzekraczaj cej dziesi tej cz ci kapitału oraz inne roszczenia o wiadczenia uboczne, w szczególno ci roszczenie o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienale ytego wykonania zobowi zania oraz o zwrot nakładów na rzecz.

Art. 315 [Zarzuty zastawcy] Zastawca nie b d cy dłu nikiem mo e niezale nie od zarzutów, które mu przysługuj osobi cie przeciwko zastawnikowi, podnosi zarzuty, które przysługuj dłu nikowi, jak równie te, których dłu nik zrzekł si po ustanowieniu zastawu.

Art. 316 [Ograniczenia odpowiedzialności spadkowej] Zastawnik może dochodzić zaspokojenia z rzeczy obciążonej zastawem bez względu na ograniczenie odpowiedzialności dłużnika wynikające z przepisów prawa spadkowego.

Art. 317 [Zaspokojenie w razie przedawnienia] Przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej zastawem nie narusza uprawnień zastawnika do uzyskania zaspokojenia z rzeczy obciążonej. Przepisu powyższego nie stosuje się do roszczenia o odsetki lub inne świadczenia uboczne.

Art. 318 [Obowiązek zastawnika] Zastawnik, któremu rzecz została wydana, powinien czuwać nad jej zachowaniem stosownie do przepisów o przechowaniu za wynagrodzeniem. Po wygaśnięciu zastawu powinien zwrócić rzecz zastawcy.

Art. 319 [Pożytki] Jeżeli rzecz obciążona zastawem przynosi pożytki, zastawnik powinien, w braku odmiennej umowy, pobierać je i zaliczać na poczet wierzytelności i związanych z nią roszczeń. Po wygaśnięciu zastawu obowiązyany jest zły rachunek zastawcy.

Art. 320 [Nakłady] Jeżeli zastawnik poczynił nakłady na rzecz, do których nie był obowiązany, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 321 [Zagrożenie rzeczy]

§ 1. Jeżeli rzecz obciążona zastawem zostaje narażona na utratę lub uszkodzenie, zastawca może dać bieżące zabezpieczenie wierzytelności, bieżące sprzedać rzecz.

§ 2. W razie sprzedaży rzeczy zastaw przechodzi na uzyskaną cenę, która powinna być złożona do depozytu sądowego.

Art. 322 [Przedawnienie]

§ 1. Roszczenie zastawcy przeciwko zastawnikowi o naprawienie szkody z powodu pogorszenia rzeczy, jak również roszczenie zastawnika przeciwko zastawcy o zwrot nakładów na rzecz przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

§ 2. ¹³⁹⁾ (skreślony)

Art. 323 [Skutki przelewu]

§ 1. Przeniesienie wierzytelności zabezpieczonej zastawem powoduje za sobą przeniesienie zastawu. W razie przeniesienia wierzytelności z wyłączeniem zastawu zastaw wygasa.

§ 2. Zastaw nie może być przeniesiony bez wierzytelności, którą zabezpiecza.

Art. 324 [Uprawnienia nabywcy wierzytelności] Nabywca wierzytelności zabezpieczonej zastawem może dać od zwykłego wydania rzeczy obciążonej, jeżeli zastawca wyrazi na to zgodę. W braku takiej zgody nabywca może dać złożenia rzeczy do depozytu sądowego.

Art. 325 [Zwrot rzeczy]

§ 1. Jeżeli zastawnik zwróci rzecz zastawcy, zastaw wygasa bez względu na zastrzeżenie przeciwne.

§ 2. Zastaw nie wygasa pomimo nabycia rzeczy obciążonej przez zastawnika na własność, jeżeli wierzytelność zabezpieczona zastawem jest obciążona prawem osoby trzeciej lub na jej rzecz zajęta.

Art. 326 [Zastaw ustawowy] Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio do zastawu, który powstaje z mocy ustawy.

Rozdział II. Zastaw na prawach.

Art. 327 [Zakres] Przedmiotem zastawu mogą być także prawa, jeżeli są zbywalne.

Art. 328 [Odesłanie] Do zastawu na prawach stosuje się odpowiednio przepisy o zastawie na rzeczach ruchomych z zachowaniem przepisów rozdziału niniejszego.

Art. 329 [Ustanowienie]

§ 1. Do ustanowienia zastawu na prawie stosuje się odpowiednio przepisy o przeniesieniu tego prawa. Jednakże umowa o ustanowienie zastawu powinna być zawarta na piśmie z datą pewną, chociażby umowa o przeniesienie prawa nie wymagała takiej formy.

§ 2. Jeżeli ustanowienie zastawu na wierzytelności nie następuje przez wydanie dokumentu ani przez indos, do ustanowienia zastawu potrzebne jest pisemne zawiadomienie dłużnika wierzytelności przez zastawcę.

Art. 330 [Czynności zachowawcze] Zastawnik może wykonywać wszelkie czynności i dochodzić wszelkich roszczeń, które zmierzają do zachowania prawa obciążonego zastawem.

Art. 331 [Wypowiedzenie wierzytelności obciążonej]

§ 1. Jeżeli wymagalna wierzytelność obciążonej zależy od wypowiedzenia przez wierzyciela, zastawca może dokonać wypowiedzenia bez zgody zastawnika. Jeżeli wierzytelność zabezpieczona zastawem jest już wymagalna, zastawnik może wierzytelności obciążonej wypowiedzieć do wysokości wierzytelności zabezpieczonej.

§ 2. Jeżeli wymagalna wierzytelność obciążonej zastawem zależy od wypowiedzenia przez dłużnika, wypowiedzenie powinno nastąpić także względem zastawnika.

Art. 332 [Zastaw na przedmiocie świadczenia] W razie spełnienia świadczenia zastaw na wierzytelności przechodzi na przedmiot świadczenia.

Art. 333 [Odbiór świadczenia] Do odbioru świadczenia uprawnieni są zastawca wierzytelności i zastawnik łącznie. Każdy z nich może dać spełnienia świadczenia do ręk ich obu łącznie albo złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego.

Art. 334 [Świadczenie przedterminowe] Jeżeli dłużnik wierzytelności obciążonej zastawem spełnia świadczenie, zanim wierzytelność zabezpieczona stała się wymagalna, zarówno zastawca, jak i zastawnik mogą dać złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego.

Art. 335 [Zaspokojenie zabezpieczonej wierzytelności] Jeżeli wierzytelność na zastawem zabezpieczona jest już wymagalna, zastawnik może dać zamiast zapłaty, a aby zastawca przeniósł na niego wierzytelność obciążoną, jeżeli jest wierzytelność na, do wysokości wierzytelności zabezpieczonej zastawem. Zastawnik może dochodzić przypadającej mu z tego tytułu części wierzytelności z pierwszeństwem przed innymi wierzytelnościami przysługującymi zastawcy.

Tytuł IV. Posiadanie.

Art. 336 [Posiadanie samoistne i zależne] Posiadaczem rzeczy jest zarówno ten, kto ni faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto ni faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym nie jest związane władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny).

Art. 337 [Równoczesność] Posiadacz samoistny nie traci posiadania przez to, że oddaje drugiemu rzecz w posiadanie zależne.

Art. 338 [Dzierżenie] Kto rzecz faktycznie włada za kogo innego, jest dzierżycielem.

Art. 339 [Domniemanie posiadania samoistnego] Domniemywa się, że ten, kto rzecz faktycznie włada, jest posiadaczem samoistnym.

Art. 340 [Domniemanie ciągłości] Domniemywa się ciągłość posiadania. Niemożliwość posiadania wywołana przez przeszkodę przemijającą nie przerywa posiadania.

Art. 341 [Domniemanie zgodności z prawem] Domniemywa się, że posiadanie jest zgodne ze stanem prawnym. Domniemanie dotyczy również posiadania przez poprzedniego posiadacza.

Art. 342 [Zakaz naruszania] Nie wolno naruszać samowolnie posiadania, chociażby posiadacz był w złej wierze.

Art. 343 [Obrona konieczna; samopomoc]

§ 1. Posiadacz może zastosować obronę konieczną, a aby odeprzeć samowolne naruszenie posiadania.

§ 2. Posiadacz nieruchomości może niezwłocznie po samowolnym naruszeniu posiadania przywrócić własnym działaniem stan poprzedni; nie wolno mu jednak stosować przy tym przemocy względem osób. Posiadacz rzeczy ruchomej, jeżeli grozi mu niebezpieczeństwo niepowetowanej szkody, może natychmiast po samowolnym pozbawieniu go posiadania zastosować niezbędną samopomoc w celu przywrócenia stanu poprzedniego.

§ 3. Przepisy paragrafów poprzedzających stosuje się odpowiednio do dzierżyciela.

Art. 343¹ [Władanie lokalem] Do ochrony władania lokalem stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie posiadania.

Art. 344 [Roszczenia o ochronę]

§ 1. Przeciwno temu, kto samowolnie naruszył posiadanie, jak również przeciwko temu, na czyje korzyści naruszenie nastąpiło, przysługuje posiadaczowi roszczenie o przywrócenie stanu poprzedniego i o zaniechanie naruszenia. Roszczenie to nie jest zależne od dobrej wiary posiadacza ani od zgodności posiadania ze stanem prawnym, chyba że prawomocne orzeczenie sądu lub innego powołanego do rozpoznawania spraw tego rodzaju organu państwowego stwierdziło, że stan posiadania powstały na skutek naruszenia jest zgodny z prawem.

§ 2. Roszczenie wygasa, jeżeli nie będzie dochodzone w ciągu roku od chwili naruszenia.

Art. 345 [Skutek przywrócenia] Posiadanie przywrócone poczytuje się za nieprzerwane.

Art. 346 [Ochrona między współposiadaczami] Roszczenie o ochronę posiadania nie przysługuje w stosunkach pomiędzy współposiadaczami tej samej rzeczy, jeżeli nie da się ustalić zakresu współposiadania.

Art. 347 [Wstrzymanie budowy]

§ 1. Posiadaczowi nieruchomości przysługuje roszczenie o wstrzymanie budowy, jeżeli budowa mogłaby naruszyć jego posiadanie albo grozić wyrządzeniem mu szkody.

§ 2. Roszczenie może być dochodzone przed rozpoczęciem budowy; wygasa ono, jeżeli nie będzie dochodzone w ciągu miesiąca od rozpoczęcia budowy.

Art. 348 [Przeniesienie przez wydanie] Przeniesienie posiadania następuje przez wydanie rzeczy. Wydanie dokumentów, które umożliwiają rozporządzenie rzeczą, jak również wydanie rodków, które dają faktyczną władzę nad rzeczą, jest jednoznaczne z wydaniem samej rzeczy.

Art. 349 [Z zachowaniem władztwa] Przeniesienie posiadania samoistnego może nastąpić także w ten sposób, że dotychczasowy posiadacz samoistny zachowa rzecz w swoim władaniu jako posiadacz zależny albo jako dzierżyciel na podstawie stosunku prawnego, który strony jednocznie nie ustaliły.

Art. 350 [Przez umowę i zawiadomienie] Jeżeli rzecz znajduje się w posiadaniu zależnym albo w dzierżeniu osoby trzeciej, przeniesienie posiadania samoistnego następuje przez umowę między stronami i przez zawiadomienie posiadacza zależnego albo dzierżyciela.

Art. 351 [Przez umowę] Przeniesienie posiadania samoistnego na posiadacza zależnego albo na dzierżyciela następuje na mocy samej umowy między stronami.

Art. 352 [Posiadanie służebności]

§ 1. Kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności.

§ 2. Do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy.

Księga trzecia. Zobowiązania.

Tytuł I. Przepisy ogólne.

Art. 353 [Pojęcie]

§ 1. Zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić.

§ 2. Świadczenie może polegać na działaniu albo na zaniechaniu.

Art. 353¹ [Granice swobody umów]¹⁴¹⁾ Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiał się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Art. 354 [Sposób wykonania]

§ 1. Dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno-gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje - także w sposób odpowiadający tym zwyczajom.

§ 2. W taki sam sposób powinien współdziałać przy wykonaniu zobowiązania wierzyciel.

Art. 355 [Należyta staranność]

§ 1. Dłużnik obowiązany jest do staranności ogólnie wymaganej w stosunkach danego rodzaju (należyta staranność).

§ 2.¹⁴²⁾ Należyta staranność dłużnika w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru tej działalności.

Art. 356 [Wykonawca]

§ 1. Wierzyciel może żądać osobistego świadczenia dłużnika tylko wtedy, gdy to wynika z treści czynności prawnej, z ustawy albo z właściwości świadczenia.

§ 2. Jeżeli wierzyciel nie jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, chociażby działała bez wiedzy dłużnika.

Art. 357 [Jakość rzeczy] Jeżeli dłużnik jest zobowiązany do świadczenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a jakość rzeczy nie jest oznaczona przez właściwe przepisy lub przez czynność prawną ani nie wynika z okoliczności, dłużnik powinien świadczyć rzeczy redniej jakości.

Art. 357¹ [Nadzwyczajna zmiana stosunków]¹⁴³⁾ Jeżeli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażąco stratą, czego strony nie przewidywały przy zawarciu umowy, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, oznaczyć sposób wykonania zobowiązania, wysokość świadczenia lub nawet orzec o rozwiązaniu umowy. Rozwiązując umowę sąd może w miarę potrzeby orzec o rozliczeniach stron, kierując się zasadami określonymi w zdaniu poprzedzającym.

Art. 358 [Zasada walutowości]

§ 1. Jeżeli przedmiotem zobowiązania jest suma pieniędzy, ona wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądu bądź źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia w walucie obcej.

§ 2. Wartość waluty obcej określa się według kursu redniego ogłoszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądu lub czynność prawna stanowi inaczej. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu redniego ogłoszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonana.

Art. 358¹ [Nominalizm; waloryzacja]

§ 1. Jeżeli przedmiotem zobowiązania od chwili jego powstania jest suma pieniędzy, spełnienie świadczenia następuje przez zapłatę sumy nominalnej, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

§ 2. Strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądza miernika wartości.

§ 3. W razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie.

§ 4. Z dniem zmiany wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego nie może wystąpić strona prowadząca przedsiębiorstwo, jeżeli świadczenie pozostaje w związku z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa.

§ 5. Przepisy § 2 i 3 nie uchybiają przepisom regulującym wysokość cen i innych świadczeń pieniężnych.

Art. 359 [Odsetki]

§ 1.¹⁴⁶⁾ Odsetki od sumy pieniężnej należą tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu.

§ 2. Jeżeli wysokość odsetek nie jest w inny sposób określona, należą odsetki ustawowe.

§ 2.¹⁴⁷⁾ Maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotnie wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne).

§ 2.¹⁴⁸⁾ Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą odsetki maksymalne.

§ 2.¹⁴⁹⁾ Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy.

§ 3. ¹⁵⁰⁾Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia ¹⁵¹⁾, wysokość odsetek ustawowych, kierując się koniecznością zapewnienia dyscypliny płatniczej i sprawnego przeprowadzania rozliczeń pieniężnych, biorąc pod uwagę wysokość rynkowych stóp procentowych oraz stóp procentowych Narodowego Banku Polskiego.

Art. 360 [Termin płatności] W braku odmiennego zastrzeżenia co do terminu płatności odsetek są one płatne co roku z dołu, a jeżeli termin płatności sumy pieniężnej jest krótszy niż rok - jednocześnie nie zapłać tej sumy.

Art. 361 [Zwinięcie przyczynowe; szkoda]

§ 1. Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

§ 2. W powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrzadzono.

Art. 362 [Przyczynienie się] Jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwińszenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

Art. 363 [Naprawienie szkody]

§ 1. Naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do wiadzczenia w pieniądzu.

§ 2. Jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Art. 364 [Sposób zabezpieczenia]

§ 1. Ilekroć ustawa przewiduje obowiązek zabezpieczenia, zabezpieczenie powinno nastąpić przez złożenie pieniędzy do depozytu sądowego.

§ 2. Jednakże z ważnych powodów zabezpieczenie może nastąpić w inny sposób.

Art. 365 [Zobowiązanie przemienne]

§ 1. Jeżeli dłużnik jest zobowiązany w ten sposób, że wykonanie zobowiązania może nastąpić przez spełnienie jednego z kilku wiadzczeń (zobowiązanie przemienne), wybór wiadzczenia należy do dłużnika, chyba że z czynności prawnej, z ustawy lub z okoliczności wynika, iż uprawnionym do wyboru jest wierzyciel lub osoba trzecia.

§ 2. Wybór dokonywa się przez złożenie o wiadzczenia drugiej stronie. Jeżeli uprawnionym do wyboru jest dłużnik, może on dokonać wyboru także przez spełnienie wiadzczenia.

§ 3. Jeżeli strona uprawniona do wyboru wiadzczenia wyboru tego nie dokona, druga strona może jej wyznaczyć w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu uprawnienie do dokonania wyboru przechodzi na stronę drugą.

Art. 365¹ [Wypowiedzenie zobowiązania za cięgnię] ¹⁵²⁾ Zobowiązanie bezterminowe o charakterze cięgnię wygasa po wypowiedzeniu przez dłużnika lub wierzyciela z zachowaniem terminów umownych, ustawowych lub zwyczajowych, a w razie braku takich terminów niezwłocznie po wypowiedzeniu.

Tytuł II. Wielo dłużników albo wierzycieli.

Dział I. Zobowiązania solidarne.

Art. 366 [Solidarność dłużników]

§ 1. Kilku dłużników może być zobowiązanych w ten sposób, że wierzyciel może dać całość lub część wiadzczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych (solidarność dłużników).

§ 2. A do zupełnego zaspokojenia wierzyciela wszyscy dłużnicy solidarni pozostają zobowiązani.

Art. 367 [Solidarność wierzycieli]

§ 1. Kilku wierzycieli może być uprawnionych w ten sposób, że dłużnik może spełnić całe wiadzczenie do ręk jednego z nich, a przez zaspokojenie któregokolwiek z wierzycieli dług wygasa względem wszystkich (solidarność wierzycieli).

§ 2. Dłużnik może spełnić wiadzczenie, według swego wyboru, do ręk któregokolwiek z wierzycieli solidarnych. Jednakże w razie wytoczenia powództwa przez jednego z wierzycieli dłużnik powinien spełnić wiadzczenie do jego ręk.

Art. 368 [Zróżnicowanie] Zobowiązanie może być solidarne, chociażby każdy z dłużników był zobowiązany w sposób odmienny albo chociażby wspólny dłużnik był zobowiązany w sposób odmienny względem każdego z wierzycieli.

Art. 369 [Podstawa] Zobowiązanie jest solidarne, jeżeli to wynika z ustawy lub z czynności prawnej.

Art. 370 [Wspólne mienie] Jeżeli kilka osób zacięgnięło zobowiązanie dotyczące ich wspólnego mienia, są one zobowiązane solidarnie, chyba że umówiono się inaczej.

Art. 371 [Ochrona współdłużników] Działania i zaniechania jednego z dłużników solidarnych nie mogą szkodzić współdłużnikom.

Art. 372 [Bieg przedawnienia] Przerwanie lub zawieszenie biegu przedawnienia w stosunku do jednego z dłu ników solidarnych nie ma skutku wzgl dem współdłu ników.

Art. 373 [Zwolnienie dłu nika] Zwolnienie z dłu lub zrzeczenie si solidarno ci przez wierzyciela wzgl dem jednego z dłu ników solidarnych nie ma skutku wzgl dem współdłu ników.

Art. 374 [Odnowienie; zwłoka wierzyciela]

§ 1. Odnowienie dokonane mi dzy wierzycielem a jednym z dłu ników solidarnych zwalnia współdłu ników, chyba e wierzyciel zastrzegł, i zachowuje przeciwko nim swe prawa.

§ 2. Zwłoka wierzyciela wzgl dem jednego z dłu ników solidarnych ma skutek tak e wzgl dem współdłu ników.

Art. 375 [Zarzuty]

§ 1. Dłu nik solidarny mo e si broni zarzutami, które przysługuj mu osobi cie wzgl dem wierzyciela, jak równie tymi, które ze wzgl du na sposób powstania lub tre zobowi zania s wspólne wszystkim dłu nikom.

§ 2. Wyrok zapadły na korzy jednego z dłu ników solidarnych zwalnia współdłu ników, je eli uwzgl dnia zarzuty, które s im wszystkim wspólne.

Art. 376 [Regres mi dzy współdłu nikami]

§ 1. Je eli jeden z dłu ników solidarnych spełnił wiadczenie, tre istniej cego mi dzy współdłu nikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich cz ciach mo e on da zwrotu od współdłu ników. Je eli z tre ci tego stosunku nie wynika nic innego, dłu nik, który wiadczenie spełnił, mo e da zwrotu w cz ciach równych.

§ 2. Cz przypadaj ca na dłu nika niewypłacalnego rozkłada si mi dzy współdłu ników.

Art. 377 [Ochrona współwierzycieli] Zwłoka dłu nika, jak równie przerwanie lub zawieszenie biegu przedawnienia wzgl dem jednego z wierzycieli solidarnych ma skutek tak e wzgl dem współwierzycieli.

Art. 378 [Regres mi dzy współwierzycielami] Je eli jeden z wierzycieli solidarnych przyj ł wiadczenie, tre istniej cego mi dzy współwierzycielami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich cz ciach jest on odpowiedzialny wzgl dem współwierzycieli. Je eli z tre ci tego stosunku nie wynika nic innego, wierzyciel, który przyj ł wiadczenie, jest odpowiedzialny w cz ciach równych.

Dział II. Zobowi zania podzielne i niepodzielne.

Art. 379 [Poj cie]

§ 1. Je eli jest kilku dłu ników albo kilku wierzycieli, a wiadczenie jest podzielne, zarówno dłu, jak i wierzytelno dziel si na tyle niezale nych od siebie cz ci, ilu jest dłu ników albo wierzycieli. Cz ci te s równe, je eli z okoliczno ci nie wynika nic innego.

§ 2. wiadczenie jest podzielne, je eli mo e by spełnione cz ciowo bez istotnej zmiany przedmiotu lub warto ci.

Art. 380 [Odpowiedzialno dłu ników]

§ 1. Dłu nicy zobowi zani do wiadczenia niepodzielnego s odpowiedzialni za spełnienie wiadczenia jak dłu nicy solidarni.

§ 2. W braku odmiennej umowy dłu nicy zobowi zani do wiadczenia podzielnego s odpowiedzialni za jego spełnienie solidarnie, je eli wzajemne wiadczenie wierzyciela jest niepodzielne.

§ 3. Dłu nik, który spełnił wiadczenie niepodzielne, mo e da od pozostałych dłu ników zwrotu warto ci wiadczenia według tych samych zasad co dłu nik solidarny.

Art. 381 [Uprawnienia wierzycieli]

§ 1. Je eli jest kilku wierzycieli uprawnionych do wiadczenia niepodzielnego, ka dy z nich mo e da spełnienia całego wiadczenia.

§ 2. Jednak e w razie sprzeciwu chocia by jednego z wierzycieli, dłu nik obowi zany jest wiadczy wszystkim wierzycielom ł cznie albo zło y przedmiot wiadczenia do depozytu s dowego.

Art. 382 [Ochrona dłu ników]

§ 1. Zwolnienie dłu nika z dłu przez jednego z wierzycieli uprawnionych do wiadczenia niepodzielnego nie ma skutku wzgl dem pozostałych wierzycieli.

§ 2. Zwłoka dłu nika, jak równie przerwanie lub zawieszenie biegu przedawnienia wzgl dem jednego z wierzycieli uprawnionych do wiadczenia niepodzielnego ma skutek wzgl dem pozostałych wierzycieli.

Art. 383 [Regres mi dzy wierzycielami] Je eli jeden z wierzycieli uprawnionych do wiadczenia niepodzielnego przyj ł wiadczenie, jest on odpowiedzialny wzgl dem pozostałych wierzycieli według tych samych zasad co wierzyciel solidarny.

Tytuł III. Ogólne przepisy o zobowi zaniach umownych.

Art. 384 [Zwi zanie wzorcem, konsument]¹⁵³⁾

§ 1.¹⁵⁴⁾ Ustalony przez jedn ze stron wzorzec umowy, w szczególno ci ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wi e drug stron , je eli został jej dor czony przed zawarciem umowy.

§ 2. W razie gdy posługiwanie si wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyj te, wi e on tak e wtedy, gdy druga strona mogła si z łatwo ci dowiedzie o jego tre ci. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyj tkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bie cych sprawach ycia codziennego.

§ 3.¹⁵⁵⁾ (uchylony)

§ 4.¹⁵⁶⁾ Je eli jedna ze stron posługuje si wzorcem umowy w postaci elektronicznej, powinna udost pni go drugiej stronie przed zawarciem umowy w taki sposób, aby mogła ona wzorzec ten przechowywa i odtwarza w

zwykłym toku czynności.

§ 5.¹⁵⁷⁾ (uchylony)

Art. 384¹ [Zobowiązanie cię głośne]¹⁵⁸⁾ Wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze cię głośnym w imieniu jednej z stron, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384, a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia.

Art. 385 [Sprzeczność z umową, wykładnia]¹⁵⁹⁾

§ 1. W razie sprzeczności treści umowy z wzorcem umowy strony są zwizualizowane umową.

§ 2.¹⁶⁰⁾ Wzorzec umowy powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta. Zasady wyrażonej w zdaniu poprzedzającym nie stosuje się w postępowaniu w sprawach o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone.

Art. 385¹ [Niedozwolone klauzule]¹⁶¹⁾

§ 1. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cen lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

§ 2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są zwizualizowane umową w pozostałym zakresie.

§ 3. Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treści konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

§ 4. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Art. 385² [Ocena umowy]¹⁶²⁾ Oceny zgodnie z postanowieniami umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowę pozostającą w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Art. 385³ [Katalog]¹⁶³⁾ W razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności:

- 1) wyłącza lub ogranicza odpowiedzialność względem konsumenta za szkody na osobie,
- 2) wyłącza lub istotnie ogranicza odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania,
- 3) wyłącza lub istotnie ogranicza potencjalną wiarygodność konsumenta z wiarygodnością drugiej strony,
- 4) przewidują postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznania się przed zawarciem umowy,
- 5) zezwalają kontrahentowi konsumenta na przeniesienie praw i przekazanie obowiązków wynikających z umowy bez zgody konsumenta,
- 6) uzależniają zawarcie umowy od przyrzeczenia przez konsumenta zawierania w przyszłości dalszych umów podobnego rodzaju,
- 7) uzależniają zawarcie, treść lub wykonanie umowy od zawarcia innej umowy, nie mającej bezpośredniego związku z umową zawierającą oceniane postanowienie,
- 8) uzależniają spełnienie świadczenia od okoliczności zależnych tylko od woli kontrahenta konsumenta,
- 9) przyznają kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania własnej interpretacji umowy,
- 10) uprawniamy kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie,
- 11) przyznają tylko kontrahentowi konsumenta uprawnienie do stwierdzania zgodnie z świadczeniem z umową,
- 12) wyłącza obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonych zapłat za świadczenie nie spełnione w całości lub części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania,
- 13) przewidują utratę prawa do zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedzą, rozwiążą lub odstąpią od umowy,
- 14) pozbawiają wyłączenie konsumenta uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia,
- 15) zastrzegają dla kontrahenta konsumenta uprawnienie wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony, bez wskazania ważnych przyczyn i stosownego terminu wypowiedzenia,
- 16) nakładają wyłączenie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy,
- 17) nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstąpienia,
- 18) stanowi, że umowa zawarta na czas oznaczony ulega przedłużeniu, o ile konsument, dla którego zastrzeżono rażąco krótki termin, nie zgłosi przeciwnego oświadczenia,
- 19) przewidują wyłączenie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia,
- 20) przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy,
- 21) uzależniają odpowiedzialność kontrahenta konsumenta od wykonania zobowiązania przez osoby, za pośrednictwem których kontrahent konsumenta zawiera umowę lub przy których pomocy wykonuje swoje zobowiązanie, albo uzależniają tę odpowiedzialność od spełnienia przez konsumenta nadmiernych wymogów formalności,
- 22) przewidują obowiązek wykonania zobowiązania przez konsumenta mimo niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez jego kontrahenta,
- 23) wyłącza jurysdykcję sądów polskich lub poddaje sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzuca rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

Art. 385⁴ [Konflikt formularzy]¹⁶⁴⁾

§ 1. Umowa między przedsięwzięciami biorcami stosującymi różne wzorce umów nie obejmuje tych postanowień wzorców, które są ze sobą sprzeczne.

§ 2. Umowa nie jest zawarta, gdy po otrzymaniu oferty strona niezwłocznie zawiadomi, że nie zamierza zawiera umowy na warunkach przewidzianych w § 1.

Art. 386 (uchylony)¹⁶⁵⁾

Art. 387 [Niemożliwość świadczenia pierwotna]

§ 1. Umowa o świadczenie niemożliwe jest nieważna.

§ 2. Strona, która w chwili zawarcia umowy wiedziała o niemożliwości świadczenia, a drugiej strony z powodu nie wyprowadziła, obowiążona jest do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę nie wiedząc o niemożliwości świadczenia.

Art. 388 [Wyzysk]

§ 1. Jeżeli jedna ze stron, wyzyskując przymusowe położenie, niedośćstwo lub niedość świadczenie drugiej strony, w zamian za swoje świadczenie przyjmuje albo zastrzega dla siebie lub dla osoby trzeciej świadczenie, którego wartość w chwili zawarcia umowy przewyższa w rażąco stopniu wartość jej własnego świadczenia, druga strona może żądać zmniejszenia swego świadczenia lub zwrotu świadczenia należącego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, może żądać unieważnienia umowy.

§ 2. Uprawnienia powyższe wygasają z upływem lat dwóch od dnia zawarcia umowy.

Art. 389 [Umowa przedwstępna]¹⁶⁶⁾

§ 1. Umowa, przez którą jedna ze stron lub obie zobowiązują się do zawarcia oznaczonej umowy (umowa przedwstępna), powinna określać istotne postanowienia umowy przyrzeczonej.

§ 2. Jeżeli termin, w ciągu którego ma być zawarta umowa przyrzeczona, nie został oznaczony, powinna ona być zawarta w odpowiednim terminie wyznaczonym przez stronę uprawnioną do dania zawarcia umowy przyrzeczonej. Jeżeli obie strony są uprawnione do dania zawarcia umowy przyrzeczonej i każda z nich wyznaczyła inny termin, strony wiążą termin wyznaczony przez stronę, która wcześniej złożyła stosowne oświadczenie. Jeżeli w ciągu roku od dnia zawarcia umowy przedwstępnej nie został wyznaczony termin do zawarcia umowy przyrzeczonej, nie można żądać jej zawarcia.

Art. 390 [Skutki]¹⁶⁷⁾

§ 1. Jeżeli strona zobowiązana do zawarcia umowy przyrzeczonej uchyli się od jej zawarcia, druga strona może żądać naprawienia szkody, którą poniosła przez to, że liczyła na zawarcie umowy przyrzeczonej. Strony mogą w umowie przedwstępnej odmiennie określić zakres odszkodowania.

§ 2. Jednakże gdy umowa przedwstępna czyni zadość wymaganiom, od których zależy ważność umowy przyrzeczonej, w szczególności ci wymaganiom co do formy, strona uprawniona może dochodzić zawarcia umowy przyrzeczonej.

§ 3. Roszczenia z umowy przedwstępnej przedawniają się z upływem roku od dnia, w którym umowa przyrzeczona miała być zawarta. Jeżeli się oddali danie zawarcia umowy przyrzeczonej, roszczenia z umowy przedwstępnej przedawniają się z upływem roku od dnia, w którym orzeczenie stało się prawomocne.

Art. 391 [Umowa o świadczenie przez osobę trzecią] Jeżeli w umowie zastrzeżono, że osoba trzecia zaciągnie określone zobowiązanie albo spełni określone świadczenie, ten, kto takie przyrzeczenie uczynił, odpowiedzialny jest za szkodę, którą druga strona ponosi przez to, że osoba trzecia odmawia zaciągnięcia zobowiązania albo nie spełnia świadczenia. Można jednak zwolnić się od obowiązku naprawienia szkody spełniając przyrzeczone świadczenie, chyba że sprzeciwi się to umowie lub włączyć świadczenia.

Art. 392 [Umowa o zwolnienie dłużnika] Jeżeli osoba trzecia zobowiązała się przez umowę z dłużnikiem zwolnić go od obowiązku świadczenia, jest ona odpowiedzialna względem dłużnika za to, że wierzyciel nie będzie od niego mógł spełnienia świadczenia.

Art. 393 [Umowa o świadczenie na rzecz osoby trzeciej]

§ 1. Jeżeli w umowie zastrzeżono, że dłużnik spełni świadczenie na rzecz osoby trzeciej, osoba ta, w braku odmiennego postanowienia umowy, może żądać bezpośrednio od dłużnika spełnienia zastrzeżonego świadczenia.

§ 2. Zastrzeżenie co do obowiązku świadczenia na rzecz osoby trzeciej nie może być odwołane ani zmienione, jeżeli osoba trzecia oświadczyła, którejkolwiek ze stron, że chce z zastrzeżenia skorzystać.

§ 3. Dłużnik może podnieść zarzuty z umowy także przeciwko osobie trzeciej.

Art. 394 [Zadatek]

§ 1. W braku odmiennego zastrzeżenia umownego albo zwyczaju zadatek dany przy zawarciu umowy ma to znaczenie, że w razie niewykonania umowy przez jedną ze stron druga strona może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić i otrzymany zadatek zachować, a jeżeli sama go dała, może żądać sumy dwukrotnie wyższej.

§ 2. W razie wykonania umowy zadatek ulega zaliczeniu na poczet świadczenia strony, która go dała; jeżeli zaliczenie nie jest możliwe, zadatek ulega zwrotowi.

§ 3. W razie rozwiązania umowy zadatek powinien być zwrócony, a obowiązek zapłaty sumy dwukrotnie wyższej odpada. To samo dotyczy wypadku, gdy niewykonanie umowy nastąpiło wskutek okoliczności, za które jedna ze stron nie ponosi odpowiedzialności albo za które ponoszysz odpowiedzialność obie strony.

Art. 395 [Umowne prawo odstąpienia]

§ 1. Można zastrzec, że jednej lub obu stronom przysługuje w ciągu oznaczonego terminu prawo odstąpienia od umowy. Prawo to wykonywać się może przez oświadczenie złożone drugiej stronie.

§ 2. W razie wykonania prawa odstąpienia umowa uważana jest za nie zawartą. To, co strony już oświadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Za świadczone usługi oraz za korzystanie z rzeczy należy się drugiej stronie odpowiednie wynagrodzenie.

Art. 396 [Odstąpienie] Jeżeli zostało zastrzeżone, że jednej lub obu stronom wolno od umowy odstąpić za zapłatą oznaczonej sumy (odstąpienie), o świadczenie o odstąpieniu jest skuteczne tylko wtedy, gdy zostało złożone jednocześnie z zapłatą odstąpienia.

Tytuł IV (skre lony)¹⁶⁸⁾

(skre lony)

Art. 397 (skre lony)

Art. 398 (skre lony)

Art. 399 (skre lony)

Art. 400 (skre lony)

Art. 401 (skre lony)

Art. 402 (skre lony)

Art. 403 (skre lony)

Art. 404 (skre lony)

Tytuł V. Bezpodstawne wzbogacenie.

Art. 405 [Poj cie] Kto bez podstawy prawnej uzyskał korzy majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Art. 406 [Surogaty] Obowiązek wydania korzyści obejmuje nie tylko korzyści bezpośrednio uzyskane, lecz także wszystko, co w razie zbycia, utraty lub uszkodzenia zostało uzyskane w zamian tej korzyści albo jako naprawienie szkody.

Art. 407 [Bezpłatne rozporządzenie korzyści] Jeżeli ten, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, rozporządził korzyścią na rzecz osoby trzeciej bezpłatnie, obowiązkiem wydania korzyści przechodzi na tę osobę trzecią.

Art. 408 [Rozliczenie nakładów]

§ 1. Zobowiązany do wydania korzyści może żądać zwrotu nakładów koniecznych o tyle, o ile nie znalazły pokrycia w użytku, który z nich osiągnął. Zwrotu innych nakładów może żądać o tyle, o ile zwikszały wartość korzyści w chwili jej wydania; może jednak zabrać te nakłady, przywracając stan poprzedni.

§ 2. Kto czyni nakłady wiedział, że korzyści mu się nie należy, ten może żądać zwrotu nakładów tylko o tyle, o ile zwikszały wartość korzyści w chwili jej wydania.

§ 3.¹⁶⁹⁾ Jeżeli dając wydana korzyść jest zobowiązany do zwrotu nakładów, sędzi może zamiast wydania korzyści w naturze nakazać zwrot jej wartości w pieniądzu z odliczeniem wartości nakładów, które dając wydana byłyby obowiązany zwrócić.

Art. 409 [Wygasa nie obowiązek zwrotu] Obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyści uzyskał, zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Art. 410 [Nienależne świadczenie]

§ 1. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego.

§ 2. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawą świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Art. 411 [Wyłączenie zwrotu]¹⁷⁰⁾ Nie może żądać zwrotu świadczenia:

1) jeżeli spełniąc świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej;

2) jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego;

3) jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu;

4) jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalną.

Art. 412 [Przepadek świadczenia]¹⁷¹⁾ Sędzi może orzec przepadek świadczenia na rzecz Skarbu Państwa, jeżeli

świadczenie to zostało wiadomie spełnione w zamian za dokonanie czynu zabronionego przez ustawę lub w celu niegodziwym. Jeżeli przedmiot świadczenia został zużyty lub utracony, przypadkowi może ulec jego wartość.

Art. 413 [Gra i zakład]

§ 1. Kto spełnia świadczenie z gry lub zakładu, nie może żądać zwrotu, chyba że gra lub zakład były zakazane albo nieuczciwe.

§ 2.¹⁷²⁾ Roszczenie z gry lub zakładu można dochodzić tylko wtedy, gdy gra lub zakład były prowadzone na podstawie zezwolenia właściwego organu państwowego.

Art. 414 [Zbieg roszczeń] Przepisy niniejszego tytułu nie uchybiają przepisom o obowiązku naprawienia szkody.

Tytuł VI. Czynny niedozwolony.

Art. 415 [Wina] Kto z winy swej wyrz dził drugiemu szkod , obowi zany jest do jej naprawienia.

Art. 416 [Wina organu] Osoba prawna jest obowi zana do naprawienia szkody wyrz dzonej z winy jej organu.

Art. 417 [Odpowiedzialno Skarbu Pa stwa]¹⁷³⁾

§ 1. Za szkod wyrz dzon przez niezgodne z prawem dziaanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialno Skarb Pa stwa lub jednostka samorz du terytorialnego lub inna osoba prawna wykonuj ca t wadz z mocy prawa.

§ 2. Je eli wykonywanie zada z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorz du terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarn odpowiedzialno za wyrz dzon szkod ponosi ich wykonawca oraz zlecaj ca je jednostka samorz du terytorialnego albo Skarb Pa stwa.

Art. 417¹ [Szkoda wynikaj ca z aktu normatywnego]¹⁷⁴⁾

§ 1. Je eli szkoda została wyrz dzona przez wydanie aktu normatywnego, jej naprawienia mo na da po stwierdzeniu we wla ciwym post powaniu niezgodno ci tego aktu z Konstytucj , ratyfikowan umow mi dzynarodow lub ustaw .

§ 2.¹⁷⁵⁾ Je eli szkoda została wyrz dzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia mo na da po stwierdzeniu we wla ciwym post powaniu ich niezgodno ci z prawem, chyba e przepisy odr bne stanowi inaczej. Odnosi si to równie do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucj , ratyfikowan umow mi dzynarodow lub ustaw .

§ 3. Je eli szkoda została wyrz dzona przez niewydanie orzeczenia lub decyzji, gdy obowi zek ich wydania przewiduje przepis prawa, jej naprawienia mo na da po stwierdzeniu we wla ciwym post powaniu niezgodno ci z prawem niewydania orzeczenia lub decyzji, chyba e przepisy odr bne stanowi inaczej.

§ 4. Je eli szkoda została wyrz dzona przez niewydanie aktu normatywnego, którego obowi zek wydania przewiduje przepis prawa, niezgodno z prawem niewydania tego aktu stwierdza s d rozpoznaj cy spraw o naprawienie szkody.

Art. 417² [Wzgl dy słuszno ci]¹⁷⁶⁾ Je eli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrz dzona szkoda na osobie, poszkodowany mo e da całkowitego lub cz ciowego jej naprawienia oraz zado uczynienia pieni nego za doznan krzywd , gdy okoliczno ci, a zwłaszcza niezdolno poszkodowanego do pracy lub jego ci kie poło enie materialne, wskazuj , e wymagaj tego wzgl dy słuszno ci.

Art. 418 (utracił moc)¹⁷⁷⁾

Art. 419 (uchylony)¹⁷⁸⁾

Art. 420 (uchylony)¹⁷⁹⁾

Art. 420¹ (uchylony)¹⁸⁰⁾

Art. 420² (uchylony)¹⁸¹⁾

Art. 421 [Wył czenie stosowania]¹⁸²⁾ Przepisów art. 417, art. 417¹ i art. 417² nie stosuje si , je eli odpowiedzialno za szkod wyrz dzon przy wykonywaniu władzy publicznej jest uregulowana w przepisach szczególnych.

Art. 422 [Naklanianie, pomocnictwo, skorzystanie] Za szkod odpowiedzialny jest nie tylko ten, kto j bezpo rednio wyrz dził, lecz tak e ten, kto inn osob do wyrz dzenia szkody nakłonił albo był jej pomocny, jak równie ten, kto wiadomie skorzystał z wyrz dzonej drugiemu szkody.

Art. 423 [Obrona konieczna] Kto dziaa w obronie koniecznej, odpieraj c bezpo redni i bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro własne lub innej osoby, ten nie jest odpowiedzialny za szkod wyrz dzon napastnikowi.

Art. 424 [Stan wy szej konieczno ci] Kto zniszczył lub uszkodził cudz rzecz albo zabił lub zranił cudze zwierz w celu odwrócenia od siebie lub od innych niebezpiecze stwa gro cego bezpo rednio od tej rzeczy lub zwierz cia, ten nie jest odpowiedzialny za wynikł st d szkod , je eli niebezpiecze stwa sam nie wywołał, a niebezpiecze stwu nie mo na było inaczej zapobiec i je eli ratowane dobro jest oczywi cie wa niejsze ani eli dobro naruszone.

Art. 425 [Niepoczytalno]

§ 1. Osoba, która z jakichkolwiek powodów znajduje si w stanie wył czaj cym wiadome albo swobodne powzi cie decyzji i wyra enie woli, nie jest odpowiedzialna za szkod w tym stanie wyrz dzon .

§ 2. Jednak e kto uległ zakłóceniu czynno ci psychicznych wskutek u ycia napojów odurzaj cych albo innych podobnych rodków, ten obowi zany jest do naprawienia szkody, chyba e stan zakłócenia został wywołany bez jego winy.

Art. 426 [Wiek] Małoletni, który nie uko czył lat trzynastu, nie ponosi odpowiedzialno ci za wyrz dzon szkod .

Art. 427 [Wina w nadzorze] Kto z mocy ustawy lub umowy jest zobowi zany do nadzoru nad osob , której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczyta nie mo na, ten obowi zany jest do naprawienia szkody wyrz dzonej przez t osob , chyba e uczynił zado obowi zkowi nadzoru albo e szkoda byłaby powstała tak e przy starannym wykonywaniu nadzoru. Przepis ten stosuje si równie do osób wykonywaj cych bez obowi zku ustawowego ani umownego stał piecz nad osob , której z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego winy poczyta nie mo na.

Art. 428 [Brak zobowi zanych] Gdy sprawca z powodu wieku albo stanu psychicznego lub cielesnego nie jest odpowiedzialny za szkod , a brak jest osób zobowi zanych do nadzoru albo gdy nie mo na od nich uzyska naprawienia szkody, poszkodowany mo e da całkowitego lub cz ciowego naprawienia szkody od samego sprawcy, je eli z okoliczno ci, a zwłaszcza z porównania stanu maj tkowego poszkodowanego i sprawcy, wynika, e wymagaj tego zasady współ ycia społecznego.

Art. 429 [Wina w wyborze] Kto powierza wykonanie czynno ci drugiemu, ten jest odpowiedzialny za szkod wyrz dzon przez sprawc przy wykonywaniu powierzonej mu czynno ci, chyba e nie ponosi winy w wyborze

albo e wykonanie czynno ci powierzył osobie, przedsi biorstwu lub zakładowi, które w zakresie swej działalno ci zawodowej trudni si wykonywaniem takich czynno ci.

Art. 430 [Zwierzchnik] Kto na własny rachunek powierza wykonanie czynno ci osobie, która przy wykonywaniu tej czynno ci podlega jego kierownictwu i ma obowi zek stosowa si do jego wskazówek, ten jest odpowiedzialny za szkod wyrz dzon z winy tej osoby przy wykonywaniu powierzonej jej czynno ci.

Art. 431 [Zwierz ta]

§ 1. Kto zwierz chowa albo si nim posługuje, obowi zany jest do naprawienia wyrz dzonej przez nie szkody niezale nie od tego, czy było pod jego nadzorem, czy te zabł kało si lub uciekło, chyba e ani on, ani osoba, za któr ponosi odpowiedzialno , nie ponosz winy.

§ 2. Chocia by osoba, która zwierz chowa lub si nim posługuje, nie była odpowiedzialna według przepisów paragrafu poprzedzaj cego, poszkodowany mo e od niej da całkowitego lub cz ciowego naprawienia szkody, je eli z okoliczno ci, a zwłaszcza z porównania stanu maj tkowego poszkodowanego i tej osoby, wynika, e wymagaj tego zasady współ ycia społecznego.

Art. 432 [Samopomoc]

§ 1. Posiadacz gruntu mo e zaj cudze zwierz , które wyrz dza szkod na gruncie, je eli zaj cie jest potrzebne do zabezpieczenia roszczenia o naprawienie szkody.

§ 2. Na zaj tym zwierz ciu posiadacz gruntu uzyskuje ustawowe prawo zastawu dla zabezpieczenia nale nego mu naprawienia szkody oraz kosztów ywienia i utrzymania zwierz cia.

§ 3.¹⁸³⁾ (*skre lony*)

Art. 433 [Zajmuj cy pomieszczenie] Za szkod wyrz dzon wyrzuceniem, wylaniem lub spadni ciem jakiegokolwiek przedmiotu z pomieszczenia jest odpowiedzialny ten, kto pomieszczenie zajmuje, chyba e szkoda nast piła wskutek siły wy szej albo wył cznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za któr zajmuj cy pomieszczenie nie ponosi odpowiedzialno ci i której działaniu nie mógł zapobiec.

Art. 434 [Posiadacz budowli] Za szkod wyrz dzon przez zawalenie si budowli lub oderwanie si jej cz ci odpowiedzialny jest samoistny posiadacz budowli, chyba e zawalenie si budowli lub oderwanie si jej cz ci nie wynikło ani z braku utrzymania budowli w nale ywym stanie, ani z wady w budowie.

Art. 435 [Prowadz cy przedsi biorstwo]

§ 1. Prowadz cy na własny rachunek przedsi biorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomoc sił przyrody (pary, gazu, elektryczno ci, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialno za szkod na osobie lub mieniu, wyrz dzon komukolwiek przez ruch przedsi biorstwa lub zakładu, chyba e szkoda nast piła wskutek siły wy szej albo wył cznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za któr nie ponosi odpowiedzialno ci.

§ 2. Przepis powy szy stosuje si odpowiednio do przedsi biorstw lub zakładów wytwarzaj cych rodki wybuchowe albo posługuj cych si takimi rodkami.

Art. 436 [Posiadacz pojazdu]

§ 1. Odpowiedzialno przewidzian w artykule poprzedzaj cym ponosi równie samoistny posiadacz mechanicznego rodka komunikacji poruszanego za pomoc sił przyrody. Jednak e gdy posiadacz samoistny oddał rodek komunikacji w posiadanie zale ne, odpowiedzialno ponosi posiadacz zale ny.

§ 2. W razie zderzenia si mechanicznych rodków komunikacji poruszanych za pomoc sił przyrody wymienione osoby mog wzajemnie da naprawienia poniesionych szkód tylko na zasadach ogólnych. Równie tylko na zasadach ogólnych osoby te s odpowiedzialne za szkody wyrz dzone tym, których przewo z grzeczno ci.

Art. 437 [Zakaz wył czenia odpowiedzialno ci] Nie mo na wył czy ani ograniczy z góry odpowiedzialno ci okre lonej w dwóch artykułach poprzedzaj cych.

Art. 438 [Szkoda w cudzym interesie] Kto w celu odwrócenia gro cej drugiemu szkody albo w celu odwrócenia wspólnego niebezpiecze stwa przymusowo lub nawet dobrowolnie poniósł szkod maj tkow , mo e da naprawienia poniesionych strat w odpowiednim stosunku od osób, które z tego odniosły korzy .

Art. 439 [Zapobieganie szkodzie] Ten, komu wskutek zachowania si innej osoby, w szczególno ci wskutek braku nale ytego nadzoru nad ruchem kierowanego przez ni przedsi biorstwa lub zakładu albo nad stanem posiadanego przez ni budynku lub innego urz dzenia, zagra a bezpo rednio szkoda, mo e da , a eby osoba ta przedsi wzi ła rodki niezb dne do odwrócenia gro cego niebezpiecze stwa, a w razie potrzeby tak e, by dała odpowiednie zabezpieczenie.

Art. 440 [Miarkowanie odszkodowania] W stosunkach mi dzy osobami fizycznymi zakres obowi zku naprawienia szkody mo e by stosownie do okoliczno ci ograniczony, je eli ze wzgl du na stan maj tkowy poszkodowanego lub osoby odpowiedzialnej za szkod wymagaj takiego ograniczenia zasady współ ycia społecznego.

Art. 441 [Odpowiedzialno solidarna]

§ 1. Je eli kilka osób ponosi odpowiedzialno za szkod wyrz dzon czynem niedozwolonym, ich odpowiedzialno jest solidarna.

§ 2. Je eli szkoda była wynikiem działania lub zaniechania kilku osób, ten, kto szkod naprawił, mo e da od pozostałych zwrotu odpowiedniej cz ci zale nie od okoliczno ci, a zwłaszcza od winy danej osoby oraz od stopnia, w jakim przyczyniła si do powstania szkody.

§ 3. Ten, kto naprawił szkod , za któr jest odpowiedzialny mimo braku winy, ma zwrotne roszczenie do sprawcy, je eli szkoda powstała z winy sprawcy.

Art. 442 (uchylony)¹⁸⁴⁾

Art. 442¹⁾ [Przedawnienia roszcze o naprawienie szkody]¹⁸⁵⁾

§ 1. Roszczenie o naprawienie szkody wyrz dzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział si o szkodzie i o osobie obowi zanej do jej naprawienia. Jednak e termin ten nie mo e by dłu szy ni dziesi lat od dnia, w którym nast piło zdarzenie wywołuj ce szkod .

§ 2. Je eli szkoda wynikła ze zbrodni lub wyst pku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przest pstwa bez wzgl du na to, kiedy poszkodowany dowiedział si o szkodzie i o osobie obowi zanej do jej naprawienia.

§ 3. W razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

§ 4. Przedawnienie roszczeń osoby małoletniej o naprawienie szkody na osobie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat dwóch od uzyskania przez nią pełnoletniości.

Art. 443 [Zbieg roszczeń] Okoliczności, w których działanie lub zaniechanie, z którego szkoda wynikła, stanowiło niewykonanie lub nienależyte wykonanie istniejącego uprzednio zobowiązania, nie wyłącza roszczenia o naprawienie szkody z tytułu czynu niedozwolonego, chyba że z tych okoliczności istniejącego uprzednio zobowiązania wynika coś innego.

Art. 444 [Szkoda na osobie]

§ 1. W razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na danie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu.

§ 2. Jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwikszyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

§ 3. Jeżeli w chwili wydania wyroku szkody nie da się dokładnie ustalić, poszkodowanemu może być przyznana renta tymczasowa.

Art. 445 [Zado uczynienie pieniężne]

§ 1. W wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadouczynienia pieniężnego za doznane krzywdy.

§ 2.¹⁸⁶⁾ Przepis powyższy stosuje się również w wypadku pozbawienia wolności oraz w wypadku skłonienia za pomocą podstępem, gwałtu lub nadużycia stosunku zalegającego do poddania się czynowi niezdolnemu.

§ 3. Roszczenie o zadouczynienie przechodzi na spadkobierców tylko wtedy, gdy zostało uznane na piśmie albo gdy powództwo zostało wytoczone za życia poszkodowanego.

Art. 446 [Mier poszkodowanego]

§ 1. Jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł.

§ 2. Osoba, względem której ciężył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środki utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego.

§ 3. Sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

§ 4.¹⁸⁷⁾ Sąd może także przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadouczynienia pieniężnego za doznane krzywdy.

Art. 446¹ [Szkody prenatalne]¹⁸⁸⁾ Z chwili urodzenia dziecko może żądać naprawienia szkód doznanych przed urodzeniem.

Art. 447 [Kapitalizacja renty] Z ważnych powodów sąd może na danie poszkodowanego przyznać mu zamiast renty lub jej części odszkodowanie jednorazowe. Dotyczy to w szczególności wypadku, gdy poszkodowany stał się inwalidą, a przyznanie jednorazowego odszkodowania ułatwi mu wykonywanie nowego zawodu.

Art. 448 [Naruszenie dobra osobistego]¹⁸⁹⁾ W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadouczynienia pieniężnego za doznane krzywdy lub na jego danie zasądzi odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

Art. 449 [Niezbywalność roszczeń] Roszczenia przewidziane w art. 444-448 nie mogą być zbyte, chyba że są już wymagalne i zostały uznane na piśmie albo przyznane prawomocnym orzeczeniem.

Tytuł VI¹. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez produkt niebezpieczny.¹⁹⁰⁾

Art. 449¹ [Ryzyko producenta]

§ 1. Kto wytwarza w zakresie swojej działalności gospodarczej (producent) produkt niebezpieczny, odpowiada za szkody wyrządzone komukolwiek przez ten produkt.

§ 2. Przez produkt rozumie się rzecz ruchomą, choćby została ona połączona z inną rzeczą. Za produkt uważa się także zwierzę i energię elektryczną.

§ 3. Niebezpieczny jest produkt nie zapewniający bezpieczeństwa, jakiego można oczekiwać, uwzględniając normalne użycie produktu. O tym, czy produkt jest bezpieczny, decydują okoliczności z chwili wprowadzenia go do obrotu, a zwłaszcza sposób zaprezentowania go na rynku oraz podane konsumentowi informacje o właściwościach produktu. Produkt nie może być uznany za nie zapewniający bezpieczeństwa tylko dlatego, że później wprowadzono do obrotu podobny produkt ulepszony.

Art. 449² [Szkoda na mieniu] Producent odpowiada za szkody na mieniu tylko wówczas, gdy rzecz zniszczona lub uszkodzona należała do rzeczy zwykle przeznaczanych do osobistego użytku i w taki przedmiot wszystkim sposobem korzystał z niej poszkodowany.

Art. 449³ [Okoliczności zwalniające]

§ 1. Producent nie odpowiada za szkody wyrządzone przez produkt niebezpieczny, jeżeli produkt nie wprowadził do obrotu albo gdy wprowadzenie produktu do obrotu nastąpiło poza zakresem jego działalności gospodarczej.

§ 2. Producent nie odpowiada również wtedy, gdy wada ciwo ci niebezpieczne produktu ujawniły się po wprowadzeniu go do obrotu, chyba że wynikały one z przyczyny tkwiącej poprzednio w produkcie. Nie odpowiada on także wtedy, gdy nie można było przewidzieć niebezpiecznych wad ciwo ci produktu, uwzględniając stan nauki i techniki w chwili wprowadzenia produktu do obrotu, albo gdy wada ciwo ci te wynikały z zastosowania przepisów prawa.

Art. 449⁴ [Domniemanie] Domniemywa się, że produkt niebezpieczny, który spowodował szkodę, został wytworzony i wprowadzony do obrotu w zakresie działalności gospodarczej producenta.

Art. 449⁵ [Podmioty odpowiedzialne]

§ 1. Wytwórca materiału, surowca albo części składowej produktu odpowiada tak jak producent, chyba że wykazano, że przyczyną szkody była wadliwa konstrukcja produktu lub wskazówki producenta.

§ 2. Kto przez umieszczenie na produkcie swojej nazwy, znaku towarowego lub innego oznaczenia odróżniającego podaje się za producenta, odpowiada jak producent. Tak samo odpowiada ten, kto produkt pochodzenia zagranicznego wprowadza do obrotu krajowego w zakresie swojej działalności gospodarczej (importer).

§ 3. Producent oraz osoby wymienione w paragrafach poprzedzających odpowiadają solidarnie.

§ 4. Jeżeli nie wiadomo, kto jest producentem lub osobą określoną w § 2, odpowiada ten, kto w zakresie swojej działalności gospodarczej zbył produkt niebezpieczny, chyba że w ciągu miesiąca od daty zawiadomienia o szkodzie wskazuje poszkodowanemu osobę i adres producenta lub osoby określonej w § 2 zdanie pierwsze, a w wypadku towaru importowanego - osobę i adres importera.

§ 5. Jeżeli zbywca produktu nie może wskazać producenta ani osób określonych w § 4, zwalnia go od odpowiedzialności wskazanie osoby, od której sam nabył produkt.

Art. 449⁶ [Delikt osoby trzeciej] Jeżeli za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny odpowiada także osoba trzecia, odpowiedzialność tej osoby i osób wymienionych w artykułach poprzedzających jest solidarna. Przepisy art. 441 § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 449⁷ [Zakres odszkodowania]

§ 1. Odszkodowanie za szkodę na mieniu nie obejmuje uszkodzenia samego produktu ani korzyści, jakie poszkodowany mógłby osiągnąć w związku z jego użytkowaniem.

§ 2. Odszkodowanie na podstawie art. 449¹ nie przysługuje, gdy szkoda na mieniu nie przekracza kwoty będącej równoważną 500 EURO.

Art. 449⁸ [Przedawnienie roszczenia]¹⁹¹⁾ Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej przez produkt niebezpieczny ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednak w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od wprowadzenia produktu do obrotu.

Art. 449⁹ [Zakaz wyłączenia] Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny nie można wyłączyć ani ograniczyć.

Art. 449¹⁰ [Zbieg roszczeń] Przepisy o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny nie wyłączają odpowiedzialności za szkody na zasadach ogólnych, za szkody wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania oraz odpowiedzialności z tytułu rezerwy na wady i gwarancji jako ci.

Art. 449¹¹ (uchylony)¹⁹²⁾

Tytuł VII. Wykonanie zobowiązań i skutki ich niewykonania.

Dział I. Wykonanie zobowiązań.

Art. 450 [wiadczenie czciowe] Wierzyciel nie może odmówić przyjęcia wiadczenia czciowego, chociażby cała wierzytelność była już wymagalna, chyba że przyjęcie takiego wiadczenia narusza jego uzasadniony interes.

Art. 451 [Zaliczenie zapłaty]

§ 1. Dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu wiadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające wiadczenia główne.

§ 2. Jeżeli dłużnik nie wskazał, który z kilku długów chce zaspokoić, a przyjęł pokwitowanie, w którym wierzyciel zaliczył otrzymane wiadczenie na poczet jednego z tych długów, dłużnik nie może już żądać zaliczenia na poczet innego długu.

§ 3. W braku o wiadczenia dłużnika lub wierzyciela spełnione wiadczenie zalicza się przede wszystkim na poczet długu wymagalnego, a jeżeli jest kilka długów wymagalnych - na poczet najdawniej wymagalnego.

Art. 452 [wiadczenie do ręki nieuprawnionego] Jeżeli wiadczenie zostało spełnione do ręki osoby nieuprawnionej do jego przyjęcia, a przyjęcie wiadczenia nie zostało potwierdzone przez wierzyciela, dłużnik jest zwolniony w takim zakresie, w jakim wierzyciel ze wiadczenia skorzystał. Przepis ten stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy wiadczenie zostało spełnione do ręki wierzyciela, który był niezdolny do jego przyjęcia.

Art. 453 [wiadczenie zamiast wykonania] Jeżeli dłużnik w celu zwolnienia się z zobowiązania spełnia za zgodą wierzyciela inne wiadczenie, zobowiązanie wygasa. Jednakże gdy przedmiot wiadczenia ma wady, dłużnik obowiązany jest do rezerwy według przepisów o rezerwie przy sprzedaży.

Art. 454 [Miejsce spełnienia]

§ 1. Je eli miejsce spełnienia wiadczenia nie jest oznaczone ani nie wynika z wla ciwo ci zobowi zania, wiadczenie powinno by spełnione w miejscu, gdzie w chwili powstania zobowi zania dłu nik miał zamieszkanie lub siedzib . Jednak e wiadczenie pieni ne powinno by spełnione w miejscu zamieszkania lub w siedzibie wierzyciela w chwili spełnienia wiadczenia; je eli wierzyciel zmienił miejsce zamieszkania lub siedzib po powstaniu zobowi zania, ponosi spowodowan przez t zmian nadwy k kosztów przesłania.

§ 2. Je eli zobowi zanie ma zwi zek z przedsi biorstwem dłu nika lub wierzyciela, o miejscu spełnienia wiadczenia rozstrzyga siedziba przedsi biorstwa.

Art. 455 [Termin] Je eli termin spełnienia wiadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z wla ciwo ci zobowi zania, wiadczenie powinno by spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłu nika do wykonania.

Art. 456 [wiadczenia cz ciowe]¹⁹³⁾ Je eli strony zastrzegły w umowie, e spełnienie wiadczenia nast powa b dzie cz ciami w ci gu okre lonego czasu, ale nie ustaliły wielko ci poszczególnych wiadcze cz ciowych albo terminów, w których ma nast pi spełnienie ka dego z tych wiadcze , wierzyciel mo e przez o wiadczenie, zło one dłu nikowi w czasie wla ciwym, ustali zarówno wielko poszczególnych wiadcze cz ciowych, jak i termin spełnienia ka dego z nich, jednak e powinien uwzgl dni mo liwo ci dłu nika oraz sposób spełnienia wiadczenia.

Art. 457 [Termin na korzy dłu nika] Termin spełnienia wiadczenia oznaczony przez czynno prawn poczytuje si w razie w tliwo ci za zastrze ony na korzy dłu nika.

Art. 458 [Wymagalno natychmiastowa] Je eli dłu nik stał si niewypłacalny albo je eli wskutek okoliczno ci, za które ponosi odpowiedzialno , zabezpieczenie wierzytelno ci uległo znacznemu zmniejszeniu, wierzyciel mo e da spełnienia wiadczenia bez wzgl du na zastrze ony termin.

Art. 459 [Spis inwentarza]

§ 1. Zobowi zany do wydania zbioru rzeczy lub masy maj tkowej albo do udzielenia wiadomo ci o zbiorze rzeczy lub o masie maj tkowej powinien przedstawi wierzycielowi spis rzeczy nale cych do zbioru lub spis przedmiotów wchodz cych w skład masy maj tkowej.

§ 2. Je eli istnieje uzasadnione przypuszczenie, e przedstawiony spis nie jest rzetelny lub dokładny, wierzyciel mo e da , a eby dłu nik zło ył zapewnienie przed s dem, i sporz dził spis według swojej najlepszej wiedzy.

Art. 460 [Rachunek z zarz du]

§ 1. Zobowi zany do zło enia rachunku z zarz du powinien przedstawi wierzycielowi na pi mie zestawienie wpływów i wydatków wraz z niezbędnymi dowodami.

§ 2. Je eli istnieje uzasadnione przypuszczenie, e przedstawione zestawienie wpływów nie jest rzetelne lub dokładne, wierzyciel mo e da , a eby dłu nik zło ył zapewnienie przed s dem, i sporz dził zestawienie według swojej najlepszej wiedzy.

Art. 461 [Prawo zatrzymania]

§ 1. Zobowi zany do wydania cudzej rzeczy mo e j zatrzyma a do chwili zaspokojenia lub zabezpieczenia przysługuj cych mu roszcze o zwrot nakładów na rzecz oraz roszcze o naprawienie szkody przez rzecz wyrz dzonej (prawo zatrzymania).

§ 2. Przepisu powy szego nie stosuje si , gdy obowi zek wydania rzeczy wynika z czynu niedozwolonego albo gdy chodzi o zwrot rzeczy wynaj tych, wydzier awionych lub u yczonych.

§ 3.¹⁹⁴⁾ (skre lony)

Art. 462 [Pokwitowanie]

§ 1. Dłu nik, spełniaj c wiadczenie, mo e da od wierzyciela pokwitowania.

§ 2. Dłu nik mo e da pokwitowania w szczególnej formie, je eli ma w tym interes.

§ 3. Koszty pokwitowania ponosi dłu nik, chyba e umówiono si inaczej.

Art. 463 [Odmowa] Je eli wierzyciel odmawia pokwitowania, dłu nik mo e powstrzyma si ze spełnieniem wiadczenia albo zło y przedmiot wiadczenia do depozytu s dowego.

Art. 464 [wiadczenie okazuj cemu pokwitowanie] wiadczenie do r k osoby, która okazuje pokwitowanie wystawione przez wierzyciela, zwalnia dłu nika, chyba e było zastrze one, i wiadczenie ma nast pi do r k własnych wierzyciela, albo chyba e dłu nik działał w złej wierze.

Art. 465 [Zwrot dokumentu]

§ 1. Je eli istnieje dokument stwierdzaj cy zobowi zanie, dłu nik spełniaj c wiadczenie mo e da zwrotu dokumentu. Jednak e gdy wierzyciel ma interes w zachowaniu dokumentu, w szczególno ci gdy wiadczenie zostało spełnione tylko cz ciowo, dłu nik mo e da uczynienia odpowiedniej wzmianki na dokumencie.

§ 2. W razie utraty dokumentu dłu nik mo e, niezale nie od pokwitowania, da od wierzyciela o wiadczenia na pi mie, e dokument został utracony.

§ 3. Je eli wierzyciel odmawia zwrotu dokumentu lub uczynienia na nim odpowiedniej wzmianki albo pisemnego o wiadczenia o utracie dokumentu, dłu nik mo e powstrzyma si ze spełnieniem wiadczenia albo zło y jego przedmiot do depozytu s dowego.

Art. 466 [Domniemanie z pokwitowania] Z pokwitowania zapłaty dłu nej sumy wynika domniemanie zapłaty nale no ci ubocznych. Z pokwitowania wiadczenia okresowego wynika domniemanie, e spełnione zostały równie wiadczenia okresowe wymagalne wcze niej.

Art. 467 [Zło enie do depozytu s dowego] Poza wypadkami przewidzianymi w innych przepisach dłu nik mo e zło y przedmiot wiadczenia do depozytu s dowego:

- 1) je eli wskutek okoliczno ci, za które nie ponosi odpowiedzialno ci, nie wie, kto jest wierzycielem, albo nie zna miejsca zamieszkania lub siedziby wierzyciela;
- 2) je eli wierzyciel nie ma pełnej zdolno ci do czynno ci prawnych ani przedstawiciela uprawnionego do przyj cia wiadczenia;
- 3) je eli powstał spór, kto jest wierzycielem;
- 4) je eli z powodu innych okoliczno ci dotycz cych osoby wierzyciela wiadczenie nie mo e by spełnione.

Art. 468 [Zawiadomienie]

§ 1. O zło eniu przedmiotu wiadczenia do depozytu s dowego dłu nik powinien niezwłocznie zawiadomi wierzyciela, chyba e zawiadomienie napotyka trudne do przewyci enia przeszkody. Zawiadomienie powinno nast pi na pi mie.

§ 2. W razie niewykonania powy szego obowi zku dłu nik jest odpowiedzialny za wynikł st d szkod .

Art. 469 [Odebranie]

§ 1. Dopóki wierzyciel nie za dał wydania przedmiotu wiadczenia z depozytu s dowego, dłu nik mo e przedmiot zło ony odebra .

§ 2. Je eli dłu nik odbierze przedmiot wiadczenia z depozytu s dowego, zło enie do depozytu uwa a si za niebyłe.

Art. 470 [Skutki] Wa ne zło enie do depozytu s dowego ma takie same skutki jak spełnienie wiadczenia i zobowi zuje wierzyciela do zwrotu dłu nikowi kosztów zło enia.

Dział II. Skutki niewykonania zobowi za .

Art. 471 [Odpowiedzialno odszkodowawcza dłu nika] Dłu nik obowi zany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienale ytego wykonania zobowi zania, chyba e niewykonanie lub nienale yte wykonanie jest nast pstwem okoliczno ci, za które dłu nik odpowiedzialno ci nie ponosi.

Art. 472 [Niezachowanie nale ytej staranno ci] Je eli ze szczególnego przepisu ustawy albo z czynno ci prawnej nie wynika nic innego, dłu nik odpowiedzialny jest za niezachowanie nale ytej staranno ci.

Art. 473 [Umowa o odpowiedzialno]

§ 1. Dłu nik mo e przez umow przyj odpowiedzialno za niewykonanie lub za nienale yte wykonanie zobowi zania z powodu oznaczonych okoliczno ci, za które na mocy ustawy odpowiedzialno ci nie ponosi.

§ 2. Niewa ne jest zastrze enie, i dłu nik nie b dzie odpowiedzialny za szkod , któr mo e wyrz dzi wierzycielowi umy lnie.

Art. 474 [Odpowiedzialno za inne osoby] Dłu nik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie za działania i zaniechania osób, z których pomoc zobowi zanie wykonywa, jak równie osób, którym wykonanie zobowi zania powierza. Przepis powy szy stosuje si tak e w wypadku, gdy zobowi zanie wykonywa przedstawiciel ustawowy dłu nika.

Art. 475 [Niemoliwo wiadczenia nast pcza]

§ 1. Je eli wiadczenie stało si niemo liwe skutkiem okoliczno ci, za które dłu nik odpowiedzialno ci nie ponosi, zobowi zanie wygasa.

§ 2. Je eli rzecz b d ca przedmiotem wiadczenia została zbyta, utracona lub uszkodzona, dłu nik obowi zany jest wyda wszystko, co uzyskał w zamian za t rzecz albo jako naprawienie szkody.

Art. 476 [Opó nienie dłu nika; zwłoka] Dłu nik dopuszcza si zwłoki, gdy nie spełnia wiadczenia w terminie, a je eli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia wiadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Nie dotyczy to wypadku, gdy opó nienie w spełnieniu wiadczenia jest nast pstwem okoliczno ci, za które dłu nik odpowiedzialno ci nie ponosi.

Art. 477 [Skutki zwłoki]

§ 1. W razie zwłoki dłu nika wierzyciel mo e da , niezale nie od wykonania zobowi zania, naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 2. Jednak e gdy wskutek zwłoki dłu nika wiadczenie utraciło dla wierzyciela całkowicie lub w przewa aj cym stopniu znaczenie, wierzyciel mo e wiadczenia nie przyj i da naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowi zania.

Art. 478 [Przypadek mieszany] Je eli przedmiotem wiadczenia jest rzecz oznaczona co do to samo ci, dłu nik b d cy w włoce odpowiedzialny jest za utrat lub uszkodzenie przedmiotu wiadczenia, chyba e utrata lub uszkodzenie nast piłoby tak e wtedy, gdyby wiadczenie zostało spełnione w czasie wła ciwym.

Art. 479 [Kupno na koszt dłu nika] Je eli przedmiotem wiadczenia jest okre lona ilo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, wierzyciel mo e w razie zwłoki dłu nika naby na jego koszt tak sam ilo rzeczy tego samego gatunku albo da od dłu nika zapłaty ich warto ci, zachowuj c w obu wypadkach roszczenie o naprawienie szkody wynikłej ze zwłoki.

Art. 480 [Zast pcze wykonanie czynno ci]

§ 1. ¹⁹⁵⁾ W razie zwłoki dłu nika w wykonaniu zobowi zania czynienia, wierzyciel mo e, zachowuj c roszczenie o naprawienie szkody, da upowa nienia przez s d do wykonania czynno ci na koszt dłu nika.

§ 2. ¹⁹⁶⁾ Je eli wiadczenie polega na zaniechaniu, wierzyciel mo e, zachowuj c roszczenie o naprawienie szkody, da upowa nienia przez s d do usuni cia na koszt dłu nika wszystkiego, co dłu nik wbrew zobowi zaniu uczynił.

§ 3. ¹⁹⁷⁾ W wypadkach nagłych wierzyciel mo e, zachowuj c roszczenie o naprawienie szkody, wykona bez upowa nienia s du czynno na koszt dłu nika lub usun na jego koszt to, co dłu nik wbrew zobowi zaniu uczynił.

Art. 481 [Opó nienie wiadcze pieni nych]

§ 1. Je eli dłu nik opó nia si ze spełnieniem wiadczenia pieni nego, wierzyciel mo e da odsetek za czas opó nienia, chocia by nie poniósł adnej szkody i chocia by opó nienie było nast pstwem okoliczno ci, za które dłu nik odpowiedzialno ci nie ponosi.

§ 2. Je eli stopa odsetek za opó nienie nie była z góry oznaczona, nale si odsetki ustawowe. Jednak e gdy wierzycielno jest oprocentowana według stopy wy szej ni stopa ustawowa, wierzyciel mo e da odsetek za opó nienie według tej wy szej stopy.

§ 3. W razie zwłoki dłużnika wierzyciel może żądać naprawienia szkody na zasadach ogólnych.

Art. 482 [Odsetki od zaległych odsetek]

§ 1. Od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy.

§ 2. Przepis paragrafu poprzedzającego nie dotyczy pożyczek długoterminowych udzielanych przez instytucje kredytowe.

Art. 483 [Kara umowna]

§ 1. Można żądać w umowie, o naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

§ 2. Dłużnik nie może bez zgody wierzyciela zwolnić się z zobowiązania przez zapłatę kary umownej.

Art. 484 [Wysoko]

§ 1. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należąca się wierzycielowi w zastrzeżeniu na ten wypadek wysokość bez względu na wysokość poniesionej szkody, udzielenie odszkodowania przenosi tego wysokość zastrzeżonej kary nie jest dopuszczalne, chyba że strony inaczej postanowiły.

§ 2. Jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

Art. 485 [Kara ustawowa] Jeżeli przepis szczególny stanowi, że w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego dłużnik, nawet bez umownego zastrzeżenia, obowiązany jest zapłacić wierzycielowi określoną sumę, stosuje się odpowiednio przepisy o karze umownej.

Art. 486 [Zwłoka wierzyciela]

§ 1. W razie zwłoki wierzyciela dłużnik może żądać naprawienia wynikłej szkody; może również żądać przedmiotu wadliwego do depozytu sądowego.

§ 2. Wierzyciel dopuszcza się zwłoki, gdy bez uzasadnionego powodu będzie uchylał się od przyjęcia zaoferowanego wadliwego wadliwego, będzie odmawiał dokonania czynności, bez której wadliwienie nie może być spełnione, będzie odmawiał wadliwienia dłużnikowi, nie wadliwienie nie przyjmie.

Dział III. Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych.

Art. 487 [Pojęcie]

§ 1. Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych podlegają przepisom działów poprzedzających niniejszego tytułu, o ile przepisy działu niniejszego nie stanowią inaczej.

§ 2. Umowa jest wzajemna, gdy obie strony zobowiązują się w taki sposób, że wadliwienie jednej z nich ma być odpowiednikiem wadliwienia drugiej.

Art. 488 [Jednoczesne spełnienie]

§ 1. Wadliwienia będące przedmiotem zobowiązań z umów wzajemnych (wadliwienia wzajemne) powinny być spełnione jednocześnie, chyba że z umowy, z ustawy albo z orzeczenia sądu lub decyzji innego właściwego organu wynika, iż jedna ze stron obowiązana jest do wcześniejszego wadliwienia.

§ 2. Jeżeli wadliwienia wzajemne powinny być spełnione jednocześnie, każda ze stron może powstrzymać się ze spełnieniem wadliwienia, dopóki druga strona nie zaoferuje wadliwienia wzajemnego.

Art. 489 (skreślony)¹⁹⁸⁾

Art. 490 [Wstrzymanie wadliwienia]

§ 1. Jeżeli jedna ze stron obowiązana jest do spełnienia wadliwienia wzajemnego wcześniej, a spełnienie wadliwienia przez drugą stronę jest wątpliwe ze względu na jej stan majątkowy, strona zobowiązana do wcześniejszego wadliwienia może powstrzymać się z jego spełnieniem, dopóki druga strona nie zaoferuje wadliwienia wzajemnego lub nie da zabezpieczenia.

§ 2. Uprawnienia powyższe nie przysługują stronie, która w chwili zawarcia umowy wiedziała o złym stanie majątkowym drugiej strony.

§ 3.²⁰⁰⁾ (skreślony)

Art. 491 [Zwłoka]

§ 1. Jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Można również odstąpić bez wyznaczenia terminu dodatkowego, będzie to po jego bezskutecznym upływie żądanie wykonania zobowiązania i naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

§ 2. Jeżeli wadliwienia obu stron są podzielne, a jedna ze stron dopuszcza się zwłoki tylko co do części wadliwienia, uprawnienie do odstąpienia od umowy przysługujące drugiej stronie ogranicza się, według jej wyboru, albo do tej części, albo do całej reszty niespełnionego wadliwienia. Strona ta może także odstąpić od umowy w całości, jeżeli wykonanie częściowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwe dla zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez nią cel umowy, wiadomy stronie będącej w zwłoce.

Art. 492 [Umowne prawo odstąpienia] Jeżeli uprawnienie do odstąpienia od umowy wzajemnej zostało zastrzeżone na wypadek niewykonania zobowiązania w terminie określonym, strona uprawniona może w razie zwłoki drugiej strony odstąpić od umowy bez wyznaczenia terminu dodatkowego. To samo dotyczy wypadku, gdy wykonanie zobowiązania przez jedną ze stron po terminie nie miałoby dla drugiej strony znaczenia ze względu na właściwe dla zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez nią cel umowy, wiadomy stronie będącej w zwłoce.

Art. 493 [Niemożliwość jednego ze wadliwień]

§ 1. Jeżeli jedno ze wadliwień wzajemnych stało się niemożliwym wskutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność strona zobowiązana, druga strona może, według swego wyboru, albo żądać naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania, albo odstąpić od umowy.

§ 2. W razie czciowej niemożliwości świadczenia jednej ze stron druga strona może od umowy odstąpić, jeżeli wykonanie czciowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwość zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez tę stronę cel umowy, wiadomy stronie, której świadczenie stało się czciowo niemożliwe.

Art. 494 [Obowiązek odstąpienia] Strona, która odstępuje od umowy wzajemnej, obowiązana jest zwrócić drugiej stronie wszystko, co otrzymała od niej na mocy umowy; może także nie tylko zwrotu tego, co świadczyła, lecz również naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania.

Art. 495 [Niemożliwość niezawiniona]

§ 1. Jeżeli jedno ze świadczeń wzajemnych stało się niemożliwe wskutek okoliczności, za które jedna ze stron odpowiedzialności nie ponosi, strona, która miała to świadczenie spełnić, nie może odstąpić od świadczenia wzajemnego, a w wypadku, gdy je już otrzymała, obowiązana jest do zwrotu według przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu.

§ 2. Jeżeli świadczenie jednej ze stron stało się niemożliwe tylko czciowo, strona ta traci prawo do odpowiedniej części świadczenia wzajemnego. Jednakże druga strona może od umowy odstąpić, jeżeli wykonanie czciowe nie miałoby dla niej znaczenia ze względu na właściwość zobowiązania albo ze względu na zamierzony przez tę stronę cel umowy, wiadomy stronie, której świadczenie stało się czciowo niemożliwe.

Art. 496 [Prawo zatrzymania]²⁰¹⁾ Jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każda z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot.

Art. 497 [Rozwinięcie] Przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwinięcia lub nieważności umowy wzajemnej.

Tytuł VIII. Potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu.

Art. 498 [Przesłanki potrącenia]

§ 1.²⁰²⁾ Gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może od potrącić swój wierzytelny z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym.

§ 2. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niżej.

Art. 499 [Sposób; skutki] Potrącenia dokonuje się przez odwołanie do świadczenia złożonego drugiej stronie. Odwołanie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Art. 500 [Różne miejsca spełnienia] Jeżeli przedmiotem potrącenia są wierzytelności, których miejsca spełnienia są różne, strona korzystająca z możliwości potrącenia obowiązana jest uiścić drugiej stronie sumę potrzebną do pokrycia wynikającego dla niej uszczerbku.

Art. 501 [Odroczenie]²⁰³⁾ Odroczenie wykonania zobowiązania udzielone przez sąd albo bezpłatnie przez wierzyciela nie wyłącza potrącenia.

Art. 502 [Przedawnienie]²⁰⁴⁾ Wierzytelność przedawniona może być potrącona, jeżeli w chwili, gdy potrącenie stało się możliwe, przedawnienie jeszcze nie nastąpiło.

Art. 503 [Zaliczenie zapłaty] Przepisy o zaliczeniu zapłaty stosuje się odpowiednio do potrącenia.

Art. 504 [Potrącenie zajęcia wierzytelności] Zajęcie wierzytelności przez osobę trzecią wyłącza umorzenie tej wierzytelności przez potrącenie tylko wtedy, gdy dłużnik stał się wierzycielem swego wierzyciela dopiero po dokonaniu zajęcia albo gdy jego wierzytelność stała się wymagalna po tej chwili, a przy tym dopiero później wierzytelność zajęta.

Art. 505 [Wyłączenie potrącenia] Nie mogą być umorzone przez potrącenie:

- 1) wierzytelności nie ulegające zajęciu;
- 2) wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania;
- 3) wierzytelności wynikające z czynów niedozwolonych;
- 4) wierzytelności, co do których potrącenie jest wyłączone przez przepisy szczególne.

Art. 506 [Odnowienie]

§ 1. Jeżeli w celu umorzenia zobowiązania dłużnik zobowiązuje się za zgodą wierzyciela spełnić inne świadczenie albo nawet to samo świadczenie, lecz z innej podstawy prawnej, zobowiązanie dotychczasowe wygasa (odnowienie).

§ 2. W razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia. Dotyczy to w szczególności wypadku, gdy wierzyciel otrzymuje od dłużnika weksel lub czek.

Art. 507 [Zabezpieczenia w razie nowacji] Jeżeli wierzytelność była zabezpieczona poręczeniem lub ograniczonym prawem rzeczowym ustanowionym przez osobę trzecią, poręczenie lub ograniczone prawo rzeczowe wygasa z chwilą odnowienia, chyba że poręczyciel lub osoba trzecia wyrazi zgodę na dalsze trwanie zabezpieczenia.

Art. 508 [Zwolnienie z długu] Zobowiązanie wygasa, gdy wierzyciel zwalnia dłużnika z długu, a dłużnik zwolnienie przyjmuje.

Tytuł IX. Zmiana wierzyciela lub dłużnika.

Dział I. Zmiana wierzyciela.

Art. 509 [Przelew]

§ 1. Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwemu ciwi zobowiązania.

§ 2. Wraz z wierzytelnością przechodzi na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności ci roszczenie o zaległe odsetki.

Art. 510 [Skutek zobowiązujący co-rozporządający; kauzalność]

§ 1. Umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności przenosi wierzytelność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo strony inaczej postanowiły.

§ 2.²⁰⁵⁾ Jeżeli zawarcie umowy przelewu następuje w wykonaniu zobowiązania wynikającego z uprzednio zawartej umowy zobowiązującej do przeniesienia wierzytelności, z zapisu zwykłego, z bezpodstawnego wzbogacenia lub z innego zdarzenia, warunkiem umowy przelewu zależy od istnienia tego zobowiązania.

Art. 511 [Forma] Jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem, przelew tej wierzytelności powinien być również pismem stwierdzony.

Art. 512 [Zapłata do ręk zbywcy] Dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie wiadczenia do ręk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia wiadczenia dłużnik wiedział o przelewie. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a poprzednim wierzycielem.

Art. 513 [Zarzuty dłużnika]

§ 1. Dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie.

§ 2. Dłużnik może z przelewanej wierzytelności potrącić wierzytelność, która mu przysługuje względem zbywcy, chociaż by stała się wymagalna dopiero po otrzymaniu przez dłużnika zawiadomienia o przelewie. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy wierzytelność przysługująca względem zbywcy stała się wymagalna przed dniem, w którym wierzytelność stała się przedmiotem przelewu.

Art. 514 [Zastrzeżenie zgody dłużnika] Jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem, zastrzeżenie umowne, i przelew nie może nastąpić bez zgody dłużnika, jest skuteczne względem nabywcy tylko wtedy, gdy pismo zawiera wzmiankę o tym zastrzeżeniu, chyba że nabywca w chwili przelewu o zastrzeżeniu wiedział.

Art. 515 [Zarzuty zbywcy] Jeżeli dłużnik, który otrzymał o przelewie pisemne zawiadomienie pochodzące od zbywcy, spełnił wiadczenie do ręk nabywcy wierzytelności, zbywca może powołać się wobec dłużnika na nieważność przelewu albo na zarzuty wynikające z jego podstawy prawnej tylko wtedy, gdy w chwili spełnienia wiadczenia były one dłużnikowi wiadome. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a nabywcą wierzytelności.

Art. 516 [Odpowiedzialność zbywcy] Zbywca wierzytelności ponosi względem nabywcy odpowiedzialność za to, że wierzytelność mu przysługuje. Za wypłacalność dłużnika w chwili przelewu ponosi odpowiedzialność tylko o tyle, o ile ta odpowiedzialność na siebie przyjął.

Art. 517 [Wyłączenie przelewu]

§ 1. Przepisów o przelewie nie stosuje się do wierzytelności związanych z dokumentem na okaziciela lub z dokumentem zbywalnym przez indos.

§ 2. Przeniesienie wierzytelności z dokumentu na okaziciela następuje przez przeniesienie własności dokumentu. Do przeniesienia własności dokumentu potrzebne jest jego wydanie.

Art. 518 [Wstąpienie w prawa wierzyciela]

§ 1. Osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości ci dokonanej zapłaty:

- 1) jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osoba ci albo pewnymi przedmiotami majątkowymi;
- 2) jeżeli przysługuje jej prawo, przed którym spłacona wierzytelność ma pierwszeństwo zaspokojenia;
- 3) jeżeli działa za zgodą dłużnika w celu wstąpienia w prawa wierzyciela; zgoda dłużnika powinna być pod warunkiem ci wyrażona na piśmie;
- 4) jeżeli to przewidują przepisy szczególne.

§ 2. W wypadkach powyższych wierzyciel nie może odmówić przyjęcia wiadczenia, które jest już wymagalne.

§ 3. Jeżeli wierzyciel został spłacony przez osobę trzecią tylko w części, przysługuje mu co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed wierzytelnością, która przeszła na osobę trzecią wskutek zapłaty częściowej.

Dział II. Zmiana dłużnika.

Art. 519 [Przejęcie długu]

§ 1. Osoba trzecia może wstąpić na miejsce dłużnika, który zostaje z długu zwolniony (przejęcie długu).

§ 2. Przejęcie długu może nastąpić:

1) przez umowę między wierzycielem a osobą trzecią za zgodą dłużnika; o wiadczenie dłużnika może być złożone którejkolwiek ze stron;

2) przez umowę między dłużnikiem a osobą trzecią za zgodą wierzyciela; o wiadczenie wierzyciela może być złożone którejkolwiek ze stron; jest ono bezskuteczne, jeżeli wierzyciel nie wiedział, że osoba przejmująca

dług jest niewypłacalna.

Art. 520 [Termin wyrażenia zgody] Każda ze stron, które zawarły umowę o przejęcie długu, może wyznaczyć osobie, której zgoda jest potrzebna do skutecznego przejęcia, odpowiedni termin do wyrażenia zgody; bezskuteczny upływ wyznaczonego terminu jest jednoznaczny z odmówieniem zgody.

Art. 521 [Odmowa zgody]

§ 1. Jeżeli skuteczną umowę o przejęcie długu zależy od zgody dłużnika, a dłużnik zgody odmówił, umowa uważa się za nie zawartą.

§ 2. Jeżeli skuteczną umowę o przejęcie długu zależy od zgody wierzyciela, a wierzyciel zgody odmówił, strona, która według umowy miała przejąć dług, jest odpowiedzialna względem dłużnika za to, że wierzyciel nie będzie od niego dążył do spełnienia wiadczenia.

Art. 522 [Forma] Umowa o przejęcie długu powinna być podpisana przez obie strony. To samo dotyczy zgody wierzyciela na przejęcie długu.

Art. 523 [Domniemane przejęcie długu] Jeżeli w umowie o przeniesienie własności nieruchomości nabywca zobowiązał się zwolnić zbywcę od zobowiązań z własności dłużników, poczytuje się w razie wątpliwości, że strony zawarły umowę o przejęcie tych długów przez nabywcę.

Art. 524 [Zarzuty przejemcy]

§ 1. Przejmującemu dług przysługuje przeciwko wierzycielowi wszelkie zarzuty, które miał dotychczasowy dłużnik, z wyjątkiem zarzutu przeciwności wierzytelności dotychczasowego dłużnika.

§ 2. Przejmujący dług nie może powoływać się względem wierzyciela na zarzuty wynikające z istnienia czegoś, na czym przejmującym długiem a dotychczasowym dłużnikiem stosunku prawnego, bądź czegoś, na czym podstawą prawną przejęcia długu; nie dotyczy to jednak zarzutów, o których wierzyciel wiedział.

Art. 525 [Zabezpieczenia] Jeżeli wierzytelność była zabezpieczona poręczeniem lub ograniczonym prawem rzeczowym ustanowionym przez osobę trzecią, poręczenie lub ograniczone prawo rzeczowe wygasa z chwilą przejęcia długu, chyba że poręczyciel lub osoba trzecia wyrazi zgodę na dalsze trwanie zabezpieczenia.

Art. 526 (uchylony)²⁰⁶⁾

Tytuł X. Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika.

Art. 527 [Przesłanki]

§ 1. Gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyści majątkowe, każda ze wierzycieli może dać uznanie tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze wiadomością o pokrzywdzeniu wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

§ 2. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności.

§ 3. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyści majątkowe osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze wiadomością o pokrzywdzeniu wierzycieli.

§ 4.²⁰⁷⁾ Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyści majątkowe uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, iż dłużnik działał ze wiadomością o pokrzywdzeniu wierzycieli.

Art. 528 [Czynno nieodpłatna] Jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyści majątkowe bezpłatnie, wierzyciel może dać uznanie czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze wiadomością o pokrzywdzeniu wierzycieli.

Art. 529 [Domniemanie pokrzywdzenia] Jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze wiadomością o pokrzywdzeniu wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Art. 530 [Ochrona przyszłych wierzycieli] Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Jeżeli jednak osoba trzecia uzyskała korzyści majątkowe odpłatnie, wierzyciel może dać uznanie czynności za bezskuteczną tylko wtedy, gdy osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała.

Art. 531 [Tryb zaskarżenia]

§ 1. Uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyści majątkowe.

§ 2. W wypadku gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskanymi korzyściami, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeżeli rozporządzenie było nieodpłatne.

Art. 532 [Dochodzenie] Wierzyciel, względem którego czynność prawna dłużnika została uznana za bezskuteczną, może z pierwszą stawką przed wierzycielami osoby trzeciej dochodzić zaspokojenia z przedmiotów majątkowych, które wskutek czynności uznanej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika albo do niego nie weszły.

Art. 533 [Zwolnienie się osoby trzeciej] Osoba trzecia, która uzyskała korzyści majątkowe wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, może zwolnić się od zadouczynienia roszczeniu wierzyciela, dając cęgo uznanie czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika.

Art. 534 [Termin zaskarżenia] Uznania czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli za bezskuteczną nie można po upływie lat pięciu od daty tej czynności.

Tytuł XI. Sprzedaż.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 535 [Pojęcie]²⁰⁸⁾ Przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.

Art. 535¹ [Odesłanie]²⁰⁹⁾ Przepisy niniejszego działu stosuje się do sprzedaży konsumenckiej w takim zakresie, w jakim sprzedaż ta nie jest uregulowana odrębnymi przepisami.

Art. 536 [Określenie ceny]

§ 1. Cenną określa się przez wskazanie podstaw do jej ustalenia.

§ 2. Jeżeli z okoliczności wynika, że strony miały na względzie cenę przyjął w stosunkach danego rodzaju, poczytuje się w razie wątpliwości, że chodziło o cenę w miejscu i czasie, w którym rzecz ma być kupującemu wydana.

Art. 537 [Cena sztywne]

§ 1. Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedaży obowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku może być zapłacona jedynie cena ściśle określona (cena sztywna), cena ta wiąże strony bez względu na to, jak cenę w umowie ustaliły.

§ 2. Sprzedawca, który otrzymał cenę wyższą od ceny sztywnej, obowiązany jest zwrócić kupującemu pobraną różnicę.

§ 3. Kupujący, który według umowy miał zapłacić cenę niższą od ceny sztywnej, a rzecz zużył lub odprzedał po cenie obliczonej na podstawie ceny umówionej, obowiązany jest zapłacić cenę sztywną tylko wtedy, gdy przed zakupem lub odprzedaniem rzeczy znał cenę sztywną lub mógł ją znać przy zachowaniu należytej staranności. Kupujący, który rzeczy nie zużył ani nie odprzedał, może od umowy odstąpić.

Art. 538 [Cena maksymalna] Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedaży obowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku nie może być zapłacona cena wyższa od ceny określonej (cena maksymalna), kupujący nie jest obowiązany do zapłaty ceny wyższej, a sprzedawca, który otrzymał cenę wyższą, obowiązany jest zwrócić kupującemu pobraną różnicę.

Art. 539 [Cena minimalna] Jeżeli w miejscu i czasie zawarcia umowy sprzedaży obowiązuje zarządzenie, według którego za rzeczy danego rodzaju lub gatunku nie może być zapłacona cena niższa od ceny określonej (cena minimalna), sprzedawcy, który otrzymał cenę niższą, przysługuje roszczenie o dopłat różnicę.

Art. 540 [Cena wynikowa]

§ 1. Jeżeli właściwy organ państwowy ustalił, w jaki sposób sprzedawca ma obliczyć cenę za rzeczy danego rodzaju lub gatunku (cena wynikowa), stosuje się, z zastrzeżeniem od właściwego organu takiej ceny, bądź przepisy o cenie sztywnej, bądź przepisy o cenie maksymalnej.

§ 2.²¹⁰⁾ W razie sporu co do prawidłowości obliczenia ceny wynikowej cenę ustali sąd.

Art. 541 [Przedawnienie] Wynikające z przepisów o cenie sztywnej, maksymalnej, minimalnej lub wynikowej roszczenie sprzedawcy o dopłat różnicę ceny, jak również roszczenie kupującego o zwrot tej różnicy przedawnia się z upływem roku od dnia zapłaty.

Art. 542 (skreślenie)²¹¹⁾

Art. 543 [Wystawienie rzeczy] Wystawienie rzeczy w miejscu sprzedaży na widok publiczny z oznaczeniem ceny uważa się za ofertę sprzedaży.

Art. 544 [Chwila wydania]

§ 1. Jeżeli rzecz sprzedana ma być przesłana przez sprzedawcę do miejsca, które nie jest miejscem spełnienia wiadczenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że wydanie zostało dokonane z chwilą, gdy w celu dostarczenia rzeczy na miejsce przeznaczenia sprzedawca powierzył ją przewoźnikowi trudniącemu się przewozem rzeczy tego rodzaju.

§ 2. Jednakże kupujący obowiązany jest zapłacić cenę dopiero po nadejściu rzeczy na miejsce przeznaczenia i po umówieniu mu zbadania rzeczy.

Art. 545 [Sposób wydania i odebrania]

§ 1. Sposób wydania i odebrania rzeczy sprzedanej powinien zapewnić jej całość i nienaruszalność; w szczególności sposób opakowania i przewozu powinien odpowiadać właściwym okolicznościom rzeczy.

§ 2. W razie przesłania rzeczy sprzedanej na miejsce przeznaczenia za pośrednictwem przewoźnika, kupujący obowiązany jest zbadać przesyłkę w czasie i w sposób przyjęty przy przesyłkach tego rodzaju; jeżeli stwierdził, że w czasie przewozu nastąpił ubytek lub uszkodzenie rzeczy, obowiązany jest dokonać wszelkich czynności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności przewoźnika.

Art. 546 [Wyjaśnienia; dokumentacja]

§ 1. Sprzedawca obowiązany jest udzielić kupującemu potrzebnych wyjaśnień o stosunkach prawnych i faktycznych dotyczących rzeczy sprzedanej oraz wydać posiadane przez siebie dokumenty, które jej dotyczą. Jeżeli treść takiego dokumentu dotyczy także innych rzeczy, sprzedawca obowiązany jest wydać uwierzytelniony wyciąg z dokumentu.

§ 2. Jeżeli jest to potrzebne do należytego korzystania z rzeczy zgodnie z jej przeznaczeniem, sprzedawca powinien zażyczyć instrukcję dotyczącą sposobu korzystania z rzeczy.

Art. 547 [Koszty]

§ 1. Je eli ani z umowy, ani z zarz dze okre laj cych cen nie wynika, kogo obci aj koszty wydania i odebrania rzeczy, sprzedawca ponosi koszty wydania, w szczególny ci koszty zmierzania lub zwa enia, opakowania, ubezpieczenia za czas przewozu i koszty przesłania rzeczy, a koszty odebrania ponosi kupuj cy.

§ 2. Je eli rzecz ma by przesłana do miejsca, które nie jest miejscem spełnienia wiadczenia, koszty ubezpieczenia i przesłania ponosi kupuj cy.

§ 3. Koszty nie wymienione w paragrafach poprzedzaj cych ponosz obie strony po połowie.

Art. 548 [Przej cie korzy ci i ci arów]

§ 1. Z chwil wydania rzeczy sprzedanej przechodz na kupuj cego korzy ci i ci ary zwi zane z rzecz oraz niebezpiecze stwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy.

§ 2. Je eli strony zastrzegły inn chwil przej cia korzy ci i ci arów, poczytuje si w razie w tpliwo ci, e niebezpiecze stwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy przechodzi na kupuj cego z t sam chwil .

Art. 549 [Zwłoka ze specyfikacj] Je eli kupuj cy zastrzegł sobie oznaczenie kształtu, wymiaru lub innych wła ciwo ci rzeczy albo terminu i miejsca wydania, a dopuszcza si zwłoki z dokonaniem oznaczenia, sprzedawca mo e:

1) wykona uprawnienia, które przysługuj wierzycielowi w razie zwłoki dłu nika ze spełnieniem wiadczenia wzajemnego, albo

2) dokona sam oznaczenia i poda je do wiadomo ci kupuj cego wyznaczaj c mu odpowiedni termin do odmiennego oznaczenia; po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu oznaczenie dokonane przez sprzedawc staje si dla kupuj cego wi ce.

Art. 550 [Wył czno sprzeda y]²¹²⁾ Je eli w umowie sprzeda y zastrze ona została na rzecz kupuj cego wył czno b d w ten sposób, e sprzedawca nie b dzie dostarczał rzeczy okre lonego rodzaju innym osobom, b d te w ten sposób, e kupuj cy b dzie jedynym odprzedawc zakupionych rzeczy na oznaczonym obszarze, sprzedawca nie mo e w zakresie, w którym wył czno została zastrze ona, ani bezpo rednio, ani po rednio zawiera umów sprzeda y, które mogłyby naruszy wył czno przysługuj c kupuj cemu.

Art. 551 [Zwłoka z odebraniem]

§ 1. Je eli kupuj cy dopu cił si zwłoki z odebraniem rzeczy sprzedanej, sprzedawca mo e odda rzecz na przechowanie na koszt i niebezpiecze stwo kupuj cego.

§ 2. Sprzedawca mo e równie sprzeda rzecz na rachunek kupuj cego, powinien jednak uprzednio wyznaczy kupuj cemu dodatkowy termin do odebrania, chyba e wyznaczenie terminu nie jest mo liwe albo e rzecz jest nara ona na zepsucie, albo e z innych wzgl dów groziłaby szkoda. O dokonaniu sprzeda y i sprzedawca obowi zany jest niezwłocznie zawiadomi kupuj cego.

Art. 552 [Zwłoka z zapłat ceny] Je eli kupuj cy dopu cił si zwłoki z zapłat ceny za dostarczon cz rzeczy sprzedanych albo je eli ze wzgl du na jego stan maj tkowy jest w tpliwe, czy zapłata ceny za cz rzeczy, które maj by dostarczone pó niej, nast pi w terminie, sprzedawca mo e powstrzyma si z dostarczeniem dalszych cz ci rzeczy sprzedanych wyznaczaj c kupuj cemu odpowiedni termin do zabezpieczenia zapłaty, a po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu mo e od umowy odst pi .

Art. 553 (skre lony)²¹³⁾

Art. 554 [Przedawnienie] Roszczenia z tytułu sprzeda y dokonanej w zakresie działalno ci przedsi biorstwa sprzedawcy, roszczenia rzemie lników z takiego tytułu oraz roszczenia prowadz cych gospodarstwa rolne z tytułu sprzeda y produktów rolnych i le nych przedawniaj si z upływem lat dwóch.

Art. 555 [Sprzeda energii, praw] Przepisy o sprzeda y rzeczy stosuje si odpowiednio do sprzeda y energii oraz do sprzeda y praw.

Art. 555¹ (skre lony)²¹⁴⁾

Dział II. R kojnia za wady.

Art. 556 [Wady rzeczy]

§ 1. Sprzedawca jest odpowiedzialny wzgl dem kupuj cego, je eli rzecz sprzedana ma wad zmniejszaj c jej warto lub u yteczno ze wzgl du na cel w umowie oznaczony albo wynikaj cy z okoliczno ci lub z przeznaczenia rzeczy, je eli rzecz nie ma wła ciwo ci, o których istnieniu zapewnił kupuj cego, albo je eli rzecz została kupuj cemu wydana w stanie niezupelnym (r kojnia za wady fizyczne).

§ 2.²¹⁵⁾ Sprzedawca jest odpowiedzialny wzgl dem kupuj cego, je eli rzecz sprzedana stanowi własno osoby trzeciej albo je eli jest obci ona prawem osoby trzeciej; w razie sprzeda y praw sprzedawca jest odpowiedzialny tak e za istnienie praw (r kojnia za wady prawne).

Art. 557 [Zwolnienie od odpowiedzialno ci]

§ 1. Sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialno ci z tytułu r kojmi, je eli kupuj cy wiedział o wadzie w chwili zawarcia umowy.

§ 2. Gdy przedmiotem sprzeda y s rzeczy oznaczone tylko co do gatunku albo rzeczy maj ce powsta w przyszło ci, sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialno ci z tytułu r kojmi, je eli kupuj cy wiedział o wadzie w chwili wydania rzeczy.

Art. 558 [Modyfikacja odpowiedzialno ci]

§ 1.²¹⁶⁾ Strony mog odpowiedzialno z tytułu r kojmi rozszerzy , ograniczy lub wył czy . Jednak e w umowach z udziałem konsumentów ograniczenie lub wył czenie odpowiedzialno ci z tytułu r kojmi jest dopuszczalne tylko w wypadkach okre lonych w przepisach szczególnych.

§ 2. Wył czenie lub ograniczenie odpowiedzialno ci z tytułu r kojmi jest bezskuteczne, je eli sprzedawca zataił podst pne wad przed kupuj cym.

Art. 559 [Chwila powstania wad] Sprzedawca nie jest odpowiedzialny z tytułu rkojmi za wady fizyczne, które powstały po przejściu niebezpieczeństwa na kupującego, chyba że wady wynikły z przyczyny tkwiącej już poprzednio w rzeczy sprzedanej.

Art. 560 [Odstąpienie; obniżenie ceny]

§ 1. ²¹⁷⁾ Jeżeli rzecz sprzedana ma wady, kupujący może odstąpić albo dochodzić obniżenia ceny. Jednakże kupujący nie może odstąpić, jeżeli sprzedawca niezwłocznie wymieni rzecz wadliwą na rzecz wolną od wad albo niezwłocznie wady usunie. Ograniczenie to nie ma zastosowania, jeżeli rzecz była już wymieniona przez sprzedawcę lub naprawiana, chyba że wady są istotne.

§ 2. Jeżeli kupujący odstąpi od umowy z powodu wady rzeczy sprzedanej, strony powinny sobie nawzajem zwrócić otrzymane świadczenia według przepisów o odstąpieniu od umowy wzajemnej.

§ 3. ²¹⁸⁾ Jeżeli kupujący dochodzi obniżenia ceny z powodu wady rzeczy sprzedanej, obniżenie powinno nastąpić w takim stosunku, w jakim wartość rzeczy wolnej od wad pozostaje do jej wartości obliczonej z uwzględnieniem istniejących wad.

§ 4. ²¹⁹⁾ Jeżeli sprzedawca dokonał wymiany, powinien pokryć także związane z tym koszty, jakie poniosł kupujący.

Art. 561 [Wymiana; usunięcie wad]

§ 1. Jeżeli przedmiotem sprzedaży są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, kupujący może dochodzić dostarczenia zamiast rzeczy wadliwych takiej samej ilości rzeczy wolnych od wad oraz naprawienia szkody wynikłej z opóźnienia.

§ 2. Jeżeli przedmiotem sprzedaży jest rzecz określona co do tożsamości, a sprzedawca jest wytwórcą tej rzeczy, kupujący może dochodzić usunięcia wady, wyznaczając w tym celu sprzedawcy odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu odstąpi. Sprzedawca może odmówić usunięcia wady, gdyby wymagało ono nadmiernych kosztów.

§ 3. Przepisy powyższe nie wyłączają uprawnienia do odstąpienia od umowy lub dochodzenia obniżenia ceny.

Art. 562 [Rzeczy dostarczane rzeczami] ²²⁰⁾ Jeżeli w umowie sprzedaży zastrzeżono, że dostarczenie rzeczy sprzedanych ma nastąpić rzeczami, a sprzedawca mimo udania kupującego nie dostarczył zamiast rzeczy wadliwych takiej samej ilości rzeczy wolnych od wad, kupujący może odstąpić także co do części rzeczy, które mają być dostarczone później.

Art. 563 [Terminy reklamacyjne]

§ 1. Kupujący traci uprawnienia z tytułu rkojmi za wady fizyczne rzeczy, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca od jej wykrycia, a w wypadku gdy zbadanie rzeczy jest w danych stosunkach przyjęte, jeżeli nie zawiadomi sprzedawcy o wadzie w ciągu miesiąca po upływie czasu, w którym przy zachowaniu należytej staranności mógłby wykryć. *Minister Handlu Wewnętrznego* ²²¹⁾ może w drodze rozporządzenia ustalić krótsze terminy do zawiadomienia o wadach artykułów żywnościowych.

§ 2. ²²²⁾ Jednakże przy sprzedaży między osobami prowadzącymi działalność gospodarczą utrata uprawnień z tytułu rkojmi następuje, jeżeli kupujący nie zbadał rzeczy w czasie i w sposób przyjęty przy rzeczach tego rodzaju i nie zawiadomił niezwłocznie sprzedawcy o dostrzeżonej wadzie, a w wypadku gdy wada wyszła na jaw dopiero później - jeżeli nie zawiadomił sprzedawcy niezwłocznie po jej wykryciu.

§ 3. Do zachowania terminów zawiadomienia o wadach rzeczy sprzedanej wystarczy wysłanie przed upływem tych terminów listu poleconego.

Art. 564 [Podstępne zatajenie wady] W wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym utrata uprawnień z tytułu rkojmi za wady fizyczne rzeczy nie następuje mimo niezachowania terminów do zbadania rzeczy przez kupującego i do zawiadomienia sprzedawcy o wadach, jeżeli sprzedawca wadę podstępnie zataił albo zapewnił kupującego, że wady nie istnieją.

Art. 565 [Ograniczone prawo odstąpienia] Jeżeli spośród rzeczy sprzedanych tylko niektóre są wadliwe i dają się oddzielić od rzeczy wolnych od wad, bez szkody dla stron obu, uprawnienie kupującego do odstąpienia od umowy ogranicza się do rzeczy wadliwych.

Art. 566 [Szkoda]

§ 1. Jeżeli z powodu wady fizycznej rzeczy sprzedanej kupujący odstąpi od umowy albo dochodzi obniżenia ceny, może on dochodzić naprawienia szkody poniesionej wskutek istnienia wady, chyba że szkoda jest następstwem okoliczności, za które sprzedawca nie ponosi odpowiedzialności. W ostatnim wypadku kupujący może dochodzić tylko naprawienia szkody, którą poniosł przez to, że zawarł umowę, nie wiedząc o istnieniu wady; w szczególności może dochodzić zwrotu kosztów zawarcia umowy, kosztów odebrania, przewozu, przechowania i ubezpieczenia rzeczy oraz zwrotu dokonanych nakładów w takim zakresie, w jakim nie odniósł korzyści z tych nakładów.

§ 2. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio, gdy kupujący dochodzi dostarczenia rzeczy wolnych od wad zamiast rzeczy wadliwych albo usunięcia wady przez sprzedawcę.

Art. 567 [Obowiązek korzystania z rzeczy]

§ 1. Jeżeli z powodu wady fizycznej rzeczy nadanej z innej miejscowości kupujący odstąpi od umowy albo dochodzi dostarczenia rzeczy wolnej od wad zamiast rzeczy wadliwej, nie może on odesłać rzeczy bez uprzedniego porozumienia się ze sprzedawcą i obowiązany jest postarać się o jej przechowanie na koszt sprzedawcy dopóki, dopóki w normalnym toku czynności sprzedawca nie będzie mógł postąpić z rzeczą według swego uznania.

§ 2. Jeżeli istnieje niebezpieczeństwo pogorszenia rzeczy, kupujący jest uprawniony, a gdy interes sprzedawcy tego wymaga - obowiązany sprzedać z zachowaniem należytej staranności. Powyższe uprawnienie przysługuje kupującemu także wtedy, gdy sprzedawca zwleka z wydaniem dyspozycji albo gdy przechowanie rzeczy wymaga znacznych kosztów lub jest nadmiernie utrudnione; w tych wypadkach kupujący może również odesłać rzecz sprzedawcy na jego koszt i niebezpieczeństwo.

§ 3. O zamiarze sprzedaży kupujący powinien w miarę możliwości zawiadomić sprzedawcę, w kaźdym razie powinien wysłać mu zawiadomienie niezwłocznie po dokonaniu sprzedaży.

Art. 568 [Terminy r kojmi za wady fizyczne]

§ 1. Uprawnienia z tytułu r kojmi za wady fizyczne wygasaj po upływie roku, a gdy chodzi o wady budynku - po upływie lat trzech, licząc od dnia, kiedy rzecz została kupuj cemu wydana.

§ 2. Upływ powy szych terminów nie wyłącza wykonania uprawnie z tytułu r kojmi, je eli sprzedawca wad podstępnie zataił.

§ 3. Zarzut z tytułu r kojmi mo e by podniesiony tak e po upływie powy szych terminów, je eli przed ich upływem kupuj cy zawiadomił sprzedawc o wadzie.

Art. 569 (skre lony)²²³⁾

Art. 570 [Sprzeda zwier t] Do sprzeda y zwier t, które wymienia rozporz dzenie *Ministra Rolnictwa*²²⁴⁾ wydane w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwo ci oraz *Przemysłu Spo ywczego i Skupu*²²⁴⁾, stosuje si przepisy o r kojmi za wady fizyczne ze zmianami wskazanymi w dwóch artykułach poni szych

Art. 571 [Rozwini cie]

§ 1. Sprzedawca zwier cia jest odpowiedzialny tylko za wady główne i jedynie wtedy, gdy wyjd one na jaw przed upływem oznaczonego terminu. Wady główne i terminy ich ujawnienia, jak równie terminy do zawiadomienia sprzedawcy o wadzie głównej okre la rozporz dzenie *Ministra Rolnictwa*²²⁴⁾ wydane w porozumieniu z właciwymi ministrami.

§ 2. Za wady, które nie zostały uznane za główne, sprzedawca ponosi odpowiedzialno tylko wtedy, gdy to byłoby w umowie zastrze one.

§ 3. Je eli w ci gu terminu oznaczonego w rozporz dzeniu wyjdzie na jaw wada główna, domniemywa si , e istniała ona ju w chwili wydania zwier cia.

Art. 572 [Rozwini cie]

§ 1. Rozporz dzenie *Ministra Rolnictwa*²²⁴⁾ wydane w porozumieniu z właciwymi ministrami mo e postanawia , e uprawnienia z tytułu r kojmi wygasaj , je eli kupuj cy w okre lonym przez rozporz dzenie terminie nie zgłosi choroby zwier cia właciwemu organowi pa stwowemu lub nie podda chorego zwier cia zbadaniu we właciwej placówce lekarsko-weterynaryjnej.

§ 2. Uprawnienia z tytułu r kojmi za wady główne wygasaj z upływem trzech miesi cy, licząc od ko ca terminu r kojmi, przewidzianego w rozporz dzeniu *Ministra Rolnictwa*²²⁴⁾ wydanym w porozumieniu z właciwymi ministrami.

Art. 572¹ [Wady prawne]²²⁵⁾ Kupuj cy mo e dochodzi uprawnie z tytułu r kojmi za wady prawne, chocia by osoba trzecia nie wyst piła przeciw niemu z roszczeniem dotycz cym rzeczy sprzedanej.

Art. 573 [Roszczenia osoby trzeciej] Kupuj cy, przeciwko któremu osoba trzecia dochodzi roszcze dotycz cych rzeczy sprzedanej, obowi zany jest niezwłocznie zawiadomi o tym sprzedawc i wezw go do wzi cia udziału w sprawie. Je eli tego zaniechał, a osoba trzecia uzyskała orzeczenie dla siebie korzystne, sprzedawca zostaje zwolniony od odpowiedzialno ci z tytułu r kojmi za wady prawne o tyle, o ile jego udział w post powaniu był potrzebny do wykazania, e roszczenia osoby trzeciej były całkowicie lub cz ciowo bezzasadne.

Art. 574 [Szkoda] Je eli z powodu wady prawnej rzeczy sprzedanej kupuj cy odst puje od umowy albo da obni enia ceny, mo e on da naprawienia szkody poniesionej wskutek istnienia wady, chyba e szkoda jest następstwem okoliczno ci, za któr sprzedawca odpowiedzialno ci nie ponosi. W ostatnim wypadku kupuj cy mo e da tylko naprawienia szkody, któr poniósł przez to, e zawarł umow nie wiedzc o istnieniu wady; w szczególno ci mo e on da zwrotu kosztów zawarcia umowy, kosztów odebrania, przewozu, przechowania i ubezpieczenia rzeczy oraz zwrotu dokonanych nakładów w takim zakresie, w jakim nie odniósł z nich korzy ci, a nie otrzymał ich zwrotu od osoby trzeciej. Mo e równie da zwrotu kosztów procesu.

Art. 575 [Zwrot ceny] Je eli z powodu wady prawnej rzeczy sprzedanej kupuj cy jest zmuszony wyda rzecz osobie trzeciej, umowne wyłączenie odpowiedzialno ci z tytułu r kojmi nie zwalnia sprzedawcy od obowizku zwrotu otrzymanej ceny, chyba e kupuj cy wiedział, i prawa sprzedawcy były sporne, albo e nabył rzecz na własne niebezpiecze stwo.

Art. 575¹ [Zwolnienie od odpowiedzialno ci]²²⁶⁾ Je eli kupuj cy unikn ł utraty w cało ci lub w cz ci nabytej rzeczy, albo skutków jej obci enia na korzy osoby trzeciej przez zapłat sumy piennej lub spełnienie innego wiadczenia, sprzedawca mo e zwolni si od odpowiedzialno ci z tytułu r kojmi, zwracaj c kupuj cemu zapłacon sum lub warto spełnionego wiadczenia wraz z odsetkami i kosztami.

Art. 576 [Terminy r kojmi za wady prawne]

§ 1. Uprawnienia z tytułu r kojmi za wady prawne rzeczy sprzedanej wygasaj z upływem roku od chwili, kiedy kupuj cy dowiedział si o istnieniu wady. Je eli kupuj cy dowiedział si o istnieniu wady prawnej dopiero na skutek powództwa osoby trzeciej, termin ten biegnie od dnia, w którym orzeczenie wydane w sporze z osobą trzecią stało si prawomocne.

§ 2. Upływ powy szego terminu nie wyłącza wykonania uprawnie z tytułu r kojmi, je eli sprzedawca wad podstępnie zataił.

§ 3. Zarzut z tytułu r kojmi mo e by podniesiony tak e po upływie powy szego terminu, je eli przed jego upływem kupuj cy zawiadomił sprzedawc o wadzie.

Dział III. Gwarancja jako ci.²²⁷⁾**Art. 577 [Poj cie]**

§ 1. ²²⁸⁾W wypadku gdy kupujący otrzymał od sprzedawcy dokument gwarancyjny co do jakości rzeczy sprzedanej, poczytuje się w razie wątpliwości, że wystawca dokumentu (gwarant) jest obowiązany do usunięcia wady fizycznej rzeczy lub do dostarczenia rzeczy wolnej od wad, jeżeli wady te ujawni się w ciągu terminu określonego w gwarancji.

§ 2. Jeżeli w gwarancji nie zastrzeżono innego terminu, termin wynosi jeden rok licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana.

Art. 578 [Zakres odpowiedzialności] ²²⁹⁾Jeżeli w gwarancji inaczej nie zastrzeżono, odpowiedzialność z tytułu gwarancji obejmuje tylko wady powstałe z przyczyn technicznych w sprzedanej rzeczy.

Art. 579 [Gwarancja a reklamacja] ²³⁰⁾Kupujący może wykonywać uprawnienia z tytułu reklamacji za wady fizyczne rzeczy, niezależnie od uprawnień wynikających z gwarancji.

Art. 580 [Obowiązki stron] ²³¹⁾

§ 1. Kto wykonuje uprawnienia wynikające z gwarancji, powinien dostarczyć rzecz na koszt gwaranta do miejsca wskazanego w gwarancji lub do miejsca, w którym rzecz została wydana przy udzieleniu gwarancji, chyba że z okoliczności wynika, iż wada powinna być usunięta w miejscu, w którym rzecz znajdowała się w chwili ujawnienia wady.

§ 2. Gwarant jest obowiązany wykonać obowiązki wynikające z gwarancji w odpowiednim terminie i dostarczyć uprawnionemu z gwarancji rzecz na swój koszt do miejsca wskazanego w paragrafie poprzedzającym.

§ 3. Niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy w czasie od wydania jej gwarantowi do jej odebrania przez uprawnionego z gwarancji ponosi gwarant.

Art. 581 [Bieg terminu] ²³²⁾

§ 1. Jeżeli w wykonaniu swoich obowiązków gwarant dostarczył uprawnionemu z gwarancji zamiast rzeczy wadliwej rzecz wolną od wad albo dokonał istotnych napraw rzeczy objętej gwarancją, termin gwarancji biegnie na nowo od chwili dostarczenia rzeczy wolnej od wad lub zwrócenia rzeczy naprawionej. Jeżeli gwarant wymienił rzecz, przepis powyższy stosuje się odpowiednio do rzeczy wymienionej.

§ 2. W innych wypadkach termin gwarancji ulega przedłużeniu o czas, w ciągu którego skutek wady rzeczy objętej gwarancją uprawniony z gwarancji nie mógł z niej korzystać.

Art. 582 (skreślony) ²³³⁾

Dział IV. Szczególne rodzaje sprzedaży.

Rozdział I. Sprzedaż na raty.

Art. 583 [Pojęcie]

§ 1. Sprzedaż na raty jest dokonana w zakresie działalności przedsiębiorstwa sprzedaż rzeczy ruchomej osobie fizycznej za cenę płatną w określonych ratach, jeżeli według umowy rzecz ma być kupującemu wydana przed całkowitym zaplaceniem ceny.

§ 2. Wystawienie przez kupującego cego weksli na pokrycie lub zabezpieczenie ceny kupna nie wyłącza stosowania przepisów rozdziału niniejszego.

Art. 584 [Reklamacja]

§ 1. Odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu reklamacji za wady rzeczy sprzedanej na raty może być przez umowę wyłączona lub ograniczona tylko w wypadkach przewidzianych przez przepisy szczególne.

§ 2. Umowa nie może utrudnić kupującemu wykonania uprawnień z tytułu reklamacji.

Art. 585 [Przedterminowa zapłata] Kupujący może płacić raty przed terminem płatności. W razie przedterminowej zapłaty kupujący może odliczyć kwotę, która odpowiada wysokości stopy procentowej obowiązującej dla danego rodzaju kredytów Narodowego Banku Polskiego.

Art. 586 [Zwłoka]

§ 1. Zastrzeżenie natychmiastowej wymagalności nie uiszczonej ceny na wypadek uchybienia terminom poszczególnych rat jest skuteczne tylko wtedy, gdy było uczynione na piśmie przy zawarciu umowy, a kupujący jest w zwłocie z zapłatą co najmniej dwóch rat, łączna suma zaległych rat przewyższa jedną piątą części umówionej ceny.

§ 2. Sprzedawca może odstąpić od umowy z powodu niezapłacenia ceny tylko wtedy, gdy kupujący jest w zwłocie z zapłatą co najmniej dwóch rat, a łączna suma zaległych rat przewyższa jedną piątą części umówionej ceny. W wypadku takim sprzedawca powinien wyznaczyć kupującemu odpowiedni termin dodatkowy do zaplacenienia zaległości z zagrożeniem, iż w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniony do odstąpienia od umowy.

§ 3. Postanowienia umowne mniej korzystne dla kupującego są nieważne. Zamiast nich stosuje się przepisy niniejszego artykułu.

Art. 587 [Wyłączenie podmiotów gospodarczych] Przepisów rozdziału niniejszego nie stosuje się do sprzedaży na raty, jeżeli kupujący nabył rzecz w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa.

Art. 588 [Kredyt bankowy]

§ 1. ²³⁴⁾Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio w wypadkach, gdy rzecz ruchoma zostaje sprzedana osobie fizycznej korzystającej z kredytu udzielonego w tym celu przez bank, jeżeli kredyt ten ma być spłacony ratami, a rzecz została kupującemu wydana przed całkowitą spłatą kredytu.

§ 2. ²³⁵⁾Do zabezpieczenia roszczeń banku, który kredytu udziela, przysługuje mu ustawowe prawo zastawu na rzeczy sprzedanej, dopóki rzecz znajduje się u kupującego cego.

§ 3. Odpowiedzialność z tytułu rękopisów za wady rzeczy ponosi wyłącznie sprzedawca.

Rozdział II. Zastrzeżenia własności rzeczy sprzedanej. Sprzedaż na próbę.

Art. 589 [Skutek zastrzeżenia własności] Jeżeli sprzedawca zastrzegł sobie własność sprzedanej rzeczy ruchomej a) do uiszczenia ceny, poczytuje się w razie wątpliwości, że przeniesienie własności rzeczy nastąpiło pod warunkiem zawieszającym.

Art. 590 [Forma]

§ 1. Jeżeli rzecz zostaje kupującemu wydana, zastrzeżenia własności powinny być stwierdzone pismem. Jest ono skuteczne względem wierzycieli kupującego cego, jeżeli pismo ma datę pewną.

§ 2. ²³⁶⁾(skreślony)

Art. 591 [Wynagrodzenie za pogorszenie rzeczy] W razie zastrzeżenia prawa własności sprzedawca odbierając rzecz może żądać odpowiedniego wynagrodzenia za zużycie lub uszkodzenie rzeczy.

Art. 592 [Skutek zastrzeżenia próby]

§ 1. Sprzedaż na próbę albo z zastrzeżeniem zbadania rzeczy przez kupującego cego poczytuje się w razie wątpliwości za zawartą pod warunkiem zawieszającym, że kupujący uzna przedmiot sprzedaży za dobry. W braku oznaczenia w umowie terminu próby lub zbadania rzeczy sprzedawca może wyznaczyć kupującemu odpowiedni termin.

§ 2. Jeżeli kupujący rzecz odebrał i nie zgłosił o wiadczenia przed upływem umówionego przez strony lub wyznaczonego przez sprzedawcę terminu, uważa się, że uznał przedmiot sprzedaży za dobry.

Rozdział III. Prawo odkupu.

Art. 593 [Termin; wykonanie; forma]

§ 1. Prawo odkupu może być zastrzeżone na czas nieprzekraczający lat pięciu; termin dłuższy ulega skróceniu do lat pięciu.

§ 2. Prawo odkupu wykonywa się przez o wiadczenie sprzedawcy złożone kupującemu. Jeżeli zawarcie umowy sprzedaży wymagało zachowania szczególnej formy, o wiadczenie o wykonaniu prawa odkupu powinno być złożone w tej samej formie.

Art. 594 [Skutki wykonania]

§ 1. Z chwilą wykonania prawa odkupu kupujący obowiązuje z powrotem na sprzedawcę własność kupionej rzeczy za zwrotem ceny i kosztów sprzedaży oraz za zwrotem nakładów; jednakże zwrot nakładów, które nie stanowiły nakładów koniecznych, należą do kupującego tylko w granicach istniejącego zwiąszenia wartości rzeczy.

§ 2. Jeżeli określona w umowie sprzedaży cena odkupu przenosi cenę i koszty sprzedaży, sprzedawca może żądać obniżenia ceny odkupu do wartości rzeczy w chwili wykonania prawa odkupu, jednakże nie należy sumy obliczonej według paragrafu poprzedzającego.

Art. 595 [Niezbylwalność; niepodzielność]

§ 1. Prawo odkupu jest niezbywalne i niepodzielne.

§ 2. Jeżeli jest kilku uprawnionych do odkupu, a niektórzy z nich nie wykonywają tego prawa, pozostali mogą je wykonać w całości.

Rozdział IV. Prawo pierwokupu.

Art. 596 [Pojęcie] Jeżeli ustawa lub czynność prawna zastrzega dla jednej ze stron pierwszeństwo kupna oznaczonej rzeczy na wypadek, gdyby druga strona sprzedała rzecz osobie trzeciej (prawo pierwokupu), stosuje się w braku przepisów szczególnych przepisy niniejszego rozdziału.

Art. 597 [Wykonanie]

§ 1. Rzecz, której dotyczy prawo pierwokupu, może być sprzedana osobie trzeciej tylko pod warunkiem, że uprawniony do pierwokupu swego prawa nie wykona.

§ 2. Prawo pierwokupu wykonywa się przez o wiadczenie złożone zobowiązanemu. Jeżeli zawarcie umowy sprzedaży rzeczy, której dotyczy prawo pierwokupu, wymaga zachowania szczególnej formy, o wiadczenie o wykonaniu prawa pierwokupu powinno być złożone w tej samej formie.

Art. 598 [Zawiadomienie; termin wykonania]

§ 1. Zobowiązany z tytułu prawa pierwokupu powinien niezwłocznie zawiadomić uprawnionego o treści umowy sprzedaży i zawartej z osobą trzecią.

§ 2. Prawo pierwokupu co do nieruchomości może być wykonywane w ciągu miesiąca, a co do innych rzeczy - w ciągu tygodnia od otrzymania zawiadomienia o sprzedaży, chyba że zostały zastrzeżone inne terminy.

Art. 599 [Skutki naruszenia]

§ 1. Jeżeli zobowiązany z tytułu prawa pierwokupu sprzedał rzecz osobie trzeciej bezwarunkowo albo jeżeli nie zawiadomił uprawnionego o sprzedaży lub podał mu do wiadomości istotne postanowienia umowy sprzedaży niezgodnie z rzeczywistością, ponosi on odpowiedzialność za wynikłe szkody.

§ 2.²³⁷⁾ Jednak e je eli prawo pierwokupu przysługuje z mocy ustawy Skarbowi Pa stwa lub jednostce samorz du terytorialnego, współwła cicielowi albo dzier awcy, sprzeda dokonana bezwarunkowo jest niewa na.

Art. 600 [Skutki wykonania]

§ 1. Przez wykonanie prawa pierwokupu dochodzi do skutku mi dzy zobowi zany a uprawnionym umowa sprzeda y tej samej tre ci, co umowa zawarta przez zobowi zanego z osob trzeci , chyba e przepis szczególny stanowi inaczej. Jednak e postanowienia umowy z osob trzeci , maj ce na celu udaremnienie prawa pierwokupu, s wzgl dem uprawnionego bezskuteczne.

§ 2.²³⁸⁾ Je eli umowa sprzeda y zawarta z osob trzeci przewiduje wiadczenia dodatkowe, których uprawniony do pierwokupu nie mógłby spełni , mo e on swe prawo wykona uiszczaj c warto tych wiadcze . Jednak e gdy prawo pierwokupu przysługuje Skarbowi Pa stwa lub jednostce samorz du terytorialnego z mocy ustawy, takie wiadczenie dodatkowe uwa a si za niezastrze one.

Art. 601 [Zabezpieczenie zapłaty] Je eli według umowy sprzeda y zawartej z osob trzeci cena ma by zapłacona w terminie pó niejszym, uprawniony do pierwokupu mo e z tego terminu skorzysta tylko wtedy, gdy zabezpieczy zapłat ceny. Przepisu tego nie stosuje si , gdy uprawnionym jest pa stwowa jednostka organizacyjna.

Art. 602 [Niezbywalno ; niepodzielno]

§ 1. Prawo pierwokupu jest niezbywalne. Jest ono niepodzielne, chyba e przepisy szczególne zezwalaj na cz ciowe wykonanie tego prawa.

§ 2. Je eli jest kilku uprawnionych, a niektórzy z nich nie wykonywaj prawa pierwokupu, pozostali mog wykona je w cało ci.

Tytuł XII. Zamiana.

Art. 603 [Poj cie] Przez umow zamiany ka da ze stron zobowi zuje si przenie na drug stron własno rzeczy w zamian za zobowi zanie si do przeniesienia własno ci innej rzeczy.

Art. 604 [Odesłanie] Do zamiany stosuje si odpowiednio przepisy o sprzeda y.

Tytuł XIII. Dostawa.

Art. 605 [Poj cie]²³⁹⁾Przez umow dostawy dostawca zobowi zuje si do wytworzenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz do ich dostarczania cz ciami albo periodycznie, a odbiorca zobowi zuje si do odebrania tych rzeczy i do zapłacenia ceny.

Art. 605¹ [Odesłanie]²⁴⁰⁾Je eli umowa dostawy jest zawierana w zakresie działalno ci przedsi biorstwa dostawcy, a odbiorc jest osoba fizyczna, która nabywa rzeczy w celu niezwi zany z jej działalno ci gospodarcz ani zawodow , do umowy tej stosuje si przepisy o sprzeda y konsumenckiej.

Art. 606 [Forma] Umowa dostawy powinna by stwierdzona pismem.

Art. 607 [Nieodpowiednie surowce odbiorcy] Je eli surowce lub materiały niezb dne do wykonania przedmiotu dostawy a dostarczane przez odbiorc s nieprzydatne do prawidłowego wykonania przedmiotu dostawy, dostawca obowi zany jest niezwłocznie zawiadomi o tym odbiorc .

Art. 608 [Kontrola odbiorcy]

§ 1. Je eli w umowie zastrze ono, e wytworzenie zamówionych rzeczy ma nast pi z surowców okre lonego gatunku lub pochodzenia, dostawca powinien zawiadomi odbiorc o ich przygotowaniu do produkcji i jest obowi zany zezwoli odbiorcy na sprawdzenie ich jako ci.

§ 2. Je eli w umowie zastrze ono, e wytworzenie zamówionych rzeczy ma nast pi w okre lony sposób, dostawca jest obowi zany zezwoli odbiorcy na sprawdzenie procesu produkcji.

Art. 609 [R kojnia] Dostawca ponosi odpowiedzialno z tytułu r kojmi za wady fizyczne dostarczonych rzeczy tak e w tym wypadku, gdy wytworzenie rzeczy nast piło w sposób okre lony przez odbiorc lub według dostarczonej przez niego dokumentacji technologicznej, chyba e dostawca, mimo zachowania nale ytej staranno ci, nie mógł wykry wadliwo ci sposobu produkcji lub dokumentacji technologicznej albo e odbiorca, mimo zwrócenia przez dostawc uwagi na powy sze wadliwo ci, obstawał przy podanym przez siebie sposobie produkcji lub dokumentacji technologicznej.

Art. 610 [Opó nienie rozpocz cia produkcji] Je eli dostawca opó nia si z rozpocz ciem wytwarzania przedmiotu dostawy lub poszczególnych jego cz ci tak dalece, e nie jest prawdopodobne, eby zdołał je dostarczyć w czasie umówionym, odbiorca mo e nie wyznaczaj c terminu dodatkowego od umowy odst pi jeszcze przed upływem terminu do dostarczenia przedmiotu dostawy.

Art. 611 [Wadliwy sposób wytwarzania] Je eli w toku wytwarzania przedmiotu dostawy oka e si , e dostawca wykonywa ten przedmiot w sposób wadliwy albo sprzeczny z umow , odbiorca mo e wezwa dostawc do zmiany sposobu wykonania wyznaczaj c dostawcy w tym celu odpowiedni termin, a po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu od umowy odst pi .

Art. 612 [Odesłanie] W przedmiotach nie uregulowanych przepisami niniejszego tytułu, do praw i obowi zków dostawcy i odbiorcy stosuje si odpowiednio przepisy o sprzeda y.

Tytuł XIV. Kontraktacja.

Art. 613 [Pojęcie]

§ 1.²⁴¹⁾ Przez umowę kontraktacji producent rolny zobowiązuje się wytworzyć i dostarczyć kontraktującemu oznaczoną ilość produktów rolnych określonego rodzaju, a kontraktujący zobowiązuje się te produkty odebrać w terminie umówionym, zapłacić umówioną cenę oraz spełnić określone świadczenie dodatkowe, jeżeli umowa lub przepisy szczególne przewidują obowiązek spełnienia takiego świadczenia.

§ 2. Ilość produktów rolnych może być w umowie oznaczona także według obszaru, z którego produkty te mają być zebrane.

§ 3. Przepisy dotyczące sprzedaży według cen sztywnych, maksymalnych, minimalnych i wynikowych stosuje się odpowiednio.

§ 4.²⁴²⁾ Przez producenta rolnego rozumie się również grup producentów rolnych lub ich związek.

Art. 614 [Wspólne prowadzenie gospodarstwa] Jeżeli przedmiot kontraktacji ma być wytworzony w gospodarstwie prowadzonym przez kilka osób wspólnie, odpowiedzialność tych osób względem kontraktującego jest solidarna.

Art. 615 [Świadczenia dodatkowe] Świadczeniami dodatkowymi ze strony kontraktującego mogą być w szczególności ci:

- 1) zapewnienie producentowi możliwości nabycia określonych środków produkcji i uzyskania pomocy finansowej;
- 2) pomoc agrotechniczna i zootechniczna;
- 3) premie pieniężne;
- 4) premie rzeczowe.

Art. 616 [Forma]²⁴³⁾ Umowa kontraktacyjna powinna być zawarta na piśmie.

Art. 617 [Kontrola kontraktującego] Kontraktujący jest uprawniony do nadzoru i kontroli nad wykonywaniem umowy kontraktacji przez producenta.

Art. 618 [Miejsce świadczenia producenta]²⁴⁴⁾ Świadczenie producenta powinno być spełnione w miejscu wytworzenia zakontraktowanych produktów, chyba że co innego wynika z umowy.

Art. 619 (skreślony)²⁴⁵⁾

Art. 620 [Świadczenie częściowe] Jeżeli przedmiot kontraktacji jest podzielny, kontraktujący nie może odmówić przyjęcia świadczenia częściowego, chyba że inaczej zastrzeżono.

Art. 621 [Rękojmia]²⁴⁶⁾ Do rękojmi za wady fizyczne i prawne przedmiotu kontraktacji oraz środków produkcji dostarczonych producentowi przez kontraktującego stosuje się odpowiednio przepisy o rękojmi przy sprzedaży z tym zmianami, że prawo odstąpienia od umowy z powodu wad fizycznych przedmiotu kontraktacji przysługuje kontraktującemu tylko wtedy, gdy wady są istotne.

Art. 622 [Niemożliwość dostarczenia produktów]²⁴⁷⁾

§ 1. Jeżeli wskutek okoliczności, za które jedna ze stron odpowiedzialności nie ponosi, producent nie może dostarczyć przedmiotu kontraktacji, obowiązany jest on tylko do zwrotu pobranych zaliczek i kredytów bankowych.

§ 2. W umowie strony mogą zastrzec warunki zwrotu zaliczek i kredytu korzystniejsze dla producenta.

Art. 623 [Zawiadomienie] Jeżeli umowa kontraktacji wkłada na producenta obowiązek zgłoszenia w określonym terminie niemożliwości dostarczenia przedmiotu kontraktacji wskutek okoliczności, za które producent odpowiedzialności nie ponosi, niedopełnienie tego obowiązku z winy producenta wyłącza możliwość powoływania się na te okoliczności. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy kontraktujący o powyższych okolicznościach wiedział albo gdy były one powszechnie znane.

Art. 624 [Przedawnienie]

§ 1. Wzajemne roszczenia producenta i kontraktującego przedawniają się z upływem lat dwóch od dnia spełnienia świadczenia przez producenta, a jeżeli świadczenie producenta nie zostało spełnione - od dnia, w którym powinno być spełnione.

§ 2. Jeżeli świadczenie producenta było spełniane częściowo, przedawnienie biegnie od dnia, w którym zostało spełnione ostatnie świadczenie częściowe.

Art. 625 [Zmiana posiadacza gospodarstwa] Jeżeli po zawarciu umowy kontraktacji gospodarstwo producenta przeszło w posiadanie innej osoby, prawa i obowiązki z tej umowy wynikające przechodzą na nowego posiadacza. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy przejęcie posiadania było następstwem odpłatnego nabycia gospodarstwa, a nabywca nie wiedział i mimo zachowania należytej staranności nie mógł się dowiedzieć o istnieniu umowy kontraktacji.

Art. 626 [Wniesienie gospodarstwa do spółdzielni]

§ 1. Jeżeli po zawarciu umowy kontraktacji producent wniósł posiadane gospodarstwo jako wkład do rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielnia ta wstępuje w prawa i obowiązki producenta, chyba że stan wniesionego gospodarstwa stoi temu na przeszkodzie.

§ 2. Jeżeli stan gospodarstwa producenta w chwili jego przystąpienia do spółdzielni nie pozwala na wykonanie umowy kontraktacji przez spółdzielnię, umowa wygasa, a producent obowiązany jest zwrócić pobrane zaliczki i kredyty bankowe; inne korzyści wynikające z tej umowy obowiązany jest zwrócić w takim zakresie, w jakim ich nie zużył w celu wykonania umowy.

§ 3. Jeżeli producent po przystąpieniu do spółdzielni dokonywa indywidualnie sprzedaż zakontraktowanych zbiorów, ponosi on wyłączną odpowiedzialność za wykonanie umowy kontraktacji.

Tytuł XV. Umowa o dzieło.

Art. 627 [Pojęcie] Przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Art. 627¹ [Odesłanie] ²⁴⁸⁾ Do umowy zawartej, w zakresie działalności przedsiębiorstwa przyjmującego zamówienie, z osobą fizyczną, która zamawia dzieło, bądź rzecz ruchomą, w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Art. 628 [Określenie wysokości wynagrodzenia]

§ 1. Wysokość wynagrodzenia za wykonanie dzieła może ustalić przez wskazanie podstaw do jego ustalenia. Jeżeli strony nie określiły wysokości wynagrodzenia ani nie wskazały podstaw do jego ustalenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że strony miały na myśli zwykłe wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju. Jeżeli tak nie jest, w ten sposób nie da się ustalić wysokości wynagrodzenia, należącego do wynagrodzenia odpowiadającego uzasadnionemu nakładowi pracy oraz innym nakładom przyjmującego zamówienie.

§ 2. Przepisy dotyczące sprzedaży według cen sztywnych, maksymalnych, minimalnych i wynikowych stosuje się odpowiednio.

Art. 629 [Wynagrodzenie kosztorysowe] Jeżeli strony określiły wynagrodzenie na podstawie zestawienia planowanych prac i przewidywanych kosztów (wynagrodzenie kosztorysowe), a w toku wykonywania dzieła zarządzenie właściwego organu państwowego zmieniło wysokość cen lub stawek obowiązujących dotychczas w obliczeniach kosztorysowych, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany umówionego wynagrodzenia. Nie dotyczy to jednak należności uiszczonych za materiały lub robocizną przed zmianą cen lub stawek.

Art. 630 [Podwyższenie wynagrodzenia]

§ 1. Jeżeli w toku wykonywania dzieła zajdzie konieczność przeprowadzenia prac, które nie były przewidziane w zestawieniu prac planowanych bądź podstaw obliczenia wynagrodzenia kosztorysowego, a zestawienie sporządził zamawiający, przyjmujący zamówienie może żądać odpowiedniego podwyższenia umówionego wynagrodzenia. Jeżeli zestawienie planowanych prac sporządził przyjmujący zamówienie, może on żądać podwyższenia wynagrodzenia tylko wtedy, gdy mimo zachowania należytej staranności nie mógł przewidzieć konieczności prac dodatkowych.

§ 2. Przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, jeżeli wykonał prace dodatkowe bez uzyskania zgody zamawiającego.

Art. 631 [Odstąpienie zamawiającego] Gdyby w wypadkach przewidzianych w dwóch artykułach poprzedzających zaszła konieczność znacznego podwyższenia wynagrodzenia kosztorysowego, zamawiający może odstąpić, powinien jednak uczynić to niezwłocznie i zapłacić przyjmującemu zamówienie odpowiednią część umówionego wynagrodzenia.

Art. 632 [Wynagrodzenie ryczałtowe]

§ 1. Jeżeli strony umówiły się o wynagrodzenie ryczałtowe, przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, chociażby w czasie zawarcia umowy nie było przewidziane rozmiaru lub kosztów prac.

§ 2. ²⁴⁹⁾ Jeżeli jednak wskutek zmiany stosunków, której nie było przewidziane, wykonanie dzieła groziłoby przyjmującemu zamówienie rażąco straty, sąd może podwyższyć ryczałt lub rozwiąć umowę.

Art. 633 [Materiały zamawiającego] Jeżeli materiałów na wykonanie dzieła dostarcza zamawiający, przyjmujący zamówienie powinien ich użyć w sposób odpowiedni oraz złożyć rachunek i zwrócić niezużyte.

Art. 634 [Informowanie o przeszkodach] Jeżeli materiał dostarczony przez zamawiającego nie nadaje się do prawidłowego wykonania dzieła albo jeżeli zajdą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu, przyjmujący zamówienie powinien niezwłocznie zawiadomić o tym zamawiającego.

Art. 635 [Opóźnienie prac] Jeżeli przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykonaniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, aby zdołał je ukończyć w czasie umówionym, zamawiający może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła.

Art. 636 [Wadliwe wykonywanie]

§ 1. Jeżeli przyjmujący zamówienie wykonywa dzieło w sposób wadliwy albo sprzeczny z umową, zamawiający może wezwać go do zmiany sposobu wykonania i wyznaczyć mu w tym celu odpowiedni termin. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu zamawiający może odstąpić albo powierzyć poprawienie lub dalsze wykonanie dzieła innej osobie na koszt i niebezpieczeństwo przyjmującego zamówienie.

§ 2. Jeżeli zamawiający sam dostarczył materiał, może on w razie odstąpienia od umowy lub powierzenia wykonania dzieła innej osobie żądać zwrotu materiału i wydania rozpoczętego dzieła.

Art. 637 [Rękojmnia]

§ 1. Jeżeli dzieło ma wady, zamawiający może żądać ich usunięcia, wyznaczając w tym celu przyjmującemu zamówienie odpowiedni termin z zagrożeniem, że po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu nie przyjmie naprawy. Przyjmujący może odmówić naprawy, gdyby wymagała nadmiernych kosztów.

§ 2. Gdy wady usunąć się nie dadzą albo gdy z okoliczności wynika, że przyjmujący zamówienie nie zdoła ich usunąć w czasie odpowiednim, zamawiający może odstąpić, jeżeli wady są istotne; jeżeli wady nie są istotne, zamawiający może żądać obniżenia wynagrodzenia w odpowiednim stosunku. To samo dotyczy wypadku, gdy przyjmujący zamówienie nie usunie wad w terminie wyznaczonym przez zamawiającego.

Art. 638 [Odesłanie] Jeżeli z artykułów poprzedzających nie wynika nic innego, do rękojmni za wady dzieła stosuje się odpowiednio przepisy o rękojmni przy sprzedaży.

Art. 639 [Zapłata mimo niewykonania] Zamawiający nie może odmówić zapłaty wynagrodzenia mimo niewykonania dzieła, jeżeli przyjmujący zamówienie był gotów je wykonać, lecz doznał przeszkody z przyczyn dotyczących zamawiającego. Jednakże w wypadku takim zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu niewykonania dzieła.

Art. 640 [Brak współdziałania] Jeżeli do wykonania dzieła potrzebne jest współdziałanie zamawiającego, a tego współdziałania brak, przyjmujący zamówienie może wyznaczyć zamawiającemu odpowiedni termin z zagrożeniem, i po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu będzie uprawniony do odstąpienia od umowy.

Art. 641 [Dostarczony materiał]

§ 1. Niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia materiału na wykonanie dzieła obciąża tego, kto materiału dostarczył.

§ 2. Gdy dzieło uległo zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek wadliwego materiału dostarczonego przez zamawiającego albo wskutek wykonania dzieła według jego wskazówek, przyjmujący zamówienie może żądać za wykonaną pracę umówionego wynagrodzenia lub jego odpowiedniej części, jeżeli uprzedził zamawiającego o niebezpieczeństwie zniszczenia lub uszkodzenia dzieła.

Art. 642 [Termin płatności]

§ 1. W braku odmiennej umowy przyjmujący zamówienie należy się wynagrodzenie w chwili oddania dzieła.

§ 2. Jeżeli dzieło ma być oddawane częściami, a wynagrodzenie zostało obliczone za każdą z osobnych, wynagrodzenie należy się z chwilą spełnienia każdej z wiadczeń częściowych.

Art. 643 [Obowiązek odebrania dzieła] Zamawiający cy obowiązyany jest odebrać dzieło, które przyjmujący zamówienie wydaje mu zgodnie ze swym zobowiązaniem.

Art. 644 [Odstąpienie] Dopóki dzieło nie zostało ukończone, zamawiający może w każdej chwili od umowy odstąpić i zapłacić umówione wynagrodzenie. Jednakże w wypadku takim zamawiający może odliczyć to, co przyjmujący zamówienie oszczędził z powodu niewykonania dzieła.

Art. 645 [Mier przyjmujący cego]

§ 1. Umowa o dzieło, którego wykonanie zależy od osobistych przymiotów przyjmującego zamówienie, rozwiązuje się wskutek jego śmierci lub niezdolności do pracy.

§ 2. Jeżeli materiał był własnością przyjmującego zamówienie, a dzieło częściowo wykonane przedstawia ze względu na zamierzony cel umowy wartość dla zamawiającego, przyjmujący zamówienie lub jego spadkobierca może żądać, aby zamawiający odebrał materiał w stanie, w jakim się znajduje, za zapłatą jego wartości oraz odpowiedniej części wynagrodzenia.

Art. 646 [Przedawnienie] Roszczenia wynikające z umowy o dzieło przedawniają się z upływem lat dwóch od dnia oddania dzieła, a jeżeli dzieło nie zostało oddane - od dnia, w którym zgodnie z treścią umowy miało być oddane.

Tytuł XVI. Umowa o roboty budowlane.

Art. 647 [Pojęcie]²⁵⁰⁾ Przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Art. 647¹ [Umowa z podwykonawcą]²⁵¹⁾

§ 1. W umowie o roboty budowlane, o której mowa w art. 647, zawartej między inwestorem a wykonawcą (głównym wykonawcą), strony ustalają zakres robót, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pomocą podwykonawców.

§ 2. Do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżenia, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.

§ 3. Do zawarcia przez podwykonawcę umowy z dalszym podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora i wykonawcy. Przepis § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 4. Umowy, o których mowa w § 2 i 3, powinny być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 5. Zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarnie odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.

§ 6. Odmienne postanowienia umów, o których mowa w niniejszym artykule, są nieważne.

Art. 648 [Forma]

§ 1. Umowa o roboty budowlane powinna być stwierdzona pismem.

§ 2. Wymagana przez właściwe przepisy dokumentacja stanowi część składową umowy.

§ 3.²⁵²⁾ (skreślony)

Art. 649 [Zakres robót] W razie wątpliwości poczytuje się, iż wykonawca podjął się wszystkich robót objętych projektem stanowiącym część składową umowy.

Art. 649¹ [Gwarancja zapłaty]²⁵³⁾

§ 1. Gwarancji zapłaty za roboty budowlane, zwanej dalej "gwarancją zapłaty", inwestor udziela wykonawcy (głównemu wykonawcy) w celu zabezpieczenia terminowej zapłaty umówionego wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych.

§ 2. Gwarancją zapłaty jest gwarancja bankowa lub ubezpieczeniowa, a także akredytywa bankowa lub poręczenie banku udzielone na zlecenie inwestora.

§ 3. Strony ponoszą w równych częściach udokumentowane koszty zabezpieczenia wiarytelności.

Art. 649² [Bezskuteczne odstąpienie inwestora od umowy]²⁵⁴⁾

§ 1. Nie może na przez czynności prawne wyłączać ani ograniczać prawa wykonawcy (głównego wykonawcy) do żądania od inwestora gwarancji zapłaty.

§ 2. Odstąpienie inwestora od umowy spowodowane daniem wykonawcy (głównego wykonawcy) przedstawienia gwarancji zapłaty jest bezskuteczne.

Art. 649³ [Wysoko gwarancji] ²⁵⁵⁾

§ 1. Wykonawca (generalny wykonawca) robót budowlanych może w każdym czasie odstąpić od inwestora gwarancji zapłaty do wysokości ewentualnego roszczenia z tytułu wynagrodzenia wynikającego z umowy oraz robót dodatkowych lub koniecznych do wykonania umowy, zaakceptowanych na piśmie przez inwestora.

§ 2. Udzielenie gwarancji zapłaty nie stoi na przeszkodzie daniu gwarancji zapłaty do łącznej wysokości określonej w § 1.

Art. 649⁴ [Brak danej gwarancji, skutki] ²⁵⁶⁾

§ 1. Jeżeli wykonawca (generalny wykonawca) nie uzyska danej gwarancji zapłaty w wyznaczonym przez siebie terminie, nie krótszym niż 45 dni, uprawniony jest do odstąpienia od umowy z winy inwestora ze skutkiem na dzień odstąpienia.

§ 2. Brak danej gwarancji zapłaty stanowi przeszkodę w wykonaniu robót budowlanych z przyczyn dotyczących inwestora.

§ 3. Inwestor nie może odmówić zapłaty wynagrodzenia mimo niewykonania robót budowlanych, jeżeli wykonawca (generalny wykonawca) był gotów je wykonać, lecz doznał przeszkody z przyczyn dotyczących inwestora. Jednakże w wypadku takim inwestor może odliczyć to, co wykonawca (generalny wykonawca) oszczędził z powodu niewykonania robót budowlanych.

Art. 649⁵ [Zastosowanie przepisów] ²⁵⁷⁾ Przepisy art. 649¹-649⁴ stosuje się do umów zawartych między wykonawcą (generalnym wykonawcą) a dalszymi wykonawcami (podwykonawcami).

Art. 650 (skreślony) ²⁵⁸⁾

Art. 651 [Informowanie o przeszkodach] Jeżeli dostarczona przez inwestora dokumentacja, teren budowy, maszyny lub urządzenia nie nadają się do prawidłowego wykonania robót albo jeżeli zajdą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu robót, wykonawca powinien niezwłocznie zawiadomić o tym inwestora.

Art. 652 [Szkody na terenie budowy] Jeżeli wykonawca przejął protokolarnie od inwestora teren budowy, ponosi on do chwili oddania obiektu odpowiedzialność na zasadach ogólnych za szkody wynikłe na tym terenie.

Art. 653 (skreślony) ²⁵⁹⁾

Art. 654 [Odbiór częściowy] W braku odmiennego postanowienia umowy inwestor obowiązany jest na danie wykonawcy przyjmować wykonane roboty częściowo, w miarę ich ukończenia, za zapłatą odpowiedniej części wynagrodzenia.

Art. 655 [Ryzyko zniszczenia obiektu] Gdyby wykonany obiekt uległ zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów, maszyn lub urządzeń albo wskutek wykonania robót według wskazówek inwestora, wykonawca może odstąpić od umówionego wynagrodzenia lub jego odpowiedniej części, jeżeli uprzedził inwestora o niebezpieczeństwie zniszczenia lub uszkodzenia obiektu albo jeżeli mimo zachowania należytej staranności nie mógł stwierdzić wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów, maszyn lub urządzeń.

Art. 656 [Odstąpienie]

§ 1. Do skutków odstąpienia się przez wykonawcę z rozpoczęciem robót lub wykonaniem obiektu albo wykonywaniem przez wykonawcę robót w sposób wadliwy lub sprzeczny z umową, do rąk inwestora za wady wykonanego obiektu, jak również do uprawnienia inwestora do odstąpienia od umowy przed ukończeniem obiektu stosuje się odpowiednio przepisy o umowie o dzieło.

§ 2. ²⁶⁰⁾ (skreślony)

Art. 657 [Odstąpienie] Uprawnienie do odstąpienia od umowy przez wykonawcę lub przez inwestora może być ograniczone lub wyłączone przez przepisy szczególne.

Art. 658 [Odpowiednie stosowanie] Przepisy niniejszego tytułu stosuje się odpowiednio do umowy o wykonanie remontu budynku lub budowli.

Tytuł XVII. Najem i dzierżawa.

Dział I. Najem.

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 659 [Pojęcie; oznaczenie czynszu]

§ 1. Przez umowę najmu wynajmujący zobowiązuje się oddać najemcy rzecz do użytkowania przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a najemca zobowiązuje się płacić wynajmującemu umówiony czynsz.

§ 2. ²⁶¹⁾ Czynsz może być oznaczony w pieniądzu lub w świadczeniach innego rodzaju.

Art. 660 [Forma] Umowa najmu nieruchomości lub pomieszczenia na czas dłuższy niż rok powinna być zawarta na piśmie. W razie niezachowania tej formy poczytuje się umowę za zawartą na czas nieoznaczony.

Art. 661 [Przedłużenie najmu] ²⁶²⁾

§ 1. Najem zawarty na czas dłuższy niż lat dziesięć poczytuje się po upływie tego terminu za zawarty na czas nieoznaczony.

§ 2. Najem zawarty między przedsiabiorcami na czas dłuższy niż lat trzydzieci poczytuje się po upływie tego terminu za zawarty na czas nieoznaczony.

Art. 662 [Stan i utrzymanie rzeczy]

§ 1. Wynajmujący powinien wydać najemcy rzecz w stanie przydatnym do umówionego użytku i utrzymywać ją w takim stanie przez czas trwania najmu.

§ 2. Drobne nakłady ponoszone ze zwykłym użytkowaniem rzeczy obciążają najemcę.

§ 3. Jeżeli rzecz najta uległa zniszczeniu z powodu okoliczności, za które wynajmujący odpowiedzialnie nie ponosi, wynajmujący nie ma obowiązku przywrócenia stanu poprzedniego.

Art. 663 [Naprawy konieczne] Jeżeli w czasie trwania najmu rzecz wymaga napraw, które obciążają wynajmującego, a bez których rzecz nie jest przydatna do umówionego użytku, najemca może wyznaczyć wynajmującemu odpowiedni termin do wykonania napraw. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu najemca może dokonać koniecznych napraw na koszt wynajmującego.

Art. 664 [Rękojmia]

§ 1. Jeżeli rzecz najta ma wady, które ograniczają jej przydatność do umówionego użytku, najemca może żądać odpowiedniego obniżenia czynszu za czas trwania wad.

§ 2. Jeżeli w chwili wydania najemcy rzecz miała wady, które unieważniają przewidziane w umowie użytkowanie rzeczy, albo jeżeli wady takie powstały później, a wynajmujący mimo otrzymanego zawiadomienia nie usunął ich w czasie odpowiednim, albo jeżeli wady usunąć się nie dały, najemca może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia.

§ 3. Roszczenie o obniżenie czynszu z powodu wad rzeczy najtej, jak również uprawnienie do niezwłocznego wypowiedzenia najmu nie przysługują najemcy, jeżeli w chwili zawarcia umowy wiedział o wadach.

Art. 665 [Roszczenia osób trzecich] Jeżeli osoba trzecia dochodzi przeciwko najemcy roszczeń dotyczących rzeczy najtej, najemca powinien niezwłocznie zawiadomić o tym wynajmującego.

Art. 666 [Sposób użytkowania rzeczy]

§ 1. Najemca powinien przez czas trwania najmu używać rzeczy najtej w sposób w umowie określony, a gdy umowa nie określa sposobu użytkowania - w sposób odpowiadający właściwościom i przeznaczeniu rzeczy.

§ 2. Jeżeli w czasie trwania najmu okaże się potrzeba napraw, które obciążają wynajmującego, najemca powinien zawiadomić go o tym niezwłocznie.

Art. 667 [Zmiany i niewłaściwe użytkowanie]

§ 1. Bez zgody wynajmującego najemca nie może czynić w rzeczy najtej zmian sprzecznych z umową lub z przeznaczeniem rzeczy.

§ 2. Jeżeli najemca używa rzeczy w sposób sprzeczny z umową lub z przeznaczeniem rzeczy i mimo upomnienia nie przestaje jej używać w taki sposób albo gdy rzecz zaniedbuje do tego stopnia, że zostaje ona narażona na utratę lub uszkodzenie, wynajmujący może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Art. 668 [Podnajem; bezpłatne użytkowanie]

§ 1. Najemca może rzecz najtą oddać w całość lub częściowo osobie trzeciej do bezpłatnego użytkowania albo w podnajem, jeżeli umowa mu tego nie zabrania. W razie oddania rzeczy osobie trzeciej zarówno najemca, jak i osoba trzecia są odpowiedzialni względem wynajmującego za to, że rzecz najta będzie używana zgodnie z obowiązującymi z tymi z umową najmu.

§ 2. Stosunek wynikający z zawartej przez najemcę umowy o bezpłatne użytkowanie lub podnajem rozwiązuje się najpóźniej z chwilą zakończenia stosunku najmu.

Art. 669 [Termin płatności]

§ 1. Najemca obowiązany jest uiszczać czynsz w terminie umówionym.

§ 2. Jeżeli termin płatności czynszu nie jest w umowie określony, czynsz powinien być płacony z góry, a mianowicie: gdy najem ma trwać nie dłużej niż miesiąc - za cały czas najmu, a gdy najem ma trwać dłużej niż miesiąc albo gdy umowa była zawarta na czas nieoznaczony - miesięcznie, do dziesiątego dnia miesiąca.

Art. 670 [Prawo zastawu]

§ 1. Dla zabezpieczenia czynszu oraz świadczeń dodatkowych, z którymi najemca zalega nie dłużej niż rok, przysługują wynajmującemu ustawowe prawo zastawu na rzeczach ruchomych najemcy wniesionych do przedmiotu najmu, chyba że rzeczy te nie podlegają zajęciu.

§ 2. ²⁶³⁾ (skreślony)

Art. 671 [Wygaśnięcie]

§ 1. Przysługujące wynajmującemu ustawowe prawo zastawu wygasa, gdy rzeczy obciążone zastawem zostaną z przedmiotu najmu usunięte.

§ 2. Wynajmujący może się sprzeciwić usunięciu rzeczy obciążonych zastawem i zatrzymać je na własne niebezpieczeństwo, dopóki zaległy czynsz nie będzie zapłacony lub zabezpieczony.

§ 3. W wypadku gdy rzeczy obciążone zastawem zostaną usunięte na mocy zarządzenia organu państwowego, wynajmujący zachowuje ustawowe prawo zastawu, jeżeli przed upływem trzech dni zgłosi je organowi, który zarządził usunięcie.

Art. 672 [Zwłoka z zapłatą czynszu] Jeżeli najemca dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, wynajmujący może najem wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Art. 673 [Terminy wypowiedzenia]

§ 1. Jeżeli czas trwania najmu nie jest oznaczony, zarówno wynajmujący, jak i najemca mogą wypowiedzieć najem z zachowaniem terminów umownych, a w ich braku z zachowaniem terminów ustawowych.

§ 2. Ustawowe terminy wypowiedzenia najmu są następujące: gdy czynsz jest płatny w odstępach czasu dłuższych niż miesiąc, najemca może wypowiedzieć najem nie wcześniej niż na trzy miesiące naprzód na koniec kwartału kalendarzowego; gdy czynsz jest płatny miesięcznie - na miesiąc naprzód na koniec miesiąca kalendarzowego; gdy czynsz jest płatny w krótszych odstępach czasu - na trzy dni naprzód; gdy najem jest dzienny - na jeden dzień naprzód.

§ 3. ²⁶⁴⁾ Jeżeli czas trwania najmu jest oznaczony, zarówno wynajmujący, jak i najemca mogą wypowiedzieć najem w wypadkach określonych w umowie.

Art. 674 [Milczenie przedłużeń] Jeżeli po upływie terminu oznaczonego w umowie albo w wypowiedzeniu najemca używa nadal rzeczy za zgodą wynajmującego, poczytuje się w razie wątpliwości, że najem został

przedłu ony na czas nie oznaczony.

Art. 675 [Zwrot rzeczy]

§ 1. Po zakończeniu najmu najemca obowiązany jest zwrócić rzecz w stanie nie pogorszonym; jednak nie ponosi odpowiedzialności za zużycie rzeczy będące następstwem prawidłowego użytkowania.

§ 2. Jeżeli najemca oddał innej osobie rzecz do bezpłatnego użytkowania lub w podnajem, obowiązany jest zwrócić ją tak, jak ją otrzymał, a nie na tej osobie.

§ 3. ²⁶⁵⁾ Domniemywa się, że rzecz była wydana najemcy w stanie dobrym i przydatnym do umówionego użytku.

Art. 676 [Ulepszenia] Jeżeli najemca ulepszył rzecz najętą, wynajmujący, w braku odmiennej umowy, może według swego wyboru albo zatrzymać ulepszenia za zapłatą sumy odpowiadającej ich wartości w chwili zwrotu, albo odstąpić przywrócenia stanu poprzedniego.

Art. 677 [Przeciwnienie] Roszczenia wynajmującego przeciwko najemcy o naprawienie szkody z powodu uszkodzenia lub pogorszenia rzeczy, jak również roszczenia najemcy przeciwko wynajmującemu o zwrot nakładów na rzecz albo o zwrot nadpłaconego czynszu przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

Art. 678 [Zbycie przedmiotu najmu]

§ 1. W razie zbycia rzeczy najętej w czasie trwania najmu nabywca wstępuje w stosunek najmu na miejsce zbywcy; może jednak wypowiedzieć najem z zachowaniem ustawowych terminów wypowiedzenia.

§ 2. Najemca powinien niezwłocznie zawiadomić zbywcę o przedwczesnym wypowiedzeniu przez nabywcę; w przeciwnym razie przysługują zbywcy przeciwko najemcy wszelkie zarzuty, których najemca nie podniósł, a których podniesienie poczyniłoby za sobą bezskutecznie wypowiedzenia ze strony nabywcy.

Art. 679 [Wypowiedzenie przez nabywcę]

§ 1. Jeżeli wskutek wypowiedzenia najmu przez nabywcę rzecz najętej najemca jest zmuszony zwrócić rzecz wcześniej, aniżeli byłoby zobowiązany według umowy najmu, może odstąpić od zbywcy naprawienia szkody.

§ 2. Najemca powinien niezwłocznie zawiadomić zbywcę o przedwczesnym wypowiedzeniu przez nabywcę; w przeciwnym razie przysługują zbywcy przeciwko najemcy wszelkie zarzuty, których najemca nie podniósł, a których podniesienie poczyniłoby za sobą bezskutecznie wypowiedzenia ze strony nabywcy.

Rozdział II. Najem lokalu.

266)

Art. 680 [Właściwe przepisy] ²⁶⁷⁾ Do najmu lokalu stosuje się przepisy rozdziału poprzedzającego, z zachowaniem przepisów poniższych.

Art. 680¹ [Małonkowie] ²⁶⁸⁾

§ 1. Małonkowie są najemcami lokalu bez względu na istniejące między nimi stosunki majątkowe, jeżeli nawiązanie stosunku najmu lokalu mającego służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych zażądanej przez nich rodziny nastąpiło w czasie trwania małżeństwa. Jeżeli między małonkami istnieje rozdzielność majątkowa albo rozdzielność majątkowa z wyrównaniem dorobków do wspólności najmu stosuje się odpowiednio przepisy o wspólności ustawowej.

§ 2. Ustanie wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa nie powoduje ustania wspólności najmu lokalu mającego służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych rodziny. Ściśle stosuje się odpowiednio przepisy o ustanowieniu w wyroku rozdzielności majątkowej małżonków z ważnych powodów nadanie jednego z małżonków znie wspólności najmu lokalu.

Art. 681 [Drobne nakłady] Do drobnych nakładów, które obciążają najemcę lokalu, należą w szczególności: drobne naprawy podłóg, drzwi i okien, malowanie ścian, podłóg oraz wewnętrznej strony drzwi wejściowych, jak również drobne naprawy instalacji i urządzeń technicznych, zapewniających korzystanie ze światła, ogrzewania lokalu, dopływu i odpływu wody.

Art. 682 [Wady zagrażające zdrowiu] Jeżeli wady najętego lokalu są tego rodzaju, że zagrażają zdrowiu najemcy lub jego domowników albo osób u niego zatrudnionych, najemca może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia, chociażby w chwili zawarcia umowy wiedział o wadach.

Art. 683 [Porządek domowy] Najemca lokalu powinien stosować się do porządku domowego, o ile ten nie jest sprzeczny z uprawnieniami wynikającymi z umowy; powinien również liczyć się z potrzebami innych mieszkańców i sasiadów.

Art. 684 [Założenie urządzeń przez najemcę] Najemca może założyć w najętym lokalu oświetlenie elektryczne, gaz, telefon, radio i inne podobne urządzenia, chyba że sposób ich założenia sprzeciwia się obowiązującym przepisom albo zagraża bezpieczeństwu nieruchomości. Jeżeli do założenia urządzeń potrzebne jest współdziałanie wynajmującego, najemca może domagać się tego współdziałania za zwrotem wynikłych stałych kosztów.

Art. 685 [Niewłaściwe zachowanie najemcy] Jeżeli najemca lokalu wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko obowiązującym przepisom porządku domowego albo przez swoje niewłaściwe zachowanie czyni korzystanie z innych lokali w budynku wielokondygnacyjnym, wynajmujący może wypowiedzieć najem bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Art. 685¹ [Wypowiedzenie wysoko czynszu] ²⁶⁹⁾ Wynajmujący lokal może podwyższyć czynsz, wypowiadając dotychczasowo wysoko czynszu najpóźniej na miesiąc naprzód, na koniec miesiąca kalendarzowego.

Art. 686 [Rozszerzenie przedmiotu zastawu] Ustawowe prawo zastawu wynajmującego cego lokal mieszkalny rozciąga się także na wniesione do lokalu ruchomości członków rodziny najemcy razem z nim mieszkających.

Art. 687 [Zwłoka z zapłatą czynszu] Jeżeli najemca lokalu dopuszcza się zwłoki z zapłatą czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatności, a wynajmujący zamierza najem wypowiedzieć bez zachowania terminów wypowiedzenia, powinien on uprzedzić najemcę na piśmie, udzielając mu dodatkowego terminu miesięcznego do

zapłaty zaległego czynszu.

Art. 688 [Terminy wypowiedzenia] Je eli czas trwania najmu lokalu nie jest oznaczony, a czynsz jest płatny miesi cznie, najem mo na wypowiedzie najpó nej na trzy miesi ce naprzód na koniec miesi ca kalendarzowego.

Art. 688¹ [Odpowiedzialno za zapłat czynszu]²⁷⁰⁾

§ 1. Za zapłat czynszu i innych nale nych opłat odpowiadaj solidarnie z najemc stale zamieszkuj ce z nim osoby pełnoletnie.

§ 2. Odpowiedzialno osób, o których mowa w § 1, ogranicza si do wysoko ci czynszu i innych opłat nale nych za okres ich stałego zamieszkiwania.

Art. 688² [Podnajem, bezpłatne u ywanie]²⁷¹⁾Bez zgody wynajmuj cego najemca nie mo e odda lokalu lub jego cz ci do bezpłatnego u ywania ani go podnaj . Zgoda wynajmuj cego nie jest wymagana co do osoby, wzgl dem której najemca jest obci ony obowi zkiem alimentacyjnym.

Art. 689 (skre lony)²⁷²⁾

Art. 690 [Bezwzgl dne prawo najemcy]²⁷³⁾Do ochrony praw najemcy do u ywania lokalu stosuje si odpowiednio przepisy o ochronie własno ci.

Art. 691 [Wst pienie osób bliskich]²⁷⁴⁾

§ 1. W razie mierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wst puj : mał onek nieb d cy współnajemc lokalu, dzieci najemcy i jego współmał onka, inne osoby, wobec których najemca był obowi zany do wiadcze alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym po yciu z najemc .

§ 2. Osoby wymienione w § 1 wst puj w stosunek najmu lokalu mieszkalnego, je eli stale zamieszkiwały z najemc w tym lokalu do chwili jego mierci.

§ 3. W razie braku osób wymienionych w § 1 stosunek najmu lokalu mieszkalnego wygasa.

§ 4. Osoby, które wst piły w stosunek najmu lokalu mieszkalnego na podstawie § 1, mog go wypowiedzie z zachowaniem terminów ustawowych, chocia by umowa najmu była zawarta na czas oznaczony. W razie wypowiedzenia stosunku najmu przez niektóre z tych osób stosunek ten wygasa wzgl dem osób, które go wypowiedziały.

§ 5. Przepisów § 1-4 nie stosuje si w razie mierci jednego ze współnajemców lokalu mieszkalnego.

Art. 692 [Ograniczenie praw nabywcy] Przepisów o wypowiedzeniu najmu przez nabywc rzeczy naj tej nie stosuje si do najmu lokali mieszkalnych, chyba e najemca nie obj ł jeszcze lokalu.

Dział II. Dzier awa.

Art. 693 [Poj cie; oznaczenie czynszu]

§ 1. Przez umow dzier awy wydzier awiaj cy zobowi zuje si odda dzier awcy rzecz do u ywania i pobierania po ytków przez czas oznaczony lub nie oznaczony, a dzier awca zobowi zuje si płaci wydzier awiaj cemu umówiony czynsz.

§ 2. Czynsz mo e by zastrze ony w pieni dzach lub wiadczeniach innego rodzaju. Mo e by równie oznaczony w ułamkowej cz ci po ytków.

Art. 694 [Odesłanie do najmu] Do dzier awy stosuje si odpowiednio przepisy o najmie z zachowaniem przepisów poni szych.

Art. 695 [Terminy; prawo pierwokupu]²⁷⁵⁾

§ 1.²⁷⁶⁾ Dzier aw zawart na czas dłu szy ni lat trzydzie ci poczytuje si po upływie tego terminu za zawart na czas nie oznaczony.

§ 2.²⁷⁷⁾ (uchylony)

Art. 696 [Wykonywanie dzier awy] Dzier awca powinien wykonywa swoje prawo zgodnie z wymaganiami prawidłowej gospodarki i nie mo e zmienia przeznaczenia przedmiotu dzier awy bez zgody wydzier awiaj cego.

Art. 697 [Naprawy konieczne] Dzier awca ma obowi zek dokonywania napraw niezb dnych do zachowania przedmiotu dzier awy w stanie nie pogorszonym.

Art. 698 [Poddzier awa; bezpłatne u ywanie]

§ 1. Bez zgody wydzier awiaj cego dzier awca nie mo e oddawa przedmiotu dzier awy osobie trzeciej do bezpłatnego u ywania ani go poddzier awia .

§ 2. W razie naruszenia powy szego obowi zku wydzier awiaj cy mo e dzier aw wypowiedzie bez zachowania terminów wypowiedzenia.

Art. 699 [Termin płatno ci czynszu] Je eli termin płatno ci czynszu nie jest w umowie oznaczony, czynsz jest płatny z dołu w terminie zwyczajowo przyj tym, a w braku takiego zwyczaju - półrocznie z dołu.

Art. 700 [Obni enie czynszu] Je eli wskutek okoliczno ci, za które dzier awca odpowiedzialno ci nie ponosi i które nie dotycz jego osoby, zwykły przychód z przedmiotu dzier awy uległ znacznemu zmniejszeniu, dzier awca mo e da obni enia czynszu przypadaj cego za dany okres gospodarczy.

Art. 701 [Prawo zastawu] Do rzeczy ruchomych obj tych ustawowym prawem zastawu wydzier awiaj cego nale tak e rzeczy stu ce do prowadzenia gospodarstwa lub przedsi biorstwa, je eli znajduj si w obr bie przedmiotu dzier awy.

Art. 702 [Rozszerzenie] Je eli w umowie zastrze ono, e oprócz czynszu dzier awca b dzie obowi zany uiszcza podatki i inne ci ary zwi zane z własno ci lub z posiadaniem przedmiotu dzier awy oraz ponosi koszty jego ubezpieczenia, ustawowe prawo zastawu przysługuj ce wydzier awiaj cemu zabezpiecza równie roszczenie wydzier awiaj cego wzgl dem dzier awcy o zwrot sum, które z powy szych tytułów zapłacił.

Art. 703 [Zwłoka z zapłat czynszu] Je eli dzier awca dopuszcza si zwłoki z zapłat czynszu co najmniej za dwa pełne okresy płatno ci, a w wypadku gdy czynsz jest płatny rocznie, je eli dopuszcza si zwłoki z zapłat ponad trzy miesi ce, wydzier awiaj cy mo e dzier aw wypowiedzie bez zachowania terminu wypowiedzenia. Jednak e wydzier awiaj cy powinien uprzedzi dzier awc udzielaj c mu dodatkowego trzymiesi cznego terminu do zapłaty zaległego czynszu.

Art. 704 [Wypowiedzenie] W braku odmiennej umowy dzier aw gruntu rolnego mo na wypowiedzie na jeden rok naprzód na koniec roku dzier awnego, inn za dzier aw na sze miesi cy naprzód przed upływem roku dzier awnego.

Art. 705 [Zwrot przedmiotu dzier awy] Po zako czeniu dzier awy dzier awca obowi zany jest, w braku odmiennej umowy, zwróci przedmiot dzier awy w takim stanie, w jakim powinien si znajdowa stosownie do przepisów o wykonywaniu dzier awy.

Art. 706 [Pozostawione zasiewy] Je eli przy zako czeniu dzier awy dzier awca gruntu rolnego pozostawia zgodnie ze swym obowi zkiem zasiewy, mo e on da zwrotu poczynionych na te zasiewy nakładów o tyle, o ile wbrew wymaganiom prawidłowej gospodarki nie otrzymał odpowiednich zasiewów przy rozpocz ciu dzier awy.

Art. 707 [Ograniczenie czynszu] Je eli dzier awa ko czy si przed upływem roku dzier awnego, dzier awca obowi zany jest zapłaci czynsz w takim stosunku, w jakim po ytki, które w tym roku pobrał lub mógł pobra , pozostaj do po ytków z całego roku dzier awnego.

Art. 708 [Bezczynszowe u ytkowanie] Przepisy działu niniejszego stosuje si odpowiednio w wypadku, gdy osoba bior ca nieruchomo roln do u ywania i pobierania po ytków nie jest obwi zana do uiszczania czynszu, lecz tylko do ponoszenia podatków i innych ci arów zwi zanych z własno ci lub z posiadaniem gruntu.

Art. 709 [Dzier awa praw] Przepisy o dzier awie rzeczy stosuje si odpowiednio do dzier awy praw.

Tytuł XVII¹. Umowa leasingu. ²⁷⁸⁾

Art. 709¹ [Poj cie] Przez umow leasingu finansuj cy zobowi zuje si , w zakresie działalno ci swego przedsi biorstwa, naby rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach okre lonych w tej umowie i odda t rzecz korzystaj cemu do u ywania albo u ywania i pobierania po ytków przez czas oznaczony, a korzystaj cy zobowi zuje si zapłaci finansuj cemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieni ne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansuj cego.

Art. 709² [Pisemno] Umowa leasingu powinna by zawarta na pi mie pod rygorem niewa no ci.

Art. 709³ [Opó nienie odbioru] Je eli rzecz nie zostanie wydana korzystaj cemu w ustalonym terminie na skutek okoliczno ci, za które ponosi on odpowiedzialno , umówione terminy płatno ci rat pozostaj niezmienione.

Art. 709⁴ [Obowi zki finansuj cego]

§ 1. Finansuj cy powinien wyda korzystaj cemu rzecz w takim stanie, w jakim znajdowała si ona w chwili wydania finansuj cemu przez zbywc .

§ 2. Finansuj cy nie odpowiada wobec korzystaj cego za przydatno rzeczy do umówionego u ytku.

§ 3. Finansuj cy obwi zany jest wyda korzystaj cemu razem z rzecz odpis umowy ze zbywc lub odpisy innych posiadanych dokumentów dotycz cych tej umowy, w szczególno ci odpis dokumentu gwarancyjnego co do jako ci rzeczy, otrzymanego od zbywcy lub producenta.

Art. 709⁵ [Utrata rzeczy]

§ 1. Je eli po wydaniu korzystaj cemu rzecz została utracona z powodu okoliczno ci, za które finansuj cy nie ponosi odpowiedzialno ci, umowa leasingu wygasa.

§ 2. Korzystaj cy powinien niezwłocznie zawiadomi finansuj cego o utracie rzeczy.

§ 3. Je eli umowa leasingu wygasła z przyczyn okre lonych w § 1, finansuj cy mo e da od korzystaj cego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszych o korzy ci, jakie finansuj cy uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i wyga ni cia umowy leasingu oraz z tytułu ubezpieczenia rzeczy, a tak e naprawienia szkody.

Art. 709⁶ [Koszty ubezpieczenia] Je eli w umowie leasingu zastrze ono, e korzystaj cy obwi zany jest ponosi koszty ubezpieczenia rzeczy od jej utraty w czasie trwania leasingu, w braku odmiennej postanowienia umownego, koszty te obejmuj składk z tytułu ubezpieczenia na ogólnie przyj tych warunkach.

Art. 709⁷ [Obowi zki korzystaj cego]

§ 1. Korzystaj cy obwi zany jest utrzymywa rzecz w nale ywym stanie, w szczególno ci dokonywa jej konserwacji i napraw niezbd nych do zachowania rzeczy w stanie niepogorszonym, z uwzgl dnieniem jej zu ycia wskutek prawidłowego u ywania, oraz ponosi ci ary zwi zane z własno ci lub posiadaniem rzeczy.

§ 2. Je eli w umowie leasingu nie zostało zastrze one, e konserwacji i napraw rzeczy dokonuje osoba maj ca okre lone kwalifikacje, korzystaj cy powinien niezwłocznie zawiadomi finansuj cego o konieczno ci dokonania istotnej naprawy rzeczy.

§ 3. Korzystaj cy obwi zany jest umo liwi finansuj cemu sprawdzenie rzeczy w zakresie okre lonym w § 1 i 2.

Art. 709⁸ [R kojnia]

§ 1. Finansuj cy nie odpowiada wobec korzystaj cego za wady rzeczy, chyba e wady te powstały na skutek okoliczno ci, za które finansuj cy ponosi odpowiedzialno . Postanowienia umowne mniej korzystne dla korzystaj cego s niewa ne.

§ 2. Z chwil zawarcia przez finansuj cego umowy ze zbywc z mocy ustawy przechodz na korzystaj cego uprawnienia z tytułu wad rzeczy przysługuj ce finansuj cemu wzgl dem zbywcy, z wyj tkiem uprawnienia odst pienia przez finansuj cego od umowy ze zbywc .

§ 3. Wykonanie przez korzystaj cego uprawnien okre lonych w § 2 nie wpływa na jego obowiazki wynikaj ce z umowy leasingu, chyba e finansuj cy odst pi od umowy ze zbywc z powodu wad rzeczy.

§ 4. Korzystaj cy mo e da odst pienia przez finansuj cego od umowy ze zbywc z powodu wad rzeczy, je eli uprawnienie finansuj cego do odst pienia wynika z przepisów prawa lub umowy ze zbywc . Bez zgłoszenia dania przez korzystaj cego finansuj cy nie mo e odst pi od umowy ze zbywc z powodu wad rzeczy.

§ 5. W razie odst pienia przez finansuj cego od umowy ze zbywc z powodu wad rzeczy, umowa leasingu wygasa. Finansuj cy mo e da od korzystaj cego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzy ci, jakie finansuj cy uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i wyga ni cia umowy leasingu oraz umowy ze zbywc .

Art. 709⁹ [U ywanie rzeczy] Korzystaj cy powinien u ywa rzeczy i pobiera jej po ytki w sposób okre lony w umowie leasingu, a gdy umowa tego nie okre la - w sposób odpowiadaj cy wła ciwo ciom i przeznaczeniu rzeczy.

Art. 709¹⁰ [Zmiany] Bez zgody finansuj cego korzystaj cy nie mo e czyni w rzeczy zmian, chyba e wynikaj one z przeznaczenia rzeczy.

Art. 709¹¹ [Wypowiedzenie] Je eli mimo upomnienia na pi mie przez finansuj cego korzystaj cy narusza obowiazki okre lone w art. 709⁷ § 1 lub w art. 709⁹ albo nie usunie zmian w rzeczy dokonanych z naruszeniem art. 709¹⁰, finansuj cy mo e wypowiedzie umow leasingu ze skutkiem natychmiastowym, chyba e strony uzgodniły termin wypowiedzenia.

Art. 709¹² [Oddanie osobie trzeciej]

§ 1. Bez zgody finansuj cego korzystaj cy nie mo e odda rzeczy do u ywania osobie trzeciej.

§ 2. W razie naruszenia obowiazku okre lonego w § 1, finansuj cy mo e wypowiedzie umow leasingu ze skutkiem natychmiastowym, chyba e strony uzgodniły termin wypowiedzenia.

Art. 709¹³ [Zwłoka]

§ 1. Korzystaj cy obowiazany jest płaci raty w terminach umówionych.

§ 2. Je eli korzystaj cy dopuszcza si zwłoki z zapłat co najmniej jednej raty, finansuj cy powinien wyznaczy na pi mie korzystaj cemu odpowiedni termin dodatkowy do zapłacenia zaległo ci z zagro eniem, e w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu mo e wypowiedzie umow leasingu ze skutkiem natychmiastowym, chyba e strony uzgodniły termin wypowiedzenia. Postanowienia umowne mniej korzystne dla korzystaj cego s nieważne.

Art. 709¹⁴ [Zbycie rzeczy]

§ 1. W razie zbycia rzeczy przez finansuj cego nabywca wst puje w stosunek leasingu na miejsce finansuj cego.

§ 2. Finansuj cy powinien niezwłocznie zawiadomi korzystaj cego o zbyciu rzeczy.

Art. 709¹⁵ [Spłata rat] W razie wypowiedzenia przez finansuj cego umowy leasingu na skutek okoliczno ci, za które korzystaj cy ponosi odpowiedzialno , finansuj cy mo e da od korzystaj cego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzy ci, jakie finansuj cy uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwi zania umowy leasingu.

Art. 709¹⁶ [Przeniesienie własno ci] Je eli finansuj cy zobowi zał si , bez dodatkowego wiadczenia, przenienie na korzystaj cego własno rzeczy po upływie oznaczonego w umowie czasu trwania leasingu, korzystaj cy mo e da przeniesienia własno ci rzeczy w terminie miesi ca od upływu tego czasu, chyba e strony uzgodniły inny termin.

Art. 709¹⁷ [Odesłanie do najmu i sprzeda y] Do odpowiedzialno ci finansuj cego za wady rzeczy powstałe na skutek okoliczno ci, za które finansuj cy ponosi odpowiedzialno , uprawnienie i obowiazki stron w razie dochodzenia przez osob trzeci przeciwko korzystaj cemu roszcze dotycz cych rzeczy, odpowiedzialno ci korzystaj cego i osoby trzeciej wobec finansuj cego w razie oddania rzeczy tej osobie przez korzystaj cego do u ywania, zabezpieczenia rat leasingu i wiadcze dodatkowych korzystaj cego, zwrotu rzeczy przez korzystaj cego po zako czeniu leasingu oraz do ulepszenia rzeczy przez korzystaj cego stosuje si odpowiednio przepisy o najmie, a do zapłaty przez korzystaj cego rat przed terminem płatno ci stosuje si odpowiednio przepisy o sprzeda y na raty.

Art. 709¹⁸ [Leasing bezpo redni] Do umowy, przez któr jedna strona zobowi zuje si odda rzecz stanowi c jej własno do u ywania albo do u ywania i pobierania po ytków drugiej stronie, a druga strona zobowi zuje si zapłaci wła cicielowi rzeczy w umówionych ratach wynagrodzenie pienię ne, równe co najmniej warto ci rzeczy w chwili zawarcia tej umowy, stosuje si odpowiednio przepisy niniejszego tytułu.

Tytuł XVIII. U yczenie.

Art. 710 [Poj cie] Przez umow u yczenia u yczaj cy zobowi zuje si zezwoli bior cemu, przez czas oznaczony lub nie oznaczony, na bezpłatne u ywanie oddanej mu w tym celu rzeczy.

Art. 711 [Wady rzeczy] Je eli rzecz u yczona ma wady, u yczaj cy obowiazany jest do naprawienia szkody, któr wyrz dził bior cemu przez to, e wiedz c o wadach nie zawiadomił go o nich. Przepisu powy szego nie stosuje si , gdy bior cy mógł wad z łatwo ci zauwa y .

Art. 712 [Sposób u ywania]

§ 1. Je eli umowa nie okre la sposobu u ywania rzeczy, bior cy mo e rzeczy u ywa w sposób odpowiadaj cy jej wła ciwo ciom i przeznaczeniu.

§ 2. Bez zgody u yczaj cego bior cy nie mo e odda rzeczy u yczonej osobie trzeciej do u ywania.

Art. 713 [Koszty utrzymania] Biorca do użytkowania ponosi zwykłe koszty utrzymania rzeczy użyczonej. Jeżeli poczynił inne wydatki lub nakłady na rzecz, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 714 [Przypadkowa utrata] Biorca do użytkowania jest odpowiedzialny za przypadkową utratę lub uszkodzenie rzeczy, jeżeli jej używa w sposób sprzeczny z umową albo z właściwościami lub z przeznaczeniem rzeczy, albo gdy nie był do tego upoważniony przez umowę ani zmuszony przez okoliczności powierza rzecz innej osobie, a rzecz nie byłaby uległa utracie lub uszkodzeniu, gdyby jej używał w sposób właściwy albo gdyby ją zachował u siebie.

Art. 715 [Zakaz czynienia] Jeżeli umowa użyczenia została zawarta na czas nie oznaczony, użyczenie kończy się, gdy biorca uczynił z rzeczy użytek odpowiadający umowie albo gdy upłynął czas, w którym mógł ten użytek uczynić.

Art. 716 [Przedterminowe zakaz czynienia] Jeżeli biorca używa rzeczy w sposób sprzeczny z umową albo z właściwościami lub z przeznaczeniem rzeczy, jeżeli powierza rzecz innej osobie nie był do tego upoważniony przez umowę ani zmuszony przez okoliczności, albo jeżeli rzecz stanie się potrzebna użyczącej temu z powodów nie przewidzianych w chwili zawarcia umowy, użyczący może żądać zwrotu rzeczy, chociażby umowa była zawarta na czas oznaczony.

Art. 717 [Solidarna odpowiedzialność biorców] Jeżeli kilka osób wspólnie wzięło rzecz do użytkowania, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Art. 718 [Zwrot rzeczy]

§ 1. Po zakaz czynienia użyczenia biorca do użytkowania obowiązany jest zwrócić użyczącej temu rzecz w stanie nie pogorszonym; jednak biorca nie ponosi odpowiedzialności za zużycie rzeczy będące następstwem prawidłowego użytkowania.

§ 2. Jeżeli biorca do użytkowania powierzył rzecz innej osobie, obowiązany jest pokryć koszty tak i na tej osobie.

Art. 719 [Przedawnienie] Roszczenie użyczącego przeciwko biorcy do użytkowania o naprawienie szkody za uszkodzenie lub pogorszenie rzeczy, jak również roszczenia biorcy do użytkowania przeciwko użyczącej temu o zwrot nakładów na rzecz oraz o naprawienie szkody poniesionej wskutek wad rzeczy przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu rzeczy.

Tytuł XIX. Pożyczka.

Art. 720 [Pożyczka; forma] ²⁷⁹⁾

§ 1. Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorcy tego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorca zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

§ 2. ²⁸⁰⁾ Umowa pożyczki, której wartość przynosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem.

Art. 721 [Odstąpienie; odmowa wydania] Dający pożyczkę może odstąpić od umowy i odmówić wydania przedmiotu pożyczki, jeżeli zwrot pożyczki jest w wątpliwości z powodu złego stanu majątkowego drugiej strony. Uprawnienie to nie przysługuje dającemu pożyczkę, jeżeli w chwili zawarcia umowy o złym stanie majątkowym drugiej strony wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Art. 722 [Przedawnienie] Roszczenie biorcy pożyczki o wydanie przedmiotu pożyczki przedawnia się z upływem sześciu miesięcy od chwili, gdy przedmiot miał być wydany.

Art. 723 [Termin zwrotu] Jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę.

Art. 724 [Wady rzeczy] Jeżeli rzeczy otrzymane przez biorcy pożyczki mają wady, dający pożyczkę obowiązany jest do naprawienia szkody, którą wyrządził biorcy przez to, że wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich. Przepisu powyższego nie stosuje się w wypadku, gdy biorca mógł z łatwością wada zauważyć.

Tytuł XX. Umowa rachunku bankowego.

Art. 725 [Pożyczka] ²⁸¹⁾ Przez umowę rachunku bankowego bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony, do przechowywania jego środków pieniężnych oraz, jeżeli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych.

Art. 726 [Rozporządzenie pieniężne] ²⁸²⁾ Bank może obracać czasowo wolne środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym z obowiązkiem ich zwrotu w całości lub w części na każde żądanie, chyba że umowa uzależnia obowiązek zwrotu od wypowiedzenia.

Art. 727 [Odmowa wykonania zlecenia] Bank może odmówić wykonania zlecenia posiadacza rachunku bankowego tylko w wypadkach przewidzianych w przepisach szczególnych.

Art. 728 [Wyciąg z rachunku] ²⁸³⁾

§ 1. Przy umowie zawartej na czas nieoznaczony bank jest obowiązany informować posiadacza rachunku, w sposób określony w umowie, o każdej zmianie stanu rachunku bankowego.

§ 2. Bank jest obowiązany przesyłać posiadaczowi co najmniej raz w miesiącu bezpłatnie wyciąg z rachunku z informacją o zmianach stanu rachunku i ustaleniem salda, chyba że posiadacz wyraził pisemnie zgodę na inny sposób informowania o zmianach stanu rachunku i ustaleniu salda.

§ 3. Posiadacz rachunku bankowego jest obowiązany zgłosić bankowi niezgodność zmian stanu rachunku lub salda w ciągu czternastu dni od dnia otrzymania wyciągu z rachunku.

Art. 729 [Rachunek imienny] Posiadacz imiennego rachunku bankowego obowiązany jest zawiadomić bank o każdej zmianie swego zamieszkania lub siedziby.

Art. 730 [Wypowiedzenie] Rozwiązanie umowy rachunku bankowego zawartej na czas nieoznaczony może nastąpić w każdym czasie wskutek wypowiedzenia przez którąkolwiek ze stron; jednakże bank może wypowiedzieć taką umowę tylko z ważnych powodów.

Art. 731 [Przedawnienie] Roszczenia wynikające ze stosunku rachunku bankowego przedawniają się z upływem lat dwóch. Nie dotyczy to roszczeń o zwrot wkładów oszczędnościowych.

Art. 732 [Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe]²⁸⁴⁾Przepisy niniejszego tytułu stosuje się odpowiednio również do rachunków prowadzonych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe.

Art. 733 [Rozliczenia pieniężne]²⁸⁵⁾Przepisy niniejszego tytułu nie uchybiają przepisom o rozliczeniach pieniężnych.

Tytuł XXI. Zlecenie.

Art. 734 [Pojęcie]

§ 1. Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie.

§ 2. W braku odmiennej umowy zlecenie obejmuje umocowanie do wykonania czynności w imieniu dającego zlecenie. Przepis ten nie uchybia przepisom o formie pełnomocnictwa.

Art. 735 [Wynagrodzenie]

§ 1. Jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie.

§ 2. Jeżeli nie ma obowiązującej taryfy, a nie umówiono się o wysokość wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy.

Art. 736 [Zawodowe wykonywanie zleceń] Kto zawodowo trudni się załatwianiem czynności dla innych, powinien, jeżeli nie chce zlecenia przyjąć, zawiadomić o tym niezwłocznie dającego zlecenie. Taki sam obowiązek ciąży na osobie, która dającemu zlecenie o wiadczyła gotowość załatwiania czynności danego rodzaju.

Art. 737 [Sposób wykonania] Przyjmujący zlecenie może bez uprzedniej zgody dającego zlecenie odstąpić od wskazanego przez niego sposobu wykonania zlecenia, jeżeli nie ma możliwości uzyskania jego zgody, a zachodzi uzasadniony powód do przypuszczenia, że dający zlecenie zgodziłby się na zmianę, gdyby wiedział o istniejącym stanie rzeczy.

Art. 738 [Zastępca; odpowiedzialność]

§ 1. Przyjmujący zlecenie może powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy to wynika z umowy lub ze zwyczaju albo gdy jest do tego zmuszony przez okoliczności. W wypadku takim obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie dającego zlecenie o osobie i o miejscu zamieszkania swego zastępcy i w razie zawiadomienia odpowiedzialny jest tylko za brak należytej staranności w wyborze zastępcy.

§ 2. Zastępca odpowiedzialny jest za wykonanie zlecenia także względem dającego zlecenie. Jeżeli przyjmujący zlecenie ponosi odpowiedzialność za czynności swego zastępcy jak za swoje własne czynności, ich odpowiedzialność jest solidarna.

Art. 739 [Rozwinięcie; szkoda przypadkowa] W wypadku gdy przyjmujący zlecenie powierzył wykonanie zlecenia innej osobie niebędąc do tego uprawniony, a rzecz należąca do dającego zlecenie uległa przy wykonywaniu zlecenia utracie lub uszkodzeniu, przyjmujący zlecenie jest odpowiedzialny także za utratę lub uszkodzenie przypadkowe, chyba że jedno lub drugie nastąpiłoby również wtedy, gdyby sam zlecenie wykonywał.

Art. 740 [Obowiązek zleceńbiorczy] Przyjmujący zlecenie powinien udzielać dającemu zlecenie potrzebnych wiadomości o przebiegu sprawy, a po wykonaniu zlecenia lub po wcześniejszym rozwiązaniu umowy złożyć mu sprawozdanie. Powinien mu wydać wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, chociażby w imieniu własnym.

Art. 741 [Używanie przedmiotów zleceńodawcy] Przyjmującemu zlecenie nie wolno używać własnym interesie rzeczy i pieniędzy dającego zlecenie. Od sum pieniężnych zatrzymanych ponad potrzebę wynikającą z wykonywania zlecenia powinien płacić dającemu zlecenie odsetki ustawowe.

Art. 742 [Wydatki i zobowiązania zleceńbiorczy] Dający zlecenie powinien zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia, wraz z odsetkami ustawowymi; powinien również zwolnić przyjmującego zlecenie od zobowiązań, które ten w powyższym celu zaciągnął w imieniu własnym.

Art. 743 [Zaliczka] Jeżeli wykonanie zlecenia wymaga wydatków, dający zlecenie powinien na danie przyjmującemu zlecenie udzielić mu odpowiedniej zaliczki.

Art. 744 [Termin płatności wynagrodzenia] W razie odpłatnego zlecenia wynagrodzenie należy się przyjmującemu zlecenie dopiero po wykonaniu zlecenia, chyba że co innego wynika z umowy lub z przepisów szczególnych.

Art. 745 [Zlecenie wspólne] Jeżeli kilka osób dało lub przyjąło zlecenie wspólnie, ich odpowiedzialność względem drugiej strony jest solidarna.

Art. 746 [Wypowiedzenie]

§ 1. Daje się zlecenie może być wypowiedziane w każdym czasie. Powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest również przyjmującemu zlecenie czy wynagrodzenia odpowiadające jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkody.

§ 2. Przyjmującemu zlecenie może być wypowiedziane w każdym czasie. Jednakże gdy zlecenie jest odpłatne, a wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, przyjmującemu zlecenie jest odpowiedzialny za szkody.

§ 3. Nie można zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów.

Art. 747 [mier zleciodawcy] W braku odmiennej umowy zlecenie nie wygasa ani wskutek śmierci dającego zlecenie, ani wskutek utraty przez niego zdolności do czynności prawnych. Jeżeli jednak, zgodnie z umową, zlecenie wygasło, przyjmującemu zlecenie powinien, gdyby z przerwania powierzonych mu czynności mogła wyniknąć szkoda, prowadzić te czynności nadal, dopóki spadkobierca albo przedstawiciel ustawowy dającego zlecenie nie będzie mógł zarządzić inaczej.

Art. 748 [mier zleciobiorcy] W braku odmiennej umowy zlecenie wygasa wskutek śmierci przyjmującego zlecenie albo wskutek utraty przez niego pełnej zdolności do czynności prawnych.

Art. 749 [Działanie po wygaśnięciu zlecenia] Jeżeli zlecenie wygasło, uważa się je mimo to za istniejące na korzyść przyjmującego zlecenie aż do chwili, kiedy dowiedział się o wygaśnięciu zlecenia.

Art. 750 [Umowy o świadczenie usług] Do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Art. 751 [Przedawnienie] Z upływem lat dwóch przedawniają się :

1) roszczenia o wynagrodzenie za spełnione czynności i o zwrot poniesionych wydatków przysługujące osobom, które stale lub w zakresie działalności przedsięwzięcia trudnią się czynnościami danego rodzaju; to samo dotyczy roszczeń z tytułu zaliczek udzielonych tym osobom;

2) roszczenia z tytułu utrzymania, pielęgnowania, wychowania lub nauki, jeżeli przysługują osobom trudniącym się zawodowo takimi czynnościami albo osobom utrzymującym zakłady na ten cel przeznaczone.

Tytuł XXII. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 752 [Zasady] Kto bez zlecenia prowadzi cudze sprawy, powinien działać na korzyść osoby, której sprawę prowadzi, i zgodnie z jej prawdopodobną wolą, a przy prowadzeniu sprawy obowiązany jest zachowywać należyte staranność.

Art. 753 [Rozwinięcie]

§ 1. Prowadząc cudze sprawy bez zlecenia powinien w miarę możliwości zawiadomić o tym osobę, której sprawę prowadzi, i stosownie do okoliczności albo oczekiwać jej zlecenia, albo prowadzić sprawę dopóty, dopóki osoba ta nie będzie mogła sama się nią zająć.

§ 2. Z czynności swych prowadzącemu cudze sprawy powinien złożyć rachunek oraz wydać wszystko, co przy prowadzeniu sprawy uzyskał dla osoby, której sprawę prowadzi. Jeżeli działał zgodnie ze swoimi obowiązkami, może żądać zwrotu uzasadnionych wydatków i nakładów wraz z ustawowymi odsetkami oraz zwolnienia od zobowiązań, które zaciągnął przy prowadzeniu sprawy.

Art. 754 [Działanie wbrew woli zastępcy] Kto prowadzi cudze sprawy wbrew wiadomej mu woli osoby, której sprawę prowadzi, nie może żądać zwrotu poniesionych wydatków i odpowiedzialny jest za szkody, chyba że wola tej osoby sprzeciwia się ustawie lub zasadom współżycia społecznego.

Art. 755 [Bezprawne zmiany] Jeżeli prowadzi cudze sprawy dokonał zmian w mieniu osoby, której sprawę prowadzi, bez wyraźnej potrzeby lub korzyści tej osoby albo wbrew wiadomej mu jej woli, obowiązany jest przywrócić stan poprzedni, a gdyby to nie było możliwe, naprawić szkody. Nakłady może zabrać z powrotem, o ile może to uczynić bez uszkodzenia rzeczy.

Art. 756 [Potwierdzenie zastępcy] Potwierdzenie osoby, której sprawa była prowadzona, nadaje prowadzeniu sprawy skutki zlecenia.

Art. 757 [Ratowanie cudzego dobra] Kto w celu odwrócenia niebezpieczeństwa grożącego drugiemu ratuje jego dobro, może żądać od niego zwrotu uzasadnionych wydatków, chociażby jego działanie nie odniosło skutku, i jest odpowiedzialny tylko za winę umyślną lub rażąco niedbalstwo.

Tytuł XXIII. Umowa agencyjna.

286)

Art. 758 [Pojęcie]

§ 1. Przez umowę agencyjną przyjmującemu zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu.

§ 2. Do zawierania umów w imieniu dającego zlecenie oraz do odbierania dla niego oświadczeń agent jest uprawniony tylko wtedy, gdy ma do tego umocowanie.

Art. 758¹ [Wynagrodzenie, prowizja]

§ 1. Je eli sposób wynagrodzenia nie został w umowie określony, agentowi należy się prowizja.

§ 2. Prowizja jest wynagrodzeniem, którego wysokość zależy od liczby lub wartości zawartych umów.

§ 3. Je eli wysokość prowizji nie została w umowie określona, należy się ona w wysokości zwyczajowo przyjętej w stosunkach danego rodzaju, w miejscu działalności prowadzonej przez agenta, a w razie niemożności ustalenia prowizji w ten sposób, agentowi należy się prowizja w odpowiedniej wysokości, uwzględniającej wszystkie okoliczności bezpośrednio związane z wykonaniem zleconych mu czynności.

Art. 758² [Pisemne potwierdzenie] Każda ze stron może żądać od drugiej pisemnego potwierdzenia treści umowy oraz postanowień zmieniających lub uzupełniających. Zrzeczenie się tego uprawnienia jest nieważne.

Art. 759 [Domniemane upoważnienie] W razie wątpliwości poczytuje się, że agent jest upoważniony do przyjmowania dla danego zlecenie zapłaty za świadczenie, które spełnia za danego zlecenie, oraz do przyjmowania dla niego świadczeń, za które płaci, jak również do odbierania zawiadomień o wadach oraz o świadczeniach dotyczących wykonania umowy, którą zawarł w imieniu danego zlecenie.

Art. 760 [Lojalność stron] Każda ze stron obowiązana jest do zachowania lojalności wobec drugiej.

Art. 760¹ [Obowiązki agenta]

§ 1. Agent obowiązany jest w szczególności przekazywać wszelkie informacje mające znaczenie dla danego zlecenie oraz przestrzegać jego wskazówek uzasadnionych w danych okolicznościach, a także podejmować, w zakresie prowadzonych spraw, czynności potrzebne do ochrony praw danego zlecenie.

§ 2. Postanowienia umowy sprzeczne z treścią § 1 są nieważne.

Art. 760² [Obowiązki zleceniodawcy]

§ 1. Dający zlecenie obowiązany jest przekazywać agentowi dokumenty i informacje potrzebne do prawidłowego wykonania umowy.

§ 2. Dający zlecenie obowiązany jest w rozsądnym czasie zawiadomić agenta o przyjęciu lub odrzuceniu propozycji zawarcia umowy oraz o niewykonaniu umowy, przy której zawarciu agent po redniczył lub którą zawarł w imieniu danego zlecenie.

§ 3. Dający zlecenie obowiązany jest zawiadomić w rozsądnym czasie agenta o tym, że liczba umów, których zawarcie przewiduje, lub wartość ich przedmiotu będzie znacznie niższą niż taką, której agent mógłby się normalnie spodziewać.

§ 4. Postanowienia umowy sprzeczne z treścią § 1-3 są nieważne.

Art. 760³ [Milczenie potwierdzenie] W razie gdy agent zawierający umowę w imieniu danego zlecenie nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres, umowa uważa się za potwierdzoną, je eli dający zlecenie niezwłocznie po otrzymaniu wiadomości o zawarciu umowy nie oświadczy klientowi, że umowy nie potwierdza.

Art. 761 [Prowizja]

§ 1. Agent może żądać prowizji od umów zawartych w czasie trwania umowy agencyjnej, je eli do ich zawarcia doszło w wyniku jego działalności lub je eli zostały one zawarte z klientami pozyskanymi przez agenta poprzednio dla umów tego samego rodzaju.

§ 2. Je eli agentowi zostało przyznane prawo wyłącznie do odniesienia do oznaczonej grupy klientów lub obszaru geograficznego, a w czasie trwania umowy agencyjnej została bez udziału agenta zawarta umowa z klientem z tej grupy lub obszaru, agent może żądać prowizji od tej umowy. Dający zlecenie obowiązany jest w rozsądnym czasie zawiadomić agenta o zawarciu takiej umowy.

Art. 761¹ [Prowizja po rozwoju umowy]

§ 1. Agent może żądać prowizji od umowy zawartej po rozwoju umowy agencyjnej, je eli - przy spełnieniu przesłanek z art. 761 - propozycji zawarcia umowy dający zlecenie lub agent otrzymał od klienta przed rozwojem umowy agencyjnej.

§ 2. Agent może żądać prowizji od umowy zawartej po rozwoju umowy agencyjnej także wtedy, gdy do jej zawarcia doszło w przeważającej mierze w wyniku jego działalności w okresie trwania umowy agencyjnej, a zarazem w rozsądnym czasie od jej rozwoju.

Art. 761² [Kolidujące uprawnienie] Agent nie może żądać prowizji, o której mowa w art. 761, je eli prowizja ta należy się zgodnie z art. 761¹ poprzedniemu agentowi, chyba że z okoliczności wynika, że względnie słusznie ci przemawiając za podziałem prowizji między obu agentów.

Art. 761³ [Wymagalne roszczenia]

§ 1. W braku odmiennego postanowienia umowy agencyjnej agent nabywa prawo do prowizji z chwilą, w której dający zlecenie powinien był, zgodnie z umową z klientem, spełnić świadczenie albo faktycznie je spełnić, albo te swoje świadczenie spełnił klient. Jednakże strony nie mogą umówić się, że agent nabywa prawo do prowizji później niż w chwili, w której klient spełnił świadczenie albo powinien był je spełnić, gdyby dający zlecenie spełnił świadczenie.

§ 2. Je eli umowa zawarta pomiędzy dającym zlecenie i klientem ma być wykonywana częściowo, agent nabywa prawo do prowizji w miarę wykonywania tej umowy.

§ 3. Roszczenie o zapłatę prowizji staje się wymagalne z upływem ostatniego dnia miesiąca następującego po kwartale, w którym agent nabył prawo do prowizji. Postanowienie umowy mniej korzystne dla agenta jest nieważne.

Art. 761⁴ [Zwrot prowizji] Agent nie może żądać prowizji, gdy oczywiście jest, że umowa z klientem nie zostanie wykonana na skutek okoliczności, za które dający zlecenie nie ponosi odpowiedzialności, je eli za prowizję została już agentowi wypłacona, podlega ona zwrotowi. Postanowienie umowy agencyjnej mniej korzystne dla agenta jest nieważne.

Art. 761⁵ [O świadczeniu]

§ 1. Dający zlecenie obowiązany jest złożyć agentowi oświadczenie zawierające dane o należnej mu prowizji nie później niż w ostatnim dniu miesiąca następującego po kwartale, w którym agent nabył prawo do prowizji. O świadczenie to powinno wskazywać wszystkie dane stanowiące podstawę do obliczenia wysokości należnej prowizji. Postanowienie umowy agencyjnej mniej korzystne dla agenta jest nieważne.

§ 2. Agent może domagać się udostępnienia informacji potrzebnych do ustalenia, czy wysokość należnej mu prowizji została prawidłowo obliczona, w szczególności może domagać się wyciągów z ksiąg handlowych danego zlecenie albo żądać, aby wgląd i wyciąg z tych ksiąg został zapewniony biegłemu rewidentowi

wybranemu przez strony. Postanowienie umowy agencyjnej mniej korzystne dla agenta jest nieważne.

§ 3. W razie nieudostępnienia agentowi informacji, o których mowa w § 2, agent może domagać się ich udostępnienia w drodze powództwa wytoczonego w okresie sześciu miesięcy od dnia zgłoszenia dania dającemu zlecenie.

§ 4. W razie nieosiągnięcia przez strony porozumienia co do wyboru biegłego rewidenta, o którym mowa w § 2, agent może domagać się, w drodze powództwa wytoczonego w okresie sześciu miesięcy od dnia zgłoszenia dania dającemu zlecenie, dokonania wglądu i wyciągu z ksiąg przez biegłego wskazanego przez siebie.

Art. 761⁶ [Odpowiednie stosowanie] Przepisy art. 761-761⁵ stosuje się w razie gdy prowizja stanowi całość lub część wynagrodzenia, chyba że strony uzgodniły stosowanie tych przepisów do innego rodzaju wynagrodzenia.

Art. 761⁷ [Prowizja *del credere*]

§ 1. W umowie agencyjnej zawartej w formie pisemnej może na zastrzeżenie agenta odrębnym wynagrodzeniem (prowizja *del credere*), w uzgodnionym zakresie, odpowiada za wykonanie zobowiązania przez klienta. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, agent odpowiada za to, że klient spełni wiadczenie. W razie niezachowania formy pisemnej poczytuje się umowę agencyjną za zawartą bez tego zastrzeżenia.

§ 2. Odpowiedzialność agenta może dotyczyć tylko oznaczonej umowy lub umów z oznaczonym klientem, przy których zawarciu pośredniczył albo które zawarł w imieniu dającego zlecenie.

Art. 762 [Zwrot wydatków] W braku odmiennego postanowienia umowy agent może domagać się zwrotu wydatków związanych z wykonaniem zlecenia tylko o tyle, o ile były uzasadnione i o ile ich wysokość przekracza zwykłą w danych stosunkach miarę.

Art. 763 [Zabezpieczenie roszczenia] Dla zabezpieczenia roszczenia o wynagrodzenie oraz o zwrot wydatków i zaliczek udzielonych dającemu zlecenie agentowi przysługuje ustawowe prawo zastawu na rzeczach i papierach wartościowych dającego zlecenie, otrzymanych w związku z umowami agencyjnymi, dopóki przedmioty te znajdują się u niego lub osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nimi rozporządza za pomoc dokumentów.

Art. 764 [Wykonanie po terminie] Umowa zawarta na czas oznaczony, a wykonywana przez strony po upływie terminu, na jaki została zawarta, poczytuje się za zawartą na czas nieoznaczony.

Art. 764¹ [Terminy wypowiedzenia]

§ 1. Umowa zawarta na czas nieoznaczony może być wypowiedziana na miesiąc naprzód w pierwszym roku, na dwa miesiące naprzód w drugim roku oraz na trzy miesiące naprzód w trzecim i następujących latach trwania umowy. Ustawowe terminy wypowiedzenia nie mogą być skracane.

§ 2. Ustawowe terminy wypowiedzenia mogą zostać umownie przedłużone, z tym że termin ustalony dla dającego zlecenie nie może być krótszy niż termin ustalony dla agenta. Przedłużenie terminu dla agenta powoduje takie samo przedłużenie dla dającego zlecenie.

§ 3. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, termin wypowiedzenia upływa z końcem miesiąca kalendarzowego.

§ 4. Przepisy § 1-3 mają zastosowanie do umowy zawartej na czas oznaczony, a przekształconej z mocy art. 764 w umowę zawartą na czas nieoznaczony. Okres, na jaki umowa na czas oznaczony była zawarta, uwzględnia się przy ustalaniu terminu wypowiedzenia.

Art. 764² [Wypowiedzenie przed terminem]

§ 1. Umowa agencyjna, chociażby była zawarta na czas oznaczony, może być wypowiedziana bez zachowania terminów wypowiedzenia z powodu niewykonania zobowiązania przez jedną ze stron w całości lub znacznej części, a także w przypadku zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności.

§ 2. Jeżeli wypowiedzenia dokonano na skutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność druga strona, jest ona zobowiązana do naprawienia szkody poniesionej przez wypowiedzianego w następstwie rozwiązania umowy.

Art. 764³ [Wiadczenie wyrównawcze]

§ 1. Po rozwiązaniu umowy agencyjnej agent może żądać od dającego zlecenie wiadczenia wyrównawczego, jeżeli w czasie trwania umowy agencyjnej pozyskał nowych klientów lub doprowadził do istotnego wzrostu obrotów z dotychczasowymi klientami, a dający zlecenie czerpie nadal znaczne korzyści z umów z tymi klientami. Roszczenie to przysługuje agentowi, jeżeli, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności, a zwłaszcza utratę przez agenta prowizji od umów zawartych przez dającego zlecenie z tymi klientami, przemawiają za tym względy słuszności.

§ 2. Wiadczenie wyrównawcze nie może przekroczyć wysokości wynagrodzenia agenta za jeden rok, obliczonego na podstawie średniego rocznego wynagrodzenia uzyskanego w okresie ostatnich pięciu lat. Jeżeli umowa agencyjna trwała krócej niż pięć lat, wynagrodzenie to oblicza się z uwzględnieniem średniej z całego okresu jej trwania.

§ 3. Uzyskanie wiadczenia wyrównawczego nie pozbawia agenta możliwości dochodzenia odszkodowania na zasadach ogólnych.

§ 4. W razie śmierci agenta, wiadczenia wyrównawczego, o którym mowa w § 1, mogą żądać jego spadkobiercy.

§ 5. Możliwość dochodzenia roszczenia o wiadczenie wyrównawcze zależy od zgłoszenia przez agenta lub jego spadkobierców odpowiedniego dania wobec dającego zlecenie przed upływem roku od rozwiązania umowy.

Art. 764⁴ [Wyłączenie] Wiadczenie wyrównawcze nie przysługuje agentowi, jeżeli:

1) dajcy zlecenie wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi agent, usprawiedliwiających wypowiedzenie umowy bez zachowania terminów wypowiedzenia,

2) agent wypowiedział umowę, chyba że wypowiedzenie jest uzasadnione okolicznościami, za które odpowiada dajcy zlecenie, albo jest usprawiedliwione wiekiem, ułomnością lub chorobą agenta, a względem słuszności nie pozwalają domagać się od niego dalszego wykonywania czynności agenta,

3) agent za zgodą dającego zlecenie przeniósł na inną osobę swoje prawa i obowiązki wynikające z umowy.

Art. 764⁵ [Zastrzeżenie] Do czasu rozwiązania umowy strony nie mogą umówić się w sposób odbiegający na niekorzyść agenta od postanowień art. 764³ i art. 764⁴.

Art. 764⁶ [Ograniczenie działalności]

§ 1. Strony mogą, w formie pisemnej pod rygorem nieważności, ograniczyć działalność agenta mającą charakter konkurencyjny na okres po rozwiązaniu umowy agencyjnej (ograniczenie działalności konkurencyjnej). Ograniczenie jest ważne, jeżeli dotyczy grupy klientów lub obszaru geograficznego, objętych działalnością agenta, oraz rodzaju towarów lub usług stanowiących przedmiot umowy.

§ 2. Ograniczenie działalności konkurencyjnej nie może być zastrzeżone na okres dłuższy niż dwa lata od rozwiązania umowy.

§ 3. Dajcy zlecenie obowiązany jest do wypłacania agentowi odpowiedniej sumy pieniężnej za ograniczenie działalności konkurencyjnej w czasie jego trwania, chyba że co innego wynika z umowy albo że umowa agencyjna została rozwiązana na skutek okoliczności, za które agent ponosi odpowiedzialność.

§ 4. Jeżeli wysokość sumy, o której mowa w § 3, nie została w umowie określona, należy się suma w wysokości odpowiedniej do korzyści osiągniętych przez dajcę zlecenie na skutek ograniczenia działalności konkurencyjnej oraz utraconych z tego powodu możliwości zarobkowych agenta.

Art. 764⁷ [Odwołanie ograniczenia] Dajcy zlecenie może do dnia rozwiązania umowy odwołać ograniczenie działalności konkurencyjnej z takim skutkiem, że po upływie sześciu miesięcy od chwili odwołania jest on zwolniony z obowiązku wypłacania sumy, o której mowa w art. 764⁶ § 3 i 4. Odwołanie ograniczenia działalności konkurencyjnej wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 764⁸ [Zwolnienie agenta z ograniczenia] Jeżeli agent wypowiedział umowę na skutek okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi dajcy zlecenie, może on zwolnić się z obowiązku przestrzegania ograniczenia działalności konkurencyjnej przez złożenie dajcy zlecenie oświadczenia na piśmie przed upływem miesiąca od dnia wypowiedzenia.

Art. 764⁹ [Odpowiednie stosowanie] Do umowy o treści określonej w art. 758 § 1, zawartej z agentem przez osobę niebędącą przedsiębiorcą, stosuje się przepisy niniejszego tytułu, z wyłączeniem art. 761-761², art. 761⁵ oraz art. 764³-764⁸.

Tytuł XXIV. Umowa komisji.

Art. 765 [Pojęcie] Przez umowę komisji przyjmuje się zlecenie (komisant) zobowiązuje się za wynagrodzeniem (prowizją) w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do kupna lub sprzedaży rzeczy ruchomych na rachunek dajcy zlecenie (komitenta), lecz w imieniu własnym.

Art. 766 [Wydanie korzyści] Komisant powinien wydać komitentowi wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, w szczególności powinien przelać na niego wierzytelności, które nabył na jego rachunek. Powyższe uprawnienia komitenta są skuteczne także względem wierzycieli komisanta.

Art. 767 [Umowy korzystniejsze] Jeżeli komisant zawarł umowę na warunkach korzystniejszych od warunków oznaczonych przez komitenta, uzyskana korzyść należy się komitentowi.

Art. 768 [Umowy mniej korzystne]

§ 1. Jeżeli komisant sprzedał oddany mu do sprzedaży rzecz za cenę niższą od ceny oznaczonej przez komitenta, obowiązany jest zapłacić komitentowi różnicę.

§ 2. Jeżeli komisant nabył rzecz za cenę wyższą od ceny oznaczonej przez komitenta, komitent może niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o wykonaniu zlecenia oświadczyć, że nie uznaje czynności za dokonaną na jego rachunek; brak takiego oświadczenia jest jednoznaczny z wyrażeniem zgody na wyższą cenę.

§ 3. Komitent nie może odmówić zapłacenia różnicy ceny ani odmówić zgody na wyższą cenę, jeżeli zlecenie nie mogło być wykonane po cenie oznaczonej, a zawarcie umowy uchroniło komitenta od szkody.

Art. 769 [Zagrożenie rzeczy zepsuciem]

§ 1. Jeżeli rzecz jest narażona na zepsucie, a nie można na czas zawiadomienia komitenta, komisant jest uprawniony, a gdy tego interes komitenta wymaga - zobowiązany sprzedać rzecz z zachowaniem należytej staranności. O dokonaniu sprzedaży obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie komitenta.

§ 2. Jeżeli komitent dopuścił się zwłoki z odebraniem rzeczy, stosuje się odpowiednio przepisy o skutkach zwłoki kupującego z odebraniem rzeczy sprzedanej.

Art. 770 [Rękojmia] Komisant nie ponosi odpowiedzialności za ukryte wady fizyczne rzeczy, jak również za jej wady prawne, jeżeli przed zawarciem umowy podał to do wiadomości kupującego. Jednakże wyłączenie odpowiedzialności nie dotyczy wad rzeczy, o których komisant wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Art. 770¹ [Odesłanie]²⁸⁷⁾ Do umowy sprzedaży rzeczy ruchomej, zawartej przez komisanta z osobą fizyczną, która nabywa rzecz w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się przepisy o sprzedaży konsumenckiej.

Art. 771 [Kredyt, zaliczka komisanta] Komisant, który bez upoważnienia komitenta udzielił osobie trzeciej kredytu lub zaliczki, działa na własne niebezpieczeństwo.

Art. 772 [Wymagalność prowizji]

§ 1. Komisant nabywa roszczenie o zapłatę prowizji z chwilą, gdy komitent otrzymał rzecz albo cenę. Jeżeli umowa ma być wykonywana częściowo, komisant nabywa roszczenie o prowizję w miarę wykonywania umowy.

§ 2. Komisant może żądać prowizji także wtedy, gdy umowa nie została wykonana z przyczyn dotyczących komitenta.

Art. 773 [Prawo zastawu]

§ 1. Dla zabezpieczenia roszczenia o prowizję oraz roszczenia o zwrot wydatków i zaliczek udzielonych komitentowi, jak również dla zabezpieczenia wszelkich innych należności wynikłych ze zleceń komisowych przysługuje komisantowi ustawowe prawo zastawu na rzeczach stanowiących przedmiot komisji, dopóki rzeczy te znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nimi rozporządzać za pomocą dokumentów.

§ 2. Wymienione należności mogą być zaspokojone z wierzytelności nabytych przez komisanta na rachunek komitenta, z pierwszeństwem przed wierzycielami komitenta.

§ 3.²⁸⁸⁾ (skreślony)

Tytuł XXV. Umowa przewozu.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 774 [Pojęcie] Przez umowę przewozu przewoźnik zobowiązuje się w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa do przewiezienia za wynagrodzeniem osób lub rzeczy.

Art. 775 [Właściwe przepisy] Przepisy tytułu niniejszego stosuje się do przewozu w zakresie poszczególnych rodzajów transportu tylko o tyle, o ile przewóz ten nie jest uregulowany odrębnymi przepisami.

Dział II. Przewóz osób.

Art. 776 [Warunki przewozu] Przewoźnik obowiązany jest do zapewnienia podróżnym odpowiadających rodzajowi transportu warunków bezpieczeństwa i higieny oraz takich wygód, jakie ze względu na rodzaj transportu uważa się za niezbędne.

Art. 777 [Odpowiedzialność za bagaż]

§ 1. Za bagaż, który podróżny przewoźnik przewozi ze sobą, przewoźnik ponosi odpowiedzialność tylko wtedy, gdy szkoda wynikła z winy umyślanej lub rażącego niedbalstwa przewoźnika.

§ 2. Za bagaż powierzony przewoźnikowi przewoźnik ponosi odpowiedzialność według zasad przewidzianych dla przewozu rzeczy.

Art. 778 [Przedawnienie] Roszczenia z umowy przewozu osób przedawniają się z upływem roku od dnia wykonania przewozu, a gdy przewóz nie został wykonany - od dnia, kiedy miał być wykonany.

Dział III. Przewóz rzeczy.

Art. 779 [Konieczne dane] Wysyłający powinien podać przewoźnikowi swój adres oraz adres odbiorcy, miejsce przeznaczenia, oznaczenie przesyłki według rodzaju, ilości oraz sposobu opakowania, jak również wartość rzeczy szczególnie cennych.

Art. 780 [List przewozowy]

§ 1. Na danie przewoźnika wysyłający powinien wystawić list przewozowy zawierający dane wymienione w artykule poprzedzającym, a ponadto wszelkie inne istotne postanowienia umowy. Wysyłający ponosi skutki niedokładnego lub nieprawdziwego oświadczenia.

§ 2. Wysyłający może żądać od przewoźnika wydania mu odpisu listu przewozowego albo innego poświadczenia przyjęcia przesyłki do przewozu.

Art. 781 [Nieodpowiedni stan przesyłki]

§ 1. Jeżeli stan zewnętrzny przesyłki lub jej opakowanie nie jest odpowiedni dla danego rodzaju przewozu, przewoźnik może żądać, aby wysyłający zgłosił pisemnie oświadczenie co do stanu przesyłki, a w wypadku rażących braków odmówił przewozu.

§ 2. Jeżeli przewoźnik przyjmie przesyłkę bez zastrzeżeń, domniemywa się, że znajdowała się w należytym stanie.

Art. 782 [Dokumenty] Wysyłający powinien dać przewoźnikowi wszelkie dokumenty potrzebne ze względu na przepisy celne, podatkowe i administracyjne.

Art. 783 [Przeszkody w wykonaniu przewozu] Jeżeli rozpoczęcie lub dokonanie przewozu dozna czasowej przeszkody wskutek okoliczności dotyczących przewoźnika, wysyłający może od umowy odstąpić, powinien jednak dać przewoźnikowi odpowiednie wynagrodzenie za dokonanie przewozu w granicach tego, co na kosztach przewozu oszczędził. Nie wyłącza to roszczenia o naprawienie szkody, jeżeli przeszkoda była następstwem okoliczności, za które przewoźnik ponosi odpowiedzialność.

Art. 784 [Zawiadomienie o nadejściu] Przewoźnik powinien niezwłocznie zawiadomić odbiorcę o nadejściu przesyłki do miejsca przeznaczenia.

Art. 785 [Uprawnienia odbiorcy] Po nadejściu przesyłki do miejsca przeznaczenia odbiorca może w imieniu własnym wykonać wszelkie prawa wynikające z umowy przewozu, w szczególności może żądać wydania przesyłki i listu przewozowego, jeżeli jednocześnie nie wykona zobowiązania wynikającego z tej umowy.

Art. 786 [Skutki przyjęcia przesyłki] Przez przyjęcie przesyłki i listu przewozowego odbiorca zobowiązuje się do zapłaty oznaczonych w liście przewozowym należności przewoźnika.

Art. 787 [Odmowa przyjęcia]

§ 1. Jeżeli odbiorca odmawia przyjęcia przesyłki albo jeżeli z innych przyczyn nie może jej doręczyć, przewoźnik powinien niezwłocznie zawiadomić o tym wysyłającego. Jeżeli wysyłający nie nadeł w odpowiednim czasie wskazówek, przewoźnik powinien oddać przesyłkę na przechowanie lub inaczej ją zabezpieczyć, zawiadamiając o tym wysyłającego i odbiorcę.

§ 2. Je eli przesyłka jest nara ona na zepsucie albo je eli jej przechowanie wymaga kosztów, na które nie ma pokrycia, przewo nik mo e j sprzeda przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o skutkach zwłoki kupuj cego z odebraniem rzeczy sprzedanej.

Art. 788 [Ograniczenie odszkodowania]

§ 1. Odszkodowanie za utrat , ubytek lub uszkodzenie przesyłki w czasie od jej przyj cia do przewozu a do wydania odbiorcy nie mo e przewy sza zwykłej warto ci przesyłki, chyba e szkoda wynikła z winy umy lnej lub ra cego niedbalstwa przewo nika.

§ 2. Przewo nik nie ponosi odpowiedzialno ci za ubytek nie przekraczaj cy granic ustalonych we wła ciwych przepisach, a w braku takich przepisów - granic zwyczajowo przyj tych (ubytek naturalny).

§ 3. Za utrat , ubytek lub uszkodzenie pieni dzy, kosztowno ci, papierów warto ciowych albo rzeczy szczególnie cennych przewo nik ponosi odpowiedzialno jedynie wtedy, gdy wła ciwo ci przesyłki były podane przy zawarciu umowy, chyba e szkoda wynikła z winy umy lnej lub ra cego niedbalstwa przewo nika.

Art. 789 [Dalszy przewo nik]

§ 1. Przewo nik mo e odda przesyłk do przewozu innemu przewo nikowi na cał przestrze przewozu lub jej cz , jednak e ponosi odpowiedzialno za czynno ci dalszych przewo ników jak za swoje własne czynno ci.

§ 2. Ka dy przewo nik, który przyjmuje przesyłk na podstawie tego samego listu przewozowego, ponosi solidarn odpowiedzialno za cały przewóz według tre ci listu.

§ 3. Przewo nik, który z tytułu swej solidarnej odpowiedzialno ci za cały przewóz zapłacił odszkodowanie, ma zwrotne roszczenie do przewo nika ponosz cego odpowiedzialno za okoliczno ci, z których szkoda wynikła. Je eli okoliczno ci tych ustalili nie mo na, odpowiedzialno ponosz wszyscy przewo nicy w stosunku do przypadaj cego im przewo nego. Wolny od odpowiedzialno ci jest przewo nik, który udowodni, e szkoda nie powstała na przestrzeni, przez któr przewoził.

Art. 790 [Prawo zastawu]

§ 1. Dla zabezpieczenia roszcze wynikaj cych z umowy przewozu, w szczególno ci: przewo nego, składowego, opłat celnych i innych wydatków, jak równie dla zabezpieczenia takich roszcze przysługuj cych poprzednim spedytorom i przewo nikom, przysługuje przewo nikowi ustawowe prawo zastawu na przesyłce, dopóki przesyłka znajduje si u niego lub u osoby, która j dzier y w jego imieniu, albo dopóki mo e ni rozporz dza za pomoc dokumentów.

§ 2. ²⁸⁹⁾ (skre lony)

Art. 791 [Wyga ni cie roszcze wobec przewo nika]

§ 1. Wskutek zapłaty nale no ci przewo nika i przyj cia przesyłki bez zastrze e wygasaj wszelkie roszczenia przeciwko przewo nikowi wynikaj ce z umowy przewozu. Nie dotyczy to jednak roszcze z tytułu niewidocznych uszkodze przesyłki, je eli odbiorca w ci gu tygodnia od chwili przyj cia przesyłki zawiadomił o nich przewo nika.

§ 2. Przepisu powy szego nie stosuje si , gdy szkoda wynikła z winy umy lnej lub ra cego niedbalstwa przewo nika.

Art. 792 [Przedawnienie] Roszczenia z umowy przewozu rzeczy przedawniaj si z upływem roku od dnia dostarczenia przesyłki, a w razie całkowitej utraty przesyłki lub jej dostarczenia z opó nieniem - od dnia, kiedy przesyłka miała by dostarczona.

Art. 793 [Roszczenia zwrotne przewo nika] Roszczenia przysługuj ce przewo nikowi przeciwko innym przewo nikom, którzy uczestniczyli w przewozie przesyłki, przedawniaj si z upływem sze ciu miesi cy od dnia, w którym przewo nik naprawił szkod , albo od dnia, w którym wytoczono przeciwko niemu powództwo.

Tytuł XXVI. Umowa spedycji.

Art. 794 [Poj cie]

§ 1. Przez umow spedycji spedytor zobowi zuje si za wynagrodzeniem w zakresie działalno ci swego przedsi biorstwa do wysyłania lub odbioru przesyłki albo do dokonania innych usług zwi zanych z jej przewozem.

§ 2. Spedytor mo e wyst powa w imieniu własnym albo w imieniu daj cego zlecenie.

Art. 795 [Wła ciwe przepisy] Przepisy niniejszego tytułu stosuje si do spedycji tylko o tyle, o ile nie jest ona uregulowana odr bnymi przepisami.

Art. 796 [Odesłanie] Je eli przepisy tytułu niniejszego albo przepisy szczególne nie stanowi inaczej, do umowy spedycji stosuje si odpowiednio przepisy o umowie zlecenia.

Art. 797 [Szczególne obowi zki spedytora] Spedytor obowi zany jest do podejmowania czynno ci potrzebnych do uzyskania zwrotu nienale nie pobranych sum z tytułu przewo nego, cła i innych nale no ci zwi zanych z przewozem przesyłki.

Art. 798 [Rozwini cie] Spedytor obowi zany jest do podj cia czynno ci potrzebnych do zabezpieczenia praw daj cego zlecenie lub osoby przez niego wskazanej wzgl dem przewo nika albo innego spedytora.

Art. 799 [Odpowiedzialno za wykonawców] Spedytor jest odpowiedzialny za przewo ników i dalszych spedytorów, którymi posługuje si przy wykonaniu zlecenia, chyba e nie ponosi winy w wyborze.

Art. 800 [Spedytor jako przewo nik] Spedytor mo e sam dokona przewozu. W tym wypadku spedytor ma jednocze nie prawa i obowi zki przewo nika.

Art. 801 [Ograniczenie odszkodowania]

§ 1. Odszkodowanie za utrat , ubytek lub uszkodzenie przesyłki w czasie od jej przyj cia a do wydania przewo nikowi, dalszemu spedytorowi, daj cemu zlecenie lub osobie przez niego wskazanej, nie mo e przewy sza zwykłej warto ci przesyłki, chyba e szkoda wynikła z winy umy lnej lub ra cego niedbalstwa spedytora.

§ 2. Spedytor nie ponosi odpowiedzialno ci za ubytek nie przekraczaj cy granic ustalonych we wła ciwych przepisach, a w braku takich przepisów - granic zwyczajowo przyj tych.

§ 3. Za utratę, ubytek lub uszkodzenie pieniędzy, kosztownieści, papierów wartościowych albo rzeczy szczególnie cennych spedytor ponosi odpowiedzialność jedynie wtedy, gdy właściwość przesyłki była podana przy zawarciu umowy, chyba że szkoda wynika z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa spedytora.

Art. 802 [Prawo zastawu]

§ 1. Dla zabezpieczenia roszczeń o przewoźne oraz roszczeń o prowizję, o zwrot wydatków i innych należności wynikłych ze zleceń spedycyjnych, jak również dla zabezpieczenia takich roszczeń przysługujących poprzednim spedytorom i przewoźnikom, przysługuje spedytorowi ustawowe prawo zastawu na przesyłce, dopóki przesyłka znajduje się u niego lub u osoby, która jest dziełem w jego imieniu, albo dopóki może nie rozporządza za pomocą dokumentów.

§ 2.²⁹⁰⁾ (skreślony)

Art. 803 [Przedawnienie]

§ 1. Roszczenia z umowy spedycji przedawniają się z upływem roku.

§ 2. Termin przedawnienia zaczyna biec: w wypadku roszczeń z tytułu uszkodzenia lub ubytku przesyłki - od dnia dostarczenia przesyłki; w wypadku całkowitej utraty przesyłki lub jej dostarczenia z opóźnieniem - od dnia, w którym przesyłka miała być dostarczona; we wszystkich innych wypadkach - od dnia wykonania zlecenia.

Art. 804 [Roszczenia zwrotne spedytora] Roszczenia przysługują ce spedytorowi przeciwko przewoźnikom i dalszym spedytorom, którymi się posługiwał przy przewoźeniu przesyłki, przedawniają się z upływem sześciu miesięcy od dnia, kiedy spedytor naprawił szkodę, albo od dnia, kiedy wytoczono przeciwko niemu powództwo. Przepis ten stosuje się odpowiednio do wymienionych roszczeń między osobami, którymi spedytor posługiwał się przy przewoźeniu przesyłki.

Tytuł XXVII. Umowa ubezpieczenia.

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 805 [Pojęcie; rodzaje wiadczeń]

§ 1.²⁹¹⁾ Przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę.

§ 2.²⁹²⁾ Świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie:

1) przy ubezpieczeniu majątkowym - określonego odszkodowania za szkodę powstałą wskutek przewidzianego w umowie wypadku;

2) przy ubezpieczeniu osobowym - umówionej sumy pieniężnej, renty lub innego świadczenia w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku w życiu osoby ubezpieczonej.

§ 3. Do renty z umowy ubezpieczenia nie stosuje się przepisów kodeksu niniejszego o rencie.

§ 4.²⁹³⁾ Przepisy art. 385¹-385³ stosuje się odpowiednio, jeżeli ubezpieczającym jest osoba fizyczna zawierająca umowę zwaną bezpodmiotowo z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Art. 806 [Nieważność umowy; bezskuteczność]²⁹⁴⁾

§ 1. Umowa ubezpieczenia jest nieważna, jeżeli zajście przewidzianego w umowie wypadku nie jest możliwe.

§ 2. Objęcie ubezpieczeniem okresu poprzedzającego zawarcie umowy jest bezskuteczne, jeżeli w chwili zawarcia umowy którakolwiek ze stron wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, że wypadek zaszedł lub odpadła możliwość jego zajścia w tym okresie.

Art. 807 [Regulacja pozakodeksowa]²⁹⁵⁾

§ 1. Postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia lub postanowienia umowy ubezpieczenia sprzeczne z przepisami niniejszego tytułu są nieważne, chyba że dalsze przepisy przewidują wyjątki.

§ 2.²⁹⁶⁾ (uchylony)

Art. 808 [Ubezpieczenie na cudzy rachunek]²⁹⁷⁾

§ 1. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek. Ubezpieczony może nie być imiennie wskazany w umowie, chyba że jest to konieczne do określenia przedmiotu ubezpieczenia.

§ 2. Roszczenie o zapłatę składki przysługuje ubezpieczycielowi wyłącznie przeciwko ubezpieczającemu. Zarzut mający wpływ na odpowiedzialność ubezpieczyciela może on podnieść również przeciwko ubezpieczonemu.

§ 3. Ubezpieczony jest uprawniony do dania należytego świadczenia bezpodmiotowo od ubezpieczyciela, chyba że strony uzgodniły inaczej; jednakże uzgodnienie takie nie może zostać dokonane, jeżeli wypadek już zaszedł.

§ 4. Ubezpieczony może dać ubezpieczycielowi udzielić mu informacji o postanowieniach zawartej umowy oraz ogólnych warunków ubezpieczenia w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków ubezpieczonego.

§ 5. Jeżeli umowa ubezpieczenia nie wiąże się bezpodmiotowo z działalnością gospodarczą lub zawodową ubezpieczonej osoby fizycznej, art. 385¹-385³ stosuje się odpowiednio w zakresie, w jakim umowa dotyczy praw i obowiązków ubezpieczonego.

Art. 809 [Dokument ubezpieczenia]²⁹⁸⁾

§ 1. Ubezpieczyciel zobowiązany jest potwierdzić zawarcie umowy dokumentem ubezpieczenia.

§ 2. Z zastrzeżeniem wyjątku przewidzianego w art. 811, w razie wątpliwości umowa uważa się za zawartą z chwilą doręczenia ubezpieczającemu dokumentu ubezpieczenia.

Art. 810 (uchylony)²⁹⁹⁾

Art. 811 [Ochrona ubezpieczającego]³⁰⁰⁾

§ 1. Jeżeli w odpowiedzi na złożoną ofertę ubezpieczyciel doręczy ubezpieczającemu dokument ubezpieczenia zawierający postanowienia, które odbiegają na niekorzyść ubezpieczającego od treści tej oferty, ubezpieczyciel obowiązany jest zwrócić ubezpieczającemu na to uwagę na piśmie przy doręczeniu tego dokumentu, wyznaczając mu co najmniej 7-dniowy termin do zgłoszenia sprzeciwu. W razie niewykonania tego

obowi zku zmiany dokonane na niekorzy ubezpieczaj cego nie s skuteczne, a umowa jest zawarta zgodnie z warunkami oferty.

§ 2. W braku sprzeciwu umowa dochodzi do skutku zgodnie z tre ci dokumentu ubezpieczenia nast pnego dnia po upływie terminu wyznaczonego do zło enia sprzeciwu.

Art. 812 [Ogólne warunki ubezpieczenia]³⁰¹⁾

§ 1.³⁰²⁾ (uchylony)

§ 2.³⁰³⁾ (uchylony)

§ 3.³⁰⁴⁾ (uchylony)

§ 4.³⁰⁵⁾ Je eli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłu szy ni sze miesi cy ubezpieczaj cy ma prawo

odst pienia od umowy ubezpieczenia, w terminie 30 dni, a w przypadku gdy ubezpieczaj cy jest przedsi biorc w terminie 7 dni, od dnia zawarcia umowy. Odst pienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia ubezpieczaj cego z obowi zku zapłata składki za okres, w jakim ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.

§ 5.³⁰⁶⁾ Je eli umowa zawarta jest na czas okre lony, ubezpieczyciel mo e j wypowiedzie jedynie w przypadkach wskazanych w ustawie, a tak e z wa nych powodów okre lonych w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia.

§ 6.³⁰⁷⁾ (uchylony)

§ 7.³⁰⁸⁾ (uchylony)

§ 8.³⁰⁹⁾ Ró nic mi dzy tre ci umowy a ogólnymi warunkami ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowi zany jest

przedstawi ubezpieczaj cemu w formie pisemnej przed zawarciem umowy. W razie niedopełnienia tego obowi zku ubezpieczyciel nie mo e powoływa si na ró nic niekorzystn dla ubezpieczaj cego. Przepisu nie stosuje si do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.

§ 9.³¹⁰⁾ Przepisy § 5 i 8 stosuje si odpowiednio w razie zmiany ogólnych warunków ubezpieczenia w czasie trwania stosunku umownego. Nie uchybia to stosowaniu w takim przypadku przepisu art. 384¹.

Art. 813 [Składka]

§ 1.³¹¹⁾ Składk oblicza si za czas trwania odpowiedzialno ci ubezpieczyciela. W przypadku wyga ni cia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa, ubezpieczaj cemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

§ 2. Je eli nie umówiono si inaczej, składka powinna by zapłacona jednocze nie z zawarciem umowy ubezpieczenia, a je eli umowa doszła do skutku przed dor czeniem dokumentu ubezpieczenia - w ci gu czterech dni od jego dor czenia.

Art. 814 [Pocz tek odpowiedzialno ci; niezapłata składki]³¹²⁾

§ 1. Je eli nie umówiono si inaczej, odpowiedzialno ubezpieczyciela rozpoczyna si od dnia nast puj cego po zawarciu umowy, nie wcze niej jednak ni od dnia nast pnego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty.

§ 2. Je eli ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialno jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie, ubezpieczyciel mo e wypowiedzie umow ze skutkiem natychmiastowym i da zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialno . W braku wypowiedzenia umowy wygasa ona z ko cem okresu, za który przypadła niezapłacona składka.

§ 3. W razie opłacania składki w ratach niezapłata w terminie kolejnej raty składki mo e powodowa ustanie odpowiedzialno ci ubezpieczyciela, tylko wtedy, gdy skutek taki przewidywała umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia, a ubezpieczyciel po upływie terminu wezwał ubezpieczaj cego do zapłaty z zagro eniem, e brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialno ci.

Art. 815 [Obowi zek informowania]

§ 1.³¹³⁾ Ubezpieczaj cy obowi zany jest poda do wiadomo ci ubezpieczyciela wszystkie znane sobie okoliczno ci, o które ubezpieczyciel zapytywał w formularzu oferty albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Je eli ubezpieczaj cy zawiera umow przez przedstawiciela, obowi zek ten ci y równie na przedstawiciela i obejmuje ponadto okoliczno ci jemu znane. W razie zawarcia przez ubezpieczyciela umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pomini te okoliczno ci uwa a si za nieistotne.

§ 2.³¹⁴⁾ Je eli w umowie ubezpieczenia zastrze ono, e w czasie jej trwania nale y zgłasza zmiany okoliczno ci wymienionych w paragrafie poprzedzaj cym, ubezpieczaj cy obowi zany jest zawiadamia o tych zmianach ubezpieczyciela niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomo ci. Przepisu tego nie stosuje si do ubezpiecze na ycie.

§ 2.³¹⁵⁾ W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowi zki okre lone w paragrafach poprzedzaj cych spoczywaj zarówno na ubezpieczaj cym, jak i na ubezpieczonym, chyba e ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 3.³¹⁶⁾ Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialno ci za skutki okoliczno ci, które z naruszeniem paragrafów poprzedzaj cych nie zostały podane do jego wiadomo ci. Je eli do naruszenia paragrafów poprzedzaj cych doszło z winy umy lnej, w razie w tpliwo ci przyjmuje si , e wypadek przewidziany umow i jego nast pstwa s skutkiem okoliczno ci, o których mowa w zdaniu poprzedzaj cym.

Art. 816 [Zwi ksenie prawdopodobie stwa wypadku]³¹⁷⁾ W razie ujawnienia okoliczno ci, która poci ga za sob istotn zmian prawdopodobie stwa wypadku, ka da ze stron mo e da odpowiedniej zmiany wysoko ci składki, poczynaj c od chwili, w której zaszła ta okoliczno , nie wcze niej jednak ni od pocz tku bie cego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego dania druga strona mo e w terminie 14 dni wypowiedzie umow ze skutkiem natychmiastowym. Przepisu tego nie stosuje si do ubezpiecze na ycie.

Art. 817 [Termin spełnienia wiadczenia]

§ 1.³¹⁸⁾ Ubezpieczyciel obowi zany jest spełni wiadczenie w terminie trzydziestu dni, licz c od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.

§ 2.³¹⁹⁾ Gdyby wyjątkowo w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokość świadczenia okazały się niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjątkowo tych okoliczności byłoby możliwe.

Jednakże bezspornie świadczenia ubezpieczyciel powinien spełnić w terminie przewidzianym w § 1.

§ 3.³²⁰⁾ Umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą zawierać postanowienia korzystniejsze dla uprawnionego niż określone w paragrafach poprzedzających.

Art. 818 [Zawiadomienie ubezpieczyciela o wypadku]³²¹⁾
§ 1. Umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą przewidywać, że ubezpieczający ma obowiązek w określonym terminie powiadomić ubezpieczyciela o wypadku.

§ 2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązkowo określonym w paragrafie poprzedzającym może na obciąg zarówno ubezpieczający, jak i ubezpieczony, chyba że ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w paragrafach poprzedzających ubezpieczyciel może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło ubezpieczycielowi ustalenie okoliczności i skutków wypadku.

§ 4. Skutki braku zawiadomienia ubezpieczyciela o wypadku nie następują, jeżeli ubezpieczyciel w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.

Art. 819 [Przedawnienie]³²²⁾

§ 1. Roszczenia z umowy ubezpieczenia przedawniają się z upływem lat trzech.

§ 2.³²³⁾ (uchylony)

§ 3.³²⁴⁾ W wypadku ubezpieczenia odpowiedzialność cywilnej roszczenie poszkodowanego do ubezpieczyciela o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przedawnia się z upływem terminu przewidzianego dla tego roszczenia w przepisach o odpowiedzialności za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym lub wynika z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania.

§ 4.³²⁵⁾ Bieg przedawnienia roszczenia o świadczenie do ubezpieczyciela przerywa się także przez zgłoszenie ubezpieczycielowi tego roszczenia lub przez zgłoszenie zdarzenia objętego ubezpieczeniem. Bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo od dnia, w którym zgłaszający roszczenie lub zdarzenie otrzymał na piśmie o świadczenie ubezpieczyciela o przyznaniu lub odmowie świadczenia.

Art. 820 [Ubezpieczenia morskie; reasekuracja] Przepisów tytułu niniejszego nie stosuje się do ubezpieczeń morskich oraz do ubezpieczeń po reednic (reasekuracji).

Dział II. Ubezpieczenia majątkowe.

Art. 821 [Zakres przedmiotowy]³²⁶⁾ Przedmiotem ubezpieczenia majątkowego może być każda interes majątkowy, który nie jest sprzeczny z prawem i daje się ocenić w pieniądzu.

Art. 822 [Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej]³²⁷⁾

§ 1.³²⁸⁾ Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkody ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony.

§ 2.³²⁹⁾ Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1, będące następstwem przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia.

§ 3.³³⁰⁾ Strony mogą postanowić, że umowa będzie obejmowała szkody powstałe, ujawnione lub zgłoszone w okresie ubezpieczenia.

§ 4.³³¹⁾ Uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela.

§ 5.³³²⁾ Ubezpieczyciel nie może przeciwko uprawnionemu do odszkodowania podnieść zarzut naruszenia obowiązków wynikających z umowy lub ogólnych warunków ubezpieczenia przez ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli nastąpiło ono po zajściu wypadku.

Art. 823 [Zmiana właściciela; przeniesienie praw]³³³⁾

§ 1. W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia. Przeniesienie tych praw wymaga zgody ubezpieczyciela, chyba że umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowi inaczej.

§ 2. W razie przeniesienia praw, o których mowa w § 1, na nabywcę przedmiotu przechodzi także obowiązek, które ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą ubezpieczyciela umówiły się inaczej. Pomimo tego przejście obowiązków zbywcy odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składek przypadających za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.

§ 3. Jeżeli prawa, o których mowa w § 1, nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, stosunek ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.

§ 4. Przepisów § 1-3 nie stosuje się przy przenoszeniu wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajścia przewidzianego w umowie wypadku.

Art. 824 [Suma ubezpieczenia]

§ 1.³³⁴⁾ Jeżeli nie umówiono się inaczej, suma ubezpieczenia ustalona w umowie stanowi górny limit odpowiedzialności ubezpieczyciela.

§ 2.³³⁵⁾ Jeżeli po zawarciu umowy wartość ubezpieczonego mienia uległa zmniejszeniu, ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może także z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie ubezpieczyciel, zawiadamiając o tym jednocześnie ubezpieczającego.

§ 3.³³⁶⁾ Zmniejszenie sumy ubezpieczenia początkowo za sobą odpowiednie zmniejszenie składki począwszy od dnia pierwszego tego miesiąca, w którym ubezpieczający zadał zmniejszenia sumy ubezpieczenia lub w którym ubezpieczyciel zawiadomił ubezpieczającego o jednostronnym zmniejszeniu tej sumy.

Art. 824¹ [Odpowiedzialność]³³⁷⁾

§ 1.³³⁸⁾ O ile nie umówiono się inaczej, suma pieniędzy wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody.

§ 2.³³⁹⁾ Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, ubezpieczający nie może żądać świadczenia przenoszącego wysokość szkody. Między ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.

§ 3.³⁴⁰⁾ Jeżeli w którejkolwiek z umów ubezpieczenia, o jakich mowa w § 2, uzgodniono, że suma wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, zapłaty świadczenia w całości przenoszącej wysokość szkody ubezpieczający może żądać tylko od tego ubezpieczyciela. W takim przypadku dla określenia odpowiedzialności między ubezpieczycielami należy przyjąć, że w ubezpieczeniu, o którym mowa w niniejszym paragrafie, suma ubezpieczenia równa jest wartości ubezpieczeniowej.

Art. 825 (skreślony)³⁴¹⁾

Art. 826 [Obowiązek zmniejszenia szkody]³⁴²⁾

§ 1. W razie zajścia wypadku ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.

§ 2. Umowa ubezpieczenia lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą przewidywać, że w razie zajścia wypadku ubezpieczający obowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę.

§ 3. Jeżeli ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w § 1, ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§ 4. Ubezpieczyciel obowiązany jest, w granicach sumy ubezpieczenia, zwrócić koszty wynikłe z zastosowania środków, o których mowa w § 1, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. Umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mogą zawierać postanowienia korzystniejsze dla ubezpieczającego.

§ 5. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek przepisy paragrafów poprzedzających stosuje się również do ubezpieczonego.

Art. 827 [Szkoda umyślna]³⁴³⁾

§ 1. Ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności, jeżeli ubezpieczający wyrządził szkodę umyślnie; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie nie należy się, chyba że umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia stanowi inaczej lub zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względnie słusznie.

§ 2. W ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej można ustalić inne zasady odpowiedzialności ubezpieczyciela niż określone w § 1.

§ 3. Jeżeli nie umówiono się inaczej, ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie przez osobę, z którą ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.

§ 4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek zasady określone w paragrafach poprzedzających stosuje się odpowiednio do ubezpieczonego.

Art. 828 [Przejście roszczeń]³⁴⁴⁾

§ 1.³⁴⁵⁾ Jeżeli nie umówiono się inaczej, z dniem zapłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela roszczenie ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na ubezpieczyciela do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli ubezpieczyciel pokrył tylko część szkody, ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwsze zaspokojenie przed roszczeniem ubezpieczyciela.

§ 2.³⁴⁶⁾ Nie przechodzi na ubezpieczyciela roszczenia ubezpieczającego przeciwko osobom, z którymi ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.

§ 3.³⁴⁷⁾ Zasady wynikające z paragrafów poprzedzających stosuje się odpowiednio w razie zawarcia umowy na cudzy rachunek.

Dział III. Ubezpieczenia osobowe.

Art. 829 [Zakres przedmiotowy]³⁴⁸⁾

§ 1. Ubezpieczenie osobowe może w szczególności dotyczyć:

- 1) przy ubezpieczeniu na życie - śmierci osoby ubezpieczonej lub do uścia przez nią oznaczonego wieku;
- 2) przy ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków - uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku.

§ 2.³⁴⁹⁾ W umowie ubezpieczenia na życie zawartej na cudzy rachunek, odpowiedzialność ubezpieczyciela rozpoczyna się nie wcześniej niż następnego dnia po tym, gdy ubezpieczony oświadczył stronie wskazanej w umowie, że chce skorzystać z zastrzeżenia na jego rzecz ochrony ubezpieczeniowej. Oświadczenie powinno obejmować także wysokość sumy ubezpieczenia. Zmiana umowy na niekorzyść ubezpieczonego lub osoby uprawnionej do otrzymania sumy ubezpieczenia w razie śmierci ubezpieczonego wymaga zgody tego

ubezpieczonego.

Art. 830 [Wypowiedzenie przez ubezpieczaj cego]³⁵⁰⁾

§ 1. Przy ubezpieczeniu osobowym ubezpieczaj cy mo e wypowiedzie umow w ka dym czasie z zachowaniem terminu okre lonego w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia, a w razie jego braku - ze skutkiem natychmiastowym.

§ 2. W braku odmiennego zastrze enia umow uwa a si za wypowiedzian przez ubezpieczaj cego, je eli składka lub jej rata nie została zapłacona w terminie okre loneym w umowie lub ogólnych warunkach ubezpieczenia mimo uprzedniego wezwania do zapłaty w dodatkowym terminie okre loneym w ogólnych warunkach ubezpieczenia; w wezwaniu powinny by podane do wiadomo ci ubezpieczaj cego skutki niezapłacenia składki.

§ 3. Ubezpieczyciel mo e wypowiedzie umow ubezpieczenia na ycie jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie.

§ 4. Przepisy § 3 oraz art. 812 § 8 stosuje si odpowiednio w razie zmiany ogólnych warunków ubezpieczenia na ycie w czasie trwania stosunku umownego. Nie uchybia to stosowaniu w takim przypadku przepisu art. 384¹⁾.

Art. 831 [Uprawniony do sumy ubezpieczenia]

§ 1.³⁵¹⁾ Ubezpieczaj cy mo e wskaza jedn lub wi cej osób uprawnionych do otrzymania sumy ubezpieczenia w razie mierci osoby ubezpieczonej; mo e równie zawrze umow ubezpieczenia na okaziciela.

Ubezpieczaj cy mo e ka de z tych zastrze e zmieni lub odwoła w ka dym czasie.

§ 1.³⁵²⁾ W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek do wykonywania uprawnie , o których mowa w paragrafie poprzedzaj cym, konieczna jest uprzednia zgoda ubezpieczonego; umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mog przewidywa , e uprawnienia te ubezpieczony mo e wykonywa samodzielnie.

§ 2.³⁵³⁾ Je eli wskazano kilka osób uprawnionych do otrzymania sumy ubezpieczenia, a nie oznaczono udziału ka dej z nich w tej sumie, ich udziały s równe.

§ 3. Suma ubezpieczenia przypadaj ca uprawnionemu nie nale y do spadku po ubezpieczonym.

Art. 832 [Rozwini cie]

§ 1. Wskazanie uprawnionego do otrzymania sumy ubezpieczenia staje si bezskuteczne, je eli uprawniony zmarł przed mierci ubezpieczonego albo je eli umy lnie przyczynił si do jego mierci.

§ 2. Je eli w chwili mierci ubezpieczonego nie ma osoby uprawnionej do otrzymania sumy ubezpieczenia, suma ta przypada najbli szej rodzinie ubezpieczonego w kolejno ci ustalonej w ogólnych warunkach ubezpieczenia, chyba e umówiono si inaczej.

Art. 833 [Samobójstwo]³⁵⁴⁾ Przy ubezpieczeniu na ycie samobójstwo ubezpieczonego nie zwalnia ubezpieczyciela od obowi zku wiadczenia, je eli samobójstwo nast piło po upływie lat dwóch od zawarcia umowy ubezpieczenia. Umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mog skróci ten termin, nie bardziej jednak ni do 6 miesi cy.

Art. 834 [Zarzut nieprawdziwych informacji]³⁵⁵⁾ Je eli do wypadku doszło po upływie lat trzech od zawarcia umowy ubezpieczenia na ycie, ubezpieczyciel nie mo e podnie zarzutu, e przy zawieraniu umowy podano wiadomo ci nieprawdziwe, w szczególno ci e zatajona została choroba osoby ubezpieczonej. Umowa lub ogólne warunki ubezpieczenia mog skróci powy szy termin.

Tytuł XXVIII. Przechowanie.

Art. 835 [Poj cie] Przez umow przechowania przechowawca zobowi zuje si zachowa w stanie nie pogorszonym rzecz ruchom oddan mu na przechowanie.

Art. 836 [Oznaczenie wynagrodzenia] Je eli wysoko wynagrodzenia za przechowanie nie jest okre lona w umowie albo w taryfie, przechowawcy nale y si wynagrodzenie w danych stosunkach przyj te, chyba e z umowy lub z okoliczno ci wynika, i zobowi zał si przechowa rzecz bez wynagrodzenia.

Art. 837 [Sposób przechowywania] Przechowawca powinien przechowywa rzecz w taki sposób, do jakiego si zobowi zał, a w braku umowy w tym wzgl dzie, w taki sposób, jaki wynika z wła ciwo ci przechowywanej rzeczy i z okoliczno ci.

Art. 838 [Zmiana miejsca i sposobu] Przechowawca jest uprawniony, a nawet obowi zany zmieni okre lone w umowie miejsce i sposób przechowania rzeczy, je eli oka e si to konieczne dla jej ochrony przed utrat lub uszkodzeniem. Je eli uprzednie uzyskanie zgody składaj cego jest mo liwe, przechowawca powinien j uzyska przed dokonaniem zmiany.

Art. 839 [U ywanie rzeczy] Przechowawcy nie wolno u ywa rzeczy bez zgody składaj cego, chyba e jest to konieczne do jej zachowania w stanie nie pogorszonym.

Art. 840 [Zast pca]

§ 1. Przechowawca nie mo e odda rzeczy na przechowanie innej osobie, chyba e jest do tego zmuszony przez okoliczno ci. W wypadku takim obowi zany jest zawiadomi niezwłocznie składaj cego, gdzie i u kogo rzecz zło ył, i w razie zawiadomienia odpowiedzialny jest tylko za brak nale ytej staranno ci w wyborze zast pcy.

§ 2. Zast pca odpowiedzialny jest tak e wzgl dem składaj cego. Je eli przechowawca ponosi odpowiedzialno za czynno ci swego zast pcy jak za swoje własne czynno ci, ich odpowiedzialno jest solidarna.

Art. 841 [Przypadkowa utrata] Je eli przechowawca, bez zgody składaj cego i bez koniecznej potrzeby, u ywa rzeczy albo zmienia miejsce lub sposób jej przechowywania albo je eli oddaje rzecz na przechowanie innej osobie, jest on odpowiedzialny tak e za przypadkow utrat lub uszkodzenie rzeczy, które by w przeciwnym razie nie nast piło.

Art. 842 [Wydatki i zobowiązania przechowawcy] Składający powinien zwrócić przechowawcy wydatki, które ten poniósł w celu należytego przechowania rzeczy, wraz z odsetkami ustawowymi oraz zwolnić przechowawcę od zobowiązań zaciętych przez niego w powyższym celu w imieniu własnym.

Art. 843 [Przechowanie wspólne] Jeżeli kilka osób wspólnie przyjąło lub oddało rzecz na przechowanie, ich odpowiedzialność względem drugiej strony jest solidarna.

Art. 844 [Zwrot rzeczy]

§ 1. Składający może w każdym czasie żądać zwrotu rzeczy oddanej na przechowanie.

§ 2. Przechowawca może żądać odebrania rzeczy przed upływem terminu oznaczonego w umowie, jeżeli wskutek okoliczności, których nie mógł przewidzieć, nie może bez własnego uszczerbku lub bez zagrożenia rzeczy przechowywanej w taki sposób, do jakiego jest zobowiązany. Jeżeli czas przechowania nie był oznaczony albo jeżeli rzecz była przyjęta na przechowanie bez wynagrodzenia, przechowawca może żądać odebrania rzeczy w każdym czasie, byleby jej zwrot nie nastąpił w chwili nieodpowiedniej dla składającego.

§ 3. Zwrot rzeczy powinien nastąpić w miejscu, gdzie miała być przechowywana.

Art. 845 [Depozyt nieprawidłowy] Jeżeli z przepisów szczególnych albo z umowy lub okoliczności wynika, że przechowawca może rozporządzać oddanymi na przechowanie pieniędzmi lub innymi rzeczami oznaczonymi tylko co do gatunku, stosuje się odpowiednio przepisy o depozycie (depozyt nieprawidłowy). Czas i miejsce zwrotu określają przepisy o przechowaniu.

Tytuł XXIX. Odpowiedzialność, prawo zastawu i przedawnienie roszczeń utrzymujących hotele i podobne zakłady.

Art. 846 [Przesłanki odpowiedzialności]³⁵⁶⁾

§ 1. Utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład jest odpowiedzialny za utratę lub uszkodzenie rzeczy wniesionych przez osobę korzystającą z usług hotelu lub podobnego zakładu, zwaną dalej "gościem", chyba że szkoda wynikła z wadliwej rzeczy wniesionej lub wskutek siły wyższej albo powstała wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby, która mu towarzyszyła, była u niego zatrudniona albo go odwiedzała.

§ 2. Rzecz wniesiona w rozumieniu przepisów tytułu niniejszego jest rzeczą, która w czasie korzystania przez gościa z usług hotelu lub podobnego zakładu znajduje się w tym hotelu lub podobnym zakładzie albo znajduje się poza nim, a została powierzona utrzymującemu zarobkowo hotel lub podobny zakład lub osobie u niego zatrudnionej albo umieszczona w miejscu przez nich wskazanym lub na ten cel przeznaczonym.

§ 3. Rzecz wniesiona jest również rzeczą, która w krótkim, zwyczajowo przyjętym okresie poprzedzającym lub następującym po tym, kiedy gość korzystał z usług hotelu lub podobnego zakładu, została powierzona utrzymującemu zarobkowo hotel lub podobny zakład lub osobie u niego zatrudnionej albo umieszczona w miejscu przez nich wskazanym lub na ten cel przeznaczonym.

§ 4. Pojazdów mechanicznych i rzeczy w nich pozostawionych oraz żywych zwierząt nie uważa się za rzeczy wniesione. Utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład może za nie odpowiadać jako przechowawca, jeżeli została zawarta umowa przechowania.

§ 5. Wyłączenie odpowiedzialności, o której mowa w § 1, przez umowę lub ogłoszenie nie ma skutku prawnego.

Art. 847 [Obowiązek zawiadomienia] Roszczenie o naprawienie szkody z powodu utraty lub uszkodzenia rzeczy wniesionych do hotelu lub podobnego zakładu wygasa, jeżeli poszkodowany po otrzymaniu wiadomości o szkodzie nie zawiadomił o niej niezwłocznie utrzymującego tego zakładu. Przepisu tego nie stosuje się, gdy szkodę wyrządził utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład albo gdy przyjął rzecz na przechowanie.

Art. 848 [Przedawnienie] Roszczenia o naprawienie szkody wynikłej z utraty lub uszkodzenia rzeczy wniesionych do hotelu lub podobnego zakładu przedawniają się z upływem sześciu miesięcy od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie, a w każdym razie z upływem roku od dnia, w którym poszkodowany przestał korzystać z usług hotelu lub podobnego zakładu.

Art. 849 [Ograniczenie odpowiedzialności]³⁵⁷⁾

§ 1. Zakres obowiązku naprawienia szkody przez utrzymującego zarobkowo hotel lub podobny zakład w wypadku utraty lub uszkodzenia rzeczy wniesionych ogranicza się, względem jednego gościa, do wysokości stokrotnej należności za dostarczone mu mieszkanie, liczonej za jeden dobę. Jednakże odpowiedzialność za każdą rzecz nie może przekraczać pięćdziesięciokrotnej wysokości tej należności.

§ 2. Ograniczenia zakresu obowiązku naprawienia szkody nie dotyczą wypadku, gdy utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład przyjął rzecz na przechowanie albo odmówił jej przyjęcia na przechowanie, mimo że obowiązany był być przyjęciem, jak również wypadku, gdy szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa jego lub osoby u niego zatrudnionej.

§ 3. Utrzymujący zarobkowo hotel lub podobny zakład jest obowiązany przyjąć na przechowanie pieniądze, papiery wartościowe i cenne przedmioty, w szczególności kosztowności i przedmioty mające wartość naukową lub artystyczną. Może odmówić przyjęcia tych rzeczy tylko wówczas, jeżeli zagrażone bezpieczeństwo albo jeżeli w stosunku do wielkości lub standardu hotelu albo podobnego zakładu mają zbyt dużą wartość lub gdy zajmują zbyt dużo miejsca.

Art. 850 [Prawo zastawu] Dla zabezpieczenia należności za mieszkanie, utrzymanie i usługi dostarczone osobie korzystającej z usług hotelu lub podobnego zakładu, jak również dla zabezpieczenia roszczenia o zwrot wydatków dla tej osoby poniesionych przysługuje utrzymującemu zarobkowo hotel lub podobny zakład ustawowe prawo zastawu na rzeczach wniesionych. Prawo to podlega przepisom o ustawowym prawie zastawu wynajmującego.

Art. 851 [Przedawnienie roszczeń zakładu] Roszczenia powstałe w zakresie działalności przedsiębiorstw hotelowych z tytułu należności za dostarczone mieszkanie, utrzymanie i usługi oraz z tytułu wydatków poniesionych na rzecz osób, które korzystają z usług takich przedsiębiorstw, przedawniają się z upływem lat dwóch. Przepis ten stosuje się odpowiednio do przedsiębiorstw gastronomicznych.

Art. 852 [Odpowiedzialność innych zakładów]³⁵⁸⁾ Przepisy o odpowiedzialności i ustawowym prawie zastawu utrzymującego zarobkowo hotel lub podobny zakład stosuje się odpowiednio do zakładów kielichowych. Jednakże w tym, co się tyczy przedmiotów, które zazwyczaj nie bywają wnoszone przez osoby korzystające z usług tych zakładów, odpowiedzialność prowadzącego zakład ogranicza się do wypadku, gdy przyjęty taki przedmiot na przechowanie albo gdy szkoda wynikła z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa jego albo osoby u niego zatrudnionej.

Tytuł XXX. Umowa składu.³⁵⁹⁾

Art. 853 [Pojęcie; dowód składowy]

§ 1. Przedsiębiorca składowy zobowiązuje się do przechowania, za wynagrodzeniem, oznaczonych w umowie rzeczy ruchomych.

§ 2. Przedsiębiorca składowy jest obowiązany wydać składowemu pokwitowanie, które powinno wymieniać rodzaj, ilość, oznaczenie oraz sposób opakowania rzeczy, jak też inne istotne postanowienia umowy.

Art. 854 [Wyłączenie] Przepisów tytułu niniejszego nie stosuje się w przypadkach, gdy przedsiębiorca składowy nabywa własność rzeczy i jest obowiązany zwrócić tylko taką samą ilość rzeczy tego samego gatunku i takiej samej jakości.

Art. 855 [Odpowiedzialność, konserwacja]

§ 1. Przedsiębiorca składowy odpowiada za szkody wynikłe z utraty, ubytku lub uszkodzenia rzeczy w czasie od przyjęcia jej na skład do wydania osobie uprawnionej do odbioru, chyba że udowodni, że nie mógł zapobiec szkodzie, mimo dołożenia należytej staranności.

§ 2. Przedsiębiorca składowy jest obowiązany dokonywać odpowiednich czynności konserwacyjnych. Przeciwnie postanowienie umowy jest nieważne.

§ 3. Przedsiębiorca składowy nie ponosi odpowiedzialności za ubytek nieprzekraczający granic określonych właściwymi przepisami, a w razie braku takich przepisów - granic zwyczajowo przyjętych.

§ 4. Odszkodowanie nie może przewyższać zwykłej wartości rzeczy, chyba że szkoda wynika z winy umyślnej albo rażącego niedbalstwa przedsiębiorcy składowego.

Art. 856 [Ubezpieczenie] Przedsiębiorca składowy jest obowiązany do ubezpieczenia rzeczy jedynie wtedy, gdy otrzymał takie zlecenie.

Art. 857 [Obowiązek zabezpieczenia] Jeżeli stan rzeczy nadesłanych przedsiębiorcy składowemu nasuwa podejrzenie, że ma miejsce brak, ubytek, zepsucie albo uszkodzenie rzeczy, przedsiębiorca składowy powinien dokonać czynności niezbędnych do zabezpieczenia mienia i praw składowego.

Art. 858 [Zawiadomienie] Przedsiębiorca składowy powinien zawiadomić składowego o zdarzeniach w których ze względu na ochronę praw składowego lub dotyczących stanu rzeczy oddanych na skład, chyba że zawiadomienie nie jest możliwe.

Art. 859 [Sprzedaż rzeczy] Jeżeli rzecz narazona jest na zepsucie, a nie może czekać na zarządzenie składowego, przedsiębiorca składowy ma prawo, a gdy wymaga tego interes składowego - także i obowiązek, sprzedać rzecz z zachowaniem należytej staranności.

Art. 859¹ [Dokumentacja rzeczy przez składowego] Przedsiębiorca składowy powinien umożliwić składowemu obejrzenie rzeczy, dzielenie ich lub wycenienie, pobieranie próbek oraz dokonywanie innych czynności w celu zachowania rzeczy w należyłym stanie.

Art. 859² [Łączenie i podział]

§ 1. Przedsiębiorca składowy może łączyć rzeczy zamienne tego samego gatunku i tej samej jakości, należące do kilku składowych, za ich pisemną zgodą.

§ 2. Wydanie składowemu przypadającej mu części rzeczy w ten sposób połączonych nie wymaga zgody pozostałych składowych.

§ 3. Podział i połączenie rzeczy powinny być ujawnione w dokumentach przedsiębiorcy składowego.

Art. 859³ [Prawo zastawu] Przedsiębiorcy składowemu służy na zabezpieczenie roszczeń o składowe i należności uboczne, o zwrot wydatków i kosztów, w szczególności przewoznego i opłat celnych, o zwrot udzielonych składowemu zaliczek oraz wszelkich innych należności powstałych z tytułu umowy lub umów składowo, ustawowe prawo zastawu na rzeczach oddanych na skład, dopóki znajdują się u niego lub u osoby, która je dzierży w jego imieniu, albo dopóki może nimi rozporządzać za pomocą dokumentów.

Art. 859⁴ [Przedłużenie umowy] Umowa składowo zawarta na czas oznaczony uważa się za przedłużoną na czas nieoznaczony, jeżeli na 14 dni przed upływem terminu przedsiębiorca składowy nie zażąda listem poleconym odebrania rzeczy w umówionym terminie.

Art. 859⁵ [Wypowiedzenie] Umowa składowo zawarta na czas nieoznaczony przedsiębiorca składowy może wypowiedzieć listem poleconym, z zachowaniem terminu miesięcznego, jednak nie wcześniej niż po upływie 2 miesięcy od złożenia rzeczy.

Art. 859⁶ [Nieodebranie rzeczy] Jeżeli składowy nie odbiera rzeczy pomimo upływu umówionego terminu lub terminu wypowiedzenia umowy, przedsiębiorca składowy może oddać rzecz na przechowanie na koszt i ryzyko składowego. Może on jednak wykonać to prawo tylko wtedy, jeżeli uprzedził składowego o zamiarze skorzystania z przysługującej mu prawa listem poleconym, wysłanym nie później niż na 14 dni przed upływem umówionego terminu.

Art. 859⁷ [Wypowiedzenie z wadliwych przyczyn] Pomimo zawarcia umowy na czas oznaczony przedsiębiorca składowy może z wadliwych przyczyn, w każdym czasie, wezwać składowego do odebrania rzeczy, wyznaczając

jednak odpowiedni termin ich odebrania.

Art. 859⁶ [Wygaśnięcie roszczeń z tytułu umowy składowej]

§ 1. Przez odebranie rzeczy bez zastrzeżenia oraz zapłatę wszystkich należności do przedsięwzięcia biorcy składowego wygasają wszelkie roszczenia do przedsięwzięcia biorcy składowego z tytułu umowy składowej, z wyjątkiem roszczeń z tytułu niewidocznych uszkodzeń rzeczy, jeżeli składający, w ciągu siedmiu dni od odbioru, zawiadomił o nich przedsięwzięcia biorcy składowego.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się w przypadku, gdy powstanie uszkodzenia jest następstwem winy umyślnej albo rażącego niedbalstwa.

Art. 859⁹ [Przedawnienie] Roszczenia z tytułu umowy składu przedawniają się z upływem roku.

Tytuł XXXI. Spółka.

Art. 860 [Pojęcie; forma]

§ 1. Przez umowę spółki wspólnicy zobowiązują się do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów.

§ 2. Umowa spółki powinna być stwierdzona pismem.

Art. 861 [Wkład]

§ 1. Wkład wspólnika może polegać na wniesieniu do spółki własności lub innych praw albo na świadczeniu usług.

§ 2. Domniemywa się, że wkłady wspólników mają jednakową wartość.

Art. 862 [Wniesienie rzeczy] Jeżeli wspólnik zobowiązał się wniesić do spółki własność rzeczy, do wykonania tego zobowiązania, jak również do odpowiedzialności z tytułu ryzyka oraz do niebezpieczeństwa utraty lub uszkodzenia rzeczy stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży. Jeżeli rzeczy mają być wniesione tylko do użytkowania, stosuje się odpowiednio w powyższym zakresie przepisy o najmie.

Art. 863 [Współwłasność]

§ 1. Wspólnik nie może rozporządzać udziałem we wspólnym majątku wspólników ani udziałem w poszczególnych składnikach tego majątku.

§ 2. W czasie trwania spółki wspólnik nie może domagać się podziału wspólnego majątku wspólników.

§ 3. W czasie trwania spółki wierzyciel wspólnika nie może żądać zaspokojenia z jego udziału we wspólnym majątku wspólników ani z udziału w poszczególnych składnikach tego majątku.

Art. 864 [Solidarna odpowiedzialność] Zobowiązania spółki wspólnicy odpowiedzialni są solidarnie.

Art. 865 [Prowadzenie spraw spółki]

§ 1. Każdy wspólnik jest uprawniony i zobowiązany do prowadzenia spraw spółki.

§ 2. Każdy wspólnik może bez uprzedniej uchwały wspólników prowadzić sprawy, które nie przekraczają zakresu zwykłych czynności spółki. Jeżeli jednak przed zakończeniem takiej sprawy chociażby jeden z pozostałych wspólników sprzeciwi się jej prowadzeniu, potrzebna jest uchwała wspólników.

§ 3. Każdy wspólnik może bez uprzedniej uchwały wspólników wykonać czynność, której zaniechanie mogłoby narazić spółkę na niepowetowane straty.

Art. 866 [Reprezentowanie spółki] W braku odmiennej umowy lub uchwały wspólników każdy wspólnik jest umocowany do reprezentowania spółki w takich granicach, w jakich jest uprawniony do prowadzenia jej spraw.

Art. 867 [Udział w zyskach i stratach]

§ 1. Każdy wspólnik jest uprawniony do równego udziału w zyskach i w tym samym stosunku uczestniczy w stratach, bez względu na rodzaj i wartość wkładu. W umowie spółki może inaczej ustalić stosunek udziału wspólników w zyskach i stratach. Może nawet zwolnić niektórych wspólników od udziału w stratach. Natomiast nie może wyłączyć wspólnika od udziału w zyskach.

§ 2. Ustalony w umowie stosunek udziału wspólnika w zyskach odnosi się w razie wątpliwości także do udziału w stratach.

Art. 868 [Podział i wypłata zysków]

§ 1. Wspólnik może żądać podziału i wypłaty zysków dopiero po rozwiązaniu spółki.

§ 2. Jednakże gdy spółka została zawarta na czas dłuższy, wspólnicy mogą żądać podziału i wypłaty zysków z każdego roku obrotowego.

Art. 869 [Wypowiedzenie udziału]

§ 1. Jeżeli spółka została zawarta na czas nie oznaczony, każdy wspólnik może z niej wystąpić wypowiedzawszy swój udział na trzy miesiące naprzód na koniec roku obrotowego.

§ 2. Z ważnych powodów wspólnik może wypowiedzieć swój udział bez zachowania terminów wypowiedzenia, chociażby spółka była zawarta na czas oznaczony. Zastrzeżenie przeciwne jest nieważne.

Art. 870 [Wypowiedzenie przez wierzyciela osobistego] Jeżeli w ciągu ostatnich sześciu miesięcy została przeprowadzona bezskuteczna egzekucja z ruchomości wspólnika, jego wierzyciel osobisty, który uzyskał zajęcie praw przysługujących wspólnikowi na wypadek wystąpienia ze spółki lub jej rozwiązania, może wypowiedzieć jego udział w spółce na trzy miesiące naprzód, chociażby spółka była zawarta na czas oznaczony. Jeżeli umowa spółki przewiduje krótszy termin wypowiedzenia, wierzyciel może z tego terminu skorzystać.

Art. 871 [Rozliczenie z występującym wspólnikiem]

§ 1. Wspólnikowi występującemu ze spółki zwraca się w naturze rzeczy, które wniósł do spółki do użytkowania, oraz wypłaca się w pieniądzu wartość jego wkładu oznaczoną w umowie spółki, a w braku takiego oznaczenia - wartość, którą wkład ten miał w chwili wniesienia. Nie ulega zwrotowi wartość wkładu polegająca na świadczeniu usług albo na użytkowaniu przez spółkę rzeczy należących do wspólnika.

§ 2. Ponadto wypłaca się występującemu wspólnikowi w pieniądzu także wartość wspólnego majątku pozostałego po odliczeniu wartości wkładów wszystkich wspólników, jaka odpowiada stosunkowi, w którym występujący wspólnik uczestniczył w zyskach spółki.

Art. 872 [mier wspólnika] Możliwa na zastrzeżenie spadkobiercy wspólnika wejść do spółki na jego miejsce. W wypadku takim powinni oni wskazać spółce jedną osobę, która będzie wykonywała ich prawa. Dopóki to nie nastąpi, pozostali wspólnicy mogą sami podejmować wszelkie czynności w zakresie prowadzenia spraw spółki.

Art. 873 [Przedłużenie umowy] Jeżeli mimo istnienia przewidzianych w umowie powodów rozwiązania spółki trwa ona nadal za zgodą wszystkich wspólników, poczytuje się ją za przedłużoną na czas nie oznaczony.

Art. 874 [Rozwiązanie spółki przez sąd]³⁶⁰⁾

§ 1. Z ważnych powodów sąd może rozwiązać spółkę przez sąd.

§ 2. Spółka ulega rozwiązaniu z dniem ogłoszenia upadłości wspólnika.

Art. 875 [Skutki rozwiązania]

§ 1. Od chwili rozwiązania spółki stosuje się odpowiednio do wspólnego majątku wspólników przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów poniższych.

§ 2. Z majątku pozostałego po zapłaceniu długów spółki zwraca się wspólnikom ich wkłady, stosując odpowiednio przepisy o zwrocie wkładów w razie wystąpienia wspólnika ze spółki.

§ 3. Pozostała nadwyżka wspólnego majątku dzieli się między wspólników w takim stosunku, w jakim uczestniczyli w zyskach spółki.

Tytuł XXXII. Poręczenie.

Art. 876 [Pojęcie; forma]

§ 1. Przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązanie nie wykonał.

§ 2. O wiadczenie poręczyciela powinno być pod rygorem nieważności złożone na piśmie.

Art. 877 [Brak zdolności dłużnika] W razie poręczenia za dług osoby, która nie mogła się zobowiązać z powodu braku zdolności do czynności prawnych, poręczyciel powinien spełnić wiadczenie jako dłużnik główny, jeżeli w chwili poręczenia o braku zdolności tej osoby wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Art. 878 [Dług przyszły]

§ 1. Można poręczyć za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej.

§ 2. Bezterminowe poręczenie za dług przyszły może być przed powstaniem długu odwołane w każdym czasie.

Art. 879 [Zakres poręczenia]

§ 1. O zakresie zobowiązania poręczyciela rozstrzyga konkretny zakres zobowiązania dłużnika.

§ 2. Jednakże czynność prawna dokonana przez dłużnika z wierzycielem po udzieleniu poręczenia nie może zwikszywać zobowiązania poręczyciela.

Art. 880 [Opóźnienie dłużnika] Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem wiadczenia, wierzyciel powinien zawiadomić o tym niezwłocznie poręczyciela.

Art. 881 [Odpowiedzialność poręczyciela] W braku odmiennego zastrzeżenia poręczyciel jest odpowiedzialny jak współdłużnik solidarny.

Art. 882 [Ponaglenie wierzyciela] Jeżeli termin płatności długu nie jest oznaczony albo jeżeli płatność długu zależy od wypowiedzenia, poręczyciel może po upływie sześciu miesięcy od daty poręczenia, a jeżeli poręczyciel za dług przyszły - od daty powstania długu - da znać, aby wierzyciel wezwał dłużnika do zapłaty albo z najbliższym terminem dokonał wypowiedzenia. Jeżeli wierzyciel nie uczyni zadość powyższemu daniu, zobowiązanie poręczyciela wygasa.

Art. 883 [Zarzuty wobec wierzyciela]

§ 1. Poręczyciel może podnieść przeciwko wierzycielowi wszelkie zarzuty, które przysługują dłużnikowi; w szczególności jeżeli poręczyciel może potrafić wierzytelność przysługującą dłużnikowi względem wierzyciela.

§ 2. Poręczyciel nie traci powyższych zarzutów, chociażby dłużnik rzekł się ich albo uznał roszczenie wierzyciela.

§ 3. W razie śmierci dłużnika poręczyciel nie może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy wynikające z przepisów prawa spadkowego.

Art. 884 [Wezwanie dłużnika do sprawy]

§ 1. Poręczyciel, przeciwko któremu wierzyciel dochodzi roszczenia, powinien zawiadomić niezwłocznie dłużnika wzywając go do wzięcia udziału w sprawie.

§ 2. Jeżeli dłużnik nie weźmie udziału w sprawie, nie może on podnieść przeciwko poręczycielowi zarzutów, które mu przysługiwały przeciwko wierzycielowi, a których poręczyciel nie podniósł z tego powodu, że o nich nie wiedział.

Art. 885 [Zawiadomienie dłużnika o zapłacie] Poręczyciel powinien niezwłocznie zawiadomić dłużnika o dokonanej przez siebie zapłacie długu, za który poręczyciel. Gdyby tego nie uczynił, a dłużnik zobowiązanie wykonał, nie może on od dłużnika zwrotu tego, co sam wierzycielowi zapłacił, chyba że dłużnik działał w złej wierze.

Art. 886 [Zawiadomienie poręczyciela o wykonaniu] Jeżeli poręczenie udzielone zostało za wiedzą dłużnika, dłużnik powinien niezwłocznie zawiadomić poręczyciela o wykonaniu zobowiązania. Gdyby tego nie uczynił, poręczyciel, który zaspokoił wierzyciela, może od dłużnika zwrotu tego, co wierzycielowi zapłacił, chyba że działał w złej wierze.

Art. 887 [Wyzbycie się zabezpieczenia i dowodów] Jeżeli wierzyciel wyzbył się zabezpieczenia wierzytelności albo rodaków dowodowych, ponosi on względem poręczyciela odpowiedzialność za wynikłe szkody.

Tytuł XXXIII. Darowizna.

Art. 888 [Pojęcie]

§ 1. Przez umowę darowizny darczyca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku.

§ 2. ³⁶¹⁾ (skreślony)

Art. 889 [Przysporzenia niebędące darowiznami] Nie stanowi darowizny następujące bezpłatne przysporzenia:

1) gdy zobowiązanie do bezpłatnego świadczenia wynika z umowy uregulowanej innymi przepisami kodeksu;

2) gdy ktoś zrzeka się prawa, którego jeszcze nie nabył albo które nabył w taki sposób, że w razie zrzeczenia się prawo jest uważane za nie nabyte.

Art. 890 [Forma]

§ 1. O świadczenie darczyca powinien być złożone w formie aktu notarialnego. Jednakże umowa darowizny zawarta bez zachowania tej formy staje się ważna, jeżeli przyrzeczone świadczenie zostało spełnione.

§ 2. Przepisy powyższe nie uchylają przepisów, które ze względu na przedmiot darowizny wymagają zachowania szczególnej formy dla obu stron.

Art. 891 [Odpowiedzialność darczyńcy]

§ 1. Darczyca obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, jeżeli szkoda została wyrządzona umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.

§ 2. Jeżeli darczyca opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, obdarowany może żądać odsetek za opóźnienie dopiero od dnia wytoczenia powództwa.

Art. 892 [Wady rzeczy] Jeżeli rzecz darowana ma wady, darczyca obowiązany jest do naprawienia szkody, którą wyrzucił obdarowanemu przez to, że wiedząc o wadach nie zawiadomił go o nich w czasie właściwym. Przepisu tego nie stosuje się, gdy obdarowany mógł z łatwością wadę zauważyć.

Art. 893 [Polecenie] Darczyca może wolić na obdarowanego obowiązek oznaczonego działania lub zaniechania, nie czyniąc nikogo wierzycielem (polecenie).

Art. 894 [Zażądanie wypełnienia]

§ 1. Darczyca, który wykonał zobowiązanie wynikające z umowy darowizny, może żądać wypełnienia polecenia, chyba że ma ono wyjątkowo na celu korzyść obdarowanego.

§ 2. Po śmierci darczyńcy wypełnienia polecenia mogą żądać spadkobiercy darczyńcy, a jeżeli polecenie ma na względzie interes społeczny - także właściwy organ państwowy.

Art. 895 [Odmowa]

§ 1. Obdarowany może odmówić wypełnienia polecenia, jeżeli jest to usprawiedliwione wskutek istotnej zmiany stosunków.

§ 2. Jeżeli wypełnienia polecenia żąda darczyca lub jego spadkobiercy, obdarowany może zwolnić się przez wydanie przedmiotu darowizny w naturze w takim stanie, w jakim przedmiot ten się znajduje. Przepisu tego nie stosuje się, gdy wypełnienia polecenia żąda właściwy organ państwowy.

Art. 896 [Odwołanie darowizny niewykonanej] Darczyca może odwołać darowiznę jeszcze nie wykonaną, jeżeli po zawarciu umowy jego stan majątkowy uległ takiej zmianie, że wykonanie darowizny nie może nastąpić bez uszczerbku dla jego własnego utrzymania odpowiednio do jego usprawiedliwionych potrzeb albo bez uszczerbku dla innych na nim ustawowych obowiązków alimentacyjnych.

Art. 897 [Niedostatek darczyńcy] Jeżeli po wykonaniu darowizny darczyca popadnie w niedostatek, obdarowany ma obowiązek, w granicach istniejącego jeszcze wzbogacenia, dostarczać darczyńcy środków, których mu brak do utrzymania odpowiada jego usprawiedliwionym potrzebom albo do wypełnienia innych na nim ustawowych obowiązków alimentacyjnych. Obdarowany może jednak zwolnić się od tego obowiązku zwracając darczyńcy wartość wzbogacenia.

Art. 898 [Odwołanie darowizny wykonanej]

§ 1. Darczyca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

§ 2. Zwrot przedmiotu odwołanej darowizny powinien nastąpić stosownie do przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Od chwili zdarzenia uzasadniającego odwołanie obdarowany ponosi odpowiedzialność na równi z bezpodstawnie wzbogaconym, który powinien się liczyć z obowiązkiem zwrotu.

Art. 899 [Przebaczenie; odwołanie przez spadkobierców]

§ 1. Darowizna nie może być odwołana z powodu niewdzięczności, jeżeli darczyca obdarowanemu przebaczył. Jeżeli w chwili przebaczenia darczyca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozeznaniem.

§ 2. Spadkobiercy darczyńcy mogą odwołać darowiznę z powodu niewdzięczności tylko wtedy, gdy darczyca w chwili śmierci był uprawniony do odwołania albo gdy obdarowany umyślnie pozbawił darczyńcę życia lub umyślnie wywołał rozstrój zdrowia, którego skutkiem była śmierć darczyńcy.

§ 3. Darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego.

Art. 900 [Forma] Odwołanie darowizny następuje przez oświadczenie złożone obdarowanemu na piśmie.

Art. 901 [Rozwiązanie przez sąd]

§ 1. Przedstawiciel osoby ubezwłasnowolnionej może żądać rozwiązania umowy darowizny dokonanej przez tę osobę przed ubezwłasnowolnieniem, jeżeli darowizna ze względu na wartość świadczenia i brak uzasadnionych pobudek jest nadmierna.

§ 2. Rozwiązanie umowy darowizny nie może nastąpić po upływie dwóch lat od jej wykonania.

Art. 902 [Wyjątek od odwołania] Przepisów o odwołaniu darowizny nie stosuje się, gdy darowizna czyni zadość obowiązkowi wynikającemu z zasad współżycia społecznego.

Tytuł XXXIII¹. Przekazanie nieruchomości.³⁶²⁾

Art. 902¹ [Treść umowy przekazania nieruchomości]

§ 1. Przez umowę przekazania nieruchomości jej właściciel zobowiązuje się nieodpłatnie przenieść na gminę albo na Skarż Państwa własność nieruchomości.

§ 2. Skarż Państwa może zawrzeć umowę przekazania nieruchomości, gdy gmina miejsca położenia całej albo części nieruchomości nie skorzystała z zaproszenia do jej zawarcia w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia zaproszenia przez właściciela nieruchomości.

Art. 902² [Wyłączenie odpowiedzialności właściciela] Jeżeli strony nie postanowiły inaczej właściciel przekazuje nieruchomość nie ponosi odpowiedzialności za jej wady.

Tytuł XXXIV. Renta i dożywocie.

Dział I. Renta.

Art. 903 [Pojęcie] Przez umowę renty jedna ze stron zobowiązuje się względem drugiej do określonych świadczeń okresowych w pieniądzu lub w rzeczach oznaczonych tylko co do gatunku.

Art. 903¹ [Forma pisemna]³⁶³⁾ Umowa renty powinna być stwierdzona pismem.

Art. 904 [Terminy płatności] Jeżeli nie oznaczono inaczej terminów płatności renty, rentę należy płać miesięcznie z góry, a renta polegająca na świadczeniach w rzeczach oznaczonych tylko co do gatunku należy uiszczać w terminach wynikających z właściwego świadczenia i celu renty.

Art. 905 [Mierzenie uprawionego] Jeżeli uprawniony do uł dnia płatności renty płatnej z góry, należy mu się całe świadczenie przypadające za dany okres. Renta płatna z dołu powinna być zapłacona za czas do dnia, w którym obowiązek ustał.

Art. 906 [Wynagrodzenie]

§ 1. Do renty ustanowionej za wynagrodzeniem stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży.

§ 2. Do renty ustanowionej bez wynagrodzenia stosuje się przepisy o darowiźnie.

Art. 907 [Renta pozaumowna]

§ 1. Przepisy działu niniejszego stosuje się w braku przepisów szczególnych także w wypadku, gdy renta wynika ze zdarzeń pozaumownych.

§ 2. Jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żąda zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądownym lub w umowie.

Dział II. Dożywocie.

Art. 908 [Pojęcie]

§ 1. Jeżeli w zamian za przeniesienie własności nieruchomości nabywca zobowiązuje się zapewnić zbywcy dożywotnie utrzymanie (umowa o dożywocie), powinien on, w braku odmiennej umowy, przyjąć zbywcy jako domownika, dostarczać mu wyżywienia, ubrania, mieszkania, wiatła i opału, zapewnić mu odpowiednią pomoc i pielęgnowanie w chorobie oraz sprawić mu własnym kosztem pogrzeb odpowiadający zwyczajom miejscowym.

§ 2. Jeżeli w umowie o dożywocie nabywca nieruchomości zobowiązuje się obciążeniom na rzecz zbywcy w użytkowaniu, którego wykonywanie jest ograniczone do części nieruchomości, służebności mieszkania lub innej służebności osobistej albo spełnia powtarzające się świadczenia w pieniądzu lub w rzeczach oznaczonych co do gatunku, w użytkowaniu, służebności osobistej oraz uprawnienie do powtarzających się świadczeń należy do treści prawa dożywocia.

§ 3. Dożywocie może na zastrzec także na rzecz osoby bliskiej zbywcy nieruchomości.

Art. 909 (skreślony)³⁶⁴⁾

Art. 910 [Skutki rzeczowe i osobiste]

§ 1. Przeniesienie własności nieruchomości na podstawie umowy o dożywocie następuje z jednoczesnym obciążeniem nieruchomości prawem dożywocia. Do takiego obciążenia stosuje się odpowiednio przepisy o prawach rzeczowych ograniczonych.

§ 2. W razie zbycia nieruchomości obciążonej prawem dożywocia nabywca ponosi także osobistą odpowiedzialność za świadczenia tym prawem objęte, chyba że stały się wymagalne w czasie, kiedy nieruchomości nie była jego własnością. Osobista odpowiedzialność współwłaścicieli jest solidarna.

Art. 911 [Mierzenie jednego z uprawionych] Prawo dożywocia ustanowione na rzecz kilku osób ulega w razie śmierci jednej z tych osób odpowiedniemu zmniejszeniu.

Art. 912 [Niezbymwalno] Prawo dożywocia jest niezbywalne.

Art. 913 [Zamiana na rentę ; rozwiązanie]

§ 1. Jeżeli z jakichkolwiek powodów wytworzy się między dożywotnikiem a zobowiązanym takie stosunki, że nie można wymagać od stron, aby pozostawały nadal w bezpośredniej ze sobą styczności, sąd na żądanie jednej z nich zamieni wszystkie lub niektóre uprawnienia objęte tym prawem dożywocia na dożywotnią rentę

odpowiadaj c warto ci tych uprawnie .

§ 2. W wypadkach wyj tkowych s d mo e na danie zobowi zanego lub do ywotnika, je eli do ywotnik jest zbywc nieruchomo ci, rozwi za umow o do ywocie.

Art. 914 [Zbycie nieruchomo ci] Je eli zobowi zany z tytułu umowy o do ywocie zbył otrzyman nieruchomo , do ywotnik mo e da zamiany prawa do ywocia na do ywotni rent odpowiadaj c warto ci tego prawa.

Art. 915 [U ytkowanie dla zapewnienia utrzymania] Przepisy dwóch artykułów poprzedzaj cych stosuje si odpowiednio do umów, przez które nabywca nieruchomo ci zobowi zał si , w celu zapewnienia zbywcy do ywotniego utrzymania, do obci enia nieruchomo ci u ytkowaniem z ograniczeniem jego wykonywania do cz ci nieruchomo ci.

Art. 916 [Bezskuteczno wzgl dna do ywocia]

§ 1. Osoba, wzgl dem której ci y na do ywotniku ustawowy obowi zek alimentacyjny, mo e da uznania umowy o do ywocie za bezskutecz n w stosunku do niej, je eli wskutek tej umowy do ywotnik stał si niewypłacalny. Uprawnienie to przysługuje bez wzgl du na to, czy do ywotnik działał ze wiadomo ci pokrzywdzenia wierzycieli, oraz bez wzgl du na czas zawarcia umowy.

§ 2. Uznania umowy o do ywocie za bezskutecz n nie mo na da po upływie lat pi ciu od daty tej umowy.

Tytuł XXXV. Ugoda.

Art. 917 [Poj cie] Przez ugod strony czyni sobie wzajemne ust pstwa w zakresie istniej cego mi dzy nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchyli niepewno co do roszcze wynikaj cych z tego stosunku lub zapewni ich wykonanie albo by uchyli spór istniej cy lub mog cy powsta .

Art. 918 [Bł d]

§ 1. Uchylenie si od skutków prawnych ugody zawartej pod wpływem bł du jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy bł d dotyczy stanu faktycznego, który według tre ci ugody obie strony uwa ały za niew tpliw y, a spór albo niepewno nie byłyby powstały, gdyby w chwili zawarcia ugody strony wiedziały o prawdziwym stanie rzeczy.

§ 2. Nie mo na uchyli si od skutków prawnych ugody z powodu odnalezienia dowodów co do roszcze , których ugoda dotyczy, chyba e została zawarta w złej wierze.

Tytuł XXXVI. Przyrzeczenie publiczne.

Art. 919 [Poj cie; odwołanie]

§ 1. Kto przez ogłoszenie publiczne przyrzekł nagrod za wykonanie oznaczonej czynno ci, obowi zany jest przyrzeczenia dotrzyma .

§ 2. Je eli w przyrzeczeniu nie był oznaczony termin wykonania czynno ci ani nie było zastrze enia, e przyrzeczenie jest nieodwołalne, przyrzekaj cy mo e je odwoła . Odwołanie powinno nast pi przez ogłoszenie publiczne w taki sam sposób, w jaki było uczynione przyrzeczenie. Odwołanie jest bezskuteczne wzgl dem osoby, która wcz e niej czynno wykonała.

Art. 920 [Kilku wykonawców]

§ 1. Je eli czynno wykonało kilka osób niezale nie od siebie, ka dej z nich nale y si nagroda w pełnej wysoko ci, chyba e została przyrzeczona tylko jedna nagroda.

§ 2. Je eli była przyrzeczona tylko jedna nagroda, otrzyma j osoba, która pierwsza si zgłosi, a w razie jednoczesnego zgłoszenia si kilku osób - ta, która pierwsza czynno wykonała.

§ 3. Je eli czynno wykonało kilka osób wspólnie, w razie sporu s d odpowiednio podzieli nagrod .

Art. 921 [Konkurs]

§ 1. Publiczne przyrzeczenie nagrody za najlepsze dzieło lub za najlepsz czynno jest bezskuteczne, je li nie został w nim oznaczony termin, w ci gu którego mo na ubiega si o nagrod .

§ 2. Ocena, czy i które dzieło lub czynno zasługuje na nagrod , nale y do przyrzekaj cego, chyba e w przyrzeczeniu nagrody inaczej zastrze ono.

§ 3. Przyrzekaj cy nagrod nabywa własno nagrodzonego dzieła tylko wtedy, gdy to zastrzegł w przyrzeczeniu. W wypadku takim nabycie własno ci nast puje z chwil wypłacenia nagrody. Przepis ten stosuje si równie do nabycia praw autorskich albo praw wynalazczych.

Tytuł XXXVII. Przekaz i papiery warto ciowe. ³⁶⁵⁾

Dział I. Przekaz.

Art. 921¹ [Pojęcie]³⁶⁶⁾ Kto przekazuje drugiemu (odbiorcy przekazu) wiadczenie osoby trzeciej (przekazanego), upoważnia tym samym odbiorcę przekazu do przyjęcia, a przekazanego do spełnienia wiadczenia na rachunek przekazującego.

Art. 921² [Przyjęcie; przedawnienie]

§ 1.³⁶⁷⁾ Jeżeli przekazany o wiadczył odbiorcy przekazu, a przekaz przyjmuje, obowiązany jest względem odbiorcy do spełnienia wiadczenia określonego w przekazie.

§ 2.³⁶⁸⁾ W takim wypadku przekazany może powoływać się tylko na zarzuty wynikające z treści przekazu oraz na zarzuty, które przysługują mu osobiście względem odbiorcy.

§ 3. Roszczenia odbiorcy przeciw przekazanemu, wynikające z przyjęcia przekazu, przedawniają się z upływem roku.

Art. 921³ [Odwołanie] Przekazujący może przekazać odwołanie, dopóki przekazany nie przyjął go albo nie spełnił wiadczenia.

Art. 921⁴ [Przekazany jako dłużnik przekazującego] Jeżeli przekazany jest dłużnikiem przekazującego czegoś do przekazanego wiadczenia, jest on obowiązany względem niego do zadośćuczynienia przekazowi.

Art. 921⁵ [Przekazujący jako dłużnik odbiorcy] Jeżeli przekazujący jest dłużnikiem odbiorcy przekazu, umorzenie długu następuje dopiero przez spełnienie wiadczenia, chyba że umówiono się inaczej.

Dział II. Papiery wartościowe.

Art. 921⁶ [Cechy] Jeżeli zobowiązanie wynika z wystawionego papieru wartościowego, dłużnik jest obowiązany do wiadczenia za zwrotem dokumentu albo udostępnieniem go dłużnikowi celem pozbawienia dokumentu jego mocy prawnej w sposób zwyczajowo przyjęty.

Art. 921⁷ [Legitymacja posiadacza dokumentu] Spełnienie wiadczenia do ręk posiadacza legitymowanego treści papieru wartościowego zwalnia dłużnika, chyba że działał on w złej wierze.

Art. 921⁸ [Dokumenty imienne] Papierzy wartościowe imienne legitymują osobę imiennie wskazaną w treści dokumentu. Przeniesienie praw następuje przez przelew połączony z wydaniem dokumentu.

Art. 921⁹ [Dokumenty na zlecenie; indos]

§ 1. Papierzy wartościowe na zlecenie legitymują osobę wymienioną w dokumencie oraz każdą z nich, na kogo prawa zostały przeniesione przez indos.

§ 2. Indos jest pisemnym o wiadczeniem umieszczonym na papierze wartościowym na zlecenie i zawierającym co najmniej podpis zbywcy, oznaczającym przeniesienie praw na inną osobę.

§ 3. Do przeniesienia praw z dokumentu potrzebne jest jego wydanie oraz istnienie nieprzerwanego szeregu indosów.

Art. 921¹⁰ [Dokumenty na okaziciela]

§ 1. Jeżeli do puszczenia w obieg dokumentu na okaziciela jest wymagane zezwolenie właściwego organu państwowego, dokument wystawiony bez takiego zezwolenia jest nieważny.

§ 2. Podpis dłużnika może być odbity sposobem mechanicznym, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

Art. 921¹¹ [Rozwinięcie]

§ 1. Dłużnik nie ma obowiązku dochodzenia, czy okaziciel jest właścicielem dokumentu. Jednakże w razie uzasadnionych wątpliwości, czy okaziciel dokumentu jest wierzycielem, dłużnik powinien złożyć przedmiot wiadczenia do depozytu sądowego.

§ 2. Jeżeli właściwy organ państwowy wydał zakaz wiadczenia, zwolnienie z zobowiązania następuje przez złożenie przedmiotu wiadczenia do depozytu sądowego.

Art. 921¹² [Przeniesienie praw] Przeniesienie praw z dokumentu na okaziciela wymaga wydania tego dokumentu.

Art. 921¹³ [Zarzuty dłużnika] Dłużnik może powołać się względem wierzyciela na zarzuty, które dotyczą treści dokumentu lub wynikają z jego treści albo skutku osobiście przeciw wierzycielowi. Dłużnik może także powołać się na zarzuty, które mu skutkiem przeciw poprzedniemu wierzycielowi, jeżeli nabywca dokumentu działał wiadomie na szkodę dłużnika.

Art. 921¹⁴ [Umarzenie]

§ 1. Umarzenie papierów wartościowych regulują przepisy szczególne.

§ 2. Jeżeli papier wartościowy został prawomocnie umorzony, dłużnik jest obowiązany wydać osobie, na której rzecz nastąpiło umorzenie, na jej koszt nowy dokument, a gdy wierzytelność jest wymagalna - spełnić wiadczenie.

Art. 921¹⁵ [Znaki legitymacyjne]

§ 1. Przepisy o papierach wartościowych stosuje się odpowiednio do znaków legitymacyjnych stwierdzających obowiązki wiadczenia.

§ 2. W razie utraty znaku legitymacyjnego stwierdzającego w swej treści obowiązki wiadczenia na danie wierzyciela, dłużnik może uzależnić spełnienie wiadczenia od wykazania uprawnienia przez osobę zgłaszającą takie danie.

§ 3. Do znaku legitymacyjnego, który nie określa imiennie osoby uprawnionej, stosuje się odpowiednio przepisy o papierach wartościowych na okaziciela, chyba że co innego wynika z przepisów szczególnych.

Art. 921¹⁶ [Dokumenty niedotyczące wierzytelności] Przepisy niniejszego działu stosuje się odpowiednio do papierów wartościowych opiewających na prawa inne niż wierzytelności.

Księga czwarta. Spadki.

Tytuł I. Przepisy ogólne.

Art. 922 [Pojęcie]

§ 1. Prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwili jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi niniejszej.

§ 2. Nie należy do spadku prawa i obowiązki zmarłego ciążące z jego osobą, jak również prawa, które z chwili jego śmierci przechodzą na oznaczone osoby niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami.

§ 3.³⁶⁹⁾ Do długów spadkowych należą także koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym rodowisku, koszty postępowania spadkowego, obowiązki zaspokojenia roszczeń o zachówek oraz obowiązki wykonania zapisów zwykłych i poleceń, jak również inne obowiązki przewidziane w przepisach księgi niniejszej.

Art. 923 [Uprawnienia bliskich do mieszkania]

§ 1. Mąż, żona i inne osoby bliskie spadkodawcy, które mieszkały z nim do dnia jego śmierci, są uprawnione do korzystania w ciągu trzech miesięcy od otwarcia spadku z mieszkania i urządzenia domowego w zakresie dotychczasowym. Rozstrzygnięcie spadkodawcy wyłącza lub ogranicza to uprawnienie jest nieważne.

§ 2. Przepisy powyższe nie ograniczają uprawnień małżonka i innych osób bliskich spadkodawcy, które wynikają z najmu lokali lub ze spółdzielczego prawa do lokalu.

Art. 924 [Otwarcie] Spadek otwiera się z chwili śmierci spadkodawcy.

Art. 925 [Nabywanie] Spadkobierca nabywa spadek z chwili otwarcia spadku.

Art. 926 [Tytuł do spadku]

§ 1. Powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu.

§ 2. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy jedna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

§ 3. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, dziedziczenie ustawowe co do części spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał do tej części spadkobiercy albo gdy którykolwiek z kilku osób, które powołał do całości spadku, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

Art. 927 [Zdolność do dziedziczenia]

§ 1. Nie może być spadkobiercą osoba fizyczna, która nie żyje w chwili otwarcia spadku, ani osoba prawna, która w tym czasie nie istnieje.

§ 2. Jednakże dziecko w chwili otwarcia spadku już poczęte może być spadkobiercą, jeżeli urodzi się żywe.

§ 3.³⁷⁰⁾ Fundacja ustanowiona w testamencie przez spadkodawcę może być spadkobiercą, jeżeli zostanie wpisana do rejestru w ciągu dwóch lat od ogłoszenia testamentu.

Art. 928 [Niegodność]

§ 1. Spadkobierca może być uznany przez sąd za niegodnego, jeżeli:

1) dopuścił się umyślnie ciężkiego przestępstwa przeciwko spadkodawcy;

2) podstępem lub groźbą nakłonił spadkodawcę do sporządzenia lub odwołania testamentu albo w taki sam sposób przeszkodził mu w dokonaniu jednej z tych czynności;

3) umyślnie ukrył lub zniszczył testament spadkodawcy, podrobił lub przerobił jego testament albo wiadomie skorzystał z testamentu przez inną osobę podrobionego lub przerobionego.

§ 2. Spadkobierca niegodny zostaje wykluczony od dziedziczenia, tak jak by nie dożył otwarcia spadku.

Art. 929 [Uznanie niegodności] Uznanie spadkobiercy za niegodnego może dokonać sąd, kto ma w tym interes. Z dniem takim może wystąpić w ciągu roku od dnia, w którym dowiedział się o przyczynie niegodności, nie później jednak niż przed upływem lat trzech od otwarcia spadku.

Art. 930 [Przebaczenie]

§ 1. Spadkobierca nie może być uznany za niegodnego, jeżeli spadkodawca mu przebaczył.

§ 2. Jeżeli w chwili przebaczenia spadkodawca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozeznaniem.

Tytuł II. Dziedziczenie ustawowe.

Art. 931 [Dziedziczenie zstępnych i małżonka]

§ 1. W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonkowie; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże jeżeli przypadają małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

§ 2. Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych.

Art. 932 [Dziedziczenie małżonka, rodziców i rodzeństwa]³⁷¹⁾

§ 1. W braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonkowie i rodzice.

§ 2. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy, wynosi jedną czwartą całości spadku. Jeżeli ojcostwo rodzica nie zostało ustalone, udział spadkowy matki spadkodawcy, dziedziczycej w zbiegu z jego małżonkiem, wynosi połowę spadku.

§ 3. W braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych.

§ 4. Je eli jedno z rodziców spadkodawcy nie do yło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada rodze stwu spadkodawcy w cz ciach równych.

§ 5. Je eli którekolwiek z rodze stwa spadkodawcy nie do yło otwarcia spadku pozostawiaj c zst pnych, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego zst pnym. Podział tego udziału nast puje według zasad, które dotyczą podziału mi dzy dalszych zst pnych spadkodawcy.

§ 6.³⁷²⁾ Je eli jedno z rodziców nie do yło otwarcia spadku i brak jest rodze stwa spadkodawcy lub ich zst pnych, udział spadkowy rodzica dziedzic cego w zbiegu z mał onkiem spadkodawcy wynosi połow spadku.

Art. 933 [Rozwini cie]³⁷³⁾

§ 1. Udział spadkowy mał onka, który dziedziczy w zbiegu z rodzicami, rodze stwem i zst pnymi rodze stwa spadkodawcy, wynosi połow spadku.

§ 2. W braku zst pnych spadkodawcy, jego rodziców, rodze stwa i ich zst pnych, cały spadek przypada mał onkowi spadkodawcy.

Art. 934 [Rozwini cie]³⁷⁴⁾

§ 1. W braku zst pnych, mał onka, rodziców, rodze stwa i zst pnych rodze stwa spadkodawcy cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy; dziedzic oni w cz ciach równych.

§ 2. Je eli które z dziadków spadkodawcy nie do yło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada jego zst pnym. Podział tego udziału nast puje według zasad, które dotyczą podziału spadku mi dzy zst pnych spadkodawcy.

§ 3. W braku zst pnych tego z dziadków, który nie do ył otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, przypada pozostałym dziadkom w cz ciach równych.

Art. 934¹ [Rozwini cie]³⁷⁵⁾ W braku mał onka spadkodawcy i krewnych, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada w cz ciach równych tym dzieciom mał onka spadkodawcy, których adne z rodziców nie do yło chwili otwarcia spadku.

Art. 935 [Rozwini cie; dziedziczenie Skarbu Pa stwa]³⁷⁶⁾ W braku mał onka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci mał onka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu. Je eli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej nie da si ustali albo ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało si za granic, spadek przypada Skarbowi Pa stwa jako spadkobiercy ustawowemu.

Art. 935¹ [Separacja]³⁷⁷⁾ Przepisów o powołaniu do dziedziczenia z ustawy nie stosuje si do mał onka spadkodawcy pozostaj cego w separacji.

Art. 936 [Dziedziczenie w razie przysposobienia pełnego]

§ 1. Przysposobiony dziedziczy po przysposabiaj cym i jego krewnych tak, jak by był dzieckiem przysposabiaj cego, a przysposabiaj cy i jego krewni dziedzic po przysposobionym tak, jak by przysposabiaj cy był rodzicem przysposobionego.

§ 2. Przysposobiony nie dziedziczy po swoich wst pnych naturalnych i ich krewnych, a osoby te nie dziedzic po nim.

§ 3.³⁷⁸⁾ W wypadku gdy jeden z mał onków przysposobił dziecko drugiego mał onka, przepisu § 2 nie stosuje si wzgl dem tego mał onka i jego krewnych, a je eli takie przysposobienie nast piło po mierci drugiego z rodziców przysposobionego, tak e wzgl dem krewnych zmarłego, których prawa i obowi zki wynikaj ce z pokrewie stwa zostały w orzeczeniu o przysposobieniu utrzymane.

Art. 937 [Dziedziczenie w razie przysposobienia niepełnego] Je eli skutki przysposobienia polegaj wył cznie na powstaniu stosunku mi dzy przysposabiaj cym a przysposobionym, stosuje si przepisy poni sze:

- 1) przysposobiony dziedziczy po przysposabiaj cym na równi z jego dzie mi, a zst pni przysposobionego dziedzic po przysposabiaj cym na tych samych zasadach co dalsi zst pni spadkodawcy;
- 2) przysposobiony i jego zst pni nie dziedzic po krewnych przysposabiaj cego, a krewni przysposabiaj cego nie dziedzic po przysposobionym i jego zst pnych;
- 3) rodzice przysposobionego nie dziedzic po przysposobionym, a zamiast nich dziedziczy po przysposobionym przysposabiaj cy; poza tym przysposobienie nie narusza powołania do dziedziczenia wynikaj cego z pokrewie stwa.

Art. 938 [Uprawnienia dziadków] Dziadkowie spadkodawcy, je eli znajduj si w niedostatku i nie mog otrzyma nale nych im rodków utrzymania od osób, na których ci y wzgl dem nich ustawy obowi zek alimentacyjny, mog da od spadkobiercy nie obci onego takim obowi zkiem rodków utrzymania w stosunku do swoich potrzeb i do warto ci jego udziału spadkowego. Spadkobierca mo e uczyni zado temu roszczeniu tak e w ten sposób, e zapłaci dziadkom spadkodawcy sum pieni n odpowiadaj c warto ci jednej czwartej cz ci swojego udziału spadkowego.

Art. 939 [Przedmioty urz dzenia domowego]

§ 1.³⁷⁹⁾ Mał onek dziedzic cy z ustawy w zbiegu z innymi spadkobiercami, wyj wszy zst pnych spadkodawcy, którzy mieszkali z nim razem w chwili jego mierci, mo e da ze spadku ponad swój udział spadkowy przedmiotów urz dzenia domowego, z których za ycia spadkodawcy korzystał wspólnie z nim lub wył cznie sam. Do roszcze mał onka z tego tytułu stosuje si odpowiednio przepisy o zapisie zwykłym.

§ 2. Uprawnienie powy sze nie przysługuje mał onkowi, je eli wspólne po ycie mał onków ustało za ycia spadkodawcy.

Art. 940 [Wył czenie mał onka od dziedziczenia]

§ 1.³⁸⁰⁾ Mał onek jest wył czony od dziedziczenia, je eli spadkodawca wyst pił o orzeczenie rozwodu lub separacji z jego winy, a danie to było uzasadnione.

§ 2. Wył czenie mał onka od dziedziczenia nast puje na mocy orzeczenia s du. Wył czenia mo e da ka dy z pozostałych spadkobierców ustawowych powołanych do dziedziczenia w zbiegu z mał onkiem; termin do wytoczenia powództwa wynosi sze miesi cy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział si o otwarciu spadku, nie wi cej jednak ni jeden rok od otwarcia spadku.

Tytuł III. Rozrz dzenia na wypadek mierci.

Dział I. Testament.

Rozdział I. Przepisy ogólne.

Art. 941 [Wył czno rozrz dzenia] Rozrz dzi maj tkiem na wypadek mierci mo na jedynie przez testament.

Art. 942 [Zakaz testamentów wspólnych] Testament mo e zawiera rozrz dzenia tylko jednego spadkodawcy.

Art. 943 [Odwołalno] Spadkodawca mo e w ka dej chwili odwoła zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia.

Art. 944 [Zdolno testowania]

§ 1. Sporz dzi i odwoła testament mo e tylko osoba maj ca pełn zdolno do czynno ci prawnych.

§ 2. Testamentu nie mo na sporz dzi ani odwoła przez przedstawiciela.

Art. 945 [Wady o wiadczenia woli]

§ 1. Testament jest niewa ny, je eli został sporz dzony:

1) w stanie wył czaj cym wiadome albo swobodne powzi cie decyzji i wyra enie woli;

2) pod wpływem bł du uzasadniaj cego przypuszczenie, e gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem bł du, nie sporz dziłby testamentu tej tre ci;

3) pod wpływem gro by.

§ 2. Na niewa no testamentu z powy szych przyczyn nie mo na si powoła po upływie lat trzech od dnia, w którym osoba maj ca w tym interes dowiedziała si o przyczynie niewa no ci, a w ka dym razie po upływie lat dziesi ciu od otwarcia spadku.

Art. 946 [Sposoby odwołania] Odwołanie testamentu mo e nast pi b d w ten sposób, e spadkodawca sporz dzi nowy testament, b d te w ten sposób, e w zamiarze odwołania testament zniszczy lub pozbawi go cech, od których zale y jego wa no , b d wreszcie w ten sposób, e dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowie .

Art. 947 [Rozwini cie] Je eli spadkodawca sporz dził nowy testament nie zaznaczaj c w nim, e poprzedni odwołuje, ulegaj odwołaniu tylko te postanowienia poprzedniego testamentu, których nie mo na pogodzi z tre ci nowego testamentu.

Art. 948 [Wykładnia]

§ 1. Testament nale y tak tłumaczy , a eby zapewni mo liwie najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy.

§ 2. Je eli testament mo e by tłumaczony rozmaicie, nale y przyj tak wykładni , która pozwala utrzyma rozrz dzenia spadkodawcy w mocy i nada im rozs dn tre .

Rozdział II. Forma testamentu.

Oddział 1. Testamenty zwykłe.

Art. 949 [Własnor czny]

§ 1. Spadkodawca mo e sporz dzi testament w ten sposób, e napisze go w cało ci pismem r cznym, podpisze i opatrzy dat .

§ 2. Jednak e brak daty nie poci ga za sob niewa no ci testamentu własnor cznego, je eli nie wywołuje w tpliwo ci co do zdolno ci spadkodawcy do sporz dzenia testamentu, co do tre ci testamentu lub co do wzajemnego stosunku kilku testamentów.

Art. 950 [Notarialny] Testament mo e by sporz dzony w formie aktu notarialnego.

Art. 951 [Allograficzny]

§ 1. ³⁸¹⁾ Spadkodawca mo e sporz dzi testament tak e w ten sposób, e w obecno ci dwóch wiadków o wiadczy swoj ostatni wol ustnie wobec wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy lub kierownika urz du stanu cywilnego.

§ 2. O wiadczenie spadkodawcy spisuje si w protokole z podaniem daty jego sporz dzenia. Protokół odczytuje si spadkodawcy w obecno ci wiadków. Protokół powinien by podpisany przez spadkodawc , przez osob , wobec której wola została o wiadczona, oraz przez wiadków. Je eli spadkodawca nie mo e podpisa protokołu, nale y to zaznaczy w protokole ze wskazaniem przyczyny braku podpisu.

§ 3. Osoby głuche lub nieme nie mog sporz dzi testamentu w sposób przewidziany w artykule niniejszym.

Oddział 2. Testamenty szczególne.

Art. 952 [Ustny]

§ 1. Je eli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo je eli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może o wiadczyć ostatni wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków.

§ 2. Treść testamentu ustnego może być stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków albo osoba trzecia spíše o wiadczeniu spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia, z podaniem miejsca i daty o wiadczenia oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpisze spadkodawca i dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie.

§ 3. W wypadku gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Je eli przesłuchanie jednego ze świadków nie jest możliwe lub napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd może poprzestać na zgodnych zeznaniach dwóch świadków.

Art. 953 [Podróżny] Podczas podróży na polskim statku morskim lub powietrznym można sporządzić testament przed dowódcą statku lub jego zastępcą w ten sposób, że spadkodawca o wiać swą wolę dowódcy statku lub jego zastępcy w obecności dwóch świadków; dowódca statku lub jego zastępca spíše wolę spadkodawcy, podaje datę jej spisania, i pismo to w obecności świadków odczytuje spadkodawcy, po czym pismo podpisuje spadkodawca, świadkowie oraz dowódca statku lub jego zastępca. Je eli spadkodawca nie może podpisać pisma, należy w piśmie podać przyczynę braku podpisu spadkodawcy. Je eli zachowanie tej formy nie jest możliwe, można sporządzić testament ustny.

Art. 954 [Wojskowy] Szczególną formę testamentów wojskowych określa rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 955 [Skuteczność testamentów szczególnych] Testament szczególny traci moc z upływem sześciu miesięcy od ustania okoliczności, które uzasadniały niezachowanie formy testamentu zwykłego, chyba że spadkodawca zmarł przed upływem tego terminu. Bieg terminu ulega zawieszeniu przez czas, w ciągu którego spadkodawca nie może sporządzić testamentu zwykłego.

Oddział 3. Przepisy wspólne dla testamentów zwykłych i szczególnych.

Art. 956 [Niezdolność bezwzględna świadków] Nie może być świadkiem przy sporządzeniu testamentu:

- 1) kto nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych;
- 2) niewidomy, głuchy lub niemy;
- 3) kto nie może czytać i pisać;
- 4) kto nie włada językiem, w którym spadkodawca sporządza testament;
- 5) skazany prawomocnie wyrokiem sądownym za fałszywe zeznanie.

Art. 957 [Niezdolność względna]

§ 1. Nie może być świadkiem przy sporządzeniu testamentu osoba, dla której w testamencie została przewidziana jakakolwiek korzyść. Nie mogą być również świadkami: małżonek tej osoby, jej krewni lub powinowaci pierwszego i drugiego stopnia oraz osoby pozostające z nią w stosunku przysposobienia.

§ 2. Je eli świadkiem była jedna z osób wymienionych w paragrafie poprzedzającym, nieważne jest tylko postanowienie, które przysparza korzyść tej osobie, jej małżonkowi, krewnym lub powinowatym pierwszego lub drugiego stopnia albo osobie pozostającej z nią w stosunku przysposobienia. Jednakże gdy z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez nieważnego postanowienia spadkodawca nie sporządziłby testamentu danej treści, nieważny jest cały testament.

Art. 958 [Skutki naruszenia formy] Testament sporządzony z naruszeniem przepisów rozdziału niniejszego jest nieważny, chyba że przepisy te stanowią inaczej.

Dział II. Powołanie spadkobiercy.

Art. 959 [Ustanowienie spadkobiercy] Spadkodawca może powołać do całego lub części spadku jedną lub kilka osób.

Art. 960 [Dziedziczenie kilku osób] Je eli spadkodawca powołał do spadku lub do oznaczonej części spadku kilku spadkobierców, nie określa ich udziałów spadkowych, dziedziczą oni w częściach równych.

Art. 961 [Rozrzuczenie oznaczonymi przedmiotami] Je eli spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, które wyczerpują prawie cały spadek, osobom tym poczytuje się w razie wątpliwości nie za zapisobierców, lecz za spadkobierców powołanego do całego spadku. Je eli takie rozrzuczenie testamentowe zostało dokonane na rzecz kilku osób, osobom tym poczytuje się w razie wątpliwości za powołane do całego spadku w częściach ułamkowych odpowiadających stosunkowi wartości przeznaczonych im przedmiotów.

Art. 962 [Powołanie z warunkiem lub terminem] Zastrzeżenie warunku lub terminu, uczynione przy powołaniu spadkobiercy testamentowego, uważane jest za nieistniejące. Je eli jednak z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez takiego zastrzeżenia spadkobierca nie zostałby powołany, powołanie spadkobiercy jest nieważne.

Przepisów tych nie stosuje się, jeżeli ziszczenie się lub nieziszczenie się warunku albo nadejście terminu nastąpiło przed otwarciem spadku.

Art. 963 [Podstawienie zwykłe] Można powołać spadkobiercę testamentowego na wypadek, gdyby inna osoba powołana jako spadkobierca ustawowy lub testamentowy nie chciała lub nie mogła być spadkobiercą (podstawienie).

Art. 964 [Podstawienie powiernicze] Postanowienie testamentu, przez które spadkodawca zobowiązuje spadkobiercę do zachowania nabytego spadku i do pozostawienia go innej osobie, ma tylko ten skutek, że ta inna osoba jest powołana do spadku na wypadek, gdyby spadkobierca nie chciał lub nie mógł być spadkobiercą. Jeżeli jednak z treści testamentu lub z okoliczności wynika, iż spadkobierca bez takiego ograniczenia nie byłby powołany, powołanie spadkobiercy jest nieważne.

Art. 965 [Przyrost] Jeżeli spadkodawca powołał kilku spadkobierców testamentowych, a jeden z nich nie chce lub nie może być spadkobiercą, przeznaczony dla niego udział, w braku odmiennej woli spadkodawcy, przypada pozostałym spadkobiercom testamentowym w stosunku do przypadających im udziałów (przyrost).

Art. 966 [Uprawnienia dziadków] Gdy na mocy testamentu spadek przypadł spadkobiercy nieobcemu ustawowym obowiązkiem alimentacyjnym względem dziadków spadkodawcy, dziadkowie, jeżeli znajdują się w niedostatku i nie mogą otrzymać rodków utrzymania od osób, na których ciąży ustawowy obowiązek alimentacyjny, mogą żądać od spadkobiercy rodków utrzymania w stosunku do swoich potrzeb i do wartości jego udziału spadkowego. Spadkobierca może uczynić zadość temu roszczeniu także w ten sposób, że zapłaci dziadkom spadkodawcy sumę pieniężną odpowiadającą wartości jednej czwartej części swego udziału spadkowego.

Art. 967 [Utrzymanie zapisów i polecenie]

§ 1.³⁸²⁾ Jeżeli osoba powołana jako spadkobierca testamentowy nie chce lub nie może być spadkobiercą, spadkobierca ustawowy, któremu przypadł przeznaczony dla tej osoby udział spadkowy, obowiązany jest, w braku odmiennej woli spadkodawcy, wykonać obciążające tę osobę zapisy zwykłe, polecenia i inne rozrządzenia spadkodawcy.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio do spadkobiercy podstawionego oraz do spadkobiercy, któremu przypada udział spadkowy z tytułu przyrostu.

Dział III. Zapis i polecenie.

Rozdział I. Zapis zwykły.³⁸³⁾

Art. 968 [Zapis i dalszy zapis]³⁸⁴⁾

§ 1. Spadkodawca może przez rozrządzenie testamentowe zobowiązać spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego wiadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (zapis zwykły).

§ 2. Spadkodawca może obciążyć zapisem zwykłym także zapisobiercę (dalszy zapis).

Art. 969 (skreślony)³⁸⁵⁾

Art. 970 [Wymagalność] W braku odmiennej woli spadkodawcy zapisobierca może żądać wykonania zapisu niezwłocznie po ogłoszeniu testamentu. Jednakże zapisobierca obciążony dalszym zapisem może powstrzymać się z jego wykonaniem aż do chwili wykonania zapisu przez spadkobiercę.

Art. 971 [Zapis obciążający kilku spadkobierców] Jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, zapis obciążający ich w stosunku do wielkości ich udziałów spadkowych, chyba że spadkodawca postanowił inaczej. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszego zapisu.

Art. 972 [Odesłanie] Przepisy o powołaniu spadkobiercy, o zdolności do dziedziczenia i o niegodności stosuje się odpowiednio do zapisów.

Art. 973 [Skutki wyłączenia zapisobiercy] Jeżeli osoba, na której rzecz został uczyniony zapis, nie chce lub nie może być zapisobiercą, obciążony zapisem zostaje zwolniony od obowiązku jego wykonania, powinien jednak w braku odmiennej woli spadkodawcy wykonać dalsze zapisy.

Art. 974 [Wykonanie dalszego zapisu] Zapisobierca obciążony obowiązkiem wykonania dalszego zapisu może zwolnić się od tego obowiązku także w ten sposób, że dokona bezpłatnie na rzecz dalszego zapisobiercy przeniesienia praw otrzymanych z tytułu zapisu albo przelewu roszczenia o jego wykonanie.

Art. 975 [Dopuszczalność warunku lub terminu] Zapis może być uczyniony pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu.

Art. 976 [Bezskuteczność zapisu] W braku odmiennej woli spadkodawcy zapis rzeczy oznaczonej co do to samo jest bezskuteczny, jeżeli rzecz zapisana nie należy do spadku w chwili jego otwarcia albo jeżeli spadkodawca był w chwili swej śmierci zobowiązany do zbycia tej rzeczy.

Art. 977 [Roszczenia uzupełniające] Jeżeli przedmiotem zapisu jest rzecz oznaczona co do to samo, do roszczeń zapisobiercy o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot pożytków lub o zapłatę ich wartości, jak również do roszczeń obciążonego zapisem o zwrot nakładów na rzecz stosuje się odpowiednio przepisy o

roszczeniach między właścicielem a samoistnym posiadaczem rzeczy.

Art. 978 [Wady rzeczy oznaczonych indywidualnie] Jeżeli przedmiotem zapisu jest rzecz oznaczona co do to samo ci, obcy zapisem ponosi względem zapisobiercy odpowiedzialność za wady rzeczy jak darczyca.

Art. 979 [Jako rzeczy] Jeżeli przedmiotem zapisu są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, obcy powinien wadzić rzeczy redniej jako ci, uwzględniając przy tym potrzeby zapisobiercy.

Art. 980 [Wady rzeczy oznaczonych rodzajowo] Jeżeli przedmiotem zapisu są rzeczy oznaczone tylko co do gatunku, do odpowiedzialności obcego względem zapisobiercy za wady fizyczne i prawne rzeczy stosuje się odpowiednio przepisy o rękach przy sprzedaży. Jednakże zapisobierca może żądać od obcego zapisem tylko odszkodowania za niewłaściwe wykonanie zapisu albo dostarczenia zamiast rzeczy wadliwych rzeczy takiego samego gatunku wolnych od wad oraz naprawienia szkody wynikłej z opóźnienia.

Art. 981 [Przedawnienie] Roszczenie z tytułu zapisu przedawnia się z upływem lat pięciu od dnia wymagalności zapisu.

Rozdział II. Zapis windykacyjny. ³⁸⁶⁾

Art. 981¹ [Przedmiot zapisu]

§ 1. W testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego spadkodawca może postanowić, że oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu z chwilą otwarcia spadku (zapis windykacyjny).

§ 2. Przedmiotem zapisu windykacyjnego może być:

- 1) rzecz oznaczona co do to samo ci,
- 2) zbywalne prawo majątkowe,
- 3) przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne,
- 4) ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności.

Art. 981² [Bezskuteczność zapisu] Zapis windykacyjny jest bezskuteczny, jeżeli w chwili otwarcia spadku przedmiot zapisu nie należy do spadkodawcy albo spadkodawca był zobowiązany do jego zbycia. Jeżeli przedmiotem zapisu jest ustanowienie dla zapisobiercy użytkowania lub służebności, zapis jest bezskuteczny, gdy w chwili otwarcia spadku przedmiot majątkowy, który miał być obciążony użytkowaniem lub służebnością nie należy do spadku albo spadkodawca był zobowiązany do jego zbycia.

Art. 981³ [Skutki zastrzeżenia warunku lub terminu]

§ 1. Zastrzeżenie warunku lub terminu uczynione przy ustanawianiu zapisu windykacyjnego uważa się za nieistniejące. Jeżeli jednak z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez takiego zastrzeżenia zapis nie zostałby uczyniony, zapis windykacyjny jest nieważny. Przepisów tych nie stosuje się, jeżeli ziszczenie się lub nieziszczenie się warunku albo nadejście terminu nastąpiło przed otwarciem spadku.

§ 2. Zapis windykacyjny nieważny ze względu na zastrzeżenie warunku lub terminu wywołuje skutki zapisu zwykłego uczynionego pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu, chyba że co innego wynika z treści testamentu lub z okoliczności.

Art. 981⁴ [Obciążenie zapisem] Spadkodawca może obciążyć zapisem zwykłym osobę, na której rzecz uczynił zapis windykacyjny.

Art. 981⁵ [Odpowiednie zastosowanie przepisów] Przepisy o powołaniu spadkobiercy, przyjęciu i odrzuceniu spadku, o zdolności do dziedziczenia i o niegodności stosuje się odpowiednio do zapisów windykacyjnych.

Art. 981⁶ [Odpowiednie zastosowanie przepisów] W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale oraz w przepisach szczególnych do zapisu windykacyjnego stosuje się odpowiednio przepisy o zapisie zwykłym.

Rozdział III. Polecenie.

387)

Art. 982 [Polecenie] Spadkodawca może w testamencie włożyć na spadkobiercę lub na zapisobiercę obowiązek oznaczonego działania lub zaniechania, nie czyniąc nikogo wierzycielem (polecenie).

Art. 983 [Polecenie obciążające zapisobiercę] Zapisobierca obciążony poleceniem może powstrzymać się z jego wykonaniem aż do chwili wykonania zapisu przez spadkobiercę. Przepis ten stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy polecenie obciąża dalszego zapisobiercę.

Art. 984 [Skutki wyłączenia zapisobiercy] Jeżeli osoba, na której rzecz został uczyniony zapis z obowiązkiem wykonania polecenia, nie chce lub nie może być zapisobiercą, spadkobierca zwolniony od obowiązku wykonania zapisu powinien w braku odmiennej woli spadkodawcy polecenie wykonać. Przepis ten stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy polecenie obciąża dalszego zapisobiercę.

Art. 985 [Dochodzenie wykonania] Wykonania polecenia może żądać każdy ze spadkobierców, jak również wykonawca testamentu, chyba że polecenie ma wyłączenie na celu korzyść obciążonego poleceniem. Jeżeli polecenie ma na względzie interes społeczny, wykonania polecenia może żądać także właściwy organ państwowy.

Dział IV. Wykonawca testamentu.

Art. 986 [Powołanie; zdolno]

§ 1.³⁸⁸⁾ Spadkodawca może w testamencie powołać wykonawcę lub wykonawców testamentu.

§ 2. Nie może być wykonawcą testamentu, kto nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych.

Art. 986¹ [Zarząd spadkiem]³⁸⁹⁾ Spadkodawca może powołać wykonawcę testamentu do sprawowania zarządu spadkiem, jego zorganizowaniem czy lub oznaczonym składnikiem.

Art. 987 [Odmowa] Jeżeli osoba powołana jako wykonawca testamentu nie chce tego obowiązków przyjąć, powinna złożyć odpowiednio o wiadczenie przed sądem.

Art. 988 [Obowiązki i kompetencje]

§ 1. Jeżeli spadkodawca nie postanowił inaczej, wykonawca testamentu powinien zarządzać majątkiem spadkowym, spłacić długi spadkowe, w szczególności wykonać zapisy zwykłe i polecenia, a następnie wydać spadkobiercom majątek spadkowy zgodnie z wolą spadkodawcy i z ustawą, a w każdym razie niezwłocznie po dokonaniu działu spadku.

§ 2. Wykonawca testamentu może pozywać i być pozywany w sprawach wynikających z zarządu spadkiem, jego zorganizowaniem czy lub oznaczonym składnikiem. Może również pozywać w sprawach o prawa należące do spadku i być pozwany w sprawach o długi spadkowe.

§ 3. Wykonawca testamentu powinien wydać osobie, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, przedmiot tego zapisu.

Art. 989 [Rozliczenia ze spadkobiercą]

§ 1. Do wzajemnych rozliczeń między spadkobiercą a wykonawcą testamentu wynikających ze sprawowania zarządu spadkiem, jego zorganizowaniem czy lub oznaczonym składnikiem stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu za wynagrodzeniem.

§ 2. Koszty zarządu majątkiem spadkowym, jego zorganizowaniem czy lub oznaczonym składnikiem oraz wynagrodzenie wykonawcy testamentu należą do długów spadkowych.

Art. 990 [Zwolnienie z funkcji] Z ważnych powodów sąd może zwolnić wykonawcę testamentu.

Art. 990¹ [Zarząd przedmiotem zapisu]³⁹²⁾ Spadkodawca może powołać wykonawcę testamentu do sprawowania zarządu przedmiotem zapisu windykacyjnego, do chwili objęcia we władanie tego przedmiotu przez osobę, na której rzecz uczyniono zapis windykacyjny.

Tytuł IV. Zachówek.

Art. 991 [Pojęcie; uprawnieni]

§ 1. Zstępny, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należy się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek).

§ 2. Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Art. 992 [Ustalenie udziału spadkowego] Przy ustalaniu udziału spadkowego stanowi tego podstawą do obliczania zachowku uwzględnia się także spadkobierców niegodnych oraz spadkobierców, którzy spadek odrzucili, natomiast nie uwzględnia się spadkobierców, którzy zrzekli się dziedziczenia albo zostali wydziedziczeni.

Art. 993 [Doliczenie darowizny]³⁹³⁾ Przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów powyższych, darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę.

Art. 994 [Pominięcie]

§ 1. Przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed wieścią niżej dziesięciu laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku.

§ 2. Przy obliczaniu zachowku należy zstępny nie dolicza się do spadku darowizn uczynionych przez spadkodawcę w czasie, kiedy nie miał zstępnych. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy darowizna została uczyniona na mniej niż trzydzieści dni przed urodzeniem się zstępного.

§ 3. Przy obliczaniu zachowku należy małżonkowi nie dolicza się do spadku darowizn, które spadkodawca uczynił przed zawarciem z nim małżeństwa.

Art. 995 [Ustalenie wartości darowizny]

§ 1. Wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku.

§ 2. Wartość przedmiotu zapisu windykacyjnego oblicza się według stanu z chwili otwarcia spadku, a według cen z chwili ustalania zachowku.

Art. 996 [Zaliczenie darowizny na zachówek]³⁹⁵⁾ Zapis windykacyjny oraz darowizny dokonane przez spadkodawcę na rzecz uprawnionego do zachowku zalicza się na należny mu zachówek. Jeżeli uprawnionym do zachowku jest dalszy zstępny spadkodawcy, zalicza się na należny mu zachówek także zapis windykacyjny oraz darowizny dokonane przez spadkodawcę na rzecz jego wstępного.

Art. 997 [Zaliczenie kosztów wychowania] Jeżeli uprawnionym do zachowku jest zstępny spadkodawcy, zalicza się na należny mu zachówek poniesione przez spadkodawcę koszty wychowania oraz wykształcenia ogólnego i

zawodowego, o ile koszty te przekraczają przeciętny miarę przyjętą w danym rodowisku.

Art. 998 [Ograniczenie odpowiedzialności]³⁹⁶⁾

§ 1. Je-li uprawniony do zachowku jest powołany do dziedziczenia, ponosi on odpowiedzialność za zapisy zwykłe i polecenia tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej wartość udziału spadkowego, który stanowi podstawę do obliczenia należnego uprawnionemu zachowku.

§ 2. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy zapis zwykły na rzecz uprawnionego do zachowku został obciążony dalszym zapisem lub poleceniem albo uczyniony pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu.

Art. 999 [Rozwinięcie] Je-li spadkobierca obowiązany do zapłaty zachowku jest sam uprawniony do zachowku, jego odpowiedzialność ogranicza się tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek.

Art. 999¹ [Uzupełnienie zachowku]³⁹⁷⁾

§ 1. Je-li uprawniony nie może otrzymać od spadkobiercy należnego mu zachowku, może on żądać od osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny doliczony do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Jednakże osoba ta jest obowiązana do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem zapisu windykacyjnego.

§ 2. Je-li osoba, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, sama jest uprawniona do zachowku, ponosi ona odpowiedzialność względem innych uprawnionych do zachowku tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jej własny zachówek.

§ 3. Osoba, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, może zwolnić się od obowiązku zapłaty sumy potrzebnej do uzupełnienia zachowku przez wydanie przedmiotu zapisu.

§ 4. Je-li spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne na rzecz kilku osób, ich odpowiedzialność względem uprawnionych do zachowku jest solidarna. Je-li jedna z osób, na których rzecz zostały uczynione zapisy windykacyjne, spełniła wiadczenie uprawnionemu do zachowku, może ona żądać od pozostałych osób części wiaczenia proporcjonalnych do wartości otrzymanych zapisów windykacyjnych.

Art. 1000 [Odpowiedzialność obdarowanych]

§ 1.³⁹⁸⁾ Je-li uprawniony nie może otrzymać należnego mu zachowku od spadkobiercy lub osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, może on żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Jednakże obdarowany jest obowiązany do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem darowizny.

§ 2. Je-li obdarowany sam jest uprawniony do zachowku, ponosi on odpowiedzialność względem innych uprawnionych do zachowku tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek.

§ 3. Obdarowany może zwolnić się od obowiązku zapłaty sumy potrzebnej do uzupełnienia zachowku przez wydanie przedmiotu darowizny.

Art. 1001 [Kolejność] Spółród kilku obdarowanych obdarowany wcześniej ponosi odpowiedzialność stosownie do przepisów artykułu poprzedzającego tylko wtedy, gdy uprawniony do zachowku nie może uzyskać uzupełnienia zachowku od osoby, która została obdarowana później.

Art. 1002 [Dziedziczenie roszczenia o zachówek] Roszczenie z tytułu zachowku przechodzi na spadkobiercę osoby uprawnionej do zachowku tylko wtedy, gdy spadkobierca ten należy do osób uprawnionych do zachowku po pierwszym spadkodawcy.

Art. 1003 [Zmniejszenie zapisów i poleceń]³⁹⁹⁾ Spadkobiercy obowiązani do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku mogą żądać stosunkowego zmniejszenia zapisów zwykłych i poleceń.

Art. 1004 [Zasady zmniejszania]⁴⁰⁰⁾

§ 1. Zmniejszenie zapisów zwykłych i poleceń następuje w stosunku do ich wartości, chyba że z treści testamentu wynika odmienna wola spadkodawcy.

§ 2. W razie zmniejszenia zapisu zwykłego obciążonego dalszym zapisem lub poleceniem, dalszy zapis lub polecenie podlega stosunkowemu zmniejszeniu.

Art. 1005 [Rozwinięcie]⁴⁰¹⁾

§ 1. Je-li spadkobierca obowiązany do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku sam jest uprawniony do zachowku, może on żądać zmniejszenia zapisów zwykłych i poleceń w takim stopniu, aby pozostał mu jego własny zachówek.

§ 2. Je-li zapisobierca sam jest uprawniony do zachowku, zapis zwykły uczyniony na jego rzecz podlega zmniejszeniu tylko do wysokości nadwyżki przekraczającej jego własny zachówek.

Art. 1006 [Rozwinięcie]⁴⁰²⁾ Je-li zmniejszeniu podlega zapis zwykły, którego przedmiot nie da się podzielić bez istotnej zmiany lub bez znacznego zmniejszenia wartości, zapisobierca może żądać całkowitego wykonania zapisu, uiszczając odpowiedzialną sumę pieniężną.

Art. 1007 [Przedawnienie]⁴⁰³⁾

§ 1. Roszczenia uprawnionego z tytułu zachowku oraz roszczenia spadkobierców o zmniejszenie zapisów zwykłych i poleceń przedawniają się z upływem lat pięciu od ogłoszenia testamentu.

§ 2. Roszczenie przeciwko osobie obowiązanej do uzupełnienia zachowku z tytułu otrzymanych od spadkodawcy zapisu windykacyjnego lub darowizny przedawnia się z upływem lat pięciu od otwarcia spadku.

Art. 1008 [Wydziedziczenie] Spadkodawca może w testamencie pozbawić spadkobierców zachowku (wydziedziczenie), je-li uprawniony do zachowku:

1) wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;

2) dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;

3) uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Art. 1009 [Ujawnienie przyczyny] Przyczyna wydziedziczenia uprawnionego do zachowku powinna wynikać z treści testamentu.

Art. 1010 [Przebaczenie]

§ 1. Spadkodawca nie może wydziedziczyć uprawnionego do zachowku, jeżeli mu przebaczył.

§ 2. Jeżeli w chwili przebaczenia spadkodawca nie miał zdolności do czynności prawnych, przebaczenie jest skuteczne, gdy nastąpiło z dostatecznym rozważaniem.

Art. 1011 [Wydziedziczenie zstępnego] Zstępni wydziedziczonego zstępnego są uprawnieni do zachowku, chociażby przejął on spadkodawcę.

Tytuł V. Przyjęcie i odrzucenie spadku.

Art. 1012 [Rodzaje o wiadczeniu] Spadkobierca może być przyjęty spadkiem bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), może być przyjęty spadkiem z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), może być odrzucony.

Art. 1013 (skreślony)⁴⁰⁴

Art. 1014 [Czynności przyjęcia i odrzucenia]

§ 1. Przyjęcie lub odrzucenie udziału spadkowego przypadającego spadkobiercy z tytułu podstawienia może nastąpić niezależnie od przyjęcia lub odrzucenia udziału spadkowego, który temu spadkobiercy przypada z innego tytułu.

§ 2. Spadkobierca może odrzucić udział spadkowy przypadający mu z tytułu przyrostu, a przyjęcie udziału przypadającego mu jako spadkobiercy powołanemu.

§ 3. Poza wypadkami przewidzianymi w paragrafach poprzedzających spadkobierca nie może odmówić przyjęcia, a czynności odrzucenia.

Art. 1015 [Termin o wiadczeniu; skutki milczenia]

§ 1. O wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania.

§ 2. Brak o wiadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak o wiadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Art. 1016 [Dobrodziejstwo inwentarza] Jeżeli jeden ze spadkobierców przyjęł spadkiem z dobrodziejstwem inwentarza, uważa się, że także spadkobiercy, którzy nie złożyli w terminie adnego o wiadczenia, przyjęli spadkiem z dobrodziejstwem inwentarza.

Art. 1017 [Transmisja] Jeżeli przed upływem terminu do złożenia o wiadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku spadkobierca zmarł niezadowolony z takiego o wiadczenia, o wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone przez jego spadkobierców. Termin do złożenia tego o wiadczenia nie może się skończyć wcześniej aniżeli termin do złożenia o wiadczenia co do spadku po zmarłym spadkobiercy.

Art. 1018 [Cechy o wiadczenia; forma]

§ 1. O wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu jest nieważne.

§ 2. O wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku nie może być odwołane.

§ 3.⁴⁰⁵ O wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku składa się przed sądem lub przed notariuszem.

Może być złożone ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym. Pełnomocnictwo do złożenia o wiadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku powinno być pisemne z podpisem urzędowo poświadczonym.

Art. 1019 [Błąd; groźba]

§ 1. Jeżeli o wiadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach o wiadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych o wiadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie nie odmówić, czy i jak spadek przyjmuje, czy tego odrzuca.

§ 2. Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył adnego o wiadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

§ 3. Uchylenie się od skutków prawnych o wiadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

Art. 1020 [Skutek odrzucenia] Spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączone od dziedziczenia, tak jakby nie dojdzie do otwarcia spadku.

Art. 1021 [Odrzucenie przez zarządcę spadkiem] Jeżeli spadkobierca zarządził spadkiem, a potem go odrzucił, do stosunków między nim a spadkobiercami, którzy zamiast niego doszli do spadku, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 1022 [Zbieg tytułów do spadku] Spadkobierca powołany do spadku zarówno z mocy testamentu, jak i z mocy ustawy może odmówić jako spadkobierca testamentowy, a przyjęcie spadku jako spadkobierca ustawowy.

Art. 1023 [Sytuacja gminy, Skarbu Państwa]⁴⁰⁶

§ 1. Skarb Państwa ani gmina nie mogą odrzucić spadku, który im przypadł z mocy ustawy.

§ 2. Skarb Państwa ani gmina nie składają o wiadczenia o przyjęciu spadku, a spadek uważa się za przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza.

Art. 1024 [Odrzucenie z pokrzywdzeniem wierzycieli]

§ 1. Jeżeli spadkobierca odrzucił spadek z pokrzywdzeniem wierzycieli, kaźdy z wierzycieli, którego wierzytelność istniała w chwili odrzucenia spadku, może żądać, aby odrzucenie spadku zostało uznane za bezskuteczne w stosunku do niego według przepisów o ochronie wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika.

§ 2. Uznania odrzucenia spadku za bezskuteczne można w ciągu sześciu miesięcy od chwili powzięcia wiadomości o odrzuceniu spadku, lecz nie później niż przed upływem trzech lat od odrzucenia spadku.

Tytuł VI. Stwierdzenie nabycia spadku lub przedmiotu zapisu windykacyjnego, po wiadomości o dziedziczeniu i

ochrona spadkobiercy.⁴⁰⁷⁾

Art. 1025 [Legitymacja; skutki]⁴⁰⁸⁾

§ 1. Spadkobierca na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Notariusz na zasadach określonych w przepisach odrębnych sporządza akt po wiadomości o dziedziczeniu.

§ 2. Domniemywa się, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku albo po wiadomości o dziedziczeniu, jest spadkobiercą.

§ 3. Przeciwno domniemaniu wynikającemu ze stwierdzenia nabycia spadku nie można powoływać się na domniemanie wynikające z zarejestrowanego aktu po wiadomości o dziedziczeniu.

Art. 1026 [Termin powiadomienia o stwierdzeniu]⁴⁰⁹⁾ Stwierdzenie nabycia spadku oraz po wiadomości o dziedziczeniu nie może nastąpić przed upływem sześciu miesięcy od otwarcia spadku, chyba że wszyscy znani spadkobiercy zgłoszili już o wiadomości o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku.

Art. 1027 [Moc dowodowa]⁴¹⁰⁾ Względem osoby trzeciej, która nie rości sobie praw do spadku z tytułu dziedziczenia, spadkobierca może udowodnić swoje prawa wynikające z dziedziczenia tylko stwierdzeniem nabycia spadku albo zarejestrowanym aktem po wiadomości o dziedziczeniu.

Art. 1028 [Ochrona osób trzecich]⁴¹¹⁾ Jeżeli ten, kto uzyskał stwierdzenie nabycia spadku albo po wiadomości o dziedziczeniu, lecz spadkobiercą nie jest, rozporządza prawem należącym do spadku na rzecz osoby trzeciej, osoba, na której rzecz rozporządzenie następuje, nabywa prawo lub zostaje zwolniona od obowiązku, chyba że działa w złej wierze.

Art. 1029 [Ochrona dziedziczenia]

§ 1. Spadkobierca może wydać, a aby osoba, która włada spadkiem jako spadkobierca, lecz spadkobiercą nie jest, wydała mu spadek. To samo dotyczy poszczególnych przedmiotów należących do spadku.

§ 2. Do roszczeń spadkobiercy o wynagrodzenie za korzystanie z przedmiotów należących do spadku, o zwrot pożytków lub o zapłatę ich wartości, jak również o naprawienie szkody z powodu zużycia, pogorszenia lub utraty tych przedmiotów oraz do roszczeń przeciwko spadkobiercy o zwrot nakładów stosuje się odpowiednio przepisy o roszczeniach między innymi właścicielem a samoistnym posiadaczem rzeczy.

§ 3. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy wyda swego majątku osoba, co do której zostało uchylone orzeczenie o uznaniu jej za zmarłą.

Art. 1029¹ [Odpowiednie zastosowanie przepisów]⁴¹²⁾ Przepisy niniejszego tytułu stosuje się odpowiednio do stwierdzenia nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego.

Tytuł VII. Odpowiedzialność za długi spadkowe.

Art. 1030 [Zakres przed i po przyjęciu spadku] Do chwili przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko ze spadku. Od chwili przyjęcia spadku ponosi odpowiedzialność za te długi z całego swego majątku.

Art. 1031 [Przyjęcie proste i z dobrodziejstwem inwentarza]

§ 1. W razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia.

§ 2. W razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku. Powyższe ograniczenie odpowiedzialności nie odpowiada, jeżeli spadkobierca podstępnie nie podał do inwentarza przedmiotów należących do spadku albo podał do inwentarza nie istniejące długi.

Art. 1032 [Z dobrodziejstwem inwentarza]

§ 1. Jeżeli spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, spłacił niektóre długi spadkowe nie wiedząc o istnieniu innych długów, ponosi on odpowiedzialność za nie spłacone długi tylko do wysokości różnicy między wartością ustaloną w inwentarzu stanu czynnego spadku a wartością wiadomości o spełnionych na zaspokojenie długów, które spłacił.

§ 2. Jeżeli spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, spłacać niektóre długi spadkowe wiedział o istnieniu innych długów spadkowych, ponosi on odpowiedzialność za te długi ponad wartość stanu czynnego spadku, jednak nie tylko do takiej wysokości, w jakiej byłby obowiązany je zaspokoić, gdyby spłacał należycie wszystkie długi spadkowe.

Art. 1033 [Zapisy i polecenia]⁴¹³⁾ Odpowiedzialność spadkobiercy z tytułu zapisów zwykłych i poleceń ogranicza się do wartości stanu czynnego spadku.

Art. 1034 [Współspadkobiercy]

§ 1. Do chwili działającego spadku spadkobiercy ponoszą solidarnie odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił wiadomości, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów.

§ 2. Od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów.

Art. 1034¹ [Odpowiedzialność za długi spadkowe do chwili działu spadku] ⁴¹⁴⁾

§ 1. Do chwili działu spadku wraz ze spadkobiercami solidarnie odpowiedzialność za długi spadkowe ponoszą także osoby, na których rzecz spadkodawca uczynił zapisy windykacyjne.

§ 2. Rozliczenia między spadkobiercami i osobami, na których rzecz zostały uczynione zapisy windykacyjne, następują proporcjonalnie do wartości otrzymanych przez nich przysporzeń. Spadkobiercom uwzględnia się ich udział w wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku.

Art. 1034² [Odpowiedzialność za długi spadkowe od chwili działu spadku] ⁴¹⁵⁾ Od chwili działu spadku spadkobiercy i osoby, na których rzecz zostały uczynione zapisy windykacyjne, ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe proporcjonalnie do wartości otrzymanych przez nich przysporzeń.

Art. 1034³ [Ograniczenie odpowiedzialności] ⁴¹⁶⁾ Odpowiedzialność osoby, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny za długi spadkowe, jest ograniczona do wartości przedmiotu zapisu windykacyjnego według stanu i cen z chwili otwarcia spadku.

Tytuł VIII. Wspólność majątku spadkowego i dział spadku.

Art. 1035 [Właściwe przepisy] Jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów niniejszego tytułu.

Art. 1036 [Rozporządzenie udziałem w przedmiocie] Spadkobierca może za zgodą pozostałych spadkobierców rozporządzić udziałem w przedmiocie należącym do spadku. W braku zgody któregokolwiek z pozostałych spadkobierców rozporządzenie jest bezskuteczne o tyle, o ile naruszałoby uprawnienia przysługujące temu spadkobiercy na podstawie przepisów o dziale spadku.

Art. 1037 [Dział umowny i sądowy]

§ 1. Dział spadku może nastąpić na mocy umowy między wszystkimi spadkobiercami, bądź na mocy orzeczenia sądu na danie któregokolwiek ze spadkobierców.

§ 2. Jeżeli do spadku należy nieruchomości, umowa o dział powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Art. 1038 [Dział całkowity i częściowy]

§ 1. Sądowy dział spadku powinien obejmować cały spadek. Jednakże z ważnych powodów może być ograniczony do części spadku.

§ 2. Umowny dział spadku może obejmować cały spadek lub być ograniczony do części spadku.

Art. 1039 [Zaliczenie darowizn] ⁴¹⁷⁾

§ 1. Jeżeli w razie dziedziczenia ustawowego działu spadku następuje między zstępnyymi albo między zstępnyymi i małżonkiem, spadkobiercy ci się wzajemnie zobowiązują do zaliczenia na schedy spadków otrzymanych od spadkodawcy darowizn oraz zapisów windykacyjnych, chyba że z oświadczenia spadkodawcy lub z okoliczności wynika, że darowizna lub zapis windykacyjny zostały dokonane ze zwolnieniem od obowiązku zaliczenia.

§ 2. Spadkodawca może włożyć obowiązek zaliczenia darowizny lub zapisu windykacyjnego na schedy spadków także na spadkobiercę ustawowego nie wymienionego w paragrafie poprzedzającym.

§ 3. Nie podlegają zaliczeniu na schedy spadków drobne darowizny zwyczajowo w danych stosunkach przyjęte.

Art. 1040 [Darowizna przewyższająca schedy] ⁴¹⁸⁾ Jeżeli wartość darowizny lub zapisu windykacyjnego podlegających zaliczeniu przewyższa wartość schedy spadkowej, spadkobierca nie jest obowiązany do zwrotu nadwyżki. W wypadku takim nie uwzględnia się przy działu spadku ani darowizny lub zapisu windykacyjnego, ani spadkobiercy zobowiązanego do ich zaliczenia.

Art. 1041 [Darowizny na rzecz zstępnych] ⁴¹⁹⁾ Dalszy zstępny spadkodawcy obowiązany jest do zaliczenia na schedy spadków darowizny oraz zapisu windykacyjnego dokonanych przez spadkodawcę na rzecz jego wstępnych.

Art. 1042 [Sposób zaliczenia]

§ 1. ⁴²⁰⁾ Zaliczenie na schedy spadków przeprowadza się w ten sposób, że wartość darowizn lub zapisów windykacyjnych podlegających zaliczeniu dolicza się do spadku lub do części spadku, która ulega podziałowi między spadkobierców obowiązanych wzajemnie do zaliczenia, po czym oblicza się schedy spadków każdego z tych spadkobierców, a następnie każdemu z nich zalicza się na poczet jego schedy wartość darowizny lub zapisu windykacyjnego podlegającej zaliczeniu.

§ 2. ⁴²¹⁾ Wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili działu spadku.

§ 2. ⁴²²⁾ Wartość przedmiotu zapisu windykacyjnego oblicza się według stanu z chwili otwarcia spadku, a według cen z chwili działu spadku.

§ 3. ⁴²³⁾ Przy zaliczaniu na schedy spadków nie uwzględnia się wartości przedmiotu darowizny lub zapisu windykacyjnego.

Art. 1043 [Zaliczenie kosztów wychowania] Przepisy o zaliczeniu darowizn na schedy spadków stosuje się odpowiednio do poniesionych przez spadkodawcę na rzecz zstępnych kosztów wychowania oraz wykształcenia ogólnego i zawodowego, o ile koszty te przekraczają przeciętny miarę przyjętą w danym rodowisku.

Art. 1044 [Przyznanie rzeczy na współwłasność] Na danie dwóch lub więcej spadkobierców sąd może wydzielić im schedy spadkowe w całości lub w części w taki sposób, że przyzna im pewien przedmiot lub pewne przedmioty należące do spadku jako współwłasność w określonych częściach ułamkowych.

Art. 1045 [Błąd] Uchylenie się od skutków prawnych umowy o dział spadku zawartej pod wpływem błędów może nastąpić tylko wtedy, gdy błąd dotyczył stanu faktycznego, który strony uważały za niewątpliwy.

Art. 1046 [Roknij] Po dokonaniu działu spadku spadkobiercy są wzajemnie obowiązani do rokniejszego za wady fizyczne i prawne według przepisów o rokniejszym przy sprzedaży. Roknij co do wiarygodności spadkowych rozciąga się także na wyliczalną dłużnik.

Tytuł IX. Umowy dotyczące spadku.

Art. 1047 [Dopuszczalność wyjątkowa] Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w tytule niniejszym umowa o spadek po osobie żywej jest nieważna.

Art. 1048 [Zrzeczenie się dziedziczenia] Spadkobierca ustawowy może przez umowę z przyszłym spadkodawcą zrzec się dziedziczenia po nim. Umowa taka powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Art. 1049 [Skutki]

§ 1. Zrzeczenie się dziedziczenia obejmuje również zstępnych zrzekającego się, chyba że umówiono się inaczej.

§ 2. Zrzekający się oraz jego zstępni, których obejmuje zrzeczenie się dziedziczenia, zostają wyłączeni od dziedziczenia, tak jakby nie dożyli otwarcia spadku.

Art. 1050 [Uchylenie zrzeczenia] Zrzeczenie się dziedziczenia może być uchylone przez umówionymi tym, kto zrzekł się dziedziczenia, a tym, po kim się dziedziczenia zrzeczono. Umowa powinna być zawarta w formie aktu notarialnego.

Art. 1051 [Zbycie spadku] Spadkobierca, który spadek przyjął, może spadek ten zbyć w całości lub w części. To samo dotyczy zbycia udziału spadkowego.

Art. 1052 [Podwójny skutek; kausalność; forma]

§ 1. Umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do zbycia spadku przenosi spadek na nabywcę, chyba że strony inaczej postanowiły.

§ 2. Jeżeli zawarcie umowy przenoszącej spadek następuje w wykonaniu zobowiązania wynikającego z uprzednio zawartej umowy zobowiązującej do zbycia spadku, warunkowo umowy przenoszącej spadek zależy od istnienia tego zobowiązania.

§ 3. Umowa zobowiązująca do zbycia spadku powinna być zawarta w formie aktu notarialnego. To samo dotyczy umowy przenoszącej spadek, która zostaje zawarta w celu wykonania istniejącego uprzednio zobowiązania do zbycia spadku.

Art. 1053 [Sytuacja nabywcy] Nabywca spadku wstępuje w prawa i obowiązki spadkobiercy.

Art. 1054 [Obowiązki zbywcy]

§ 1. Zbywca spadku zobowiązany jest do wydania tego, co wskutek zbycia, utraty lub uszkodzenia przedmiotów należących do spadku zostało uzyskane w zamian tych przedmiotów albo jako naprawienie szkody, a jeżeli zbycie spadku było odpłatne, także do wyrównania ubytku wartości powstałego przez zużycie lub rozporządzenie nieodpłatnie przedmiotami należącymi do spadku.

§ 2. Zbywca może żądać od nabywcy zwrotu wydatków i nakładów poczynionych na spadek.

Art. 1055 [Odpowiedzialność za długi]

§ 1. Nabywca spadku ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe w tym samym zakresie co zbywca. Ich odpowiedzialność względem wierzycieli jest solidarna.

§ 2. W braku odmiennej umowy nabywca ponosi względem zbywcy odpowiedzialność za to, że wierzyciele nie będą od niego dali spełnienia wiążących na zaspokojenie długów spadkowych.

Art. 1056 [Roknij] W razie zbycia spadku spadkobierca nie ponosi odpowiedzialności z tytułu rokniejszego za wady fizyczne i prawne poszczególnych przedmiotów należących do spadku.

Art. 1057 [Przejście korzyści i ciar] Korzyści i ciary związane z przedmiotami należącymi do spadku, jak również niebezpieczeństwo ich przypadkowej utraty lub uszkodzenia przechodzi na nabywcę z chwilą zawarcia umowy o zbycie spadku, chyba że umówiono się inaczej.

Tytuł X. Przepisy szczególne o dziedziczeniu gospodarstw rolnych.

Art. 1058 [Właściwe przepisy]⁴²⁴⁾ Do dziedziczenia z ustawy gospodarstw rolnych obejmujących grunty rolne o powierzchni przekraczającej 1 ha stosuje się przepisy tytułów poprzedzających księgi niniejszej ze zmianami wynikającymi z przepisów poniższych.

Art. 1059 [Cechy spadkobierców ustawowych]⁴²⁵⁾ Spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) stale pracują bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
- 2) mają przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, albo
- 3) są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczyszczą do szkół, albo
- 4) są trwale niezdolni do pracy.

Art. 1060 [Dziedziczenie wnuków]⁴²⁶⁾ W granicach określonych w art. 931 § 2 wnuki spadkodawcy, które w chwili otwarcia spadku odpowiadają warunkom przewidzianym w art. 1059 pkt 1 i 2, dziedziczą gospodarstwo rolne także wtedy, gdy ich ojciec lub matka nie mogą gospodarstwa dziedziczyć dla braku warunków przewidzianych w art. 1059. Przepis ten stosuje się odpowiednio do dalszych zstępnych.

Art. 1061 (uchylony)⁴²⁷⁾

Art. 1062 [Dziedziczenie rodze stwa]⁴²⁸⁾

§ 1.⁴²⁹⁾ Rodze stwo spadkodawcy, które w chwili otwarcia spadku odpowiada warunkom przewidzianym w art. 1059 pkt 1 i 2, dziedziczy gospodarstwo rolne tak e wtedy, gdy zst pni spadkodawcy nie mog gospodarstwa dziedziczy dla braku warunków przewidzianych w art. 1059 lub w art. 1060.

§ 2.⁴³⁰⁾ W granicach okre lonych w art. 934 dzieci rodze stwa spadkodawcy, które w chwili otwarcia spadku odpowiadaj warunkom przewidzianym w art. 1059 pkt 1 i 2, dziedziczy gospodarstwo rolne tak e wtedy, gdy ich ojciec lub matka nie mog gospodarstwa dziedziczy dla braku warunków przewidzianych w art. 1059 lub w § 1 niniejszego artykułu. Przepis ten stosuje si odpowiednio do dalszych zst pnych.

Art. 1063 [Zastosowanie reguł ogólnych]⁴³¹⁾ Je eli ani mał onek spadkodawcy, ani aden z jego krewnych powołanych do dziedziczenia z ustawy nie odpowiada warunkom przewidzianym dla dziedziczenia gospodarstwa rolnego albo je eli uprawnionymi do dziedziczenia s wył cznie osoby, które w chwili otwarcia spadku s trwale niezdolne do pracy, gospodarstwo dziedziczy spadkobiercy na zasadach ogólnych.

Art. 1064 [Upowa nienie]⁴³²⁾ Rozporz dzenie Rady Ministrów okre li, jakie przygotowanie zawodowe uwa a si za przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, a tak e wypadki, w których pobieranie nauki zawodu, lub ucz szczanie do szkół uprawnia do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, oraz zasady i tryb stwierdzania trwałej niezdolno ci do pracy.

Art. 1065 (skre lony)⁴³³⁾

Art. 1066 (uchylony)⁴³⁴⁾

Art. 1067 [Zapis gospodarstwa rolnego]⁴³⁵⁾

§ 1. Do zapisu, którego przedmiotem jest wiadczenie pieni ne, stosuje si odpowiednio przepis art. 216.

§ 2. Je eli wykonanie zapisu prowadzioby do podziału gospodarstwa rolnego lub wkładu gruntowego w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, sprzecznego z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, spadkobierca zobowi zany do wykonania zapisu mo e da zamiany przedmiotu zapisu na wiadczenie pieni ne.

Art. 1068 (skre lony)⁴³⁶⁾

Art. 1069 (skre lony)⁴³⁶⁾

Art. 1070 [Dział]⁴³⁷⁾ W razie podziału gospodarstwa rolnego, które nale y do spadku, stosuje si odpowiednio przepisy o podziale gospodarstw rolnych przy zniesieniu współwłasno ci.

Art. 1070¹ [Odpowiednie stosowanie przepisów]⁴³⁸⁾ W razie zbycia udziału w spadku obejmuj cym gospodarstwo rolne stosuje si odpowiednio art. 166 oraz art. 3 i 4 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. Nr 64, poz. 592).

Art. 1071 (skre lony)⁴³⁹⁾

Art. 1072 (skre lony)⁴³⁹⁾

Art. 1073 (skre lony)⁴³⁹⁾

Art. 1074 (uchylony)⁴⁴⁰⁾

Art. 1075 (skre lony)⁴⁴¹⁾

Art. 1076 (skre lony)⁴⁴¹⁾

Art. 1077 (uchylony)⁴⁴²⁾

Art. 1078 (skre lony)⁴⁴³⁾

Art. 1079 [Spadek o składzie mieszanym] Je eli oprócz gospodarstwa rolnego spadek obejmuje inne przedmioty maj tkowe, udziały spadkobierców w gospodarstwie rolnym zalicza si na poczet ich udziałów w cało ci spadku.

Art. 1080 (skre lony)⁴⁴⁴⁾

Art. 1081 [Odpowiedzialno za długi rolne] Odpowiedzialno za długi spadkowe zwi zane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego ponosi od chwili działu spadku spadkobierca, któremu to gospodarstwo przypadło, oraz spadkobiercy otrzymuj cy od niego spłaty. Ka dy z tych spadkobierców ponosi odpowiedzialno w stosunku do warto ci otrzymanego udziału. Odpowiedzialno za inne długi ponosz wszyscy spadkobiercy na zasadach ogólnych.

Art. 1082 [Ustalenie zachowku]⁴⁴⁵⁾ Je eli do spadku nale y gospodarstwo rolne, ustalenie zachowku nast puje z uwzgl dnieniem przepisów niniejszego tytułu, a tak e odpowiednio art. 216.

Art. 1083 (skre lony)⁴⁴⁶⁾

Art. 1084 (skre lony)⁴⁴⁶⁾

Art. 1085 (skre lony)⁴⁴⁶⁾

Art. 1086 [Dziedziczenie wkładu gruntowego w spółdzielni] Przepisy tytułu niniejszego stosuje si odpowiednio w wypadku, gdy do spadku nale y wkład gruntowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, o ile przepisy poni sze nie stanowi inaczej.

Art. 1087 [Cechy spadkobiercy]⁴⁴⁷⁾

§ 1. Nale cy do spadku wkład gruntowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej dziedziczy ci spo ród spadkobierców, którzy w chwili otwarcia spadku:

1) s członkami tej spółdzielni albo

2) b d s małoletni, b d te pobieraj nauk zawodu lub ucz szczaj do szkół, albo

3) s trwale niezdolni do pracy.

§ 2. W braku spadkobierców okre lonych w punkcie pierwszym paragrafu poprzedzaj cego wkład gruntowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej dziedziczy równie spadkobiercy, którzy pracuj w gospodarstwie rolnym spółdzielni albo w ci gu sze ciu miesi cy od otwarcia spadku zostan członkami tej spółdzielni.

§ 3. Przepisy paragrafów poprzedzających dotyczą również działki przyzagrodowej i siedliskowej, jeżeli należą one do spadku.

Art. 1088 (skreślony)⁴⁴⁸⁾

Odnośnik 1 Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji transpozycji dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności ci handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym) (Dz.Urz. WE L 178 z 17.07.2000, str. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 25, str. 399).

- 1) Odnośnik nr 1 dodany do tytułu ustawy z dnia 23.06.2006 r. (Dz.U. Nr 133, poz. 935), która wchodzi w życie 5.08.2006 r. Treść odnośnika publikujemy na końcu ustawy.
- 2) Art. 1 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 3) Art. 2 skreślony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 4) Art. 4 skreślony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 5) Art. 5 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 6) Art. 8 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustaw z dnia 7.01.1993 r. (Dz.U. Nr 17, poz. 78), która wchodzi w życie 16.03.1993 r.
- 7) Art. 8 § 2 skreślony ustaw z dnia 30.08.1996 r. (Dz.U. Nr 139, poz. 646), która wchodzi w życie 4.01.1997 r.
- 8) Art. 22¹ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 9) Art. 24 § 1 zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w życie 28.12.1996 r.
- 10) Art. 33 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 11) Art. 33¹ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 12) Art. 34 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 13) Art. 36 skreślony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 14) Art. 37 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 15) Art. 40 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 16) Art. 40 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 17) Art. 40 § 3 dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 18) Art. 42 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 19) Dział III (art. 43¹-43¹⁰) dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 20) Art. 44 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 21) Art. 44¹ dodany ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 22) Art. 46¹ dodany ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 23) Art. 49 w brzmieniu ustawy z dnia 30.05.2008 r. (Dz.U. Nr 116, poz. 731), która wchodzi w życie 3.08.2008 r.
- 24) Art. 55¹ w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 25) Art. 55² dodany ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 26) Art. 55³ w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 27) Art. 55⁴ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 28) Art. 60 w brzmieniu ustawy z dnia 18.09.2001 r. (Dz.U. Nr 130, poz. 1450), która wchodzi w życie 16.08.2002 r.
- 29) Art. 61 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 30) Art. 64 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 31) Art. 66 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 32) Art. 66¹ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 33) Art. 66² dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 34) Art. 68¹ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 35) Art. 68² dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 36) Art. 69 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 37) Art. 70 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 38) Art. 70¹ w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 39) Art. 70² w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 40) Art. 70³ w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 41) Art. 70⁴ w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 42) Art. 70⁵ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 43) Art. 71 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 44) Art. 72 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.

- 45) Art. 72¹ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 46) Art. 74 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 47) Art. 75 uchylony ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 48) Art. 75¹ dodany ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 49) Art. 77 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 50) Art. 77¹ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 51) Art. 78 w brzmieniu ustawy z dnia 18.09.2001 r. (Dz.U. Nr 130, poz. 1450), która wchodzi w życie 16.08.2002 r.
- 52) Art. 78 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 53) Art. 79 zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w życie 28.12.1996 r.; zmieniony ustaw z dnia 24.07.1998 r. (Dz.U. Nr 106, poz. 668), która wchodzi w życie 1.01.1999 r.; zmieniony ustaw z dnia 20.06.2002 r. (Dz.U. Nr 113, poz. 984), która wchodzi w życie 27.10.2002 r.
- 54) Art. 80 uchylony ustaw z dnia 8.01.2010 r. (Dz.U. Nr 40, poz. 222), która wchodzi w życie 16.04.2010 r.
- 55) Art. 81 § 2 pkt 2 zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w życie 28.12.1996 r.; zmieniony ustaw z dnia 24.07.1998 r. (Dz.U. Nr 106, poz. 668), która wchodzi w życie 1.01.1999 r.
- 56) Oznaczenie Rozdz. I. dodane ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 57) Oznaczenie Rozdz. II. dodane ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 58) Rozdział III (art. 109¹-109⁹) dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 59) Art. 110 zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w życie 28.12.1996 r.
- 60) Art. 117 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 61) Art. 117 § 3 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 62) Art. 118 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 63) Art. 121 pkt 4 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 64) Art. 123 § 1 pkt 1 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.; pkt 3 dodany ustaw z dnia 28.07.2005 r. (Dz.U. Nr 172, poz. 1438), która wchodzi w życie 10.12.2005 r.
- 65) Art. 123 § 2 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 66) Art. 124 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.2005 r. (Dz.U. Nr 172, poz. 1438), która wchodzi w życie 10.12.2005 r.
- 67) Art. 125 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.2005 r. (Dz.U. Nr 172, poz. 1438), która wchodzi w życie 10.12.2005 r.
- 68) Art. 125 § 2 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 69) Art. 126-135 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 70) Art. 136-137 skre lone ustaw z dnia 24.06.1994 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 388), która wchodzi w życie 1.01.1995 r.
- 70) Art. 136-137 skre lone ustaw z dnia 24.06.1994 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 388), która wchodzi w życie 1.01.1995 r.
- 71) Art. 138-139 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 71) Art. 138-139 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 72) Art. 141 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 73) Art. 143 zmieniony ustaw z dnia 4.02.1994 r. (Dz.U. Nr 27, poz. 96), która wchodzi w życie 2.09.1994 r.
- 74) Art. 155 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 23.07.2008 r. (Dz.U. Nr 163, poz. 1012), która wchodzi w życie 11.10.2008 r.
- 75) Art. 156 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w życie 23.10.2011 r.
- 76) Art. 160-161 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 76) Art. 160-161 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 77) Art. 162 uchylony ustaw z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81), która wchodzi w życie 6.04.1982 r.
- 78) Art. 163-165 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 78) Art. 163-165 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 78) Art. 163-165 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 79) Art. 166 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 26.10.1971 r. (Dz.U. Nr 27, poz. 252), która wchodzi w życie 4.11.1971 r.
- 80) Art. 166 § 2 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 81) Art. 167-168 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 81) Art. 167-168 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 82) Art. 171 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

- 115) Art. 243 zmieniony ustaw z dnia 29.04.1985 r. (Dz.U. Nr 22, poz. 99), która wchodzi w ycie 1.08.1985 r.; zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.; zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.; zmieniony ustaw z dnia 24.07.1998 r. (Dz.U. Nr 106, poz. 668), która wchodzi w ycie 1.01.1999 r.
- 116) Art. 244 w brzmieniu ustawy z dnia 2.07.2004 r. (Dz.U. Nr 172, poz. 1804), która wchodzi w ycie 19.08.2004 r.
- 117) Art. 245¹ dodany ustaw z dnia 6.07.1982 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 147), która wchodzi w ycie 1.01.1983 r.
- 118) Art. 246 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustaw z dnia 6.07.1982 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 147), która wchodzi w ycie 1.01.1983 r.
- 119) Art. 248 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 6.07.1982 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 147), która wchodzi w ycie 1.01.1983 r.
- 120) Art. 250 § 2 zmieniony ustaw z dnia 6.07.1982 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 147), która wchodzi w ycie 1.01.1983 r.
- 121) Art. 263 oznaczenie § 1 i § 2 skre lone ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 122) Art. 267 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 4.02.1994 r. (Dz.U. Nr 27, poz. 96), która wchodzi w ycie 2.09.1994 r.
- 123) Art. 270¹ uchylony ustaw z dnia 16.09.2011 r. (Dz.U. Nr 230, poz. 1370), która wchodzi w ycie 28.04.2012 r.
- 124) Art. 271 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 125) Art. 272 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 126) Art. 272 § 2 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 127) Art. 273 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 128) Art. 274 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 129) Art. 275 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 130) Art. 276 skre lone ustaw z dnia 19.10.1991 r. (Dz.U. Nr 107, poz. 464), która wchodzi w ycie 1.01.1992 r.
- 131) Art. 280-282 skre lone ustaw z dnia 16.09.1982 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 210), która wchodzi w ycie 1.01.1983 r.
- 131) Art. 280-282 skre lone ustaw z dnia 16.09.1982 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 210), która wchodzi w ycie 1.01.1983 r.
- 131) Art. 280-282 skre lone ustaw z dnia 16.09.1982 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 210), która wchodzi w ycie 1.01.1983 r.
- 132) Art. 283 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 133) Art. 284 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 134) Rozdział III dodany ustaw z dnia 30.05.2008 r. (Dz.U. Nr 116, poz. 731), która wchodzi w ycie 3.08.2008 r.
- 135) Art. 307 § 3 dodany ustaw z dnia 26.06.2009 r. (Dz.U. Nr 131, poz. 1075), która wchodzi w ycie 20.02.2011 r.
- 136) Art. 308 w brzmieniu ustawy z dnia 6.12.1996 r. (Dz.U. Nr 149, poz. 703), która wchodzi w ycie 1.01.1998 r.
- 137) Art. 312 zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 138) Art. 314 w brzmieniu ustawy z dnia 26.06.2009 r. (Dz.U. Nr 131, poz. 1075), która wchodzi w ycie 20.02.2011 r.
- 139) Art. 322 § 2 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 140) Art. 343¹ dodany ustaw z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 141) Art. 353¹ dodany ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 142) Art. 355 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 143) Art. 357¹ dodany ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.; oznaczenie § 1 i § 2 skre lone ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 144) Art. 358 w brzmieniu ustawy z dnia 23.10.2008 r. (Dz.U. Nr 228, poz. 1506), która wchodzi w ycie 24.01.2009 r.
- 145) Art. 358¹ dodany ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 146) Art. 359 § 1 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 147) Art. 359 § 2¹ dodany ustaw z dnia 7.07.2005 r. (Dz.U. Nr 157, poz. 1316), która wchodzi w ycie 20.02.2006 r.
- 148) Art. 359 § 2² dodany ustaw z dnia 7.07.2005 r. (Dz.U. Nr 157, poz. 1316), która wchodzi w ycie 20.02.2006 r.
- 149) Art. 359 § 2³ dodany ustaw z dnia 7.07.2005 r. (Dz.U. Nr 157, poz. 1316), która wchodzi w ycie 20.02.2006 r.
- 150) Art. 359 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w ycie 25.09.2003 r.
- 151) Zgodnie z rozp. RM z dnia 4.12.2008 r. (Dz.U. Nr 220, poz. 1434) od dnia 15.12.2008 r. wysoko odsetek ustawowych ustala si na **13%** w stosunku rocznym.
- 152) Art. 365¹ dodany ustaw z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 153) Art. 384 w brzmieniu ustawy z dnia 2.03.2000 r. (Dz.U. Nr 22, poz. 271), która wchodzi w ycie 1.07.2000 r. Zgodnie z art. 21 tej ustawy art. 384-385⁴ stosuje si do umów zawartych i niewykonanych w dniu wej cia w ycie ustawy.
- 154) Art. 384 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 155) Art. 384 § 3 uchylony ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w ycie 25.09.2003 r.
- 156) Art. 384 § 4 dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w ycie 25.09.2003 r.
- 157) Art. 384 § 5 uchylony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 158) Art. 384¹ dodany ustaw z dnia 2.03.2000 r. (Dz.U. Nr 22, poz. 271), która wchodzi w ycie 1.07.2000 r.
- 159) Art. 385 w brzmieniu ustawy z dnia 2.03.2000 r. (Dz.U. Nr 22, poz. 271), która wchodzi w ycie 1.07.2000 r.
- 160) Art. 385 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 2.04.2009 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 662), która wchodzi w ycie 28.06.2009 r.
- 161) Art. 385¹ w brzmieniu ustawy z dnia 2.03.2000 r. (Dz.U. Nr 22, poz. 271), która wchodzi w ycie 1.07.2000 r.
- 162) Art. 385² w brzmieniu ustawy z dnia 2.03.2000 r. (Dz.U. Nr 22, poz. 271), która wchodzi w ycie 1.07.2000 r.

- 163) Art. 385³ dodany ustaw z dnia 2.03.2000 r. (Dz.U. Nr 22, poz. 271), która wchodzi w życie 1.07.2000 r.
- 164) Art. 385⁴ dodany ustaw z dnia 2.03.2000 r. (Dz.U. Nr 22, poz. 271), która wchodzi w życie 1.07.2000 r.
- 165) Art. 386 uchylony ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 166) Art. 389 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 167) Art. 390 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 168) Tytuł IV księgi trzeciej (art. 397-404) skreślony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 169) Art. 408 § 3 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 170) Art. 411 pkt 3 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.; zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w życie 28.12.1996 r.
- 171) Art. 412 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 172) Art. 413 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 20.05.1976 r. (Dz.U. Nr 19, poz. 122), która wchodzi w życie 1.07.1976 r.
- 173) Art. 417 w brzmieniu ustawy z dnia 17.06.2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), która wchodzi w życie 1.09.2004 r.
- 174) Art. 417¹ dodany ustaw z dnia 17.06.2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), która wchodzi w życie 1.09.2004 r.
- 175) Art. 417¹ § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 22.07.2010 r. (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), która wchodzi w życie 25.09.2010 r.
- 176) Art. 417² dodany ustaw z dnia 17.06.2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), która wchodzi w życie 1.09.2004 r.
- 177) Wyrokiem Tryb. Konst. z dnia 4.12.2001 r. (Dz.U. Nr 145, poz. 1638) art. 418 został uznany za niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Utrata mocy nastąpiła 18.12.2001 r.
- 178) Art. 419 uchylony ustaw z dnia 17.06.2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), która wchodzi w życie 1.09.2004 r.
- 179) Art. 420 uchylony ustaw z dnia 17.06.2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), która wchodzi w życie 1.09.2004 r.
- 180) Art. 420¹ uchylony ustaw z dnia 17.06.2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), która wchodzi w życie 1.09.2004 r.
- 181) Art. 420² uchylony ustaw z dnia 17.06.2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), która wchodzi w życie 1.09.2004 r.
- 182) Art. 421 w brzmieniu ustawy z dnia 17.06.2004 r. (Dz.U. Nr 162, poz. 1692), która wchodzi w życie 1.09.2004 r.
- 183) Art. 432 § 3 skreślony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 184) Art. 442 uchylony ustaw z dnia 16.02.2007 r. (Dz.U. Nr 80, poz. 538), która wchodzi w życie 10.08.2007 r. Zgodnie z wyrokiem Tryb. Konst. z dnia 1.09.2006 r. (Dz.U. Nr 164, poz. 1166) art. 442 § 1 zdanie drugie miało utracić moc obowiązującą z dniem 31 grudnia 2007 r. jako niezgodne z art. 2 i art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że pozbawia pokrzywdzonego dochodzenia odszkodowania za szkodę na osobie, która ujawniła się po upływie lat dziesięciu od wystąpienia zdarzenia wyrządzącego szkodę, jednak w związku z uchynieniem całego art. 442 utrata mocy jest bezprzedmiotowa.
- 185) Art. 442¹ dodany ustaw z dnia 16.02.2007 r. (Dz.U. Nr 80, poz. 538), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 186) Art. 445 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w życie 28.12.1996 r.
- 187) Art. 446 § 4 dodany ustaw z dnia 30.05.2008 r. (Dz.U. Nr 116, poz. 731), która wchodzi w życie 3.08.2008 r.
- 188) Art. 446¹ dodany ustaw z dnia 7.01.1993 r. (Dz.U. Nr 17, poz. 78), która wchodzi w życie 16.03.1993 r.; zmieniony ustaw z dnia 30.08.1996 r. (Dz.U. Nr 139, poz. 646), która wchodzi w życie 4.01.1997 r., jednakże powyższa zmiana, polegająca na dodaniu zdania drugiego ("Dziecko nie może dochodzić tych roszczeń w stosunku do matki."), na mocy obwieszczenia Prezesa Tryb. Konst. z dnia 18.12.1997 r. (Dz.U. Nr 157, poz. 1040), utraciła moc z dniem 23.12.1997 r.
- 189) Art. 448 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w życie 28.12.1996 r.
- 190) Tytuł VI¹ (art. 449¹-449¹¹) dodany ustaw z dnia 2.03.2000 r. (Dz.U. Nr 22, poz. 271), która wchodzi w życie 1.07.2000 r.
- 191) Art. 449⁸ w brzmieniu ustawy z dnia 20.04.2004 r. (Dz.U. Nr 96, poz. 959), która wchodzi w życie 1.05.2004 r.
- 192) Art. 449¹¹ uchylony ustaw z dnia 4.02.2011 r. (Dz.U. Nr 80, poz. 432), która wchodzi w życie 16.05.2011 r.
- 193) Art. 456 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 194) Art. 461 § 3 skreślony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 195) Art. 480 § 1 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 196) Art. 480 § 2 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 197) Art. 480 § 3 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 198) Art. 488 § 1 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 199) Art. 489 skreślony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 200) Art. 490 § 3 skreślony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 201) Art. 496 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 202) Art. 498 § 1 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 203) Art. 501 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 204) Art. 502 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 205) Art. 510 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w życie 23.10.2011 r.
- 206) Art. 526 uchylony ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.
- 207) Art. 527 § 4 dodany ustaw z dnia 31.07.1997 r. (Dz.U. Nr 117, poz. 751), która wchodzi w życie 3.01.1998 r.
- 208) Art. 535 oznaczenie § 1 i § 2 skreślone ustaw z dnia 31.01.1989 r. (Dz.U. Nr 3, poz. 11), która wchodzi w życie 1.02.1989 r.
- 209) Art. 535¹ dodany ustaw z dnia 27.07.2002 r. (Dz.U. Nr 141, poz. 1176), która wchodzi w życie 1.01.2003 r.

- 210) Art. 540 § 2 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 211) Art. 542 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 212) Art. 550 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 213) Art. 553 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 214) Art. 555¹ skre lony ustaw z dnia 27.07.2002 r. (Dz.U. Nr 141, poz. 1176), która wchodzi w ycie 1.01.2003 r.
- 215) Art. 556 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 216) Art. 558 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 217) Art. 560 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 218) Art. 560 § 3 zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 219) Art. 560 § 4 dodany ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 220) Art. 562 oznaczenie § 1 i § 2 skre lone ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 221) Obecnie minister gospodarki.
- 222) Art. 563 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 223) Art. 569 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 224) Obecnie minister rolnictwa i rozwoju wsi.
- 224) Obecnie minister rolnictwa i rozwoju wsi.
- 224) Obecnie minister rolnictwa i rozwoju wsi.
- 224) Obecnie minister rolnictwa i rozwoju wsi.
- 224) Obecnie minister rolnictwa i rozwoju wsi.
- 225) Art. 572¹ dodany ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 226) Art. 575¹ dodany ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 227) Tytuł działu III w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 228) Art. 577 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 229) Art. 578 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 230) Art. 579 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 231) Art. 580 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 232) Art. 581 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 233) Art. 582 skre lony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 234) Art. 588 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 235) Art. 588 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 236) Art. 590 § 2 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 237) Art. 599 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.; zmieniony ustaw z dnia 29.09.1990 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 464), która wchodzi w ycie 5.12.1990 r.; zmieniony ustaw z dnia 24.07.1998 r. (Dz.U. Nr 106, poz. 668), która wchodzi w ycie 1.01.1999 r.
- 238) Art. 600 § 2 zmieniony ustaw z dnia 29.09.1990 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 464), która wchodzi w ycie 5.12.1990 r.; zmieniony ustaw z dnia 24.07.1998 r. (Dz.U. Nr 106, poz. 668), która wchodzi w ycie 1.01.1999 r.
- 239) Art. 605 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 240) Art. 605¹ dodany ustaw z dnia 27.07.2002 r. (Dz.U. Nr 141, poz. 1176), która wchodzi w ycie 1.01.2003 r.
- 241) Art. 613 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 242) Art. 613 § 4 dodany ustaw z dnia 15.09.2000 r. (Dz.U. Nr 88, poz. 983), która wchodzi w ycie 21.11.2000 r.
- 243) Art. 616 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 244) Art. 618 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 245) Art. 619 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 246) Art. 621 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 247) Art. 622 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 248) Art. 627¹ dodany ustaw z dnia 27.07.2002 r. (Dz.U. Nr 141, poz. 1176), która wchodzi w ycie 1.01.2003 r.
- 249) Art. 632 § 2 zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 250) Art. 647 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 251) Art. 647¹ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w ycie 24.04.2003 r.
- 252) Art. 648 § 3 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 253) Art. 649¹ dodany ustaw z dnia 8.01.2010 r. (Dz.U. Nr 40, poz. 222), która wchodzi w ycie 16.04.2010 r.
- 254) Art. 649² dodany ustaw z dnia 8.01.2010 r. (Dz.U. Nr 40, poz. 222), która wchodzi w ycie 16.04.2010 r.
- 255) Art. 649³ dodany ustaw z dnia 8.01.2010 r. (Dz.U. Nr 40, poz. 222), która wchodzi w ycie 16.04.2010 r.
- 256) Art. 649⁴ dodany ustaw z dnia 8.01.2010 r. (Dz.U. Nr 40, poz. 222), która wchodzi w ycie 16.04.2010 r.
- 257) Art. 649⁵ dodany ustaw z dnia 8.01.2010 r. (Dz.U. Nr 40, poz. 222), która wchodzi w ycie 16.04.2010 r.
- 258) Art. 650 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.

- 259) Art. 653 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 260) Art. 656 § 2 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 261) Art. 659 § 2 zmieniony ustaw z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 262) Art. 661 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustaw z dnia 23.10.2008 r. (Dz.U. Nr 220, poz. 1425), która wchodzi w ycie 1.01.2009 r.
- 263) Art. 670 § 2 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 264) Art. 673 § 3 dodany ustaw z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 265) Art. 675 § 3 dodany ustaw z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 266) Tytuł rozdziału II w brzmieniu ustawy z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 267) Art. 680 w brzmieniu ustawy z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 268) Art. 680¹ w brzmieniu ustawy z dnia 6.11.2008 r. (Dz.U. Nr 220, poz. 1431), która wchodzi w ycie 13.06.2009 r.
- 269) Art. 685¹ w brzmieniu ustawy z dnia 17.12.2004 r. (Dz.U. Nr 281, poz. 2783), która wchodzi w ycie 1.01.2005 r. Przepisu nie stosuje si do umów najmu lokali u ytkowych, zawartych przed dniem wej cia w ycie tej ustawy.
- 270) Art. 688¹ dodany ustaw z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 271) Art. 688² dodany ustaw z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 272) Art. 689 skre lony ustaw z dnia 2.07.1994 r. (Dz.U. Nr 105, poz. 509), która wchodzi w ycie 12.11.1994 r.
- 273) Art. 690 zmieniony ustaw z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 274) Art. 691 skre lony ustaw z dnia 2.07.1994 r. (Dz.U. Nr 105, poz. 509), która wchodzi w ycie 12.11.1994 r. Tre art. 691 dodana ponownie ustaw z dnia 21.06.2001 r. (Dz.U. Nr 71, poz. 733), która wchodzi w ycie 10.07.2001 r.
- 275) Art. 695 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustaw z dnia 26.10.1971 r. (Dz.U. Nr 27, poz. 252), która wchodzi w ycie 4.11.1971 r.
- 276) Art. 695 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 277) Art. 695 § 2 uchylony ustaw z dnia 11.04.2003 r. (Dz.U. Nr 64, poz. 592), która wchodzi w ycie 16.07.2003 r.
- 278) Tytuł XVII¹ (art. 709¹-709¹⁸) dodany ustaw z dnia 26.07.2000 r. (Dz.U. Nr 74, poz. 857), która wchodzi w ycie 9.12.2000 r.
- 279) Art. 720 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 280) Art. 720 § 2 zmieniony ustaw z dnia 7.07.1994 r. (Dz.U. Nr 84, poz. 386), która wchodzi w ycie 1.01.1995 r.
- 281) Art. 725 w brzmieniu ustawy z dnia 1.04.2004 r. (Dz.U. Nr 91, poz. 870), która wchodzi w ycie 1.05.2004 r.
- 282) Art. 726 w brzmieniu ustawy z dnia 1.04.2004 r. (Dz.U. Nr 91, poz. 870), która wchodzi w ycie 1.05.2004 r.
- 283) Art. 728 w brzmieniu ustawy z dnia 1.04.2004 r. (Dz.U. Nr 91, poz. 870), która wchodzi w ycie 1.05.2004 r.
- 284) Art. 732 w brzmieniu ustawy z dnia 1.04.2004 r. (Dz.U. Nr 91, poz. 870), która wchodzi w ycie 1.05.2004 r.
- 285) Art. 733 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 286) Tytuł XXIII (art. 758-764⁹) w brzmieniu ustawy z dnia 26.07.2000 r. (Dz.U. Nr 74, poz. 857), która wchodzi w ycie 9.12.2000 r.
- 287) Art. 770¹ dodany ustaw z dnia 27.07.2002 r. (Dz.U. Nr 141, poz. 1176), która wchodzi w ycie 1.01.2003 r.
- 288) Art. 773 § 3 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 289) Art. 790 § 2 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 290) Art. 802 § 2 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 291) Art. 805 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 292) Art. 805 § 2 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 293) Art. 805 § 4 dodany ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 294) Art. 806 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 295) Art. 807 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 296) Art. 807 § 2 uchylony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 297) Art. 808 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 298) Art. 809 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 299) Art. 810 uchylony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 300) Art. 811 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 301) Art. 812 w brzmieniu ustawy z dnia 22.05.2003 r. (Dz.U. Nr 124, poz. 1151), która wchodzi w ycie 1.01.2004 r.
- 302) Art. 812 § 1 uchylony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 303) Art. 812 § 2 uchylony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 304) Art. 812 § 3 uchylony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 305) Art. 812 § 4 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 306) Art. 812 § 5 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 307) Art. 812 § 6 uchylony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 308) Art. 812 § 7 uchylony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.
- 309) Art. 812 § 8 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w ycie 10.08.2007 r.

- 310) Art. 812 § 9 dodany ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 311) Art. 813 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 312) Art. 814 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 313) Art. 815 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 314) Art. 815 § 2 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 315) Art. 815 § 2¹ dodany ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 316) Art. 815 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 317) Art. 816 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 318) Art. 817 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 319) Art. 817 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 22.05.2003 r. (Dz.U. Nr 124, poz. 1151), która wchodzi w życie 1.01.2004 r.; zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 320) Art. 817 § 3 dodany ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 321) Art. 818 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 322) Art. 819 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 323) Art. 819 § 2 uchylony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 324) Art. 819 § 3 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 325) Art. 819 § 4 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 326) Art. 821 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 327) Art. 822 w brzmieniu ustawy z dnia 22.05.2003 r. (Dz.U. Nr 124, poz. 1151), która wchodzi w życie 1.01.2004 r.
- 328) Art. 822 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 329) Art. 822 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 330) Art. 822 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 331) Art. 822 § 4 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 332) Art. 822 § 5 dodany ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 333) Art. 823 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 334) Art. 824 § 1 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 335) Art. 824 § 2 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 336) Art. 824 § 3 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 337) Art. 824¹ dodany ustaw z dnia 22.05.2003 r. (Dz.U. Nr 124, poz. 1151), która wchodzi w życie 1.01.2004 r.
- 338) Art. 824¹ § 1 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 339) Art. 824¹ § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 340) Art. 824¹ § 3 dodany ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 341) Art. 825 skre lony ustaw z dnia 20.09.1984 r. (Dz.U. Nr 45, poz. 242), która wchodzi w życie 1.01.1985 r.
- 342) Art. 826 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 343) Art. 827 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 344) Art. 828 w brzmieniu ustawy z dnia 20.09.1984 r. (Dz.U. Nr 45, poz. 242), która wchodzi w życie 1.01.1985 r.
- 345) Art. 828 § 1 zmieniony ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 346) Art. 828 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 347) Art. 828 § 3 dodany ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 348) Art. 829 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 349) Art. 829 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 13.02.2009 r. (Dz.U. Nr 42, poz. 341), która wchodzi w życie 18.06.2009 r.
- 350) Art. 830 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 351) Art. 831 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 352) Art. 831 § 1¹ dodany ustaw z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 353) Art. 831 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 354) Art. 833 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 355) Art. 834 w brzmieniu ustawy z dnia 13.04.2007 r. (Dz.U. Nr 82, poz. 557), która wchodzi w życie 10.08.2007 r.
- 356) Art. 846 w brzmieniu ustawy z dnia 24.07.1998 r. (Dz.U. Nr 117, poz. 758), która wchodzi w życie 24.09.1998 r.
- 357) Art. 849 w brzmieniu ustawy z dnia 24.07.1998 r. (Dz.U. Nr 117, poz. 758), która wchodzi w życie 24.09.1998 r.
- 358) Art. 852 w brzmieniu ustawy z dnia 24.07.1998 r. (Dz.U. Nr 117, poz. 758), która wchodzi w życie 24.09.1998 r.
- 359) Tytuł XXX (art. 853-859⁹) w brzmieniu ustawy z dnia 16.11.2000 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 1191), która wchodzi w życie 4.01.2001 r.
- 360) Art. 874 oznaczenie § 1 i § 2 dodane ustaw z dnia 28.02.2003 r. (Dz.U. Nr 60, poz. 535), która wchodzi w życie 1.10.2003 r.
- 361) Art. 888 § 2 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.
- 362) Tytuł XXXIII¹ dodany ustaw z dnia 23.07.2008 r. (Dz.U. Nr 163, poz. 1012), która wchodzi w życie 11.10.2008 r.
- 363) Art. 903¹ dodany ustaw z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w życie 25.09.2003 r.

- 364) Art. 909 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 365) Tytuł XXXVII (art. 921¹-921¹⁶) ksi gi trzeciej dodany ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 366) Art. 921¹ w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 367) Art. 921² § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 368) Art. 921² § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 369) Art. 922 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 370) Art. 927 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 371) Art. 932 w brzmieniu ustawy z dnia 2.04.2009 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 662), która wchodzi w ycie 28.06.2009 r.
- 372) Art. 932 § 6 dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 373) Art. 933 w brzmieniu ustawy z dnia 2.04.2009 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 662), która wchodzi w ycie 28.06.2009 r.
- 374) Art. 934 w brzmieniu ustawy z dnia 2.04.2009 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 662), która wchodzi w ycie 28.06.2009 r.
- 375) Art. 934¹ dodany ustaw z dnia 2.04.2009 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 662), która wchodzi w ycie 28.06.2009 r.
- 376) Art. 935 w brzmieniu ustawy z dnia 2.04.2009 r. (Dz.U. Nr 79, poz. 662), która wchodzi w ycie 28.06.2009 r.
- 377) Art. 935¹ dodany ustaw z dnia 21.05.1999 r. (Dz.U. Nr 52, poz. 532), która wchodzi w ycie 16.12.1999 r.
- 378) Art. 936 § 3 dodany ustaw z dnia 26.05.1995 r. (Dz.U. Nr 83, poz. 417), która wchodzi w ycie 20.10.1995 r.
- 379) Art. 939 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 380) Art. 940 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 21.05.1999 r. (Dz.U. Nr 52, poz. 532), która wchodzi w ycie 16.12.1999 r.
- 381) Art. 951 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 24.07.1998 r. (Dz.U. Nr 106, poz. 668), która wchodzi w ycie 1.01.1999 r.; zmieniony ustaw z dnia 20.06.2002 r. (Dz.U. Nr 113, poz. 984), która wchodzi w ycie 27.10.2002 r.
- 382) Art. 967 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 383) Rozdział I oznaczenie dodano ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 384) Art. 968 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 385) Art. 969 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 386) Rozdział II dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 387) Rozdział III oznaczenie dodano ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 388) Art. 986 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 389) Art. 986¹ dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 390) Art. 988 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 391) Art. 989 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 392) Art. 990¹ dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 393) Art. 993 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 394) Art. 995 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 395) Art. 996 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 396) Art. 998 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 397) Art. 999¹ dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 398) Art. 1000 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 399) Art. 1003 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 400) Art. 1004 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 401) Art. 1005 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 402) Art. 1006 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 403) Art. 1007 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r., do roszcze powstałych przed dniem wej cia w ycie ustawy zmieniaj cej i w tym dniu jeszcze nie przedawnionych, stosuje si przepisy tego artykułu w brzmieniu nadanym niniejsz ustaw zmieniaj c .
- 404) Art. 1013 skre lony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w ycie 1.10.1990 r.
- 405) Art. 1018 § 3 zmieniony ustaw z dnia 23.08.1996 r. (Dz.U. Nr 114, poz. 542), która wchodzi w ycie 28.12.1996 r.
- 406) Art. 1023 w brzmieniu ustawy z dnia 14.02.2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408), która wchodzi w ycie 25.09.2003 r.
- 407) Tytuł tytułu VI w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 408) Art. 1025 w brzmieniu ustawy z dnia 24.08.2007 r. (Dz.U. Nr 181, poz. 1287), która wchodzi w ycie 2.10.2008 r.
- 409) Art. 1026 w brzmieniu ustawy z dnia 24.08.2007 r. (Dz.U. Nr 181, poz. 1287), która wchodzi w ycie 2.10.2008 r.
- 410) Art. 1027 w brzmieniu ustawy z dnia 24.08.2007 r. (Dz.U. Nr 181, poz. 1287), która wchodzi w ycie 2.10.2008 r.
- 411) Art. 1028 w brzmieniu ustawy z dnia 24.08.2007 r. (Dz.U. Nr 181, poz. 1287), która wchodzi w ycie 2.10.2008 r.
- 412) Art. 1029¹ dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 413) Art. 1033 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 414) Art. 1034¹ dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 415) Art. 1034² dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 416) Art. 1034³ dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.
- 417) Art. 1039 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w ycie 23.10.2011 r.

418) Art. 1040 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w życie 23.10.2011 r.

419) Art. 1041 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w życie 23.10.2011 r.

420) Art. 1042 § 1 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w życie 23.10.2011 r.

421) Art. 1042 § 2 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

422) Art. 1042 § 2¹ dodany ustaw z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w życie 23.10.2011 r.

423) Art. 1042 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 18.03.2011 r. (Dz.U. Nr 85, poz. 458), która wchodzi w życie 23.10.2011 r.

424) Art. 1058 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

425) Art. 1059 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.; wyrokiem Tryb. Konst. z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91), który wchodzi w życie 14.02.2001 r., art. 1059 w brzmieniu nadanym przez ustaw z dnia 26.10.1971 r. zmieniają c ustaw Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 27, poz. 252) i w brzmieniu nadanym przez ustaw z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321), został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 21 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zakresie, w którym odnosi si do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r.

426) Art. 1060 w brzmieniu ustawy z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81), która wchodzi w życie 6.04.1982 r.; zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.; wyrokiem Tryb. Konst. z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91), który wchodzi w życie 14.02.2001 r., art. 1060 w brzmieniu nadanym przez ustaw z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321), został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 21 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zakresie, w którym odnosi si do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r.

427) Art. 1061 uchylony ustaw z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81), która wchodzi w życie 6.04.1982 r.

428) Art. 1062 w brzmieniu ustawy z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81), która wchodzi w życie 6.04.1982 r.; wyrokiem Tryb. Konst. z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91), który wchodzi w życie 14.02.2001 r., art. 1062 w brzmieniu nadanym przez ustaw z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321), został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 21 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zakresie, w którym odnosi si do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r.

429) Art. 1062 § 1 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

430) Art. 1062 § 2 zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

431) Art. 1063 w brzmieniu ustawy z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81), która wchodzi w życie 6.04.1982 r.; wyrokiem Tryb. Konst. z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91) art. 1063 w brzmieniu ogłoszonym dnia 18.05.1964 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 93) i zmienionym przez ustaw z dnia 26.10.1971 r. zmieniają c ustaw Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 27, poz. 252) jest niezgodny z art. 21 ust. 1 i 2 oraz z art. 64 ust. 1 i 3 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

432) Art. 1064 w brzmieniu ustawy z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81), która wchodzi w życie 6.04.1982 r.; zmieniony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.; wyrokiem Tryb. Konst. z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91), który wchodzi w życie 14.02.2001 r., art. 1064 w brzmieniu nadanym przez ustaw z dnia 28.07.1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321), został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 21 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zakresie, w którym odnosi si do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r.

433) Art. 1065 skre loney ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

434) Art. 1066 uchylony ustaw z dnia 24.08.2007 r. (Dz.U. Nr 181, poz. 1287), która wchodzi w życie 2.10.2008 r.

435) Art. 1067 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

436) Art. 1068-1069 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

436) Art. 1068-1069 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

437) Art. 1070 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

438) Art. 1070¹ dodany ustaw z dnia 11.04.2003 r. (Dz.U. Nr 64, poz. 592), która wchodzi w życie 16.07.2003 r.

439) Art. 1071-1073 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

439) Art. 1071-1073 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

439) Art. 1071-1073 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

440) Art. 1074 uchylony ustaw z dnia 26.03.1982 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 81), która wchodzi w życie 6.04.1982 r.

441) Art. 1075-1076 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

441) Art. 1075-1076 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

442) Art. 1077 uchylony ustaw z dnia 26.10.1971 r. (Dz.U. Nr 27, poz. 252), która wchodzi w życie 4.11.1971 r.

443) Art. 1078 skre loney ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

444) Art. 1080 skre loney ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

445) Art. 1082 w brzmieniu ustawy z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

446) Art. 1083-1085 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

446) Art. 1083-1085 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

446) Art. 1083-1085 skre lone ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.

447) Wyrokiem Tryb. Konst. z dnia 31.01.2001 r. (Dz.U. Nr 11, poz. 91), który wchodzi w życie 14.02.2001 r., art. 1087 został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w zwi zku z art. 21 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zakresie, w którym odnosi si do spadków otwartych od dnia 14.02.2001 r.

448) Art. 1088 skreślony ustaw z dnia 28.07.1990 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 321), która wchodzi w życie 1.10.1990 r.